လယ်တီဆရာတော်

အာနာပါနဒီပနီ

တတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်

ရူပဒီပနီ

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ

(၄-ကျမ်းတွဲ)

ဟံသာဝတီ

မုံရွာမြို့

ကျေးဇူးရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

စီရင်တော်မူအပ်သော

အာနာပါနဒီပနီ

နှင့်

ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်

ရူပဒီပနီ

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ

[၄-ကျမ်းတွဲ]

ရန်ကုန်မြို့

ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်

၁၃၂၈-ခု၊ (သာသနာ ၂၅၁၀) ၁၉၆၆-ခု၊

အာနာပါနဒီပနီ

ခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်

ရူပဒီပနီ

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ

၄-ကျမ်းတွဲ

ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ် ၁၉၅၅-ခု ဒီဇင်ဘာလ

ဒုတိယအကြိမ် ၁၉၆၆-ခု ဇွန်လ

Made and Printed in the Union of Burma by the Hanthawaddy Press, Rangoon.

★

ရန်ကုန်မြို့ အမှတ် ၅၃-နတ်မောက်လမ်းသွယ်ရှိ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်အတွက် (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၀၀၃-၀၀၀၄) ဦးဇော်ဝင်းက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ကျေးဇူးရှင်
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးပုံတော်

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
	အာနာပါနဒီပနီ		
၁။	အဘိယာစကနှင့် ပဋိညာဉ်	....	၃
၂။	တိုက်တွန်းခြင်း ဥယျောဇဉ်	....	၄
၃။	စိတ်ကိုအစိုးမရ၍ သံသရာမျှောရပုံ	....	၆
၄။	ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာ	....	၁၀
၅။	အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားသင့်ပုံ	....	၁၂
၆။	အာနာပါနအကျိုး	....	၁၄
၇။	ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ခွင်တည်ခင်း	....	၁၅
၈။	အာနာပါနဿတိ ပထမ စတုက္က	....	၁၆
၉။	အဋ္ဌကထာနည်းအရ ပထမ စတုက္က	....	၁၉
၁၀။	ပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာနှီးနှောပုံ	....	၂၅
၁၁။	ဒုတိယစတုက္ကနည်း	....	၂၉
၁၂။	တတိယစတုက္ကနည်း	....	၃၁
၁၃။	စတုတ္ထစတုက္ကနည်း	....	၃၃
၁၄။	သတိပဋ္ဌာန်ပွားများမှုကိုစွပြီးပုံ	....	၃၄
၁၅။	ဗောဇ္ဈင်ပွားများမှုကိုစွပြီးပုံ	....	၃၆
၁၆။	ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိသို့ ရောက်နိုင်ပုံ	....	၃၈
၁၇။	ရုပ်၌ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အစီအရင်	....	၄၂
၁၈။	နာမ်၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအစီအရင်	....	၄၈
၁၉။	ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိအစီအရင်	....	၄၉
၂၀။	ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်နည်း	....	၅၁
၂၁။	မှာထားချက်	....	၅၁
	ခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်		
၁။	ခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပါဠိ	....	၅၅
၂။	ခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအနက်	....	၅၉
၃။	တိုက်တွန်းခြင်း ဥယျောဇဉ်	....	၇၉

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၄။	ဓာတ် ၂-ပါးတွဲစပ်နေပုံ	....	၈၁
၅။	ဓာတ် ၈-ပါးခွဲနည်း	....	၈၂
၆။	ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းချုပ်	....	၈၄
၇။	နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈-ပါး	....	၈၈
၈။	ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်း	....	၉၁
၉။	အာဟာရဇကလာပ် ၂-စည်း	....	၉၃
၁၀။	အန္တရာယ်ကင်းဂါထာ ပါဠိအနက်	....	၉၅
	ရူပဒီပနီ		
၁။	ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၄-ပါး	....	၁၀၂
၂။	ရုပ် ၄-မျိုးဖြစ်စဉ်ပြပုံ	....	၁၀၄
၃။	ရုပ်ကလာပ်တို့၏ တိုးပွားပုံအကြောင်း	....	၁၀၄
၄။	သတ္တာဟအကြောင်း	....	၁၂၀
၅။	သတ္တာဟဝိနိစ္ဆယ	....	၁၂၉
၆။	ကလာပ်စည်းအကြောင်း	....	၁၃၆
၇။	ရုပ်ကလာပ်တို့၏အတိုးအဆုတ်	....	၁၄၆
၈။	အမျိုး ၄-ပါးဖြစ်ပေါ်လာပုံ	....	၁၅၃
၉။	သက်တမ်းအတိုးအဆုတ် နေရခြင်းအကြောင်း	....	၁၆၁
၁၀။	ဓာတ်ဆီဓာတ်မီးကိုမှီ၍ သင်္ခါရဉ္စ ရှုပုံ	....	၁၈၁
၁၁။	စတုဇရုပ်ချုပ်ပုံအကြောင်း	....	၁၉၄
	နိဗ္ဗာနဝိဿဇ္ဇနာ		
၁။	ဝန်ထောက်မင်း လျှောက်ထားစာ	....	၂၁၁
၂။	ဒုတိယပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၁၅
၃။	ပဉ္စမပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၁၈
၄။	အဋ္ဌမပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၂၀
၅။	ဒသမပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၂၂
၆။	ဧကာဒသမပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၂၄
၇။	စုဒ္ဒသမပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၂၇
၈။	ပန္နရသမပုစ္ဆာ အဖြေ	....	၂၃၀

နိဒါန်း

ကျမ်းပြုအမေဉ်ဇာတာတော်

ဤအာနာပါန ဒီပနီ၊ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ရူပဒီပနီ၊ နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ-ကျမ်းကိုပြုစုတော်မူသော ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဒီပဲရင်းမြို့နယ် စိုင်ပြင်ရွာ အဘ ဦးထွန်းသာ၊ အမိ ဒေါ်ကျုံးတို့မှ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈-ခုနှစ်နတ်တော်လဆန်း ၁၃-ရက် အင်္ဂါနေ့ ညဥ့်တချက်တီးကျော် ၂-ပါဒ်၊ ၂-ဗိဇနာ၊ ၅-ပြန်၊ ၈-ခရာ၊ သိဟ်လဂ်၊ တူစန်း၊ တနင်္ဂနွေ ကြွင်း၊ တနင်းလာ နဝင်း၊ ၉-လုံး ၂-ပါဒ်ထက် လဂ်စီးလျက် ဗိရဏီနက္ခတ် မွန်းတည့်လတ်သော မင်္ဂလာအချိန်တွင် သားမြတ် သားဦး မိးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်တော် မူလေသည်။

နိမိတ်ပေါ်ပြအမည်တော်ရ

ဖွားမြင်တော်မူပြီး မကြာမြင့်မီပင် ဖွားသန့်စင်ရာ မင်္ဂလာအိမ်တော်၏အနီး မန်ကျည်းပင်၌ ထောင်၍ထားအပ်သော ဝါးလုံးမှ သက်တံ့ပေါက်ပြီးလျှင် ၎င်းသက်တံ့သည် ဖွားသန့်စင်ရာ မင်္ဂလာ အိမ်တော်ကို လက်ျာရစ်လှည့်လျက် အိမ် ခေါင် မှအထက် ကောင်းကင်သို့ တက် သွားသည်ကို လူအများတွေ့ရှိရသဖြင့် မင်္ဂလာနိမိတ်ကို အစွဲပြု၍ **မောင်တက်ခေါင်** ဟု ဗျူပွတ္တိနိမိတ် ကောင်းဟိတ် မင်္ဂလာနှင့်အညီ အမည်နာမ ဘွဲ့ချီသ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။

ဗျူပ္ပတ်အညီဘွဲ့တော်ချီ

၎င်း မောင်တက်ခေါင် သည် အရွယ်တော်မြောက် ကျောင်းနေချိန်သို့ ရောက်လျှင် ရွာဦးကျောင်း ဆရာတော်ကြီး ဦးဓမ္မမဟာထေရ်အထံတော်၌ အပ်နှံထားရာ သူငယ်တို့ တတ်အပ်သော အရပ်ရပ် အတတ်ပညာများကို တတ်မြောက်ပြီးနောက် ရှင်သာမဏေ အဖြစ်ဖြင့် သာသနာ့ဘောင်သို့ တက်ရောက်တော် မူရကား- မောင်တက်ခေါင်- ဟူသောဝေါဟာရမှ ထက်မြက်စူးရှ လျင်မြန်လှသော ဉာဏ်ရှိမှုကိုစွဲ၍ ရှင်ဉာဏ-ဟု ဗျူပ္ပတ္တိနိမိတ် ကောင်းဟိတ်မင်္ဂလာနှင့်အညီ အမည်နာမ ဘွဲ့ချီသ၍နောက်မှ တဖန် ခေါ်ဝေါ်ကြပြန်လေသည်။

ဓမ္မာစရိယ ဆန်ထောက်ရ

ဎင်းနောက်သက်တော် ၂၀-ကျူး၍ ရဟန်းဘဝသို့ ကူးတော်မူပြီးလျှင် [သုဒဿန ဝရ ဓမ္မာသာမိ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု, သုဒဿနဓဇ အတုလဓိပတိ သီရိပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု]ဟူသော တံဆိပ်တော် ၂-ထပ်ရ သံဃာ ၁၀၀၀-ကျော် စာချ "မန္တလေးမြို့ စံကျောင်းဆရာတော်" မဟာထေရ်ကျော်ကြီးထံတော်ဝယ် ပညာရင်နို့ သောက်စို့မှီဝဲနေစဉ်မှာ ပင် ဎင်းဆရာတော်ကြီး၏ အန္တေဝါသိက တပည့်ကြီး ဖြစ်သော [လုံပဏ်, လင်းပဏ်၊ ဤနှစ်တန်၊ ဘယ်ပဏ်သာ၍ တတ်သနည်း] ဟု ပညာရှိများ ပါးစပ်၌ အထပ်ထပ် ရွတ်ဆိုခံရသော "စလင်းဦးပဏ္ဍိစ္စ" မထေရ်ထံတော်၌ ပိဋကတ်အခြေ တတ်မြောက်ခိုင်မြဲတော်မူလေသဖြင့် ပဌမစာချ ဆန်ထောက်တော်ရလျက် တပည့်အများ စာပေပို့ချသင် ကြား ပေးနေစဉ်မှာပင် ၁၂၄၁-ခုနှစ်၌ ပါရမီဒီပနီကျမ်းကိုပြုစုတော် မူလေ၏။

ကျော်စောသတင်း တံဆိပ်နှင့်

၁၂၄၈-ခုနှစ်သို့ ရောက် လတ်သော် ရတနာပုံ နေပြည်တော် မန္တလေးမြို့ စံကျောင်းတိုက် ဝိဟာ ရမှ ပြောင်းရွှေ့တော်မူခဲ့၍ "မုံရွာမြို့ လယ်တီ ကျောင်းတိုက်ကြီး"ကို တည်ထောင် ဖန်ဆင်းတော်မူကာ အရပ်ရပ်မှ ပညာရင်နို့သောက်စို့ရန် ရောက်လာကြသောများစွာသောင်းသောင်း တပည့်သံဃာ အပေါင်းတို့အား စာပေပို့ချတော်မူခြင်း, တကာ, တကာမအပေါင်းတို့အား တရားရေအေး တိုက်ကျွေးဆုံးမတော်မူခြင်း, ပါဠိဘာသာ, မြန်မာဘာသာ ၂-ဖြာသောကျမ်းဂန်တို့ကို ရေးသားပြု စုတော်မူခြင်း, အမြို့မြို့ အရွာရွာသို့ လှည့်လည်တော်မူလျက် တရား အမြိုက်မိုးကို တဖြိုးဖြိုး သွန်ချတော်မူခြင်း, အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာ အရပ်ရပ်တို့ကို တပ်အပ်သေချာ ဖြေကြား ရှင်းလင်းတော်မူခြင်း- စသော ဂုဏ်အပေါင်းတို့ကြောင့် လယ်တီဆရာတော်ကြီး-ဟု အာရှ, ဥရောပ အနှံ့ တအံ့တသြ ကျော်စောကိတ္တိ ဂုဏ်ရှိန်ငြိ၍ ထွန်းလင်း ဘိရကား တိုင်းကြီး, ပြည်ကြီးရှင် ဘုရင်မင်းတို့က အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဟူသော ပါဠိ ဂုဏ်ဟိတ် ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ဖြင့်၎င်း, ဒီလစ်-ဟူသော အင်္ဂလိပ်ဂုဏ်ဟိတ် ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ဖြင့်၎င်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်း ပူဇော် သည်ကို ခံယူရရှိတော်မူလေသည်။

သင်္ဂဟသန်္ဂါရာ အနိစ္စာ

ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ဒီပနီ, ဝိနိစ္ဆယ, သံခိပ်, ပါဠိ, နိဿယ, ပုစ္ဆာ,ဝိဿဇ္ဇနာ,ဝိသောဓနီ ကျမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ရေးသား စီရင်တော်မူခဲ့ပြီးသည့် နောက်—

ဧဝံ မဟာနုဘာဝဿ၊ ယံ နာမေတံ မဟေသိနော။
န ဘယေန န လဇ္ဇာယ၊ မရဏဝသ မာဂတံ။

ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သော အာနုဘော်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် သဗ္ဗညု ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီးသော်မှ ရှောင်ကွင်း၍မလွတ်နိုင်၊ ကြောက်ရွံ့မဲ့ကင်း သေမင်းအလိုသို့ ပါတော်မူရဘိသို့ ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် မထေရ်မြတ်ကြီးသည်လည်း ၁၂၈၄-ခုနှစ် ပဉ္စမဝါဆိုလပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ၂-နာရီ မိနစ် ၃၀-အချိန်တွင် ပျဉ်းမနားမြို့၌ ကြောက်ရွံ့မဲ့ကင်း သေမင်းအလိုသို့ ပါတော်မူရချေပြီ။

ပုံနှိပ်စေခြင်း နှလုံးသွင်း

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံလွန်တော်မူပြီး နောက်၌ စီရင်တော်မူခဲ့သော ကျမ်းစာများ မတိမ်ကော မပပျောက်စေရန်ငှ၊တပည့် နောက်သား လူအများတို့ မှတ်သားကြည့်ရှု သတိပြုသဖြင့် ဉာဏ်စဉ်တိုးပွား နိဗ္ဗာန်တိုင် အကျိုးများစေရန်ငှ ရည်သန်ရိုးရင်း နှလုံးသွင်းရှိရကား ဆရာဦးခင်စိုး[သာသနဓဇသီရိပဝရဓမ္မာစရိယ]နှင့် ဆရာဦးသိန်းဟန်(၁), ဦးတင်နွယ်, ဦးဟန်ထွန်း, ဦးပု, ဦးရွှေဖူး,ဦးသိန်းဟန်(၂)ဟံသာဝတီ ပါဠိဆရာများအဖွဲ့က အက္ခရာပုဒ်ရင်း မချွတ်ယွင်းစေရအောင် သုတ်သင်ပြင်ဆင်လျက် ဤအာနာပါနဒီပနီ, ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်, ရူပဒီပနီ,နိဗ္ဗာနဝိဿဇ္ဇနာ ၄-ကျမ်းတွဲကို စက်တင်ပုံနှိပ်အပ်ပါကြောင်း။

"ဟံသာဝတီ"

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး စီရင်တော်မူအပ်သော ကျမ်းစာများ

၁။ *အနတ္တဒီပနီ။
၂။ အနတ္တပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ။
၃။ *အနတ္တ ဝိဘာဝနီ ပါဠိ နိဿယ။
၄။ *အနတ္တာနိသံသ။
၅။ *အနတ္တဒီပနီ ကျမ်းသစ်။
၆။ အနုဒီပနီပါဠိ။
၇။ အမိန့်တော်ပြန်တမ်း။
၈။ *အလင်းကျမ်း။
၉။ အန္တရာယ်ကင်းဘုရားရှိခိုး အကျဉ်းအကျယ်။
၁၀။ *အန္တရာယ် ကင်း ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မဝါ။
၁၁။ *အာဇီဝဋ္ဌမက အဆုံး အဖြတ်။
၁၂။ *အာနာပါနဒီပနီ။
၁၃။ *အာဝေနိက ဂုဏ်တော် ပါဠိနိဿယ။
၁၄။ *အာဟာရဒီပနီ။
၁၅။ ဣဋ္ဌာရိဘောဂဝိနိစ္ဆယ။
၁၆။ *ဥပသမ္ပဒ ဝိနိစ္ဆယ။
၁၇။ ဥရော်အလင်းပြကျမ်း။
၁၈။ *ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ။
၁၉။ *ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ။
၂၀။ *ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး။
၂၁။ *ခရစ်ယန် ပုစ္ဆာ အဖြေကျမ်း။
၂၂။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာလက်ဝဲကျမ်း။
၂၃။ ဂမ္ဘီရကဗျာကြီး။
၂၄။ ဂမ္ဘီရကဗျာ ဒီပနီပါဠိ။
၂၅။ ဂါရဝဝိနိစ္ဆယပါဠိ။
၂၆။ *ဂုဏ်တော် ၉-ပါးနှင့် ဘာဝနာ ၄၀။
၂၇။ *ဂေါဏသုရာ ဒီပနီ။
၂၈။ *စတုသစ္စဒီပနီ။
၂၉။ *စက်ပရိတ်တော်ကြီး။
၃၀။ *စေတီယင်္ဂဏဝိနိစ္ဆယ။
၃၁။ ဒင်္ဂီကမ္မဒီပနီပါဠိနိဿယ။
၃၂။ *ဒါနာဒိ ဒီပနီ။
၃၃။ *ဒိဋ္ဌိဿန ဝိနိစ္ဆယ။
၃၄။ ဒွန်ရဟန်းကမ္မဝါ။
၃၅။ *ဓမ္မဒီပနီ။
၃၆။ *ဓမ္မ စကြာနှင့် အနတ္တလက္ခဏသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ။
၃၇။ *ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ကျမ်းသစ်။
၃၈။ *နိယာမဒီပနီ။
၃၉။ နိရုတ္တိ ဒီပနီပါဠိ။

---

* ကျွန်ုပ်တို့ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်တွင် ရိုက်နှိပ်ပြီးကျမ်းများကို ခရေပွင့် အမှတ်အသားဖြင့် ပြသထားပါသည်။

၄၀။ နိရုတ္တိဒီပနီနိဿယ။
၄၁။ *နိဂ္ဂဟသြဝါဒကထာ။
၄၂။ *နိဗ္ဗာနဒီပနီ။
၄၃။ *နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ။
၄၄။ နိဗ္ဗာန မဂ္ဂဒီပနီ။
၄၅။ *နိုင်ငံတွင်း-လယ်တီ ပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ်။
၄၆။ *နိုင်ငံခြား-လယ်တီပုစ္ဆာ အဖြေပေါင်းချုပ်။
၄၇။ *ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒီပနီ။
၄၈။ *ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကျဉ်း လင်္ကာ။
၄၉။ *ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကောက်။
၅၀။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသ ဒီပနီပါဌ် နိဿယ။
၅၁။ ပဋ္ဌာန နိဒ္ဒေသပါဌ်။
၅၂။ *ပဓာနသုတ် ပါဠိတော် နိဿယသစ်။
၅၃။ ပရမတ္ထဒီပနီပါဌ်။
၅၄။ ပရမတ္ထဒီပနီ နိဿယ (ပ-၃)။
၅၅။ *ပရမတ္ထ သံခိပ်ကျမ်း။
၅၆။ ပရိဝါသ် ကမ္မဝါ။
၅၇။ *ပဉ္စသီလ ဝိနိစ္ဆယ။
၅၈။ ပဉ္စဂ် ဒီပနီပါဌ်။
၅၉။ *ပုဗ္ဗောဝါဒကမ္မဋ္ဌာန်း။
၆၀။ *ပြင်သစ်ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ ကျမ်း။
၆၁။ *ပါရမီဒီပနီ။
၆၂။ *ဗုဒ္ဓဘာသာ, ဗြာဟ္မဏ ဘာသာ ၂-ဘာသာ ရှင်းလင်းချက်။
၆၃။ *ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ။
၆၄။ ဘယဝိနာသက ဒီပနီ။
၆၅။ *ဘာဝနာဒီပနီ။
၆၆။ *ဘာသာရေး- လယ်တီ ပုစ္ဆာအဖြေပေါင်းချုပ်။
၆၇။ *မဟာသရဏဂုံကြီးပါဌ်, နိဿယ။
၆၈။ *မဟာသယနဒီပနီ။
၆၉။ *မဟောသဓာ ကျေးစေ ခဏ်းရတု။
၇၀။ *မင်္ဂလသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ။
၇၁။ *မဂ္ဂင်ဒီပနီ။
၇၂။ *မူလပရိယာယ သုတ္တတ္ထ ဒီပနီ။
၇၃။ *မိုးပရိတ် တော်ကြီးနှင့် မိုးကမ္မဝါ။
၇၄။ *ရုပ်ပွားဆင်းတု ပုစ္ဆာ အဖြေ။
၇၅။ ရုပ်ပိုင်းအကျဉ်းနှင့် သုတ် ပါဠိတော်။
၇၆။ *ရူပဒီပနီ။
၇၇။ *ရောဂန္တရ ဒီပနီ။
၇၈။ *လက္ခဏာဒီပနီ။
၇၉။ လက္ခဏာတော်ကြီး ဘုရားရှိခိုး။

၈၀။ လန်ဒန် ဒေဝီ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာပါဠိနိဿယ။
၈၁။ ဝေဿဝါသိက ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ။
၈၂။ *ဝိကာလ ဘောဇန အဆုံးအဖြတ်။
၈၃။ *ဝိနယ သံခိပ်ကျမ်း။
၈၄။ *ဝိနိစ္ဆယ သူစိကျမ်း။
၈၅။ *ဝိပဿနာ ဒီပနီ။
၈၆။ *ဝိရတိ သီလဝိနိစ္ဆယ။
၈၇။ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ။
၈၈။ *ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ ဒီပနီ။
၈၉။ *သရဏဂုံ ဝိနိစ္ဆယကျမ်း သစ်။
၉၀။ *သသင်္ခါရ အသင်္ခါရ ဝိနိစ္ဆယ။
၉၁။ *သင်ပုံးကြီးသံခိပ်။
၉၂။ *သစ္စတ္တ ဒီပနီ။
၉၃။ သတ္တဋ္ဌာနကောသလ္လ ဒီပနီ။
၉၄။ *သတ်ပုံသံခိပ်။
၉၅။ သဒ္ဒသံခိပ်ကျမ်း။
၉၆။ သာသနဒါယဇ္ဇ ဒီပနီ။
၉၇။ *သာသန ဝိသောဓနီ။
၉၈။ *သာသနသမ္ပတ္တိ။
၉၉။ *သိက္ခာဂါရဝဟာဏဝိနိစ္ဆယ။
၁၀၀။ သီလ ဝိနိစ္ဆယ။
၁၀၁။ *သုကုမာရ ဒီပနီ။
၁၀၂။ *သောမနဿုပေက္ခာ ဒီပနီ။
၁၀၃။ *သံဝေဂ လေးချိုးနှင့် အဓိပ္ပါယ်။

လယ်တီဆရာတော်

အာနာပါနဒီပနီ

H 292—1 [ဟံသာဝတီ]

အာနာပါနဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁-အဘိယာစကနှင့် ပဋိညာဉ်

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၅-ခု တပေါင်းလဆုတ် ၁၁-ရက်နေ့တွင် လယ်ကိုင်းမြို့စား ဝန်ရှင်တော် **ကင်းဝန်မင်းကြီး**က တရားဓမ္မ ဩဝါဒ များကို နာခံလိုပါကြောင်းနှင့် အတန်တန်ပင့်ဘိတ် တောင်းပန် လျှောက်ထားအပ်သည်ဖြစ်၍ မန္တလေးမြို့တော်သို့ ကြွရောက်၍ ၎င်းဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး၏အိမ်ဦး၌ ၃-ရက်၃-ည၌ တည်းခိုနေထိုင်၍ ၎င်းဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးနှင့်တကွ ၎င်းအိမ်ဦးသို့ တရားနာ လာရောက်ကြကုန်သော မှူးတော် မတ်တော် ရဟန်း ရှင်လူ ပြည်သူ အပေါင်းတို့အား တရားဓမ္မ ပြသဟောပြ၍ နေစဉ်အခါ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး၏ သား ဖြစ်သူ ပုသိမ်မြို့အုပ်နှင့် မော်လမြိုင်မြို့ဇာတိ မန္တလေးအရေးပိုင်မင်းရုံး တော် **စာရေးကြီး** မောင်ခင်တို့သည် အသက်ထက်ဆုံး စွဲမြဲအားထုတ် ရန် **အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း** အလုပ်များကို ထုတ်ဘော်ရေးသားသနား ချီးမြှင့်ပါမည့်အကြောင်းနှင့် တောင်းပန် လျှောက်ထားကြသည်ဖြစ်၍

အဘိယာစက—တောင်းပန်သောသူ။
ပဋိညာဉ်—ဝန်ခံခြင်း။

မုံရွာမြို့ **လယ်တီတောကျောင်း** ဆရာငါသည် ဥပရိပဏ္ဏာသ-အာနာပါ နသာတိသုတ် ပါဠိတော်မြတ်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အကျဉ်း သင်္ခေပအားဖြင့် ဘော်ပြပေအံ့သတည်း။

အဘိယာစကနှင့် ပဋိညာဉ် ပြီး၏။

၂-တိုက်တွန်းခြင်း ဥယျောဇဉ်

အကျိုးအကြောင်းတို့ကို ကောင်းစွာထင်ထင် သိမြင်နိုင်ကြကုန်သော ပညာရှိအပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည်။

"တိဏ္ဏ မညတရံ ယာမံ၊ ပဋိဇဂ္ဂေယျ ပဏ္ဍိတော"။

ဟူသော ဓမ္မပဒပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ အရွယ်သုံးပါးတို့တွင် ပဌမ အရွယ်မှစ၍ ဘောဂသမ္ပတ္တိ[၁] ကို စွန့်လွှတ်ပြီးလျှင် ဘဝသမ္ပတ္တိ စီး ပွားကို အားထုတ်ကြကုန်ရာ၏၊ ပဌမအရွယ် အတွင်းမှစ၍ မတတ် နိုင်ခဲ့လျှင် ဒုတိယအရွယ်အတွင်းမှစ၍ ဘောဂသမ္ပတ္တိကို စွန့်လွှတ်ပြီး လျှင် ဘဝသမ္ပတ္တိစီးပွားကို အားထုတ်ကြကုန်ရာ၏၊ ဒုတိယအရွယ်တွင်း မှစ၍ မတတ်နိုင်ခဲ့ပါလျှင် တတိယအရွယ်သို့ အဆိုက်တွင် အားထုတ် ကြကုန်ရာ၏။

ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသူမှန်ပေမူကား။ တိဏ္ဏံ၊ အရွယ်သုံးပါးတို့တွင်။ အညတရံ ယာမံ၊ တပါးပါးသော အရွယ်၌။ ပဋိဇဂ္ဂေယျ၊ ဘဝသမ္ပတ္တိ စီးပွားကို အားထုတ်သုတ်သင်ရာ၏။

[ယခင်ပါဠိတော်အနက်]

> အရွယ်သုံးပါးလုံးမှာပင် ဘောဂသမ္ပတ္တိ လက်ရှိတင်းလင်း နှင့်နေ၍ ဘဝပဒေသာပင်ကြီးကို ပိုင်းပိုင်းလည်း မခံအပ်ဟူလို **သည်။**

ယခုအခါမူကား—သေလွယ် ပျောက်လွယ်လှသော ဝိပတ္တိကာလ ဖြစ်ခဲ့၍ အသက် ၅၀-ကိုရင်း, ၅၅-နှစ်ကိုရင်း ဘောဂသမ္ပတ္တိနယ် အဆုံးထားရာ၏၊ ထိုမှနောက်၌ ဘောဂသမ္ပတ္တိကိုစွန့်လွှတ်၍ ဘဝသမ္ပတ္တိ စီးပွား ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ ဒုလ္လဘအကျိုးများကို အားထုတ်ရာ၏။

၁။ ဘောဂသမ္ပတ္တိ—စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

ဘဝသမ္ပတ္တိ အားထုတ်သင့် ကြောင်း

ဘောဂသမ္ပတ္တိကို စွန့်လွှတ်၍ ဘဝသမ္ပတ္တိ စီးပွားကို အားထုတ်ကြသော နည်းလမ်းသည် အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။

(၁)။ ပဌမအရွယ် ငယ်စဉ်အခါ၌ပင်လျှင် ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်၍ ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်နှင့်တောထွက်ကြသော တေမိမင်း၊ ဟတ္ထိပါလ မင်းတို့၏နည်းလမ်းတမျိုး။

(၂)။ ပဌမအရွယ် ဒုတိယအရွယ်၌ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ခံစား စံစားပြီးမှ တတိယအရွယ်၌ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို သားကြီးရတနာအား လွှဲအပ်ပြီးလျှင် မင်းဥယျာဉ်၌ ချမ်းသာစွာ ကေစာရ[၁] နေထိုင်၍ ဗြဟ္မ ဝိဟာရ ဘာဝနာတရားကို ပွားများအားထုတ်၍ ဈာန်သမာပတ်ကို ဖြစ် စေ၍ မင်းဥယျာဉ်၌ပင် အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာကို ခံစားစံစား၍နေကြသော မဃဒေဝမင်းအစ နေမိမင်း အဆုံး ရှိသော ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော မင်းတို့၏ နည်းလမ်းတမျိုး။

(၃)။ မင်းဥယျာဉ်သို့ပင် မထွက်မူ၍ သိကြားမင်း ဖန်ဆင်း သော ဓမ္မပါသာဒအမည်ရှိသော ရတနာအတိပြီးသော ရွှေနန်း ပြာသာဒ်ကြီးအတွင်း၌ ကေစာရ နေတော်မူ၍ ဗြဟ္မဝိဟာရ ဈာန် သမာပတ်ကို ပွားများအားထုတ်၍ ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာကို ခံစား စံစား၍ နေတော်မူသော မဟာသုဒဿန စကြာမင်းကြီး၏ နည်းလမ်း တမျိုး။

(၄)။ ရှေ့ပေတွင် ရေးသား၍ ရာဇဗြိုဟ် ဘုရင်က စေလွှတ်သော အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အစီအရင်ကို တွေ့မြင်ရာ ဘုံ ၇-ဆင့်ရှိသော ရွှေ နန်းပြာသာဒ်ပေါ်၌ ကေစာရနေတော်မူ၍ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် ကို အားထုတ်တော်မူရာ အာနာပါန စထုတ္ထဈာန်တိုင်အောင် ပေါက် ရောက် ထမြောက်တော်မူပေသော တက္ကသိုလ်မင်း၏ နည်းလမ်းတမျိုး။

ဤသို့အစရှိသည် ရှေ့အဘို့၌ ဘောဂသမ္ပတ္တိ စီးပွားကို လိုက်စား ခံစားပြီး၍ နောက်အဘို့၌ ဘောဂသမ္ပတ္တိနှင့် စပ်သော ကြောင့်ကြစိုက်

၁။ ကေစာရ-တယောက်ထည်းနေထိုင်ခြင်း။

မှု, သမာဓိဘာဝနာနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အဗြဟ္မစရိယမှု, အပေါင်းအဘော်နှင့် ရောယှက်ဆက်ဆံခြင်း အမှုများကို လွတ်ကင်းအောင် ကြဉ်ရှောင်၍ မိမိစိတ်ကြိုက်ရာပွဲတော် အစာအာဟာရကိုနေ့စဉ်ပို့သဆက်သွင်းသောသူ လူယောကျ်ားတဦးတယောက်နှင့်သာ အတွေ့ခံတော်မူကြ၍ ဘာဝနာသမ္ပတ္တိစီးပွားကို အားထုတ်ကြပေကုန်သော ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အလောင်းလျာ ပညာရှိကြီးတို့၏ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးတို့တွင် ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူပညာရှိတို့သည် မိမိတို့အခြေအနေနှင့်သင့်လျော်ရာနည်းလမ်းကို ရွေးကောက်အားကျ၍ ဘာဝနာသမ္ပတ္တိအစီးအပွားကို အားထုတ်ကြကုန်ရာ၏။

တိုက်တွန်းခြင်း ဥယျောဇဉ် ပြီး၏။

၁-စိတ်ကိုအစိုးမရ၍ သံသရာမျောရပုံ

ယခုအခါ ဘာဝနာသမ္ပတ္တိ အစီးအပွားဆိုသည်ကား—ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ ဒုလ္လဘနှင့်တကွ မနုဿတ္တဒုလ္လဘ တည်းဟူသော ဘာဝနာသမ္ပတ္တိကို ရရှိကြုံကြိုက်၍ နေကြသည့်အခါ၌ ဂဟဋ္ဌဖြစ်သူ လူတို့မှာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၌ ကောင်းစွာတည်၍ ကာယဂတာသတိ အလုပ်,သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်, ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ အားထုတ်မှုကို ဘာဝနာသမ္ပတ္တိစီးပွားမှုဆိုသတည်း။ ၂-သမထမှု,ဝိပဿနာမှု၏ရှေ့အဘို့၌ ကာယဂတာသတိအလုပ်ကို အားထုတ်ရသည်၊ ကာယဂတာသတိ အလုပ်ဆိုသည်ကား—သတိပဋ္ဌာန်အလုပ်ကို ဆိုသတည်း။ ထိုသတိပဋ္ဌာန်အလုပ်ကို ရှေးဦးစွာ တည်ထောင်အားထုတ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ဥပမာယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုဦးအံ့။

စိတ်အစိုးမရသော သူရူးဥပမာ။

လောက၌ မိမိစိတ်ကိုမိမိအစိုးမရသောသူရူးသူနှမ်းမည်သည် တစုံတခုသော အတ္တဟိတ[၁] စီးပွားမှု, ပရဟိတ[၂] စီးပွားမှုတို့၌ အသုံးမကျသူ ဖြစ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုသူ၏စိတ်သည် မိမိထမင်းစားမှု, အလုပ်တခုမျှ၌ပင်လျှင် ပြီးစီးအောင်မနေ၊ ထိုသူသည် ထမင်းစားဆဲ အခါ၌ပင်

၁။ အတ္တဟိတ-မိမိအကျိုးစီးပွား။

၂။ ပရဟိတ-သူတပါးအကျိုးစီးပွား။

ထမင်းပွဲကို သွန်မှောက်၍ လွတ်ရာအရပ်တပါးသို့ ထွက်သွား၏၊ တခြား တပါးသော လူရေးလူရာတို့၌ ဆိုဘွယ်မရှိ၊ အသုံးမကျသူ သက်သက် ဖြစ်သတည်း၊ ဆေးဝါးတို့ဖြင့်ကုသ၍ ပကတိပျောက်ငြိမ်းသော အခါ၌ စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းကိုရ၍ ပကတိလူကောင်းဖြစ်လေ၏၊ ထိုအခါမှ လူစဉ်မှီ၍ ခပ်သိမ်းသော လူရေးလူရာတို့ကို အများနည်းတူ တည်ကြည် သောစိတ်ဖြင့် ပြီးစီးအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်လေ၏။

လောက၌ ပကတိစိတ်ကောင်း, နှလုံးကောင်းနှင့် ပြည့်စုံကြသော ပကတိ လူကောင်း သူကောင်းတို့သည်လည်း သိမ်မွေ့လှစွာသော သမထရှာန်အလုပ်,ဝိပဿနာ ပညာအလုပ်တို့၌ကား- မိမိစိတ်ကို မိမိ အစိုးမရသော သူရူးသူနှမ်းအရာ၌ တည်ကြရပြန်ကုန်၏၊ တည်ပုံကား- ဘုရားရှိခိုးရာ၌ ပကတိ လူတို့၏စိတ်သည် "ဣတိပိသော" တပုဒ်ဆုံးသည် တိုင်အောင် ဘုရားဂုဏ်၌ စိုက်၍မနေ၊ ဘုရားဂုဏ်ကိုလွှတ်၍ အာရုံ တပါးသို့သာ ထွက်သွား၏၊ အာရုံတပါးသို့ စိတ်ထွက်သွားတိုင်း အရွတ်အဆို ပျက်ကွက်ခဲ့ပါမူကား- "ဣတိပိသော" တပုဒ်ကို တည့်တည့် လုံး ရွတ်ဆိုသော်လည်း အဆုံးတိုင် ချောမောနိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ နဂိုက နှုတ်တက်ရပြီးဖြစ်၍သာ အရွတ်အဆို အစဉ်မပျက်ဘဲ အဆုံးတိုင် ချောမောနိုင်ကြလေသတည်း။

[ခပ်သိမ်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ မနသိကာရ[၁]မှုတို့၌ ဤနည်း ချည်းမှတ်။]

ဤကား-ပကတိ လူကောင်းသူကောင်းဆိုရသော သူတို့သည်လည်း သမာဓိဘာဝနာ,ပညာဘာဝနာမှုတို့၌ မိမိစိတ်ကို မိမိအစိုးမရကြသော သူရူးသူနှမ်းအရာ၌ တည်ကြပုံတည်း။

ဤကဲ့သို့ သူရူးသူနှမ်းအရာ၌ တည်လျက်ရှိကြကုန်သေးသော သူတို့ သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မဆိုထားဘိဦး၊ယခုဘဝ သေသည်၏အခြားမဲ့၌ သုဂတိဘဝ[၂]ကိုမျှ ရနိုင်ရန်အရေးသည်ပင်လျှင် အလွန်ခက်သေး၏၊ သတိ မူကြလေကုန်။

၁။ မနသိကာရ-နှလုံးသွင်းခြင်း။
၂။ သုဂတိဘဝ-ကောင်းသောလူ့ဘဝ,နတ်ဘဝ,ဗြဟ္မာဘဝ။

စိတ်မနိုင်နင်း၊ လျှင် အမှုမတွင်ကျယ်။ လောက၌ ခြေကို မနိုင်နင်းသော သူသည် ခြေဖြင့် ပြုရသောအမှုကို တွင်ကျယ်အောင်မပြုနိုင်၊ လက်ကို မနိုင်နင်းသောသူသည် လက်ဖြင့်ပြုရသော အမှုကို တွင်ကျယ်အောင်မပြုနိုင်၊ နှုတ်လျှာကို မနိုင်နင်းသောသူသည် နှုတ်လျှာဖြင့် ပြုရသောအမှုကို တွင်ကျယ်အောင် မပြုနိုင်၊ စိတ်ကိုမနိုင်နင်းသောသူသည် စိတ်ဖြင့်ပြုရသောအမှုကို တွင်ကျယ်အောင် မပြုနိုင်၊ ဘာဝနာမနသိကာရမှု မည်သည် စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုသက်သက် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် မိမိစိတ်ကို မနိုင်နင်းကြ၊ အစိုးမရကြကုန်သော ပကတိလူရှင်ပုထုဇဉ်တို့သည် ဘာဝနာမနသိကာရမှုကို တွင်ကျယ်အောင် မပြုနိုင်ကြ၊ အတုအပမျှသာ ပြုနိုင်ကြသည်။

မနိုင်နင်းသော လှေသူကြီးဥပမာ။ ဥပမာကား-လှေကိုင် တက်ကိုင် မနိုင်နင်းသော လှေသူကြီးသည် ဝန်ပြည့်သောလှေကြီးဖြင့် အလွန်အယဉ်ထန်စွာစီးသော မြစ်ကြီး၌ စုန်မျော၍လာရာ ညဉ့်အခါ၌ မှောင်မိုက်သည့်အတွက်ကြောင့် ကမ်းစဉ်တလျှောက် မြို့ရွာဆိပ်ကမ်းများကိုမမြင်ရ၊ နေ့အခါ၌ကမ်းစဉ်တလျှောက် မြို့ရွာဆိပ်ကမ်းများကို မြင်ပါသော်လည်း လှေတက်ကို မနိုင်နင်းသည့်အတွက်ကြောင့် တစုံတခုသော မြို့ရွာဆိပ်ကမ်းသို့ ကပ်ခြင်း, ဆိုက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်မူ၍ ကြည့်ကာ,မျှော်ကာ, ချီးမွမ်းကာနှင့် သမုဒ္ဒရာအပြင်သို့ လွင့်လေ၏။

ဥပမာဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပုံ။ (က) ဤဥပမာ၌ အယဉ်ထန်စွာစီးသော မြစ်ကြီး, သမုဒ္ဒရာကြီးကဲ့သို့ ဩဃလေးဖြာ[၁] သံသရာကြီးကို မှတ်ရာ၏။

(ခ) ဝန်ပြည့်သော လှေကြီးကဲ့သို့ ထိုထိုသတ္တဝါ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို မှတ်ရာ၏။

(ဂ) လှေတက်ကို မနိုင်နင်းသော လှေသူကြီးကဲ့သို့ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါကိုမှတ်ရာ၏။

(ဃ) တောတောင်စခန်း၌ ဆိပ်ကမ်းမရှိသော မြစ်ပြင်ကြီးကဲ့သို့ သုညကမ္ဘာ သံသရာခရီးကို မှတ်ရာ၏။

၁။ ဩဃလေးဖြာ-ကာမောဃ,ဘဝေါဃ,ဒိဋ္ဌောဃ,အဝိဇ္ဇောဃ။

(င) မြို့ရွာဆိပ်ကမ်း ရှိပါသော်လည်း ညဥ့်အခါ မှောင်မိုက်နှင့် ကြုံကြိုက်၍ မြို့ရွာဆိပ်ကမ်းကိုမမြင်ဘဲ အတွင်စုန်မျှောရသကဲ့သို့ ဘုရား ပွင့်ရာ ဗုဒ္ဓကမ္ဘာပင်ဖြစ်သော်လည်း အရပ်ပြစ်ရှစ်ဖြာ[၁] မိစ္ဆာမှောင်မိုက် နှင့်ကြုံကြိုက်၍ ဘုရားသာသနာ သိက္ခာသုံးတန်[၂] နိဗ္ဗာန်ဆိပ်ကမ်းကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်မမြင်ဘဲ သံသရာအယဉ်သို့ အတွင်စုန်မျှောကြ သော သာသနာပ လူမျိုးတို့ကို မှတ်ရာ၏။

(စ) နေ့အခါ၌ ကမ်းစဉ်တလျှောက် မြို့ရွာဆိပ်ကမ်းများကို မြင် ပါသော်လည်း လှေတက်ကို မနိုင်နင်းသည့် အတွက်ကြောင့် တစုံတခု သော မြို့ရွာဆိပ်ကမ်းသို့မကပ်နိုင်မဆိုက်နိုင်မူ၍ ကြည့်မြော်ကာချီးမွမ်း ကာနှင့် သမုဒ္ဒရာအပြင်သို့ လွင့်လေသကဲ့သို့ ဘုရားပွင့်ရာ သာသနာ၌ဗုဒ္ဓ ဘာသာ အမျိုးကောင်းစင်စစ် ဖြစ်ပါသော်လည်း ဘာဝနာအလုပ်ကို အားမထုတ်ကြဘဲ ပကတိသောစိတ်နှင့်သာနေသည့်အတွက်စိတ်ကိုအစိုး မရသော အရှုးအနှမ်းအရာ၌ တည်နေကြသည်ဖြစ်၍ သမထဈာန်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, နိဗ္ဗာန်ဆိပ်ကမ်းသို့ မကပ်နိုင်ကြ, မဆိုက်နိုင်ကြကုန်မူ၍ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုကိုးကွယ် ဖူးမျှော် ချီးမွမ်းကာ ဘုရားတကာ, ဘုရားအမ, ကျောင်းတကာ, ကျောင်းအမ, ပစ္စည်းလေးပါးတကာ, ပစ္စည်းလေးပါးအမ, သာမညရဟန်း, ကျမ်း တတ်ဂန်တတ် အကျော်တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော်ဖြစ်ကာနှင့် သုည ကမ္ဘာ သံသရာပြင်ကြီးသို့ လွင့်ကာလွင့်ကာ လာကြသည်ကို မှတ်ရာ၏။

[လွန်လေပြီးသောအခါ အနမတဂ္ဂ[၃]သံသရာမှ ယနေ့ထက်တိုင် မျှော၍လာခဲ့ကြပုံတည်း။]

စိတ်ကိုအစိုးမရ၍ သံသရာမျှောရပုံ ပြီး၏။

၁။ အရပ်ပြစ်ရှစ်ဖြာ—ငရဲ, တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာ, အရူပဘုံ, ပစ္စန္တရစ်, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပုဂ္ဂိုလ်, မျက်စိနားချွတ်ယွင်းသူ, အသညသတ်ဘုံ။

၂။ သိက္ခာသုံးတန်—အဓိသီလ, အဓိစိတ္တ, အဓိပညာ။

၃။ အနမတဂ္ဂ—အစမထင်သော။

၄-ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာ
ဦးစွာအားထုတ်ရပုံ

ယခုအခါ၌လည်း ဘုရားသာသနာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးကောင်း စင်စစ်ဖြစ်ကြကုန်လျက် ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာများကို အားမထုတ်ကြဘဲ အစိုးမရသော ပကတိစိတ်အတိုင်းနှင့်သာနေ၍ သေလွန်ကြလျှင် အတိတ်သံသရာက လာခဲ့ကြသော လမ်းမ, လမ်းရိုးကြီးအတိုင်း သံသရာဒလဟောသို့ မျောမြဲ,မြုပ်မြဲ တလဲလဲပင် ဖြစ်ကြကုန်ရာသည်။

ပြခဲ့ပြီးသော ဥပမာဖြင့် စိတ်ကိုအစိုးမရမှုသည် သံသရာဒလဟော၌ မျောလမ်းကြီး စင်စစ်ဖြစ်၏။ ။အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ- သမထအလုပ်, ဝိပဿနာအလုပ်သို့ မကပ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

စိတ်ကို အစိုးရမှုသည် နိဗ္ဗာန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်လမ်းကြီးစင်စစ်ဖြစ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ – အလိုရှိသောအခါ သမထအလုပ်, ဝိပဿနာအလုပ်ကို လုပ်နိုင်သောကြောင့်တည်း ဟူသော အနက်ကို ပြဆိုသည်၊ ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာသည် စိတ်ကိုအစိုးရအောင် အားထုတ်မှုပေတည်း။

ကာယဂတာသတိဘာဝနာ နိဗ္ဗာန်အရသာ။

အထက်ဖြစ်သော သမထအလုပ်, ဝိပဿနာအလုပ်တို့ကို မလုပ်တည့်နိုင်လျှင် ရှိစေဦး၊ မိမိစိတ်ကိုမိမိ ကိုယ်သန္တာန်အတွင်း၌ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ထားနိုင်ကြလျှင်ပင် နိဗ္ဗာန်၏အရသာကို ခံစံကြရသည် မည်ကြောင်းကို ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

> အမတံ တေသံ ဝိရဒ္ဓံ–ယေသံ ကာယဂတာသတိ ဝိရဒ္ဓါ။ အမတံ တေသံ အဝိရဒ္ဓံ–ယေသံ ကာယဂတာသတိ အဝိရဒ္ဓါ။ အမတံ တေသံ အပရိဘုတ္တံ–ယေသံ ကာယဂတာသတိ အပရိဘုတ္တာ။ အမတံ တေသံ ပရိဘုတ္တံ–ယေသံ ကာယဂတာသတိ ပရိဘုတ္တာ။

[အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်]

ယေသံ၊ အကြင်သူတို့အား။ ကာယဂတာသတိ၊ ကာယဂတာသတိ သည်။ ဝိရဒ္ဓါ၊ ချော်ချွတ်လေ၏။ တေသံ၊ ထိုသူတို့အား။ အမတံ၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သည်။ ဝိရဒ္ဓံ၊ ချော်ချွတ်လေ၏။ ယေသံ၊ အကြင်သူတို့ အား။ ကာယဂတာသတိ၊ ကာကဂဘာသာတိသည်။ အဝိရဒ္ဓါ၊ မချော် ချွတ်။ တေသံ၊ ထိုသူတို့အား၊ အမတံ၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သည်။အဝိရဒ္ဓံ၊ မချော်ချွတ်နိုင်ပြီ။

ယေသံ၊ အကြင်သူတို့အား။ ကာယဂတာသတိ၊ ကို။ အပရိဘုတ္တာ၊ မသုံးဆောင်ရ။ တေသံ၊ တို့အား။ အမတံ၊ အမြိုက်အရသာကို။ အပရိ ဘုတ္တံ၊ သုံးဆောင်ရသည်မမည်။ ယေသံ၊ တို့အား။ ကာယဂတာသတိ၊ ကို။ပရိဘုတ္တာ၊ သုံးဆောင်ရ၏။တေသံ၊ တို့အား။ အမတံ၊ အမြိုက်အရ သာကို။ပရိဘုတ္တံ၊ သုံးဆောင်ရသည်မည်၏။ [၄င်းပါဠိတော်အနက်။]

လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား—ကာယဂတာသတိဘာဝနာတည်၍ မိမိစိတ် ကို မိမိအစိုးရသောအဖြစ်၌ တည်ကြသောသူတို့အား သမထဝိပဿနာ အလုပ်ကို တွင်ကျယ်စွာ လုပ်နိုင်ကြတော့မည်ဖြစ်၍ ယခုဘဝ ဆိုက် တိုက်၍နေသော နိဗ္ဗာန်နှင့်လွဲနိုင်ရန် မရှိပြီ၊ ကာယဂတာသတိ ဘာ ဝနာ လက်မဲ့၍ မိမိစိတ်ကို မိမိအစိုးမရသော အရှုး အနှမ်းအရာ၌ တည်မြဲတိုင်းနှင့် နေကြကုန်မူကား သမထဝိပဿနာ အလုပ်သို့ မကပ် နိုင်သဖြင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် လွဲကြကုန်ရာ၏ ဟူလိုသည်။

စိတ်အစိုးရမှု အမျိုးမျိုး၊

စိတ်ကို အစိုးရမှုမည်သည် အမျိုးမျိုးရှိ၏၊ အဘယ် သို့ အမျိုးမျိုးရှိသနည်းဟူမူကား-လောက၌ အရှုး အနှမ်း မဟုတ်မူ၍ ပကတိ တည်ကြည်သော စိတ် နှင့် ပြည့်စုံလျက် လူရေးလူရာ၌ နေရာတကျရှိသည်ကိုလည်း စိတ်ကို အစိုးရမှုခေါ်၏၊ သာသနာ၌ မူကား—ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ လုံခြုံမှု သည်လည်း အစိုးရမှု တပါးပင်ဖြစ်၏၊ ခိုင်ခံ့သော အစိုးရမှုကားမဟုတ် သေး၊ ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာတည်မှုသည်ကား-သမထဝိပဿနာ ၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၍ ခိုင်ခံ့သော အစိုးရမှု မည်၏၊ ထိုထက် ဥပစာရ သမာဓိမှုသည် ခိုင်ခံ့၏၊ ထိုထက် အပ္ပနာသမာဓိမှုသည် ခိုင်ခံ့၏၊ အပ္ပ နာသမာပတ် ရှစ်ပါးတို့သည် တဆင့်ထက်တဆင့် ခိုင်ခံ့ကြကုန်၏၊အဘိ

ညာဥ်မှုသည် သမထကိစ္စတွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော အစိုးရမှု မည်၏။

၍ကား-ကာယဂတာသတိဘာဝနာမှုမှ သမထလမ်းသို့ တက်သော သမထ ယာနိကာလမ်းတည်း။ ကာယဂတာ သတိ ဘာဝနာမှုမှ ဝိပဿနာသို့တက်သည်ကိုကား-ဝိပဿနာယာနိက လမ်းခေါ်၏။

[၍တွင်ရွှေကား–သမထအလုပ် ဝိပဿနာအလုပ်တို့၏ ရှေ့အဘို့၌ ကာယဂတာသတိပဋ္ဌာန်အလုပ်ကို ရှေးဦးစွာ တည်ထောင်အားထုတ် ရခြင်း၏အကြောင်းကို ဥပမာယုတ္တိနှင့်တကွ ပြဆိုလိုက်သော အခဏ်း တည်း။

ကာယဂတာသတိဘာဝနာ ဦးစွာအားထုတ်ရပုံ ပြီး၏။

၂-အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားသင့်ပုံ

ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ၌ ကြုံကြိုက်ကြသူ ရှင်လူအပေါင်း တို့သည် မိမိစိတ်ကို မိမိအစိုးမရရှိနေကြသည်ကို လွန်စွာ စက်ဆုပ် ထိပ်လန့်ကြကုန်၍ မိမိစိတ်ကို မိမိအစိုးရသောအဖြစ်၌ စောစောစီးစီး တည်ပြီးဖြစ်ကြစေခြင်းငှါ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ လာသော တခုခု သော ကာယဂတာသတိ အလုပ်များကို အားထုတ်ကြကုန်ရာ၏။

ထိုကာယဂတာသတိသည် ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် ကာယဂတာ သတိ သုတ်၌ကား–

အာနာပါနပိုင်း,
ဣရိယာပထ[၁]ပိုင်း,
သမ္ပဇဉ်ပိုင်း,
ပဋိကူလ[၂]ပိုင်း,
ဓာတုဝဝတ္ထာန[၃]ပိုင်း,
သိဝထိက[၄]ကိုးပါး-

တို့နှင့်တကွ ပဌမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်, စတုတ္ထဈာန် ဟု ဆိုအပ်သော ကာယဂတာသတိအပြား ၁၈-ပါးလာ၏။

၁။ ဣရိယာပထ=လျောင်း,ထိုင်,ရပ်,သွား ဣရိယာပုထ်လေးပါး။
၂။ ပဋိကူလ–စက်ဆုပ်ရွံရှာဘွယ်။
၃။ ဓာတုဝဝတ္ထာန–ဓာတ်လေးပါးကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း။
၄။ သိဝထိက–သုသာန်သင်းချိုင်း။

ဂုဏ်းပါဠိတော် အာနာပါနသုတ်၌ကား—
အာနာပါနအလုပ်တခုနှင့်ပင် ကာယဂတာ သတိ ဘာဝနာကိစ္စ,
အပ္ပနာဈာန် ၄-ပါးဟူသော သမထ ဘာဝနာကိစ္စ,
ဝိပဿနာ ဘာဝနာကိစ္စ,
ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စ,
ဖလသစ္ဆိကိရိယာ[၁]ကိစ္စ—
တို့သည် အပြီးတိုင်လာကုန်၏။

[ခပ်သိမ်းသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏လည်း အာနာပါနသတိ၌ တည်၍ သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကြကုန်မြဲ ဓမ္မတာဖြစ်၏၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်ပြီးသောအခါ၌လည်း အာနာပါနသတိကို အသက်ထက်ဆုံး မစွန့်ကြကုန်ပြီ။]

သမထ အရာ၌လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ် ရှိသည်တွင် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အစဉ်စွဲမြဲ ပွားများခြင်းငှါ အလွယ်ဆုံးဖြစ်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း တခြားသော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း တို့ထက် ထွတ်မြတ်သော လွန်သော ဂုဏ်ပုဒ်တို့နှင့် များစွာ ချီးမွမ်းတော် မူ၏။ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်ကြီးတို့သည်လည်း မဟာပုရိသဘူမိ[၂]ဟု မိန့်တော် မူကြကုန်၏။

လူသာမန်,ရှင်သာမန်တို့နှင့် ထိုက်တန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမဟုတ်၊ လူပညာရှိကြီး,ရှင်ပညာရှိကြီးတို့နှင့်ထိုက်တန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်သည် ဟုလို။]

ထို့ကြောင့် ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အလောင်းအလျာပညာရှိကြီးတို့၏ နည်းလမ်းတို့တွင် ဘုံ ၇-ဆင့်ရှိသော ရွှေနန်းပြာသာဒ်ပေါ်၌ ပကတိ သော မင်းစကောရာဇ်အသွင်နှင့်ပင် ဆိတ်ငြိမ်စွာ စံနေတော်မူ၍ အာနာပါန အလုပ်ကို အားထုတ်တော်မူရာ ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာကိစ္စမှ စ၍ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ ဘာဝနာကိစ္စတိုင်အောင် ပြီးစီးထမြောက် ပေါက် ရောက်တော်မူသော ရောမနိုင်ငံ၏ အနီးတက္ကသိုလ်ပြည်ကြီးကို ရွှေထီး

၁။ ဖလသစ္ဆိကိရိယာ-ဖိုလ်ကိုမျက်မှောက်ပြုခြင်း။
၂။ မဟာပုရိသ ဘူမိ-ယောကျ်ားမြတ်တို့၏တည်ရာဘုံ။

ရှေ့နန်း သိမ်းမြန်းစိုးစံတော် မူသော ပက္ကုသာတိမင်း၏ နည်းလမ်းကို လိုက်စား အားကျ၍ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒုလ္လဘ၏ အကျိုးအာနိသံသနှင့် တကွ ဘဝသမ္ပတ္တိစီးပွားကို အားထုတ်ကြလိုကုန်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ လူပညာ ရှိကြီးတို့၏ အကျိုးငှာ အာနာပါနဿတိ သုတ္တန် ပါဠိတော်ကြီးကိုပါဠိ အနက် အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ထုတ်ပြ၍ အကျဉ်းသဘောအားဖြင့် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းအစီအရင်ကို ပြဆိုပေအံ့သတည်း။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားသင့်ပုံ ပြီး၏။

၆-အာနာပါန အချီး

(၁) "အာနာပါနဿတိ ဘိက္ခဝေ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ပရိပူရေန္တိ။

(၂) "စတ္တာရော သတိ ပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပူရေန္တိ။

(၃) "သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဝိဇ္ဇာ ဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တိ။ [ဂုဏ်းသုတ်ပါဠိတော်]

(၁)" ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အာနပါနဿတိ၊ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်သည်။ ဘာဝိတာ၊ ပွားများစေအပ်သည် ရှိသော်။ ဗဟုလီကတာ၊နေ့ရက်များစွာ လေ့လာစွဲမြဲခြင်းကို ပြုအပ်သည်ရှိသော်။ စတ္တာရောသတိပဋ္ဌာနေ၊ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့ကို။ ပရိပူရေန္တိ၊ ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်ကုန်၏။

(၂)" စတ္တာရောသတိပဋ္ဌာနာ၊ လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန် တရားတို့သည်။ ဘာဝိတာ၊ ပွားများစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဗဟုလီကတာ၊ နေ့ရက်များစွာ လေ့လာခြင်းကို ပြုအပ်ကုန်သည် ရှိသော်။ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ၊ ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးတို့ကို။ ပရိပူရေန္တိ၊ ပြီးပြည့်စုံ စေနိုင် ကုန်၏။

(၃)" သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးတို့သည်။ ဘာဝိတာ၊ပွား များစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဗဟုလီကတာ၊ နေ့ရက်များစွာ လေ့

လာအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ၊ လောကုတ္တရာ ဝိဇ္ဇာလေးပါး ဝိမုတ္တိလေးပါးကို။ပရိပူရေန္တိ၊ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်ကုန်၏။ [ဌင်းပါဠိအနက်။]

မဂ်ဉာဏ်လေးပါးသည် လောကုတ္တရာ ဝိဇ္ဇာလေးပါးမည်၏၊ ဖိုလ်ဉာဏ်လေးပါးသည် ဝိမုတ္တိလေးပါးမည်၏။

လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား—

(၁)၊ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို နေ့ရှည်ရက်များ ကြီးပွားထမြောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါမူကား—သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးကို ပွားများမှုကိစ္စလည်း အလိုလို ပြီးစီးတော့သည်။

(၂)။ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို ပွားများမှုကိစ္စလည်း အလိုလိုပြီးစီးတော့သည်။

(၃)။ ဝိဇ္ဇာ,ဝိမုတ္တိတရားနှစ်ပါးကို ပွားများမှုကိစ္စလည်း ပြီးစီးတော့သည် ဟူလိုသတည်း။

[ဤပါဠိတော်၌အလုံးစုံသော ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးတို့ကို သတိပဋ္ဌာန်,ဗောဇ္ဈင်,ဝိဇ္ဇာ,ဝိမုတ္တိတို့ဖြင့် သိမ်းကျုံး၍ ဟောတော်မူသည်၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးကို ပွားများမှုအကုန်ပြီးစီး၏ဆိုလိုသည်။]

အာနာပါနအချီး ပြီး၏။

၇-ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ခွင် စည်ခဏ်း

"ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ အရညဂတောဝါ ရုက္ခမူလဂတောဝါ သုညာဂါရ ဂတောဝါ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။" [ဌင်းသုတ်ပါဠိတော်။]

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်တွင်း၌။ ဘိက္ခု၊ သံသရာဘေးကို မြင်မြော်နိုင်သောသူသည်။ အရညဂတောဝါ၊ တောအရပ်၌ တည်၍သော်၎င်း။ ရုက္ခမူလဂတောဝါ၊ သစ်ပင်ရင်း၌ တည်၍သော်၎င်း။ သုညာဂါရဂတောဝါ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကျောင်း, အိမ်,ဘုံနန်း, တိုက်ခန်းနေရာ၌ တည်၍သော်၎င်း။ ပလ္လင်္ကံ၊ ထက်ဝယ်ပလ္လင်ကို။ အာဘုဇိတွာ၊ ဘွဲ့ခွေနေထိုင်၍။ ကာယံ၊ အထက်ကိုယ်ကို။ ဥဇုံ၊ ဖြောင့်

မတ်စွာ။ ပဏိဓာယ၊ ထား၍။ သတိံ၊ သတိကို။ ပရိမုခံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း အချက် ထွက်သက်ဝင်သက်သို့ရှေးရှု။ ဥပဋ္ဌပေတွာ၊ ခိုင်မြဲစွာ စိုက်ထား၍၊ နိသီဒတိ၊ နေ၏။ [ငှင်းပါဠိအနက်။]

[ထက်ဝယ်ဘွဲ့ခွေ ထိုင်နေမှုသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်နှင့် အထူးသင့်လျော်သောကြောင့်"ပလ္လင် အာဘုဇိတွာ"ဟူ၍ဟောတော်မူသည်၊ စင်စစ်သော်ကား–ဣရိယာပုထ်လေးပါး၌ပင် စွဲမြဲရမည် ဖြစ်၏၊]
ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ခွင်တည်ခဏ်ပြီး၏။

ဂ-အာနာပါနသတိ ပဌမစတုက္က ပါဠိတော်နည်း

(၁)။ ပဌမခဏ်း။ ။သော သတော၀ အဿသတိ၊ သတော၀ ပဿသတိ။

(၂)။ ဒုတိယခဏ်း။ ။ဒီဃံဝါ အဿသန္တော ဒီဃံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ၊ ဒီဃံဝါ ပဿသန္တော ဒီဃံ ပဿသာမီတိ ပဇာနာတိ၊ ရဿံဝါ အဿသန္တော ရဿံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ၊ ရဿံဝါ ပဿသန္တော ရဿံ ပဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။

(၃)။ တတိယခဏ်း။ ။သဗ္ဗ ကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ သဗ္ဗကာယပ္ပဋိ သံဝေဒီ ပဿ သိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၄)။ စတုတ္ထခဏ်း။ ။ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

[ငှင်းသုတ်ပါဠိတော် ပဌမစတုက္က။]

(၁)။ သော၊ ထိုထက်ဝယ်ဘွဲ့ခွေထိုင်နေပြီးသော ယောဂီသည်။ သတော၀၊ မလစ်စေမူ သတိပြု၍သာလျှင်။ အဿသတိ၊ ထွက်သက်လွှတ်၏။ သတော၀၊မလစ်စေမူ သတိပြု၍သာလျှင်။ ပဿသတိ၊ ဝင်သက်ရှူ၏။

(၂)။ ဒီဃံဝါ၊ရှည်စွာမူလည်း။အဿာသန္တော၊ထွက်သက်လွှတ်သည် ရှိသော်။ ဒီဃံ၊ရှည်စွာ။အဿသာမီတိ၊ထွက်သက်ငါလွှတ်၏ ဟူ၍။ ပဇာနာတိ၊သိ၏၊ ဒီဃံဝါ၊ရှည်စွာမူလည်း။ ပဿ- သန္တော၊ဝင်သက်ရှူသည်ရှိသော်။ဒီဃံ၊ရှည်စွာ။ပဿသာမီတိ၊ ဝင်သက် ငါရှူ၏ဟူ၍။ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။ ရဿံဝါ၊ တိုစွာမူ လည်း။ (ရှေ့အတိုင်း အနက်ဆိုလေ)

(၃)။သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ ထွက်သက်၏အစ, အလယ်, အဆုံး အကုန်လုံး ထင်လင်းသည်။ ဟုတ္တွာ၊ ဖြစ်၍။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊အားထုတ်၏။ သဗ္ဗကာယပ္ပဋိ သံဝေဒီ၊ ဝင်သက်၏အစ,အလယ်, အဆုံးအ ကုန်လုံးထင်လင်းသည်။ ဟုတ္တွာ၊ဖြစ်၍။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင် သက် ရှူပေအံ့။ ဣတိ၊ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၄)။ ကာယသင်္ခါရံ၊ထွက်သက်ဟူသော ကာယသင်္ခါရကို၊ပဿမ္ဘ- ယံ=ပဿမ္ဘယန္တော၊အစဉ်အတိုင်းချုပ်ငြိမ်းစေလျက်၊အဿ- သိဿာမိ၊ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့၊ဣတိ၊ ဤသို့။သိက္ခတိ၊ အား ထုတ်၏။ ကာယသင်္ခါရံ၊ ဝင်သက်ဟူသော ကာယသင်္ခါရ ကို။ ။တူပြီ။ (ဝင်းပထမ စတုက္ကအနက်)

အကျဉ်း * သတိမြဲရာ၊ပထမာ၊ ဒု-မှာရှည်-တိုသိ။
ဆောင်ပုဒ် * လုံးစုံလင်းရာ၊ တ-ဌသာ-၊စ-မှာငြိမ်းစေတိ။

(၁)။ ပထမခဏ်းမှာထွက်သက်ဝင်သက်တို့၌ သတိမြဲမှုကိုအားထုတ် ရသည်၊

(၂)။ ဒုတိယခဏ်းမှာ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၌ ရှည်လျှင် ရှည်သည် ဟု,တိုလျှင်တိုသည်ဟု သိအောင်အားထုတ်ရသည်၊

(၃)။ တတိယခဏ်းမှာ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကို အစ, အလယ်, အဆုံး ထင်လင်းအောင် အားထုတ်ရသည်၊

(၄) ။ စတုတ္ထခဏ်းမှာ ရှုနဲ့ရင်းသော ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကိုအစဉ် အတိုင်း ချုပ်ငြိမ်းစေ၍ သိမ်မွေ့၍သွားအောင် အားထုတ်ရသည်။

စတုက္ကလေးခု အမိပ္ပါယ်အကျဉ်း ပြီး၏။

ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပါယ်

(၁) ။ **ပထမအခဏ်းမှာ**–အရှည်အတို စသည်တို့ကို နှလုံးမသွင်းနိုင်သေး၊ နှာသီးဖျားဌ်သော်၎င်း, အထက်နှုတ်ခမ်း၌သော်၎င်း,ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၏ ထိမှုခိုက်မှု ထင်ရှားရာ တခုခုသောဌာန၌ စိတ်ကို ခိုင်မြဲစွာစိုက်ထား၍ ထွက်တိုင်းဝင်တိုင်း သိအောင် အားထုတ်ရသည်။ ။တနာရီ,နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် တတ်စွမ်းနိုင်သမျှကာလပတ်လုံး ထိုဌာန၌ စိတ်သည် ချည်နှောင်ထားဘိသကဲ့သို့ ခိုင်မြဲစွာနေ၍ ထွက်သမျှ ဝင်သမျှကို တခုမလွတ် သိမှုပိုင်နိုင်သည်တိုင်အောင် အားထုတ်ရသည်။

[ပထမခဏ်း ပြီး၏။]

(၂) ။ **ဒုတိယအခဏ်းမှာ**-ထိုသို့သိမှုပိုင်နိုင်ပြီးနောက်မိမိရှုသောထွက်သက်ဝင်သက်ကိုရှည်လျှင်ရှည်မှန်းသိစေရမည်၊တိုလျှင်တိုမှန်းသိစေရမည်၊တယောက်သောသူ၏တထိုင်အတွင်းမှာပင်ရှည်သည့်အလှည့်,တိုသည့်အလှည့်ရှိ၏၊ရှည်မှုတိုမှုကိုတခုမလွတ် သိအောင် အားထုတ်ရသည်၊ ထွက်သက် ဝင်သက် အထွက်အဝင်နှေးသည်ကို အရှည်ဆိုသည်၊လျင်မြန်သည်ကိုအတိုဆိုသည်၊နှေးလျှင်နှေးမှု,မြန်လျှင်မြန်မှု ကိုသိစေရမည်ဆိုလိုသည်။

[ဒုတိယခဏ်း ပြီး၏။]

(၃) ။ **တတိယအခဏ်းမှာ**–ထိုသို့ အရှည် အတို သိမှု ပိုင်နိုင်ပြီးနောက် နှာသီးဖျားမှ ချက်တိုင်ကျအောင် ကိုယ်ကာယအတွင်း၌ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကို အစ,အလယ်, အဆုံး အကုန်လုံး ထင်လင်းစွာ စိတ်မှာ မြင်ရအောင် အားထုတ်ရသည်။ [တတိယခဏ်း ပြီး၏]

(၄)။ စတုတ္ထအခန်းမှာ— ထိုသို့အစ, အလယ်, အဆုံး အကုန်လုံး ထင်လင်းမှု ပိုင်နိုင်ပြီးနောက် ရှုန့်ရင်းစွာသော ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကို အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့၍ သိမ်မွေ့၍ သွားအောင် အားထုတ်ရသည်၊ ငါ၌ ထွက်သက်ဝင်သက် ပျောက်၍ သွားပြီဟု-ထင်ရအောင် အားထုတ် ရသည်။

[ဤကား-ပထမ စတုက္က ပါဠိတော်မြတ်၏ ပါဌ်လျောက်အဓိပ္ပါယ်။]

၉-အင်္ဂုကထာနည်း

ယခုအခါ ဤပထမ စတုက္က အရာမှာ အင်္ဂုကထာတို့၌ လာသော နည်းလမ်းကို ပြဆိုပေအံ့။

ဂဏနာ။ ။အနှေးအမြန်၊ အစဉ်မှန်၊ နှစ်တန်ရေတွက်နည်း။
အနုဗန္ဓနာ။ ။အမြဲအမြန်၊ အတွယ်သန်၊ တဘန်ဘွဲ့ထားနည်း။
ထပနာ။ ။ငြိမ်ဝပ်ပြန့်ဖြူး၊ စိတ်စိုက်စူး၊ အထူးစိတ်ထားနည်း။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းကား…ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၏ထိခိုက်ရာဌာနသည် နှာသီးဖျား, အထက် နှုတ်ခမ်းဖျား ဟူ၍ ၂-ပါးရှိ၏၊ အချို့သော သူတို့အား နှာသီးဖျား၌ ထိခိုက်မှု ထင်ရှား၏၊ အချို့သောသူတို့အား အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌ ထိခိုက်မှုထင်ရှား၏၊ မိမိ၌ ထင်ရှားရာ တခုခုကို အစွဲပြုရာ—

အစ၌ ရေတွက်နည်းဖြင့် အားထုတ်ရာ၏။
အလယ်၌ အစဉ်လိုက်နည်းဖြင့် အားထုတ်ရာ၏။
အဆုံး၌ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၌ အခိုင်အမြဲ စိတ်ထားနည်းဖြင့် အားထုတ်ရာ၏။

ဂဏနာနည်းအကျယ်။ ။ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရေတွက်နည်းသည်—
(၁)။ နှေးနှေး ရေတွက်နည်း,
(၂)။ မြန်မြန်ရေတွက်နည်း ဟူ၍ ၂-ပါးရှိ၏။
ထိုတွင်—

(၁)။ နှေးနှေးရေတွက်နည်း ဆိုသည်ကား-နှာသီးဖျား, အထက် နှုတ်ခမ်းဖျား ဌာနနှစ်ပါးတွင် တပါးပါး၌ စိတ်ကို စိုက်ထား၍ ထွက်သက် ဝင်သက် ၂-ပါးကို နှလုံးသွင်းသောအခါ အစ၌ စိတ်မငြိမ်သက်

သေးသည့် အတွက်ကြောင့် ထွက်သက် ဝင်သက်တို့သည် အချက်တိုင်း, အချက်တိုင်း စိတ်၌ ထင်ရှားကုန် သေးသည်မဟုတ်၊ မထင်ရှားသော အချက်စုလည်း ပါရှိကုန်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် မထင်ရှားသော အချက်စုကို မရေမတွက်မူ၍ ထင်ရှားသော အချက်စုကိုသာ ရေတွက်ခြင်းကြောင့် နှေးသော ရေတွက်နည်း ဖြစ်လေသတည်း။

ရေတွက်ရာ၌လည်း—

(၁)။ တစ်မှစ၍ ငါးတွင် တဝါရ,
(၂)။ တစ်မှစ၍ ခြောက်တွင် တဝါရ,
(၃)။ တစ်မှစ၍ ခုနစ်တွင် တဝါရ,
(၄)။ တစ်မှစ၍ ရှစ်တွင် တဝါရ,
(၅)။ တစ်မှစ၍ ကိုးတွင် တဝါရ,
(၆)။ တစ်မှစ၍ ဆယ်တွင် တဝါရ

ဤသို့ ၆-ဝါရတို့ဖြင့် ရေတွက်ရာ၏။

[ပထမဝါရ, ဒုတိယဝါရ, တတိယဝါရ, စတုတ္ထဝါရ, ပဉ္စမဝါရ, ဆဋ္ဌဝါရဟူ၍လည်း အစဉ်အတိုင်းခေါ်ရ၏၊ ဆဋ္ဌဝါရပြီးလျှင် ပထမဝါရသို့ ပြန်လေ၊ ၎င်း ၆-ဝါရလုံးကိုမှ တဝါရဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏။

ရှေဦးစွာ စိတ်ကို နှာခေါင်းဝ၌စိုက်ထား၍ ထွက်သက် ဝင်သက် ၂-ပါးတွင် ထင်ရှားရာ တခုခုကို တစ်-ဟု ရေတွက်ရာ၏၊ ၎င်းနောက် ထွက်သက် ဝင်သက် ၂-ပါးပင် ထင်ရှားသည်ချည်း ဖြစ်လာခဲ့လျှင် အစဉ်အတိုင်း နှစ်, သုံး, လေး, ဟု ရေတွက်ရာ၏၊ မထင်မရှား ပါရှိခဲ့လျှင် ထိုမထင်ရှားသော အချက်ကို မရေတွက်မူ၍ ထင်ရှားသည့် အချက် မတွေ့သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး တန့်ရပ်၍ တစ်-တစ်စသည်ဖြင့် ရေတွက်ဆဲအတိုင်းသာ ထပ်၍နေရာ၏၊ ထင်ရှားသော အချက်ပေါ်လာမှ နှစ်-စသည်ဖြင့် အထက်ဂဏန်းသို့ တက်၍ ရေတွက်ရာ၏၊ ငါးသို့ကျလျှင် တစ်က ပြန်ရာ၏။

ဤနည်းတူ ဒသဝါရတိုင်အောင် ၆-ဝါရတို့၌ မထင်ရှားသော ထွက်သက်ဝင်သက် အချက်တို့ကို မရေတွက်မူ၍ ထင်ရှားသော ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကိုသာ ရွေးကောက်၍ ရေတွက်သောကြောင့် နှေးသော ရေတွက်နည်း ဖြစ်လေသတည်း။

(၂)။ မြန်မြန် ရေတွက်နည်းဆိုသည်ကား- ရေတွက်ဘန် များလတ်သော် ထင်ရှားသောအချက်များ၌လာလတ္တံ့၊ တစ်-နှစ်-စသော ဂဏန်းချက်လည်း စိပ်၍စိပ်၍လာလတ္တံ့၊ ထွက်သက်အချက် ဝင်သက်အချက် ထင်ရှားသည်ချည်းဖြစ်သောအခါ၌ တစ်-နှစ်-စသောဂဏန်းချက်သည်လည်း မပြတ်မစဲ မြန်ရ၏၊ တခုကိုမျှ သတိမလွတ်စေရ၊ ထွက်သက်ဝင်သက်အစဉ်နှင့် ဂဏန်းအစဉ်သည် အခုန်အကျော် အလစ်အလပ်မရှိ အစဉ်မှန် ရေရမည်။ တစ်-နှစ်စသော ဂဏန်းချမှုကိုလည်း နှုတ်ဖြင့်ရွတ်ဆိုဘွယ်မရှိ၊စိတ်ဖြင့်ရေတွက်လျှင် ပြီးတော့သည်၊ အချို့သူတို့ကား နှုတ်ဖြင့်ရွတ်ဆိုကြကုန်၏၊ အချို့သူတို့ကား ၆-၀ါရအဆုံး အဆုံးတွင် ပုတီးစေ့ တလုံး-တလုံးချ၍ တနေ့-တနေ့လျှင် ပုတီးပတ်ပေါင်း မည်မျှ စိပ်မည်ဟု ပိုင်းခြား၍ စိပ်ကြကုန်၏၊ အာရုံမြန်မြန် ထင်နိုင်သည်သာ ပမာဏတည်း။

အကြင်အခါ၌ မရေတွက်သော်လည်း ရေတွက်သည်နှင့် ထပ်တူ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၏ ထိဌာန၌ ထိတိုင်း-ထိတိုင်း အသိမြဲစွဲ၍၊အလုပ်ဋ္ဌင်သို့ဝင်၍ နှလုံးသွင်းနေသမျှ ကာလပတ်လုံး တခုသော ထွက်သက်တခုသောဝင်သက်မျှ အမှတ်မဲ့လွတ်၍ သွားသည်မရှိပြီ၊ ထိုအခါ၌ ရေတွက်မှုကို ရုပ်သိမ်း၍ အနုဗန္ဓနာနည်းဖြင့် ရှုရာ၏။

[အနှေးအမြန်၊အစဉ်မှန်၊နှစ်တန် ရေတွက်နည်း ပြီး၏။]

အနုဗန္ဓနာနည်း။ ။ အကျယ် အနုဗန္ဓနာနည်း ဆိုသည်ကား– ရေတွက်ခဏ်းတွင် အစဉ်မှန်ခဲ့သည့်အတိုင်း ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုစိုက်ထား၍ ထွက်မှုဝင်မှု အကြိမ်စဉ်အတိုင်း တကြိမ်တည်းမျှ မလွတ်စေရဘဲ ထွက်မှု,ဝင်မှု,အစဉ်နှလုံးသွင်းမှု,အစဉ်ဘွဲ့တွယ်၍နေအောင် အားထုတ်မှုသည် အနုဗန္ဓနာမည်၏၊ ရေတွက်မှု မရှိဘဲလျက် ရေတွက်နည်းမှာ သိမှုအစဉ်မှန်သည့်အတိုင်း သိမှုအစဉ်မှန်၍နေအောင် တဘန်လိုက်စား အားထုတ်မှုဆိုလိုသည်။ အဘယ်မျှလောက် ကာလကြာမြင့်အောင် အနုဗန္ဓနာနည်းဖြင့် အားထုတ်ရာသနည်း ဟူမူကား– ပဋိဘာဂ နိမိတ်ဖြစ်ပေါ်၍ လာသည်တိုင်အောင် အားထုတ်ရာ၏။

ပဋိဘာဂနိမိတ်။ ။ အကျယ် ပဋိဘာဂနိမိတ် ဆိုသည်ကား– ပကတိသော ထွက်သက်ဝင်သက် လေအတိုင်းကို လွန်၍ အဆင်းသဏ္ဌာန် အရောင်အလက်နှင့်တကွ လဲဝါဂွမ်း အစုကဲ့သို့, လေအယဉ်ကဲ့သို့, မိုယ်းကြယ်ကဲ့သို့, ပတ္တမြားလုံးကဲ့သို့, ပုလဲလုံးကဲ့သို့,ပုလဲသွယ်ကဲ့သို့ အစရှိသည်ဖြင့် တခုခု ထင်ပေါ်ဖြစ်ထွန်း၍ လာသော ပညတ္တိဓမ္မအထူးကို ပဋိဘာဂနိမိတ်ဆိုသည်။ ။ထိုပဋိဘာဂနိမိတ် ပညတ်အာရုံ အထူး အထင်အရှား စိတ်အမြင်မှာ နှလုံးသွင်းတိုင်း ဖြစ်ပေါ်ထင်မြင်လာသောအခါမှ အနုဗန္ဓနာနည်းကို ရုပ်သိမ်းရမည်။ ၂ဂဏနာနည်း အနုဗန္ဓနာနည်း နှစ်ပါးမှာ ထိရာဌာနကို မလွှတ်ရသေး။

[အမြဲအမြန်၊အတွယ်သန်၊တဘာန်ဘွဲ့ထားနည်း ပြီး၏။]

ထပနာနည်း။ ။ အကျယ် ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်သည်မှစ၍ ထပနာနည်းဖြင့် အားထုတ်ရာ၏၊ ထပနာ ဆိုသည်ကား– ပဋိဘာဂနိမိတ်မည်သည် ပညတ်အာရုံ အထူးဖြစ်၍ အာရုံအသစ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပြန်၏၊ သဘာဝဓမ္မမျိုး မဟုတ်သောကြောင့် ကွယ်ပျောက်လည်း ကွယ်ပျောက်လွယ်၏၊ ကွယ်ပျောက်ပြန်လျှင် တဘာန် ထင်မြင်ရန်အမှုလည်း ခက်ခဲ၏၊ ထို့ကြောင့် ထင်မြင်လာသော ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို မကွယ်ပျောက်မူ၍ တနေ့တခြား ထင်ရှားပွင့်လင်း၍သွားအောင် ထိုအာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် အားထုတ်ဘိစီး၍ စိတ်ကို ထားခြင်းသည် ထပနာမည်၏။ ထပနာနည်းသို့ရောက်သောအခါ၌မူကား–အသပ္ပါယ ၇-ပါးကိုကြဉ်ရှောင်၍ သပ္ပါယ[1] ၇-ပါးကို မှီဝဲရာ၏၊ အပ္ပနာ ကောသလ္လ[2] ဆယ်ပါးကို ပြည့်စုံစေရာ၏။

အသပ္ပါယ[3] ၇-ပါးဆိုသည်ကား–

(၁)။ ဘာဝနာ၏ ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဖြစ်သော နေရာဌာန,

(၂)။ ဆွမ်းခံရွာ,

(၃)။ စကားများမှု,

၁။ သပ္ပါယ-လျောက်ပတ်လျော်ကန်မှု။

၂။ အပ္ပနာကောသလ္လ-အပ္ပနာ၌လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကြောင်း။

၃။ အသပ္ပါယ-မလျောက်ပတ်မလျော်ကန်မှု။

(၄)။ အပေါင်းအဘော်,
(၅)။ ဘောဇဉ်,
(၆)။ ဥတု,။
(၇)။ ဣရိယာပုထ်-။

ဤ၇-ပါးတည်း။ ။သပ္ပါယ ၇-ပါးဆိုသည်ကား–ဘာဝနာမှု၏ တိုးပွါးကြောင်းဖြစ်သော ထို ၇-ပါးပေတည်း။

အပ္ပနာကောသလ္လ ဆယ်ပါးဆိုသည်ကား–
(၁)။ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့်တကွ အသုံးအဆောင် ဝတ္ထုမျိုး သန့်ရှင်းမှု,
(၂)။ ဣန္ဒြေငါးပါးကို ညီညွတ်အောင်ပြုမှု,
(၃)။ ထွက်သက်ဝင်သက်ဟူသော အာရုံနိမိတ်၌ လိမ္မာမှု,
(၄)။ တက်ကြွလွန်းသောစိတ်ကိုနှိပ်မှု,
(၅)။ ဆုတ်နစ်လွန်းသောစိတ်ကို ချီးပင့်မှု,
(၆)။ ခြောက်သွေ့လွန်းသောစိတ်ကို ရွှင်စေမှု,
(၇)။ ညီညွတ်သောစိတ်ကို လျစ်လျူရှုမှု,
(၈)။ သမာဓိမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြဉ်ရှောင်မှု,
(၉) သမာဓိရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲမှု,
(၁၀)။ အပ္ပနာဈာန်ကိုရခြင်း၌ အမြဲညွတ်သောစိတ်ရှိမှု

ဤ ၁၀-ပါးတည်း။ ။ဤသို့သောအမှုတို့ကို ပြည့်စုံစွာပြု၍ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၌ စိတ်ကို အစွဲကြီးစွဲ၍ အမြဲကြီးမြဲလေအောင်နေ့ရှည်လများ ရှုသောအားဖြင့် ပွားများစေရာ၏။ အဘယ်မျှလောက်ကြာမြင့်အောင် ဤထပနာနည်းအားဖြင့် ပွားများ အားထုတ်ရာသနည်း ဟူမူကား– ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်တိုင်အောင်သည် ထပနာခေတ်ပေတည်း။

[ဥဒ္ဒိမ်ဝဝ်ပြန့်ဖြူး၊စိတ်စိုက်စူး၊အထူးစိတ်ထားနည်း ပြီး၏၊]

နိမိတ် ၃-ပါး သမာဓိ ၃-ပါးခွဲနည်း၊

နိမိတ် ၃-ပါး ဂဏနာနည်း, အနုဗန္ဓနာနည်း, ထပနာနည်းဟူသော နည်း ၃-ပါးတို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ပွားများ ဖြစ်ထွန်း၍ သွားရာ၌ နိမိတ်၃-ပါး,ဘာဝနာသမာဓိ ၃-ပါးတို့ဖြင့်ခွဲရာ၏။

နိမိတ် ၃-ပါးခွဲနည်းကား—

(၁)။ ဂဏနာအခါ၌ ထင်မြင်အပ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် အာရုံသည် ပရိကမ္မနိမိတ်မည်၏။

(၂)။ အနုဗန္ဓနာအခါ၌ ထင်မြင်အပ်သော ထိုအာရုံသည်ပင် လျှင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်မည်၏။

(၃)။ ထပနာအခါ၌ ထင်မြင်အပ်သော ပညတ်အာရုံသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်မည်၏။

ဤကား—နိမိတ်သုံးပါး ခြားနားနည်းတည်း။

သမာဓိ ၃-ပါး ဘာဝနာ သမာဓိ ၃-ပါးခွဲနည်းကား—

ပရိကမ္မနိမိတ်,ဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှစ်ပါးအခိုက်၌-

(၁)။ ပွားများသော ဘာဝနာသမာဓိသည် ပရိကမ္မဘာဝနာ သမာဓိမည်၏။

(၂)။ ထပနာခေတ်တွင် အပ္ပနာဈာန်သို့ မရောက်မီအကြား ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ ပွားများသော ဘာဝနာသမာဓိသည် ဥပစာရ ဘာဝနာသမာဓိမည်၏။

(၃)။ စတုက္ကနည်းအားဖြင့် ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယ ဈာန်, စတုတ္ထဈာန်ဟု ဆိုအပ်သော ရူပါဝစရဈာန် လေးပါးသည် အပ္ပနာ ဘာဝနာ သမာဓိမည်၏။

ဥပစာရဈာန်။ အာနာပါန အလုပ်ကို အားထုတ်ရာ၌ ဂဏနာ အနုဗန္ဓနာတို့ အခါတွင် ထွက်သက် ဝင်သက် တည်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့၍ သွားသဖြင့် ပျောက်ကွယ်၍ သွားသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ ထိုအခါ စိတ်ကိုထိရာဌာန၌ ထားမြဲထား၍ အလွန်သိမ်မွေ့လှစွာသော ထိုအာရုံကို ထိုနေရာမှာပင် ရအောင်ယူရာ၏၊ ရအောင်ယူနိုင်၍ ထိုအာရုံ ထင်ရှား ပေါ်ပြန် သည့်နောက် မကြာမီ ပဋိဘာဂနိမိတ် ပေါ်လာလတ္တံ့၊ ဥပစာရဈာန်သို့ ဆိုက်လတ္တံ့၊ နီဝရဏ တရားငါးပါး ကွာပြီးသော ကာမာဝစရဘာဝနာ ဥပစာရသမာဓိကို ဥပစာရဈာန်ဆိုသည်။

သတိ/မေးချက်။ ။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၏ အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့၍ ပျောက်ကွယ်မှုမှာ အဋ္ဌကထာ နည်းလမ်း၌ သိမ်မွေ့၍သွားအောင် တမင်အားထုတ်မှုကိုမဆို၊ သူ့အလိုအလျောက် အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့၍ သွားသည်ကိုဆို၏၊ လောက၌လည်း ဤကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို အားထုတ်ကြရာ အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့၍သွားသဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက် ပျောက်ကွယ်၍သွားသူများကို တွေ့မြင်ရဘူး၏၊ ရှေ့၌ ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော် နောက်ဆုံးဝါရ၌ကား—

ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊
ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤပါဠိတော်မြွက် အလိုကား- အနုပဗ္ဗနာအခါ်းသို့ ရောက်သော အခါ၌ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကို အဆင့်ဆင့်သိမ်မွေ့၍ သွားလေအောင် တမင် အားထုတ်ရမည်ပင် ဖြစ်၏၊ ဤအာရုံ ပျောက်ကွယ်ခါ်းမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအစီအရင်၌ မလိမ်မာသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ထွက်သက်ဝင်သက် ပျောက်ကွယ်၍ သွားခဲ့ပြီဟု-ထင်၏၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို လွှတ်၍ ပစ်တတ်၏၊ သတိမူကြလေ။

၁၀-ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ နှီးနှောပုံ

ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော် လေးဝါရ၏ အရဖြစ်သော

* သတိမြဲရာ၊ ပထမာ၊ ဒု-မှာ ရှည် တိုသိ၊
* လုံးစုံလင်းရာ၊ တ-ဋ္ဌသာ၊ စ-မှာ ငြိမ်းစေဘိ၊

ဟူသော လေးချက်ကို ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဂဏနာ အစရှိသော အဋ္ဌကထာနည်းလမ်းနှင့် နှီးနှောရာ၏။

နှီးနှောချက် နှီးနှောပုံကား-ထိရာ ဌာန၌စိတ်ကို စိုက်ထား၍ ဂဏနာနည်းအားဖြင့် အစဉ်မှန်စွာ ရေတွက်မှုသည် သတိမြဲရာ ပထမာဖြစ်၏။ နာသီအပိုင်းအခြားနှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ခွင်သို့ ဝင်၍ နှလုံးသွင်းရာ အပသို့ ခဏခဏ ထွက်ပြေးသော စိတ်ဝိတက်ကို ချိုးဖျက်ခြင်းငှါ ဂဏနာနည်းကို ပြုလုပ်သည်ဖြစ်၍ ဂဏနာခါ်း၌ အရှည်အတိုသိမှုကို တမင်အားထုတ်ဘွယ် မရှိသေး၊

"သဗ္ဗကာယ ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ"

ဟူသောပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ ထွက်သက်ဝင်သက်၌ သတိစွဲမြဲ၍ အပသို့ ခဏခဏ ထွက်သော စိတ်ဝိတက် ငြိမ်းမှုကိုသာ ကောင်းစွာ ငြိမ်းအောင် အားထုတ်ရာ၏။ ။ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌—

ဗဟိ ဝိသဋဝိတက္ကဝိစ္ဆေဒံ ကတွာ အဿာသ ပဿာသာ-
ရမ္မဏော သတိသံထပနတ္ထံ ယေဝ ဟိ ဂဏနာ။

ဟူ၍မိန့်ပြီ။

ဂဏနာ၊ ရေတွက်ခြင်းမည်သည်။ ဗဟိ၊ မိမိကိုယ်အင်္ဂါမှ အပ အ လွတ်၌။ ဝိသဋဝိတက္ကဝိစ္ဆေဒံ၊ ဘဝအဆက်ဆက်ပျံ့နှံ့ ပြေးသွား၍နေ သော စိတ်ဝိတက်အလျဉ်၏ ပြတ်ခြင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အဿာသ ပဿာသာရမ္မဏော၊ မိမိကိုယ်အင်္ဂါမှဖြစ်သော ထွက်သက် ဝင်သက် အာရုံ၌။ သတိသံထပနတ္ထံယေဝ၊ သတိကို ခိုင်မြဲစွာထားခြင်းငှါသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်ပြီ။

ဂဏနာခန်းပြီး၍ အနုဗန္ဓနာခန်းသို့ရောက်သောအခါ၌—

"ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော ဒီဃံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ"

အစရှိသော ဒုတိယဝါရ ပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုခိုင်မြဲစွာ ထားမှုနှင့်တကွ အရှည်အတိုသိမှုကိုလည်း အစဉ်မှန် စွာသိအောင် သတိပြုရာ၏၊ အရှည်အတို သိမှုကိုလည်း သတိပြုရာ၌ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့ကို အစ,အလယ်,အဆုံး အစဉ်လိုက်၍ တမင် အာရုံပြုရသည်မဟုတ်၊ စိတ်ကိုထိရာဌာန၌ ခိုင်မြဲစွာ ထားမြဲထား၍ အ ရှည်အတိုကိုလည်း အစဉ်မှန်စွာသိအောင် ငါသတိပြုမည်ဟု ဥဿာ ဟတခုတိုး၍ ပြုရုံမျှသာတည်း၊ ရှည်သော အကြိမ်မှာ ထိရာဌာန၌ ထိခိုက်မှုတာရှည်၏၊တိုသောအကြိမ်မှာ ထိခိုက်ရာဌာန၌ ထိခိုက်မှု တာ တို၏၊ ထိခိုက်ချက်တာရှည်မှု, တာတိုမှုကိုသိ၍ အရှည်အတိုကိုသိ၏။

စိတ်၏ဗျာပါရမည်သည် အလွန်ပျံ့နှံ့နိုင်သော သဘောသတ္တိရှိသော ကြောင့် ထိရာဌာန၌ပင် စိုက်၍ထားငြားသော်လည်း ထိရာဌာနမှ အ တွင်း၌ထွက်၍လာသော အလား, ဝင်၍သွားသော အလားများသည် လည်း အလိုလိုထင်မြင်လာလတ္တံ့၊ အရှည်အတိုသိမှု စွဲမြဲသောအခါ၌—

"သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ သဗ္ဗ-ကာယပ္ပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ"။

ဟူသော တတိယဝါရ ပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုခိုင်မြဲစွာစိုက်ထား၍ အရှည်အတိုသိမှုနှင့်တကွ ထွက်သက်ကိုအစ,အလယ်,အဆုံး အကုန်လုံးထင်လင်းစေမှု၊ ဝင်သက်ကိုအစ, အလယ်, အဆုံးအကုန်လုံးထင်လင်းစေမှုကို အထူးအားထုတ်ရာ၏၊ ထွက်သက်လွှတ်မည်ရှိခဲ့လျှင် အမှတ်မဲ့ မလွှတ်မူ၍ ဝမ်းတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်သော အစမှစ၍ ထိရာဌာနတိုင်အောင် ထွက်သက်သန္တာန်ကို စိတ်၌ထင်ရှားအောင် ပြု၍ ထွက်သက်လွှတ်မည်ဟု ဥဿာဟပြု၍ ပြု၍ လွှတ်ရမည်၊ ထိရာဌာနမှစ၍ ဝမ်းတွင်း၌ဆုံးရာဌာနတိုင်အောင် ဝင်သက်သန္တာန်ကို စိတ်၌ ထင်ရှားအောင်ပြု၍ ဝင်သက်ရှူမည်ဟု-ဥဿာဟပြု၍ ရှူရမည်။

ထိုသို့ပြုရာ၌လည်း နှာသီးဖျားဟုဆိုအပ်သော ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုခိုင်မြဲစွာ ထားမြဲထား၍သာ ဥဿာဟပြုရမည်၊ ထိရာဌာန၌စိတ်ထားမှုကိုလွှတ်၍ မလိုက်ရ၊ ထိရာဌာနကိုလွှတ်၍ မလိုက်သော်လည်း အစ, အလယ်,အဆုံး အကုန်လုံးထင်ရှားစေမည်ဟူသော ဥဿာဟနှင့်တကွ ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုစိုက်၍ ထားလျှင်ပင် တစတစအားဖြင့် ထွက်သက်တို့သည် အစ, အလယ်, အဆုံးအကုန်လုံးလိုလို ထင်ရှားလာကုန်လတ္တံ့။ အစ, အလယ်, အဆုံး အကုန်လုံးထင်လင်းစွာ ထင်မြင်သောအခါ၌—

"ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ"။

ဟူသော စတုတ္ထဝါရပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ အဆင့်ဆင့်ရှုန့်ရင်းမှု၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့ခြင်းကွယ်ပျောက်၍ သွားပြီထင်ရအောင် သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ အလိုအလျောက် မရောက်ခဲ့သည်ရှိသော် ထိုသို့သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်အောင် အားထုတ်မည်ဟူသော ဥဿာဟကို ပြု၍ပြု၍ ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေရမည်၊ အမှတ်တမဲ့ မဖြစ်စေရာ။

အထူးဖြစ်လာပုံ။ ။အဋ္ဌကထာနည်း၌ကား- ဂဏနာခက်းမှစ၍ပင် အလိုအလျောက် အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့၍ သွားမှု, ကွယ်ပျောက်သော

အခြင်းအရာသို့ ရောက်မှုကို ပြဆိုပေ၏၊ အလိုအလျောက် ကွယ်ပျောက်သူများကိုလည်း ငါတို့တွေ့မြင်ဘူးရ၏။

ဂဏနာဝသေနေဝ ပန မနသိကာရ ကာလတော ပဘုတိ အနုက္ကမတော ဩဠာရိက အဿာသ ပဿာသ နိရောဓ-ဝသေန ကာယဒရထေ ဝူပသန္တေ ကာယောပိ စိတ္တံပိ လဟုကံ ဟောတိ၊ သရီရံ အာကာသေ လင်္ဃနာကာရ ပတ္တံ ဝိယ ဟောတိ။ [အဋ္ဌကထာ။]

ပန၊ အထူးဖြစ်တတ်ပုံကို ပြဆိုပေအံ့။ ဂဏနာ ဝသေနေဝ၊ ဂဏနာနည်း၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ မနသိကာရကာလတော၊ နှလုံးသွင်းသော ကာလမှ။ ပဘုတိ၊ အစပြု၍။ အနုက္ကမတော၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဩဠာရိက အဿာသပဿာသ နိရောဓဝသေန၊ ရုန့်ရင်းရုန့်ရင်းသော ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ အဆင့်ဆင့်ချုပ်ငြိမ်းသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကာယဒရထေ၊ ကိုယ်တွင်းသန္တာန် ပူပန်ချောက်ချားမှုသည်။ ဝူပ-သန္တေ၊ ငြိမ်းလတ်သော်။ ကာယောပိ၊ ရူပကာယ တခုလုံးသည်လည်းကောင်း။ စိတ္တံပိ၊ စိတ်သည်လည်းကောင်း။ လဟုကံ၊ ပေါ့ပါးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သရီရံ၊ ကိုယ်ကောင်သည်။ အာကာသေ၊ ကောင်းကင်၌။ လင်္ဃနာကာရပတ္တံဝိယ၊ ပျံတက်လွင့်ပါးတော့မည့် အခြင်းအရာကဲ့သို့ ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ထက်ဝယ်ဘွဲ့ခွေ ထိုင်နေရာမှ လက်လေးသစ်ခန့်ကွာအောင် ကောင်းကင်သို့ တက်ကြွ၍ နေသူများကို ကြားဘူးရ၏။ ဤသို့ကွယ်ပျောက်သော အခြင်းအရာသို့ ရောက်သောအခါ ထိရာဌာန၌ စိတ်ကိုခိုင်မြဲစွာ စိုက်ထား၍ ထိုအာရုံကို အရယူသဖြင့် တဖန် ပေါ်လွင် ထင်ရှား၍ လာသည်ရှိသော် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုအခါ ကြောက်ခြင်း, လန့်ခြင်း,အိပ်ခြင်း, ပျင်းရိခြင်းစသော နီဝရဏ[၁] တရားတို့ ကျွတ်ကွာသဖြင့် ဥပစာရဈာန်ကို ရ၏။

ဤတွင်ရွေ့ကား-ပထမ စတုက္ကပါဠိတော်နည်းနှင့် အဋ္ဌကထာနည်း နှိုးနှောခဲ့ပြီး၏။

၁။ နီဝရဏ-ကုသိုလ်ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်တတ်သောတရား။

အင်္ဂကထာ၌ဂဏနာ[၁],အနုဗန္ဓနာ[၂],ဖုသနာ[၃],ထပနာ[၄],သလ္လက္ခဏာ[၅], ဝိဝဋ္ဋနာ[၆],ပါရိသုဒ္ဓိ[၇] ဟူ၍လာသော အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း ၇-ခဏ်း တို့တွင် ဖုသနာ-ဟူသော ထိရာဌာနနှင့်တကွ ဂဏနာအခဏ်း, အနုဗန္ဓနာအခဏ်း, ဥပစာရစျာန်ဟု-ဆိုအပ်သော ထပနာအခဏ်း များကို ပြဆိုမှုပြီး၏။

ဤပထမ စတုက္ကသည် လိုရင်းပဓာနတည်း၊ ယခုအခါ၌ ဤပထမ စတုက္က အလုပ်ပြီးစီးလျှင်ပင် သမထဝိပဿနာ လိုရာအလုပ်ကို လုပ် နိုင်ပြီ။

ပထမ စတုက္ကနည်း ပြီး၏။

---

(၁၁) ဒုတိယ စတုက္ကနည်း

ယခုအခါ အပ္ပနာစျာန်-ဟုဆိုအပ်သော ထပနာအခဏ်း၌ ကျင့်ရာ သော ဒုတိယ စတုက္ကနည်းကို ပြဆိုပေအံ့။

(၁)-ပထမခဏ်း။ ။ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၂)-ဒုတိယခဏ်း။ ။သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၃)တတိယခဏ်း။ ။စိတ္တသင်္ခါရ ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ စိတ္တသင်္ခါရ ပဋိသံဝေဒီ ပဿ သိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

၁။ ဂဏနာ-ရေတွက်ခြင်း။(အရေအတွက်)
၂။ အနုဗန္ဓနာ-အစဉ်လိုက်ခြင်း,အစဉ်ဖွဲ့ခြင်း။
၃။ ဖုသနာ-တွေ့ထိခြင်း။
၄။ ထပနာ-ထားခြင်း။
၅။ သလ္လက္ခဏာ-ကောင်းစွာမှတ်သားခြင်း။
၆။ ဝိဝဋ္ဋနာ-ဝဋ်ကင်းငြိမ်းခြင်း။
၇။ ပါရိသုဒ္ဓိ-ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း။

(၄)-စတုတ္ထခဏ်း။ ။ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

[ဒုတိယစတုက္ကပါဠိတော်။]

(၁)။ ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ စိတ်နှစ်သက် ရွှင်လန်းခြင်း ပီတိကိုထင်ရှားစေ၍။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ စိတ်နှစ်သက်ရွှင်လန်းခြင်းပီတိကိုထင်ရှားစေ၍။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၂)။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ စိတ်၏ ချမ်းအေးခြင်းသုခကို ထင်ရှားစေ၍။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ စိတ်၏ချမ်းအေးခြင်းသုခကို ထင်ရှားစေ၍။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၃)။ စိတ္တသင်္ခါရံ၊ ဝေဒနာ, သညာဟူသောစိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဋိသံဝေဒီ၊ ထင်ရှားစေ၍။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ။ အားထုတ်၏။ စိတ္တသင်္ခါရံ၊ ဝေဒနာ, သညာဟူသော စိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဋိသံဝေဒီ၊ ထင်ရှားစေ၍။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၄)။ စိတ္တသင်္ခါရံ၊ ရုန့်ရင်းသောစိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ-ပဿမ္ဘယန္တော၊ အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ငြိမ်းစေလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ စိတ္တသင်္ခါရံ၊ ရုန့်ရင်းသော စိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ-ပဿမ္ဘယန္တော၊ အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ငြိမ်းစေလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

[ၿပီး ဒုတိယ စတုက္ကအနက်။]

အမိပ္ပါယ်ကား—

(၁)။ **ပထမအခါဏ်းမှာ**-ထိုပဋိဘာဂ နိမိတ်အာရုံ၌ ပီတိလွှမ်းကဲသော ရူပါဝစရ ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်ဖြစ်စေမှုသည် ပီတိကိုထင်ရှားစေမှု မည်၏။

(၂)။ **ဒုတိယအခါဏ်းမှာ**-ထိုပဋိဘာဂ နိမိတ်အာရုံ၌ သုခလွှမ်းကဲသော တတိယဈာန်ကို ဖြစ်စေမှုသည် သုခကိုထင်ရှားစေမှု မည်၏။

(၃)။ **တတိယအခါဏ်းမှာ**-ထိုပဋိဘာဂ နိမိတ်အာရုံ၌ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ဟူသော စိတ္တသင်္ခါရ ထင်ရှားသော စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေမှုသည် စိတ္တသင်္ခါရကို ထင်ရှားစေမှု မည်၏။

(၄)။ **စတုတ္ထအခါဏ်းမှာ**-ရုန့်ရင်းသောဝေဒနာ,သညာတို့ကိုအဆင့်ဆင့် ချုပ်ငြိမ်းစေ အံ့ဟု- အားထုတ်မှုသည် စိတ္တသင်္ခါရကို ချုပ်ငြိမ်းစေမှု မည်၏။

ဤစတုက္ကကို အဋ္ဌကထာတို့၌ အပ္ပနာဈာန် အရာ၌ထား၍ ဖွင့်ကြကုန်၏။ ။ပဋိဘာဂနိမိတ် ခိုင်မြဲစွာ ရပြီးသောအခါမှစ၍ ဥပစာရဈာန် အရာ၌လည်း စိတ်နှစ်ခြိုက်မှု ထင်ရှားအောင် အားထုတ်မည်၊ စိတ်၏ အေးချမ်းမှု ထင်ရှားအောင် အားထုတ်မည် အစရှိသော အစီအရင်သည် ဖြစ်သင့်ရာပါ၏။

ဒုတိယ စတုက္ကနည်း ပြီး၏။

---

၁၂ တတိယ စတုက္ကနည်း

ယခုအခါ၌ ထိုအပ္ပနာဈာန်တို့ကို ဝင်စားမှု၌ ကျင့်ရသော တတိယ စတုက္ကကို ထုတ်ပြပေအံ့။

(၁)-**ပထမခါဏ်း**။ ။စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၂)-**ဒုတိယခါဏ်း**။ ။အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၃)–တတိယခဏ်း။ ။သမာဒဟံ စိတ္တံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊
သမာဒဟံ စိတ္တံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၄) စတုတ္ထ ခဏ်း။ ။ဝိမောစယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊
ဝိမောစယံ စိတ္တံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။
[တတိယ စတုက္က ပါဠိတော်။]

(၁)။စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ စိတ်ကိုထင်ရှားစေ၍။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ စိတ်ကိုထင်ရှားစေ၍။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှုပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၂)။စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ အဘိပ္ပမောဒယံ၊ အလွန် ရွှင်လန်းစေလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ အဘိပ္ပမောဒယံ၊ အလွန်ရွှင်လန်းစေလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှုပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၃)။စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ သမာဒဟံ၊ ကောင်းစွာ တည်ကြည်စေလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ သမာဒဟံ၊ ကောင်းစွာ တည်ကြည်စေလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှုပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၄)။စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဝိမောစယံ၊ နီဝရဏ စသော ရှုန့်ရင်းသော တရားတို့မှ ကျွတ်လွှတ်စေလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။စိတ္တံ၊စိတ်ကို။ ဝိမောစယံ၊နီဝရဏ စသော ရှုန့်ရင်းသောတရားတို့မှ ကျွတ်လွှတ်စေလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှုပေအံ့။ ဣတိ၊ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ [ဂုဏ်တတိယ စတုက္ကအနက်။]

အဓိပ္ပါယ်ကား–

၁။ **ပထမအခဏ်းမှာ**–စိတ်၏ အထူး ထင်ရှားခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ ထိုအာရုံ၌ ရှာန်လေးပါးကို အဖန်ဖန် ဝင်စားမှုသည် ''စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ'' မည်၏။

(၂) ။ ဒုတိယအခဏ်းမှာ—စိတ်အထူး ထင်ရှားပြီးနောက် စိတ်ကို အထူး ရှင်လန်းစေခြင်း, ပီတိနှင့်ယှဉ်သော ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားမှုသည် "အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ"မည်၏။

(၃) ။ တတိယအခဏ်းမှာ—စိတ်အထူးရှင်လန်းပြီးနောက် အထူးတည်ကြည်စေခြင်းဌာ တတိယဈာန်, စတုတ္ထဈာန်ကိုဝင်စားမှုသည် "သမာဒဟံစိတ္တံ"မည်၏။

(၄) ။ စတုတ္ထအခဏ်းမှာ—စိတ်ကို ပဋိပက္ခတရားတို့မှ အထူးလွတ်ကင်းစေခြင်းဌာ ဈာန်လေးပါးကို အဖန်ဖန် ဝင်စားမှုသည်"ဝိမောစယံ စိတ္တံ"မည်၏။

ဤစတုက္ကကိုလည်း အဋ္ဌကထာတို့၌ အပ္ပနာဈာန်ဟိုကို ဝင်စားမှုမှာ ထား၍ ဖွင့်ကြကုန်၏။ ။ဥပစာရဈာန်မှာလည်း ရသင့်ရာပါ၏။

တတိယ စတုက္က နည်းပြီး၏။

၁၃-စတုတ္ထ စတုက္ကနည်း

ယခုအခါ အာနာပါနမှဆက်၍ ဝိပဿနာတက်နည်း ဖြစ်သော စတုတ္ထ စတုက္ကကို ထုတ်ပြပေအံ့။

(၁)–ပထမ ခဏ်း။ ။အနိစ္စာနုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ အနိစ္စာနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၂)– ဒုတိယခဏ်း။ ။ဝိရာဂါနုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ဝိရာဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၃)– တတိယခဏ်း။ ။နိရောဓာနုပဿီ အဿသိဿာမီတိသိက္ခတိ၊ နိရောဓာနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

(၄)– စတုတ္ထခဏ်း။ ။ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီအဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ- သိက္ခတိ။

[စတုတ္ထ စတုက္ကပါဠိတော်။]

(၁)"အနိစ္စာနုပဿီ၊ အနိစ္စကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဇာတိ၊ ဤသို့။သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ အနိစ္စာနုပဿီ၊ အနိစ္စကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဇာတိ၊ဤသို့။သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၂)"ဝိရာဂါနုပဿီ၊ ပျောက်ကင်းမှုကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿ-သိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဇာတိ၊ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ ဝိရာဂါနုပဿီ၊ ပျောက်ကင်းမှုကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဇာတိ၊ဤသို့။သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၃)"နိရောဓာနုပဿီ၊ ချုပ်ကွယ်မှုကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿ-သိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဇာတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊အားထုတ်၏။ နိရောဓာနုပဿီ၊ ချုပ်ကွယ်မှုကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဇာတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။

(၄)"ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ၊ တဖန်စွန့်ပစ်မှုကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿသိဿာမိ၊ ထွက်သက်လွှတ်ပေအံ့။ ဇာတိ၊ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ၊ တဖန်စွန့်ပစ်မှုကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ ပဿသိဿာမိ၊ ဝင်သက်ရှူပေအံ့။ ဇာတိ၊ ဤသို့။ သိက္ခတိ၊ အားထုတ်၏။ [၎င်းစတုတ္ထ စတုက္က အနက်။]

ဤစတုတ္ထ စတုက္ကအား ဝိပဿနာတက်နည်းတည်း၊ ၎င်းအစီအရင်ကို နောက်မှဆိုအံ့။

စတုတ္ထ စတုက္က နည်းပြီး၏။

၁၄-သတိပဋ္ဌာန်ပွားများမှုကိစ္စ ပြီးပုံ

ယခုအခါ အာနာပါနအလုပ်ကို အားထုတ်စွဲမြဲသူတို့အား သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး ပွားများမှုကိစ္စ ပြီးစီးပုံကို ဟောတော်မူ၏၊ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုပေအံ့။

(၁)။ ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော စတုက္ကလေးပါးတို့တွင် ဂဏနာ, အနုဗန္ဓနာ ၂-နည်း အစီအရင်ဖြင့် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပထမစတုက္ကအလုပ်သည်ကား- ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် အလုပ်သက်သက်ပေတည်း၊ထွက်သက် ဝင်သက်သည် ရူပကာယ တစိတ်ဖြစ်၍ ကာယမည်၏။

"ကာယေသု ကာယညတရာဟံ ဘိက္ခဝေ ဧတံ ဝဒါမိ-ယဒိဒံ အဿာသပဿာသာ။"

[ဥင်း အာနာပါနသတိသုတ်ပါဠိတော်။]

ဘိက္ခဝေ၊ရဟန်းတို့။ယဒိဒံ-ယေဇ္ဇမေ အဿာသပဿာသာ၊အကြင် ထွက်သက်ဝင်သက်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဧတံ၊ ဤထွက်သက် ဝင်သက် နှစ်ပါးအပေါင်းကို။ကာယေသု၊ပထဝီကာယ,အာပေါကာယ အစရှိသော ကာယအများတို့တွင်။ကာယညတရံ၊ ဝါယောကာယ တပါးဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဝဒါမိ၊ဟောတော်မူ၏။ [ဥင်းပါဠိ၏အနက်။]

(၂)။ ဒုတိယစတုက္က အလုပ်သည် ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် အလုပ်ပေတည်း။

"ဝေဒနာသု ဝေဒနာညတရာဟံ ဘိက္ခဝေ ဧတံ ဝဒါမိ-ယဒိဒံ အဿာသပဿာသာနံ သာဓုကံ မနသိကာရော"။

[ဥင်းသုတ် ပါဠိတော်။]

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အဿာသ ပဿာသာနံ၊ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ကို၊ သာဓုကံ၊ ကောင်းစွာ။ ယဒိဒံ-ယောအယံ မနသိကာရော၊ အကြင် နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဧတံ၊ ဤကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းမှုကို။ ဝေဒနာသု၊ ဝေဒနာအများတို့တွင်။ ဝါ၊ ခံစားခြင်းအများတို့တွင်။ဝေဒနာညတရံ၊ ဝေဒနာတပါး–ဟူ၍။ ဝါ၊ ခံစားခြင်းတပါးဟူ၍။အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏။ [ဥင်းပါဠိ၏အနက်။]

[သာဓုကံ ဆိုသည်ကား-ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ အစရှိသော ဥဿာဟ အထူး ဖြစ်ပွားမှုတည်း။]

ဤ၌ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြုလျက် ဉာဏ်၌ ဝေဒနာတရားလည်း အထူးထင်ရှားလျက်ရှိသောကြောင့် ဤစတုက္ကအလုပ်ကိုဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်အလုပ် ဆိုသတည်း။

(၃)။ တတိယစတုက္က အလုပ်သည် စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် အလုပ်တည်း။ ။ဤ၌လည်း ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြုလျက် ဉာဏ်၌ စိတ်တရားလည်း အထူးထင်ရှားလျက်ရှိသောကြောင့် ဤစတုက္က အလုပ်ကို စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်အလုပ်ဆိုသတည်း။

(၄)။ အနိစ္စာနုပဿီ အစရှိသော စတုတ္ထစတုက္ကအလုပ်သည် ဓမ္မာ နုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်အလုပ်တည်း။ ။ဤ၌လည်း ထွက်သက်ဝင်သက် ကို အာရုံပြုလျက် ဉာဏ်၌ မိမိစိတ်မှာ အဘိဇ္ဈာ, ဒေါမနဿကို ပယ် ဖျောက်ခြင်းဟူသော ပဟာနဓမ္မသည်လည်း ထင်ရှားလျက် ရှိသော ကြောင့် ဤစတုက္ကအလုပ်ကို ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်အလုပ် ဆိုသ တည်း။

> "သော ယံ တံ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿာနံ ပဟာနံ၊ တံ ပညာယ ဒိသွာ သာဓုကံ အဇ္ဈုပေက္ခိတာ ဟောတိ"။
>
> [ရင်း သုတ်ပါဠိတော်။]

သော၊ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာနံ၊ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿတို့ကို။ ယံ တံ ပဟာနံ၊ အကြင်ပယ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုပယ်ခြင်းကို။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ သာဓုကံ၊ ကောင်းစွာ။ အဇ္ဈုပေက္ခိတာ၊ လျစ်လျူရှုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ထွက်သက် ဝင်သက်နှင့်တကွ ဘက်တွဲလျက် အနိစ္စဓမ္မကိုလည်း ရှုသောကြောင့် ဓမ္မာနုဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏။

သတိပဋ္ဌာန် ပွားများမှုကိစ္စ ပြီးပုံ ပြီး၏။

၁၅-ဗောဇ္ဈင်ပွားများမှုကိစ္စ ပြီးပုံ

ယခုအခါ အာနာပါန အလုပ်ကို အားထုတ်စွဲမြဲသောသူတို့အား ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး ပွားများမှုကိစ္စ ပြီးစီးပုံကို ပြဆိုပေအံ့။

၁။ သတိပဋ္ဌာန် အလုပ်မျိုးဖြစ်ခဲ့၍ တနေ့တခြား ထိုအာရုံ၌ သတိ စွဲမြဲမှု,တိုးပွား၍သွားမှုသည် သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်တရား ပွားများမှုမည်၏။

"ယသ္မိံသမယေ ဘိက္ခုနော ဥပဋ္ဌိတာ သတိ ဟောတိ အသမ္မုဋ္ဌာ။ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ တသ္မိံသမယေ ဘိက္ခုနော အာရဒ္ဓေါ ဟောတိ"။

[ဂုဏ်းသုတ်ပါဠိတော်။]

[နောက်၌ကား-ပါဠိတော်ကို မထုတ်ပြီ၊ အဓိပ္ပါယ်မျှကိုသာ ပြဆိုအံ့။]

ယသ္မိံသမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ဘိက္ခုနော၊ အာနာပါန အလုပ်ကို အားထုတ်သော ယောဂီရဟန်းအား။ သတိ၊ အာနာပါနဿတိသည်။ ဥပဋ္ဌိတာ၊ စွဲမြဲစွာတည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အသမ္မုဋ္ဌာ၊ သတိလွတ်သည် မရှိပြီ။ တသ္မိံသမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းအား၊ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ၊ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင် တရားသည်။ အာရဒ္ဓေါ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

(၂)။ ထိုအာနာပါနအလုပ်ကို အားထုတ်သော သူတို့အား ထိုအလုပ်တွင်ပါဝင်သော ဓမ္မတို့၌ တနေ့တခြား အဆင်ခြင် အစဉ်းစား အလိမ်မာ ပွားများသွားမှုသည် ဓမ္မဝိစယ သမ္ဗောဇ္ဈင်တရား ပွားများမှုမည်၏။

(၃)။ ထိုအလုပ်၌ တနေ့တခြား ဝီရိယတရား တိုးပါး၍သွားမှုသည် ဝီရိယ သမ္ဗောဇ္ဈင်တရား ပွားများမှုမည်၏။

(၄)။ ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ အဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် ထိုအာရုံ ထိုအမှု၌ တနေ့တခြား စိတ်ပျော်မွေ့ခြင်း ပွားစီး၍ သွားမှုသည် ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင် တရား ဖြစ်ပွားမှုမည်၏။

(၅)။ ထိုအာရုံ ထိုအမှု၌ စိတ်ပျော်မွေ့ခြင်း ပီတိတရားဖြစ်ပွားသော အခါမှစ၍ ထိုအလုပ်၌ ပျင်းရိခြင်း,ငိုက်မျဉ်းခြင်း အစရှိသော ပူလောင်မှုတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ငြိမ်းကုန်၏၊ ထိုအခါ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင် တရား ပွားများရာ၏။

(၆)။ ပဿဒ္ဓိတရား ပွားများသည်ရှိသော် ထိုအာရုံ၌ စိတ်၏ကောင်းစွာ တည်ကြည်ခြင်း ဟူသော သမာဓိ သမ္ဗောဇ္ဈင်တရားလည်း ဖြစ်ပွား တော့သည်။

(၇)။ သမာဓိ သမ္ဗောဇ္ဈင် တရား ဖြစ်ပွားသည်ရှိသော် စိတ်မငြိမ် သက်မှု အတွက်နှင့် ကြောင့်ကြစိုက်ဘွယ်မရှိ၊ လျစ်လျူရှုသောအားဖြင့်

ထိုအာရုံ၌ စိတ်ကိုလွှတ်၍ ထားရတော့သည်၊ ထိုအခါ ဥပေက္ခာ သမ္ဗောဇ္ဈင်တရား ပွားများရာ၏။

[ပါဠိတော်၌ကား–ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးတို့တွင် တပါးပါး၌ သမ္ဗောဇ္ဈင်တရားခုနစ်ပါး ခုနစ်ပါးစီရပုံကို အကျယ်ဟောတော်မူ၏။]

ဗောဇ္ဈင်ပွားများမှုကိစ္စပြီးပုံ ပြီး၏။

၁၆-ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိသို့ ရောက်နိုင်ပုံ

ယခုအခါ အာနာပါနအလုပ်မှဆက်၍ ဝိပဿနာ ဝိဇ္ဇာလမ်း, မဂ္ဂဝိဇ္ဇာလမ်း, ဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိလမ်းဖွင့်နည်း, တက်နည်းကို ပြတော်မူခြင်းငှာ–

(၁) "ကထံ ဘာဝိတာ စ ဘိက္ခဝေ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂါ ကထံ ဗဟုလီကတာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တိ၊ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေက နိဿိတံ, ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

(၂) "ဓမ္မဝိစယ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ, ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

(၃) "ဝီရိယ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ, ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

(၄) "ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ, ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

(၅) "ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ, ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

(၆) "သမာဓိ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ,ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

(၇) "ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ,ဝိရာဂနိဿိတံ, နိရောဓနိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂ ပရိဏာမိံ။

ဧဝံ ဘာဝိတာ ခေါ ဘိက္ခဝေ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဧဝံ ဗဟုလီကတာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တီတိ။"

[ဝှင်းသုတ်ပါဠိတော်။]

(၁)။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ ၇-ပါးသော ဗောဇ္ဈင်
တရားတို့သည်။ ကထံ ဘာဝိတာ၊ အဘယ်သို့ အထူးရည်ရွယ်၍ ပွားစေ
အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ကထံဗဟုလီကတာ၊အဘယ်သို့ အထူးရည်ရွယ်၍
အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ၊ ဝိဇ္ဇာတရား
ဝိမုတ္တိတရားကို။ ပရိပူရေန္တိ၊ပြီးပြည့်စုံစေနိုင်ကုန်သနည်းဟူမူကား။ဘိက္ခ-
ဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဣဓ၊ ဤသာသနာ၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သတိ-
သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ၊ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏
ဆိတ်ငြိမ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ ကိလေ
သာတို့၏ ပျောက်ပျက်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိရောဓ-
နိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ချုပ်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမှီသည်ကို။ကတွာ၊ ပြု၍။
ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာ-နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်
ကို။ကတွာ၊ပြု၍။ ဘာဝေတိ၊ ပွားများစေ၏။

(၂)။ ဣဓ၊ ဤသာသနာ၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ဓမ္မဝိစယသမ္ဗော-
ဇ္ဈင်္ဂံ၊ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဆိတ်
ငြိမ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမှီသည်ကို၊ ကတွာ၊ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ကိလေသာတို့၏
ပျောက်ပျက်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိရောဓနိဿိတံ၊
ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ ဝေါ-
ဿဂ္ဂပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။
ကတွာ၊ပြု၍။ဘာဝေတိ၊ ပွားများစေ၏။

(၃)။ ဣဓ၊ ဤသာသနာ၌။ဘိက္ခု၊ရဟန်းသည်။ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ၊
ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဆိတ်ငြိမ်ရာ
နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏
ပျောက်ပျက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ နိရောဓနိဿိတံ၊
ကိလေသာတို့၏ချုပ်ဆုံးရာနိဗ္ဗာန်ကိုမှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ဝေါဿဂ္ဂ-
ပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊
ပြု၍။ဘာဝေတိ၊ပွားများစေ၏။

(၄) ဣဓ၊ ဤသာသနာ၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ၊
ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဆိတ်ငြိမ်ရာ

နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ပျောက်ပျက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ ပြု၍။ နိရောဓနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ ဘာဝေတိ၊ ပွားများစေ၏။

(၅)။ ဣဓ၊ ဤသာသနာ၌။ဘိက္ခု၊ရဟန်းသည်။ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ၊ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဆိတ်ငြိမ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ပျောက်ပျက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိရောဓနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဘာဝေတိ၊ ပွားများစေ၏။

(၆)။ ဣဓ၊ဤသာသနာ၌။ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ၊ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဆိတ်ငြိမ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ပျောက်ပျက်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိရောဓနိဿိတံ ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ဘာဝေတိ၊ ပွားများစေ၏။

(၇)။ ဣဓ၊ဤသာသနာ၌။ဘိက္ခု၊ရဟန်းသည်။ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ၊ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို။ ဝိဝေကနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဆိတ်ငြိမ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမှီသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ ဝိရာဂနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ပျောက်ပျက်ရာနိဗ္ဗာန်ကိုမှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိရောဓနိဿိတံ၊ ကိလေသာတို့၏ချုပ်ဆုံးရာနိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မှီသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ဘာဝေတိ၊ပွားများစေ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ရဟန်းတို့။ဧဝံ၊ဤသို့။ဘာဝိတာ၊ပွားများစေအပ်ကုန်သော။ ဧဝံ၊ဤသို့။ ဗဟုလီကတာ၊ အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ကုန်သော။ သတ္တ-

ဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ ၇-ပါးသော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည်။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ၊ ဝိဇ္ဇာ တရား ဝိမုတ္တိတရားကို။ ပရိပူရေန္တိ၊ ပြီးပြည့်စုံစေကုန်၏။

[ဌင်းပါဠိတော် အနက်။]

ဝိဝေက, ဝိရာဂ, နိရောဓ, ဝေါဿဂ္ဂ-ဟူသော အမည်လေးပါး သည် နိဗ္ဗာန်၏ အမည်ချည်းတည်း၊ ယခုဘဝ၌ပင် နိဗ္ဗာန်သို့ပေါက် ရောက်ဘို့ ရည်စူး၍ ပွားများသည်ကို ဝိဝေက နိဿိတ ဆိုသတည်း။ (ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ဆိုလိုသည်)။ ။ကုသိုလ်ရရုံမျှ ပွားများလျှင် ဝဋ္ဋနိဿိတ မည်၏။

ဂဏနာနည်း, အနုဗန္ဓနာနည်း, ဥပစာရဈာန်, အပ္ပနာဈာန် ဟူ သော ထပနာနည်းတို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း အားထုတ်ဖြစ်ပွား၍ လာ သည်ရှိသော်သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးနှင့်တကွဗောဇ္ဈင်၇-ပါးထူထောင်မိပြီ။

ထိုသို့ထူထောင်မိသော်လည်း သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ နတ်အဖြစ်, ဗြဟ္မာအဖြစ်ဟူသော ဝဋ်ဘက်သို့ ကိုင်းရှိုင်း၍ ပေးပြန်လျှင် ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့သည် ဝဋ္ဋနိဿိတမျိုးဖြစ်၍ သွားပြန်ကုန်၏၊ ဥပစာရဈာန်, အပ္ပနာဈာန်, အနိစ္စာနုပဿနာ ဖြစ်ကာမျှနှင့် အပြီးသတ်၍ ထားခဲ့ သည်ရှိသော် ဝဋ်ဘက်သို့လဲ၍ သွားကုန်လတ္တံ့။

ထို့ကြောင့် ထိုမျှလောက်တွင် အပြီးသတ်၍ မထားဘဲ ယခုဘဝ၌ ပင် ဝိဝဋ္ဋစခန်းသို့ ဆိုက်ရောက်သည်တိုင်အောင် ငါအားထုတ်မည်ဟု- အကြံပြု၍ အားထုတ်သည်ကို ဝိဝေကနိဿိတံ, ဝိရာဂနိဿိတံ,နိရော- ဓ နိဿိတံ, ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

ထိုသို့တိုးတက်၍သွားမှသာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိသို့ ဆိုက်နိုင်သည်၊ ဝိဇ္ဇာ ဝိမုတ္တိသို့ဆိုက်မှသာ ဝိဝေက,ဝိရာဂ,နိရောဓ,ဝေါဿဂ္ဂ-ဟူသော ဝိဝဋ္ဋ ဓမ္မသို့ ယခုဘဝ ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။

ဗောဓိပက္ခိယ ပြီး၏ပုံ

ဝိဝဋ္ဋဆိုသည်ကား–နိဗ္ဗာန်ကိုဆိုသတည်း။ ယခု အခါ သာသနာတော်တွင်း၌ ကြုံကြိုက်ကြသူ လူရှင် အပေါင်းတို့မှာလည်း ယခုဘဝ၌ ဤဝိဝဋ္ဋဓမ္မ တခု ကိုသာ ကိုယ်ကျိုးကိုယ်စီးပွားဟု-ဂရုကြီးစိုက်ခွင့်ရှိချေသည်။

ဤဝိဝဋ္ဋဓမ္မကို ရလိုသောကြောင့် ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိနှစ်ပါးကို ရအောင် အားထုတ်ရပြန်သည်။

ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိနှစ်ပါးကို ရခြင်းငှာ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးကို ထူထောင်ရပြန်သည်။

ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးကို ထူထောင်ခြင်းငှာ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို ထူထောင်ရပြန်သည်။

သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကိုထူထောင်ခြင်းငှာ ဤအာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို အားထုတ်ရလေသည်။

ဤအာနာပါန အလုပ်ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး,ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး, ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိနှစ်ပါး ပြီးစီးခဲ့သည်ရှိသော် အားလုံးသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါးတို့သည် ပြီးစီးကြကုန်တော့သည်။

[ဤကား-အာနာပါနသုတ် ပါဠိတော်မြတ်၏ ဝိဂ္ဂဟတ္ထအဓိပ္ပါယ်။]

ဤဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိနှစ်ပါးသို့ အမြန် ပေါက်ရောက်စေနိုင်သော နည်း လမ်းဟူသည်လည်း အခြားတပါးမဟုတ်ပြီ၊ "အနိစ္စာနုပဿီ အဿ- သိဿာမီတိ သိက္ခတိ" အစရှိသည်ဖြင့် ထုတ်ပြခဲ့ပြီးသော စတုတ္ထ စတုက္ကအစီအရင်ပေတည်း၊ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးကို ထမြောက်အောင် ထူ ထောင်၍ ထိုစတုက္က၏ အချုပ်ဖြစ်သော အနိစ္စာနုပဿနာမှုကို ဝိဝေက နိဿိတပြု၍ အားထုတ်သည်ရှိသော် ရှေဦးစွာ သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ် တည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိသို့ရောက်၍ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒုစရိုက်ခဝ်သိမ်း, ဒုရာဇီဝခဝ်သိမ်း, အပါယ်ဒုက္ခခဝ်သိမ်းတို့၏ အပြီး လွတ်ငြိမ်းခြင်းဟူ သော သဉပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဝိဝဋ္ဋ[၁]ဓမ္မကို ယခုဘဝတွင် ပင်ရနိုင်လေသတည်း။

ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိသို့ရောက်နိုင်ပုံပြီး၏။

၁၇-ရုပ်ဋ္ဌဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအစီအရင်

ယခုအခါ ထို"အနိစ္စာနုပဿီအဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ" အစရှိ သော စတုတ္ထစတုက္ကအစီအရင်ကိုအမြွက်မျှပြဆိုပေအံ့။

၁။ ဝိဝဋ္ဋ-ဝဋ္ဋ်ဆင်းရဲကင်းရာ နိဗ္ဗာန်။

၌သုတ္တန် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ကား–အာနာပါန အပ္ပနာ ဈာန်လေးပါးကို ရပြီးမှ ၌စတုက္က အစီအရင်သို့ တက်၍ အားထုတ်မှုကို ပြဆိုကုန်၏၊ ၌ကဲ့သို့ တက်နိုင်ပါမူ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်ပေ၏၊ ၌ကဲ့သို့ မတက်နိုင် ရှိခဲ့မူကား–

(၁)။ တတိယဈာန်မှလည်း ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်ရပါ၏။

(၂)။ ဒုတိယဈာန်မှလည်း တက်ရပါ၏။

(၃)။ ပဌမဈာန်မှလည်း တက်ရပါ၏။

(၄)။ အပ္ပနာဈာန်သို့ပင် မဆိုက်မူ၍ ဥပစာရဈာန်မှလည်း တက်ရပါ၏။

(၅)။ အနုဗန္ဓနာအခါ်းမှလည်း တက်ရပါ၏။

(၆)။ ထိုထို ၌၌ လှုပ်ရှားပြေးသွားသော စိတ်ဝိတက်၏ ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်ပြီးသော ဂဏနာအခါ်းမှလည်း ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်ရပါ၏။

တက်နည်း။ ။ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်သောအခါ၌လည်း–

(၁)။ ၌အာနာပါနအာရုံနှင့် ဘက်တွဲ၍တက်နည်း,

(၂)။ အာနာပါနရှုမှုကို ဥပစာရကိစ္စမျှ ပြုလုပ်၍ ခန္ဓာငါးပါးစသည်တို့တွင် အလိုရှိရာသင်္ခါရဓမ္မကိုယူ၍ တက်နည်း-ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုတွင် ၌သုတ္တန်ပါဠိတော်၌–

"အနိစ္စာနုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ အနိစ္စာနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ"။

ဟူ၍ အာနာပါန အာရုံနှင့် ဘက်တွဲ၍ တက်နည်းသည် လာ၏၊ ထိုပါဠိတော်၏အဓိပ္ပါယ်ကား–

ထွက်သက်လွတ်မည်ပြုသည်ရှိသော် အမှတ်တမဲ့ မလွှတ်မူ၍ အနိစ္စထင်အောင်ရှု၍ လွှတ်မည်ဟု-လွှတ်တိုင်းလွှတ်တိုင်း အနိစ္စမနသိကာရ ရှေ့သွား ဖြစ်စေရာ၏-ဟုလိုသည်၊ ဝင်သက်၌လည်း ထိုနည်းတူသိလေ။

[၌ကား–ထိုပါဠိတော်၏ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပါယ် တည်း]

ဝိပဿနာအလုပ်တည်ထောင်မှုသည်–

(၁) ရုပ်ကိုအစပြု၍တည်ထောင်မှု,

(၂) နာမ်ကိုအစပြု၍တည်ထောင်မှု-ဟူ၍နှစ်ပါး ရှိ၏။

ဂဏနာအခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်လိုမူကား– ထွက်သက် ဝင်သက်ဟူသော ရုပ်ကို အစပြု၍ ထူထောင်ရာ၏၊ အဘယ့်ကြောင့် နည်းဆိုသော် ထိုအခန်း၌ထွက်သက်- ဝင်သက် ဟူသော ရုပ်သည် သာလျှင် ဉာဏ်၌ထင်ရှားသေးသောကြောင့်တည်း။

အနုဗန္ဓနာအခန်းမှ တက်ရာ၌လည်း ထို့အတူပင်တည်း။

ထပနာနှစ်ခန်းတွင် ဥပစာရသမာဓိအခန်းသည်–

(၁)။ ဝေဒနာနုပဿနာခန်း,

(၂)။ စိတ္တာနုပဿနာခန်း-ဟူ၍ ၂-ပါးရှိ၏။

(၁) "ပီတိပ္ပဋိသံဝေဒီ,သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ"ရှိသော ဒုတိယ စတုက္ကသည် ဝေဒနာနုပဿနာခန်းမည်၏။

(၂)။ "စိတ္တပ္ပဋိသံဝေဒီ" ရှိသော တတိယစတုက္ကသည် စိတ္တာနုပဿနာခန်းမည်၏။

ထို ၂-ခန်းတို့တွင်–

ဝေဒနာနုပဿနာခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့တက်လိုသော် ဝေဒနာ-ဟူသော နာမ်ကို အစပြု၍တက်ရမည်။

စိတ္တာနုပဿနာခန်းမှ တက်လိုသော် စိတ်-ဟူသော နာမ်ကိုအစ ပြု၍ တက်ရမည်။

အပ္ပနာသမာဓိမှ တက်ရာ၌ကား-ဝေဒနာ,စိတ္တတို့ကိုသော်၎င်း,မိမိရ အပ်ပြီးသော ဈာန်၌ပါရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကိုသော်၎င်း အစပြု၍ တက်ရမည်၊

ဝိပဿနာလမ်း ဖွင့်နည်း။

ယခုအခါ၌ အစဆုံးသော ဂဏနာခန်းမှ ရုပ်ကို အစပြု၍ ဝိပဿနာလမ်း ဖွင့်နည်းကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုအံ့။

ရှေ့၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဂဏနာခဏ်းပြီးစီးသည့်နောက် အနုဗန္ဓနာခဏ်းသို့ တက်ခွင့်ဆိုက်နေသောအခါ ထိုအနုဗန္ဓနာ ခဏ်းသို့ မလိုက်မူ၍ "အနိစ္စာနုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ" ဟူသော စတုတ္ထစတုက္ကအရ-အနိစ္စဝိပဿနာခဏ်းသို့တက်ရာ၏။

ဂဏနာခဏ်း၌ပြီးစီးသော ခဏိကသမာဓိကို ဥပစာရသမာဓိအရာ၌ အမြဲထားရာ၏။

ထားပုံကား—

ဝိပဿနာအလုပ်ကို လုပ်သော သူသည် လူဖြစ်ခဲ့၍ တနေ့လုံး, တညဉ့်လုံးမလုပ်နိုင်ရှိသဖြင့် တနေ့, တညဉ့်အတွို ၂၄-နာရီ ရှိသည်တွင် ၄-နာရီတန်သည် ၃-နာရီတန်သည် အချိန်အမှန်ထား၍ အားထုတ်ရမည်။

အလုပ်ခွင်သို့ ဝင်တိုင်းဝင်တိုင်း စိတ်ဝိတက်ကို သုတ်သင်ခြင်းငှာ ရှေ့ဦးစွာ အာနာပါနဿတိ ဝင်စားရမည်။

စိတ်ဝိတက် ငြိမ်သက်သော အခါမှ ဝိပဿနာ မနသိကာရကို အားထုတ်ရမည်။

ဝိပဿနာ မနသိကာရ ထမြောက်၍ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသည့်တိုင်အောင် ထိုအာနာပါနဿတိကိုမလွှတ်ရပြီ၊ ဖိုလ်ကို ဝင်စားသော အခါ၌ပင် ထိုသတိကို ဥပစာရသမာဓိအရာ၌ အမြဲထားရာ၏။

ဝိပဿနာလမ်း၌—

(၁) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ,
(၂) ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ,
(၃) မဂ္ဂါ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ,၊
(၄) ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ,၊
(၅) ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ—

ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိအစဉ် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် အပြား ငါးပါးရှိ၏၊ ။ ထိုငါးပါးတို့တွင် ထွက်သက်ဝင်သက်၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအလုပ်ကို ပြဆိုအံ့။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ထင်ရှားပုံ ။

ထို ထွက်သက်ဝင်သက်၌ မြေဓာတ်, ရေဓာတ်, မီးဓာတ်, လေဓာတ်, အဆင်းဓာတ်, အနံ့ဓာတ်, ရသဓာတ်, ဩဇာဓာတ်-ဟူ၍ အမြဲအားဖြင့် ရုပ်ဓာတ်

ရှစ်ပါးရှိ၏၊ အသံဖြစ်သောအခါ သဒ္ဒဓာတ်နှင့်တကွ ရုပ်ဓာတ်ကိုးပါး ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် မြေ,ရေ,လေ,မီး-ဟူသော ဓာတ်ကြီး လေးပါးသည်သာ လိုရင်းပဓာနတည်း။

မြေဓာတ်ဆိုသည်ကား—ခက်မာမှုကြီယာတည်း၊ ခက်မာမှုဆိုသည် ကား-ခပ်သိမ်းသော ရုပ်အဆောက်အဦ-ဟူသမျှတို့၌ အမာခံမှုဆိုလို သည်၊ ထိုအမာခံမှုသည် လွန်ကဲ၍ ခက်မာသောအဖြစ်သို့ ရောက်သော ဝတ္ထုမျိုးတို့၌ လက်နှင့်စမ်းသပ်ထိပါးလျှင် မာသည်-ဟုသိသာထင်ရှား ၏၊နေရောင်လရောင်စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အမာခံအနေမျှ၌ တည်မှုကား- စမ်းသပ်၍မရ သိမ်မွေ့လှ၏။

ယုတ္တိအားဖြင့်မူကား—ဤဏ်၌ထင်ရှားပါ၏။

ဖွဲ့စေးမှု-ဟူသော ရေဓာတ်သည် အမာခံဝတ္ထုမရှိခဲ့သော် အဘယ် ကိုဖွဲ့မည်နည်း။

ပူလောင်မှု-ဟူသောမီးဓာတ်သည် အမာခံမီးစာ မရှိခဲ့သော် အဘယ် ကို စွဲလောင်မည်နည်း။

မီးဓာတ်၏ အရှိန်အဟုန်ဖြစ်သော ကြွရွ ထောက်ကန်မှု-ဟူသော လေဓာတ်သည် အမာခံထောက်ရာကန်ရာမရှိခဲ့သော် အဘယ်သို့ ကြွနိုင် ရွနိုင်ပါမည်နည်း။

ဤကား-ယုတ္တိအားဖြင့် ဉာဏ်၌ ထင်ရှားပုံတည်း။

''အဿာသ ပဿာသကာယ''ဟု ကာယသဒ္ဒါနှင့်ဆိုရအောင်အစု အရုံးတခုဖြစ်မှုသည် ရေဓာတ်ဖွဲ့စေးမှုတည်း။

ထွက်သက်ဝင်သက်၌ ပါရှိသော ပူမှုအေးမှုသည် မီးဓာတ်တည်း၊

လှုပ်မှုရှားမှုသည် လေဓာတ်တည်း။

ထွက်သက် ဝင်သက်၌ကား— လေဓာတ် လွန်ကဲ၏၊ ဤထွက်သက် ဝင်သက်၌ ဓာတ်လေးပါးရှိမှုယုတ္တိကို သဘောကျနိုင်ပါလျှင်တကိုယ်လုံး ၌ သဘောကျနိုင်တော့သည်၊ သဘောကျသည့်အတိုင်း ထွက်သက် ဝင်သက်၌ ဓာတ်လေးပါးကို အသီးအသီး မြင်နိုင်ပါလျှင် တကိုယ်လုံး၌ မြင်နိုင်တော့သည်။

ထွက်သက်ဝင်သက်၌ ခက်မာမှု, ဖွဲ့စေးမှု, ပူနွေးမှု, လှုပ်ရှားမှု-ဟူသော ကြိယာလေးချက်သည်သာ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ၏၊ **အသီးအသီး** ထိုလေးချက်တို့ကို ထိအောင် အာရုံပြုသော ဉာဏ်သည်သာ ပရမတ္ထသို့ ဆိုက်သော ဉာဏ်မည်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ

ထိုလေးချက်ကို မသိမူ၍ အရှည်အတို သဏ္ဌာန်အနေနှင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ဟု-သိမြင် မှတ်သားမှုသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိလမ်းတည်း၊ ဤဒိဋ္ဌိလမ်း၌ကား-ထွက်သက်ဝင်သက်၏ အစသည်ချက်တိုင်တည်း၊ အဆုံးသည် နှာသီးဖျားတည်း၊ အစ၌ တကြိမ်သာ ဖြစ်မှုရှိ၏၊ အဆုံး၌ တကြိမ်သာ ပျက်မှုရှိ၏၊ အလယ်၌မူကား– အခါခါဖြစ်မှု, အခါခါ ပျက်မှု-ဟူ၍မရှိပြီ၊ ဝင်သက်၌လည်း ထိုနည်းတူ ဝင်သက်၏ အစသည် နှာသီးဖျားတည်း၊ အဆုံးသည် ချက်တိုင်ရင်းတည်း-ဟူ၍ ဆိုလေ၊ ဤကားပုထုဇဉ်တို့စိတ်၌ အရှိးစိုက်၍နေသော ဒိဋ္ဌိမှုတည်း။

[ခပ်သိမ်းသော ကိုယ်အစုတို့၌ ဤကဲ့သို့သော ဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီး အသီးအသီးရှိနေသည်ကို အကုန်မြင်မြော်မိစေ။]

ထွက်သက်ဝင်သက်၌ ဤဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီး ပျောက်ကွယ်လေအောင် ထိုထွက်သက်ဝင်သက်၌ပင် သုတ်သင်ရာ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သုတ်သင်ပုံ

အဘယ်သို့ သုတ်သင်ရာသနည်း ဟူမူကား-အသီးအသီး ဓာတ်အမှုကြီး လေးပါးကို ဉာဏ်စိုက်မိ၍ ပရမတ္ထမြေအမြင်ပေါက်သောအခါ၌ အရှည်အတို သဏ္ဌာန်အနေနှင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ဟု သိမြင်ထင်မှတ်၍နေသော ဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီးသည် ထိုဉာဏ်ကို ဝင်စား၍ ရှုလိုက်တိုင်း ရှုလိုက်တိုင်း ကွယ်ပျောက်လေ၏၊ အရှည်အတို သဏ္ဌာန်-ဟူ၍မရှိ၊ ထွက်သက်ဝင်သက်-ဟူ၍ပင်မရှိ၊ ဓာတ်အမှုကြီးလေးပါးသည်သာရှိ၏ဟု ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏ် ပေါက်လေ၏။

ထွက်သက်ဝင်သက်မှ ကြွင်းသော ဆံပင်, မွေးညှင်း အစရှိသော တကိုယ်လုံးမှာလည်း အတိုအရှည် အစရှိသော ဒြဗ်သဏ္ဌာန်အနေနှင့် ဤကား-ဆံပင်တည်း,ဤကား- မွေးညှင်းတည်း အစရှိသည်ဖြင့် သိမြင်

ထင်မှတ်၍ နေကြသော ဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီး အသီးအသီးရှိကြ၏၊ ခါတ်အမှုကြီးလေးပါးလည်း အသီးအသီးရှိကြ၏၊ ထိုဆံပင်, မွေးညှင်းအစရှိသော တကိုယ်လုံးမှာလည်း ခါတ်အမှုကြီးလေးပါး ဉာဏ်အမြင်ပေါက်သည်ရှိသော် သဏ္ဌာန်အသီးအသီးနှင့် ဆံပင်, ဆံပင်ဟု-သိမြင်ထင်မှတ်၍နေသော ဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီးသည် ထိုဉာဏ်ကိုဝင်စား၍ နေသမျှကာလပတ်လုံး ကွယ်ပျောက်လတ္တံ့၊ ဆံပင်ဟူ၍ မရှိမှု ထင်ရှားလတ္တံ့၊ ထိုသို့ ထင်ရှားသောအခါ ဆံပင်၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏ် ပေါက်လေ၏၊ မွေးညှင်းစသော တကိုယ်လုံး၌လည်း ဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီး အသီးအသီးရှိကြပုံ,ခါတ်အမှုကြီးလေးပါး အသီးအသီး အမြင်ပေါက်သည် ရှိသော် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အသီးအသီးဖြစ်ပုံကို ဆံပင်နည်းတူသိလေ။

ရုပ်၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အစီအရင် ပြီး၏။

၁၈-နာမ်၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအစီအရင်

ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြုသောစိတ်, ခါတ်အမှုကြီး လေးပါးကို အာရုံပြုသောစိတ်,ထိုစိတ်တို့၌ပါရှိသော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပညာတို့သည် နာမ်မည်ကုန်၏၊ အာရုံကိုသိခြင်းအမှုသည် စိတ်တည်း၊ အာရုံကို အထပ်ထပ် အမှတ်ရခြင်းအမှုသည် သတိတည်း၊ ထိုအလုပ်၌ အားထုတ်ခြင်း အမှုသည် ဝီရိယတည်း၊ ထိုအာရုံ ထိုအလုပ်တို့၌ လိမ်မာရန်အခွင့်ကို သိခြင်းအမှုသည် ဉာဏ်ပညာတည်း။ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ငါအာရုံပြုမည်ဟု-သိမြင်ထင်မှတ်မှုသည် စိတ်၌ဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီးတည်း။ ဤဒိဋ္ဌိအရိုးစိုက်ကြီးကို ဉာဏ်၌ပျောက်ကွယ်လေအောင် စိတ်၌သုတ်သင်ရာ၏။

သဏ္ဌာယဒိဋ္ဌိ သုတ်သင်ပုံ

အဘယ်သို့ သုတ်သင်ရာသနည်း ဟူမူကား- ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြုမှုကြိယာသည် စိတ်ခါတ်တခုတည်း၊ နှလုံး၌ ထိုခါတ်ဖြစ်ပေါ်၍ နေဆဲအခါ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို အာရုံပြုမှု ကြိယာပေါ်၍နေ၏။

ထိုအမှု,ထိုကြိယာသည် နာမ်၏ ကြိယာမတ္တသာတည်း။
ရုပ်ခန္ဓာလည်းမဟုတ်,ရုပ်ခန္ဓာ၏ အမှုလည်းမဟုတ်။

ပုဂ္ဂိုလ်လည်းမဟုတ်, ပုဂ္ဂိုလ်၏အမှုလည်းမဟုတ်။
သတ္တဝါလည်းမဟုတ်, သတ္တဝါ၏အမှုလည်းမဟုတ်။
ငါလည်းမဟုတ်, ငါ၏အမှုလည်းမဟုတ်။
စိတ်ဟူ၍ရင်း, ဝိညာဏ်ဟူ၍ရင်း, နာမ်ဟူ၍ရင်း, အဘိဓမ္မာ၌ ဟောတော်မူသော ဓာတ်အမှုတခု အသီးအခြားသာတည်းဟု-အမြင် ရှုရာ၏။

ရုပ်ခန္ဓာနှင့်ရင်း, ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါတို့နှင့်ရင်း ရောယှက်ထွေးလုံး၍ မနေစေလင့်၊ ရောယှက်ထွေးလုံးခြင်းမရှိဘဲ ထိုအာရုံပြုမှုကို ဉာဏ်စိုက်မိသောအခါ စိတ်ဟူသော နာမ်ဓာတ်တခု၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်အမြင် ပေါက်၏၊ စိတ်ဓာတ်တခု၌ ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခဲ့လျှင် သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပညာ ဟူသော နာမ် ဓာတ်တို့၌လည်း ဉာဏ်အမြင် ပေါက်နိုင်တော့သည်၊ စိတ်ဓာတ်တခု၌သာ လိုရင်းတည်း။

နာမ်၌ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အစီအရင်ပြီး၏။
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအမြွက် ပြီး၏။

၁၉-ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ အစီအရင်

တကိုယ်လုံးမှာ ရုပ်ဓာတ်အမှုကြီးလေးပါး, စိတ်ဓာတ်အမှုကြီးတပါး ဟူ၍ ဓာတ်အမှုကြီး ငါးခုကို အသီးအသီး ဉာဏ်အမြင်ပေါက်အောင် အားထုတ်ပြီးနောက် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေရာ၏၊အဘယ်သို့ ဖြစ်စေရာသနည်း ဟူမူကား-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှုကို ဉာဏ်အမြင်ပေါက်လျှင် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တော့သည်။

ကင်္ခါဆိုသည်ကား-ဝိစိကိစ္ဆာတည်း၊ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ဓာတ်အမှုကြီး ငါးခုတို့၏ ဖြစ်နိုင်ရန်အကြောင်းကို လောက၌ အထွေထွေ အလာလာ ကြံဖန်စွဲယူကြသော မိစ္ဆာဝါဒအများရှိ၏၊ ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှုကို နေရာတကျ မသိသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုမိစ္ဆာဝါဒများသို့ရင်း, နိစ္စအယူ, အတ္တအယူများသို့ရင်း စိတ်သဘော ကိုင်းရှိုင်းလျက် ရှိကြ၏၊ ဤကား-သာမည ဝိစိကိစ္ဆာ[၁]တည်း၊

၁။ ဝိစိကိစ္ဆာ-ယုံမှားခြင်း။

"အဟောသိ နဲ့ခါ အဟံ အတီတမဒ္ဒါနံ" စသည်ကား-ဝိသေသ ဝိစိ ကိစ္စာတည်း။

တကိုယ်လုံး၌ ရုပ်ဓာတ်မှုကြီးလေးပါးသည်—
(၁) ကံကြောင့်ဖြစ်သည် လေးပါး,
(၂) စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည် လေးပါး,
(၃) ဥတုကြောင့်ဖြစ်သည် လေးပါး,
(၄) အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သည် လေးပါး—
ဟူ၍ အခကြောင်းလေးပါးကို သိရာ၏။

(၁)။ ရှေးရှေး၌ ပြုခဲ့ပြီးသော ကံဟောင်းကိုအစွဲပြု၍ တကိုယ်လုံး၌ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ အစဉ်မပြတ် ခဏမစဲ တဘွားဘွား ဖြစ်ပေါ်၍နေသော ဓာတ်အမှုကြီးလေးပါးသည် ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် လေးပါးမည်၏။

(၂)။ ထိုထိုခဏ၌ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ဆဲသော ထိုထိုစိတ်ကိုအစွဲပြု၍ သူ့စိတ်နှင့်သူ တဘွားဘွားဖြစ်ပေါ်၍နေသော ဓာတ်အမှုကြီး လေးပါးသည် စိတ်ခကြောင့်ဖြစ်သည့် လေးပါးမည်၏။

(၃-၄)။ ဥတု,အာဟာရတို့၌လည်း ဤနည်းတူ တနေ့တနေ့အတွင် ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ အေးမှု,ပူမှု-ဟူသော ထိုထိုဥတုအခိုက် အလှည့်ကိုစွဲ၍ သူ့ဥတုနှင့်သူ့ဓာတ် အမှုကြီးလေးပါး တဘွားဘွားဖြစ်၍နေမှုကိုဝင်း, သူ့အာဟာရ ဓာတ်ပွားခိုက်ကို အစွဲပြု၍ သူ့ဓာတ်ကြီးလေးပါး တဘွားဘွားဖြစ်၍ နေမှုကိုဝင်း ဝေဘန်၍ သိလေ။

[စိတ်ဓာတ်၌မှုကား- ထွက်သက်ဝင်သက်ဟူသော အာရုံကိုဝင်း, မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်ကိုဝင်း အစွဲပြု၍ သူ့ထွက်သက်နှင့်သူ့စိတ်, သူ့ဝင်သက်နှင့်သူ့စိတ် နေခြည်မျှင် တံလှပ်မျှင်တို့ကဲ့သို့ အစဉ်ဖြစ်ပွား၍ နေသည်ကို သိလေ။]

ဤကား-ဓာတ်အမှုကြီး ငါးပါးတို့၏ ပရိစ္ဆသမုပ္ပါဒ် အချက်တည်း၊ ဤပရိစ္ဆသမုပ္ပါဒ်အချက်ကို ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခဲ့လျှင် ကင်္ခါ ဝိတရဏာ ဝိသုဒ္ဓိပြီးစီးလေတော့သည်၊ နိစ္စ, အတ္တ အထင်ကို လွန်နိုင်တော့သည်။

ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိ အစီအရင်ပြီး၏။

၂၀—ဝိပဿနာလမ်းသို့တက်နည်း

မြေဓာတ်, ရေဓာတ်, မီးဓာတ်, လေဓာတ်, စိတ်ဓာတ်ဟူ၍ ပဓာန ဓာတ်ကြီးငါးပါး။

ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရဟူ၍ ရုပ်၏ဖြစ်ကြောင်း တရားလေးပါး။

ဝတ္ထု,အာရုံဟူ၍ နာမ်၏ဖြစ်ကြောင်း တရားနှစ်ပါး။

ဤတရားအစုကို ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးပြု၍ ထားပြီးလျှင် ထိုတရားတို့ကို ၎င်း,ထိုတရားတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို၎င်း ဉာဏ်ဖြင့်စေ့စေ့ရှု၍—

"ရူပံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရက ဋ္ဌေန"—

ဟူ၍ လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် အဖန်ဖန် သုံးသပ်ခြင်းဟူသော ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်ရာ၏၊ ဤကား- "အနိစ္စာ နုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ"ဟူသော ဤပါဠိတော်နည်းအားဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့် ဘက်တွဲ၍ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်ပုံအမြွက်တည်း။

တနည်းမူကား ထွက်သက် ဝင်သက်ရှုမှုကို ဥပစာရကိစ္စပြု၍ မိမိ၌ သိရင်းရှိနေသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ထို့အတူ ဉာဏ်ဖြင့် စေ့စေ့ရှု၍လည်း သုံးသပ်ရာ၏။ ဥပစာရကိစ္စမူ ဆိုသည်ကား- အချိန်နာရီထား၍ အားထုတ်သူတို့မှာ အလုပ်ခွင်သို့ ဝင်သောအခါ ဝင်တိုင်းဝင်တိုင်း စိတ်ကိုချုပ်တည်းခြင်းငှာ,တည်ငြိမ်စေ ခြင်းငှာ ရှေ့ဦးစွာ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ရှုမှုတည်း၊စိတ်တည်ငြိမ်သော အခါမှ အလိုရှိရာ ခန္ဓာကိုရှုရာ၏။

[ဤကား—ဂဏနာအခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့တက်ရာ၌ အမြွက်မျှ ပြဆိုချက်တည်း၊အပြည့်အစုံဖြစ်သော ဝိပဿနာလုပ်နည်းအစီအရင်ကို မူကား—အာဟာရဒီပနီ,အနတ္တဒီပနီ စာအုပ်တို့မှာကြည့်ရှု၍ယူလေ။]

ဂဏနာအခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်နည်း အမြွက်ပြီး၏။

၂၁—မှာထားချက်

(၁)။ အနုဗန္ဓနာအခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့တက်နည်း။

(၂)။ ဥပစာရသမာဓိ ဟူသော ထပနာအခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်း သို့တက်နည်း။

(၃)။ အပ္ပနာသမာဓိဟူသော ယပနာလေးရပ်တို့တွင် ပထမဈာန်မှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်နည်း။

(၄)။ ဒုတိယဈာန်မှ ဝိပဿနာလမ်းသို့တက်နည်း။

(၅)။ တတိယဈာန်မှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်နည်း။

(၆)။ စတုတ္ထဈာန်မှ ဝိပဿနာလမ်းသို့တက်နည်း—

ဟူ၍ ဂဏနာအခန်းမှ အထက်၌ ခြောက်ဆင့် ခြောက်လမ်းရှိသည်မှာလည်း ဂဏနာခန်းမှာ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းလမ်းကို အစဉ်မှီး၍ သိကြလေ။

(၁)။ ကျန်ရှိသောဝိသုဒ္ဓိသုံးပါးတို့၏ ဖြစ်ပုံအစီအရင်။

(၂)။ ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ပါးတို့၏ ဖြစ်ပုံအစီအရင်။

(၃)။ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိတို့၏ ဖြစ်ပုံအစီအရင်ကို သံပေါက်လက်ဖြင့် ငါတို့စီရင်သော သဂြိုဟ်၉-ပိုင်းအချုပ် ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းမှာ ယူကြလေ။

ဤတွင်ရွေ့ကား—အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသော သုတ္တန်နှ လောမနည်းနှင့် တကွ အာနာပါနဿတိသုတ် ပါဠိတော်ကို အစဉ်မှီး၍ အကျဉ်းမျှပြဆိုလိုက်သော အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းအစီအရင်ပြီး၏။

အာနာပါနဒီပနီကျမ်းပြီးပြီ။

လယ်တီဆရာတော်

ခေတ်ကမ္ဘဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်

ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဓာတု ကမ္မဋ္ဌာန ပါဠိတော်

ဥဒ္ဒေသ

အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီကာယာ အာပေါကာယာ တေဇောကာယာ ဝါယောကာယာ ဝိညာဏကာယာ။

၁။ ပထဝီကာယ နိဒ္ဒေသ

၁။ တတ္ထ ကတမေ ပထဝီကာယာ။
(က) ကေသာ လောမာ နခါ ဒန္တာ တစော
(ခ) မံသံ နှာရု အဋ္ဌိ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ ဝက္ကံ
(ဂ) ဟဒယံ ယကနံ ကိလောမကံ ပိဟကံ ပပ္ဖာသံ။
(ဃ) အန္တံ အန္တဂုဏံ ဥဒရိယံ ကရီသံ မတ္ထလုင်္ဂံ၊
ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ပထဝီကာယာ။

၂—အာပေါကာယ နိဒ္ဒေသ

၂။ တတ္ထ ကတမေ အာပေါကာယာ။
(က) ပိတ္တံ သေမှံ ပုဗ္ဗော လောဟိတံ သေဒေါ မေဒေါ၊
(ခ) အဿု ဝသာ ခေဠော သိင်္ဃာဏိကာ လသိကာ မုတ္တံ၊
ဣမေ ဝုစ္စန္တိ အာပေါကာယာ။

၃–တေဇောကာယ နိဒ္ဒေသ

၃။ တတ္ထ ကတမေ တေဇောကာယာ။
သန္တာပေါ ဒါဟော ပါစကော ဇီရဏော၊
ဣမေ ဝုစ္စန္တိ တေဇောကာယာ။

၄–ဝါယောကာယ နိဒ္ဒေသ

၄။ တတ္ထ ကတမေ ဝါယောကာယာ။
ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ အဓောဂမာ ဝါတာ ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ အဿာသ-ပဿာသာ ဝါတာ။
ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ဝါယောကာယာ။

၅–ဝိညာဏကာယ နိဒ္ဒေသ

၅။ တတ္ထ ကတမေ ဝိညာဏကာယာ။
စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှါဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနောဝိညာဏံ။
ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ဝိညာဏကာယာ။

ပထဝီကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

၁-က။ ကေသကာယေ ကက္ခဋ္ဌကိရိယာ ပထဝီ နာမ၊ အာဗန္ဓန ကိရိယာ အာပေါနာမ၊ ဥဏှတ္တကိရိယာ တေဇောနာမ၊ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ ဝါယောနာမ၊ ဝဏ္ဏော, ဂန္ဓော, ရသော, ဩဇာ တဒုပါဒါ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ သန္တတာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ နိဿတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာ၊ ခယဓမ္မာ၊ ဝယဓမ္မာ၊ ဝိရာဂဓမ္မာ၊ နိရောဓဓမ္မာ၊ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာ၊ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ။

၂။ တထာ လောမကာယေ, နခကာယေ, ဒန္တကာယေ, တစကာ-ယေ, မံသကာယေ, နှာရုကာယေ, အဋ္ဌိကာယေ, အဋ္ဌိမိဉ္ဇကာယေ, ဝက္ကကာယေ, ဟဒယကာယေ, ယကနကာယေ, ကိလောမကကာယေ, ပိဟကကာယေ, ပပ္ဖါသကာယေ, အန္တကာယေ, အန္တဂုဏကာယေ, ဥဒရိယကာယေ, ကရီသကာယေ, မတ္ထလုင်္ဂကာယေတိ။

၂-အာပေါကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

၂ က။ ပိတ္တကာယေ ကက္ခဠကိရိယာ ပထဝီနာမ၊ အာဗန္ဓနကိရိယာ အာပေါနာမ၊ ဥဏှတ္တကိရိယာ တေဇောနာမ၊ ဝိတ္ထမ္ဘနကိရိယာ ဝါယောနာမ၊ ဝဏ္ဏော, ဂန္ဓော, ရသော, ဩဇာ တဒုပါဒါ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ နိဿတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာ၊ ခယဓမ္မာ၊ ဝယဓမ္မာ၊ ဝိရာဂဓမ္မာ၊ နိရောဓဓမ္မာ၊ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာ၊ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ။

ခ- တထာ သေမှကာယေ, ပုဗ္ဗကာယေ, လောဟိတကာယေ, သေဒ ကာယေ, မေဒကာယေ, အဿုကာယေ, ဝသာကာယေ, ခေဠ-ကာယေ, သိင်္ဃာဏိကာကာယေ, လသိကာကာယေ, မုတ္တကာယေတိ။

၃-တေဇောကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

၃ က သန္တာပ ကာယေ ကက္ခဠ ကိရိယာ ပထဝီနာမ၊ အာဗန္ဓန-ကိရိယာ အာပေါနာမ၊ ဥဏှတ္တကိရိယာ တေဇောနာမ၊ ဝိတ္ထမ္ဘနကိရိ-ယာ ဝါယောနာမ၊ ဝဏ္ဏော, ဂန္ဓော, ရသော, ဩဇာ တဒုပါဒါ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ နိဿတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာ၊ ခယဓမ္မာ။ ဝယဓမ္မာ၊ ဝိရာဂဓမ္မာ၊ နိရောဓ ဓမ္မာ၊ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာ၊ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ။

ခ။ တထာ ဒါဟကာယေ, ပါစကကာယေ, ဇီရဏကာယေတိ။

၄-ဝါယောကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

၄ က။ ဥဒ္ဓင်္ဂမကာယေ ကက္ခဠကိရိယာ ပထဝီနာမ၊ အာဗန္ဓနကိရိ-ယာ အာပေါနာမ၊ ဥဏှတ္တကိရိယာ တေဇောနာမ၊ ဝိတ္ထမ္ဘနကိရိယာ ဝါယောနာမ၊ ဝဏ္ဏော, ဂန္ဓော, ရသော, ဩဇာ တဒုပါဒါ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ နိဿတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာ၊ ခယဓမ္မာ၊ ဝယဓမ္မာ၊ ဝိရာဂဓမ္မာ၊ နိရောဓဓမ္မာ၊ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာ၊ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ။

ခ။ တထာ အဓောဂမကာယေ, ကုစ္ဆိသယကာယေ, ကောဋ္ဌာ-သယကာယေ, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီကာယေ, အဿာသ ပဿာသ-ကာယေတိ။ ၂-၄။

ဝိညာဏကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

၅ က။ စက္ခုဝိညာဏ ကာယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ လဗ္ဘန္တိ၊ ဝေဒနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သညာ သညာက္ခန္ဓော၊ စေတနာ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ နိယတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာ၊ ခယဓမ္မာ၊ ဝယဓမ္မာ၊ ဝိရာဂဓမ္မာ၊ နိရောဓဓမ္မာ၊ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာ၊ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ။

ခ။ တထာ သောတဝိညာဏကာယေ, ဃာနဝိညာဏကာယေ, ဇိဝှါဝိညာဏကာယေ, ကာယဝိညာဏကာယေ, မနောဝိညာဏကာယေတိ။

နိဂမ

ဣတိ ဣမသ္မိံ မေ ကာယေ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ပဘေဒါ ဓာတုကာယာ၊ ဓမ္မကာယာ၊ သင်္ခတာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ နိယတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာ၊ ခယဓမ္မာ၊ ဝယဓမ္မာ၊ ဝိရာဂဓမ္မာ၊ နိရောဓဓမ္မာ၊ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာ၊ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ။

ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ နိဋ္ဌိတံ

ဥယျောဇဉ်

ဝတ်ကျောင်း၌ လူအများပေါင်း၍ ရွတ်ကြသောအခါ ဘော်ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိရှိတိုင်းသာ ရွတ်၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌နေ၍ ပွားများသောအခါ ၄၈-ပါးသော ကာယတို့၌ အသီးအသီး အကျယ်ထုတ်ဘော်၍ ပွားများကြရမည်။

ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအနက်

ဥဒ္ဒေသ

မေ၊ ငါ၏။ ဣမသ္မိံကာယေ၊ တလံမျှလောက်သော ဤခန္ဓာကိုယ်၌။ ပထဝီကာယာ၊ မြေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့သည်ရင်း။ အာပေါကာယာ၊ ရေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့သည်ရင်း။ တေဇောကာယာ၊ မီးဓာတ် လွန်သော ကိုယ်အစုတို့သည်ရင်း။ ဝါယောကာယာ၊ လေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့သည်ရင်း။ ဝိညာဏကာယာ၊ ကြံတတ်သိတတ်သော ကိုယ်အစုတို့သည်ရင်း။ အတ္ထိ-သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။

၁-ပထဝီကာယ နိဒ္ဒေသ

၁၊ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးသော ကိုယ်အစုတို့တွင်။ ပထဝီကာယာ၊ မြေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်းဟူမူကား—

(က) ကေသာ၊ ၂-ကုဋေ ၄-သန်းမျှသော ဆံပင်ဟူသော မြေအစုတို့ရင်း။ လောမာ၊ ၉-သောင်း ၉-ထောင်မျှသော မွေးညှင်း ဟူသော မြေအစုတို့ရင်း။ နခါ၊ ၂၀-အရေအတွက်ရှိသော ခြေသည်းလက်သည်းဟူသော မြေအစုတို့ရင်း။ ဒန္တာ၊ ၃၂-ချောင်းအရေအတွက်ရှိသော သွားဟူသော မြေအစုတို့ရင်း။ တစော၊ အရေထူ အရေပါး ၂-မျိုးပြားသော အရေဟူသော မြေအစုရင်း။

(ခ) မံသံ၊ ကိုးရာမျှ အရေအတွက်ရှိသော အသားစိုင် အသားခဲ ဟူသော မြေအစုရင်း။ နှာရု၊ ကိုးရာမျှ အရေအတွက်ရှိသော အကြောဟူသော မြေအစုရင်း။ အဋ္ဌိ၊သုံးရာမျှ အရေအတွက်ရှိသော အရိုးဟူသော မြေအစုရင်း။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ ဟူသော မြေအစုရင်း။ ဝက္ကံ၊ ကျောက်ကပ်ခေါ်သော အညှိ့ဟူသော မြေအစုရင်း။

(ဂ) ဟဒယံ၊ နှလုံးသားဟူသော မြေအစုရင်း။ ယကနံ၊ အသည်း ဟူသော မြေအစုရင်း။ ကိလောမကံ၊ အမြှေးလွှာဟူသော မြေအစုရင်း။ ပိဟကံ၊ သရက်ရွက်ခေါ်သော အဖျဉ်းဟူသော မြေအစုရင်း။ ပပ္ဖါသံ၊ အဆုတ်ဟူသော မြေအစုရင်း။

(ဃ) အနုံ၊ အလွန်ကြီးဟူသော မြေအစုငင်း။ အဏုဂုဏ်၊ အလွန်သေးဟူသော မြေအစုငင်း။ ဥဒရိယံ၊ အစာသစ်ဟူသော မြေအစုငင်း။ ကရီသံ၊ အစာဟောင်းဟူသော မြေအစုငင်း။ မတ္ထလုင်္ဂ၊ ဦးနှောက်ဟူသော မြေအစုငင်း။

ဤမေ၊ ဤနှစ်ဆယ်သော မြေအစုတို့ကို။ ပထဝီကာယာ၊ မြေခေတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၂-အာပေါကာယ နိဒ္ဒေသ

၂။ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးသော ကိုယ်အစုတို့တွင်။ အာပေါကာယာ၊ ရေခေတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း ဟူမူကား—

(က) ပိတ္တံ၊ သည်းခြေဟူသော ရေအစုငင်း။ သေမှံ၊ သလိပ်ဟူသော ရေအစုငင်း။ ပုဗ္ဗော၊ ပြည်ဟူသော ရေအစုငင်း။ လောဟိတံ၊ သွေးဟူသော ရေအစုငင်း။ သေဒေါ၊ ချွေးဟူသော ရေအစုငင်း။ မေဒေါ၊ အဆီပြင် အဆီခဲဟူသော ရေအစုငင်း။

(ခ) အဿု၊ မျက်ရည်ဟူသော ရေအစုငင်း။ ဝသာ၊ဆီကြည်ဟူသော ရေအစုငင်း။ ခေဠော၊ လျှာရည်တံတွေးဟူသော ရေအစုငင်း။ သိင်္ဃာဏိကာ၊ နှပ်ရည်နှပ်ချေးဟူသော ရေအစုငင်း။ လသိကာ၊ အစေးပုပ်ဟူသော ရေအစုငင်း။ မုတ္တံ၊ ကျင်ငယ်ဟူသော ရေအစုငင်း။

ဣမေ၊ ဤတဆယ့်နှစ်ပါးသော ရေအစုတို့ကို။ အာပေါကာယာ၊ ရေခေတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၃-တေဇောကာယ နိဒ္ဒေသ

၃။ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးသော ကိုယ်အစုတို့တွင်။ တေဇောကာယာ၊ မီးခေတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း ဟူမူကား—

သန္တာပေါ၊ ရက်ဆက်ရက်ချန်ဖျားခြင်းစသော အလွန်ပူသော မီးအစုငင်း။ ဒါဟော၊ ပေါက်နာ ကျောက်နာစသော အသွေး

အသားကို အကျက်လောင်သော မီးအစုရင်း။ ပါစကော၊ အစာ
ကို ကြေစေတတ်သော မီးအစုရင်း။ ဇီရဏံ၊ ရင့်ရော် မှည့်ရွှမ်း
ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြေ့ စေတတ်သော မီးအစုရင်း။

ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော မီးအစုတို့ကို။ တေဇောကာယာ၊ မီးဓာတ်
လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၄-ဝါယောကာယ နိဒ္ဒေသ

၄။ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးသော ကိုယ်အစုတို့တွင်။ ဝါယောကာယာ၊ လေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့ နည်း ဟူမူကား—

ဥဒ္ဒင်္ဂမာဝါတာ၊ အထက်သို့ဆန်တက်သော လေအစုတို့ရင်း။ အဓောဂမာ ဝါတာ၊ အောက်သို့စုန်ဆင်းသော လေအစုတို့ရင်း။ ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ၊ ဝမ်းခေါင်းတွင်း၌ ကိန်းသော လေအစုတို့ရင်း။ ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ၊ အူမ-အူသိမ်တွင်း၌ကိန်းသော လေအစုတို့ရင်း။ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနောဝါတာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှုတို့၌ အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ အစဉ်လျှောက်သော လေအစုတို့ရင်း။ အဿာသပဿာသာဝါတာ၊ ထွက်သက် ဝင်သက် ဟူသော လေအစုတို့ရင်း။

ဣမေ၊ ဤခြောက်ပါးသော လေအစုတို့ကို။ ဝါယောကာယာ၊ လေဓာတ်လွန်သော ကိုယ်အစုံတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၅-ဝိညာဏကာယနိဒ္ဒေသ

၅။ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးသော ကိုယ်အစုတို့တွင်။ ဝိညာဏကာယာ၊ ကြံတတ်သိတတ်သော ကိုယ်အစုံတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့ နည်းဟူမူကား။

စက္ခုဝိညာဏံ၊ မျက်လုံးတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်သောသိမှုရင်း။ သောတဝိညာဏံ၊ နားတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုရင်း။ ဃာနဝိညာဏံ၊ နှာခေါင်းတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုရင်း။ ဇိဝှါဝိညာဏံ၊ လျှာအပြင်၌ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုရင်း။ ကာယဝိညာဏံ၊ တကိုယ်

လုံးမှာ ထိုထိုအင်္ဂါ၌ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုရင်း။ မနောဝိညာဏံ၊
နှလုံးတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်သော ထွေထွေလာလာ ကြံမှုသိမှုရင်း။
ဣမေ၊ ဤခြောက်ပါးသော ကြံမှု သိမှုတို့ကို။ ဝိညာဏကာယာ၊
ကြံတတ်သိတတ်သော ကိုယ်အစုတို့ဟူ၍။ ပုစ္ဆန္တိ၊ဆိုအပ်ကုန်၏။

တယောက်တယောက်သောသူ၏ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အစိတ်အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော
၄၀-ပါးကုန်သော ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို ထုတ်ဆိုရာနိဒ္ဒေသတော်ပြီး၏။

ပထဝီကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

(၁-က) ကေသကာယေ၊ ဆံပင်ဟူသော ကိုယ်အစု၌။ဝါ၊ ဆံပင်ဟူသောမြေအစု၌ ။

ယာ ကက္ခဠ ကိရိယာ၊ အကြင်ခက်မာမှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုခက်မာမှုကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓနကိရိယာ၊ အကြင် ဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှု ကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင်နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှုပူမှု ကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် ဓာတ်မီးစစ်မည်၏။

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင်ထောက်ကန်မှုဟူသော ကြိယာ သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှုကြိယာသည်။ ဝါယောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်ရင်း။ ဂန္ဓော၊အနံ့ဓာတ်သည် ရင်း။ ရသော၊ အရသာဓာတ်သည်ရင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဟူသော အာဟာရ ဓာတ်သည်ရင်း။ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသောဓာတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထိုမြေ,ရေ,မီး,လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဧတေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီးလေးသွယ်, ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သဓိတာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်၊

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီစသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြဗ် ဂုဏ်သကတ်နှင့်မစပ်မနီး အချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရ ဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏကုန်ဆုံးခြင်းသဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်းသဘော အလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ရှိ ကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ခဏခဏ ချုပ်ရပ် ပျက်ဆုံးခြင်းသဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စ မျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစု ဟူသော အနက် ကြောင့်၊ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အနိုင်အမာ အနှစ်သာရမဟုတ်သော အနက် ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

(ခ) တထာ၊ထိုကေသကာယနှင့်အတူ။လောမကာယေ၊ မွေးညှင်း ဟူသော ကိုယ်အစု၌၎င်း။ နခကာယေ၊ ခြေသည်းလက်သည်းဟူသော ကိုယ်အစု၌၎င်း။ ဒန္တကာယေ၊ သွားဟူသောကိုယ်အစု၌၎င်း။ တစ- ကာယေ၊ အရေဟူသော ကိုယ်အစု၌၎င်း၊ မံသကာယေ၊ အသား ဟူသောကိုယ်အစု၌၎င်း။ နှာရုကာယေ၊ အကြောဟူသော ကိုယ်အစု ၌၎င်း။ အဋ္ဌိကာယေ၊အရိုးဟူသောကိုယ်အစု၌၎င်း။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇကာယေ၊

ရိုးတွင်းခြင်ဆီဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ဝက္ကကာယေ၊အညှိ့ဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ဟဒယကာယေ၊ နှလုံးဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ယကနကာယေ၊ အသည်းဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ကိလောမကကာယေ၊ အမြှေးဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ပိဟကကာယေ၊ အဖျဉ်းဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ပပ္ဖါသကာယေ၊ အဆုတ်ဟူသောကိုယ်အစု၌ရှင်း။ အန္တကာယေ၊ အူမဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ အန္တဂုဏကာယေ၊ အူသိမ်ဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ဥဒရိယကာယေ၊အစာသစ်ဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။ ကရိသကာယေ၊ အစာဟောင်းဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။မတ္ထလုင်္ဂကာယေ၊ဦးနှောက်ဟူသော ကိုယ်အစု၌ရှင်း။

ယာ ကက္ခဠ ကိရိယာ၊ အကြင်ခက်မာမှု ဟူသော ကြိယာသည်၊ အတ္ထိ၊ရှိ၏။သာ၊ ထိုခက်မာမှု ကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓန ကိရိယာ၊ အကြင်ဖွဲ့စေး ကပ်တွယ်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှု ကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင် နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှုပူမှု ကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ်မည်၏၊

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင် ထောက်ကန်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှုကြိယာသည်။ ဝါယောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်ရှင်း။ ဂန္ဓော၊ အနံ့ဓာတ်သည်ရှင်း။ ရသော၊ အရသာဓာတ်သည်ရှင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဟူသော အာဟာရဓာတ်သည်ရှင်း။ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထိုမြေ, ရေ, မီး, လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊အလုံးစုံကုန်သော။ ဧတေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီး လေးသွယ်, ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သမ်ဘာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြပ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီးအချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရ ဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ရှိ ကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ချုပ် ရုပ် ပျက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စ မျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မဟုတ်သော အနက် ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဇုတိ၊ ဤတွင် ပထဝီကာယ ၂၀-ပြီး၏။

၂-အာပေါကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

(၂-က) ဝိတ္ထာကာယေ၊ သည်းခြေဟူသော ကိုယ်အစု၌—

ယာ ကဏ္ဍ ကိရိယာ၊ အကြင် ခက်မာမှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုခက်မာမှုကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓန ကိရိယာ၊ အကြင်ဖွဲ့စေး ကပ်တွယ်မှု ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏၊ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေး ကပ်တွယ်မှုကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင် နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှု ပူမှု ကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင် ထောက်ကန်မှု ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှုကြိယာသည်၊ ဝါယောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်ငင်း။ ဂန္ဓော၊ အနံ့ဓာတ်သည်ငင်း။ ရသော၊ အရသာဓာတ်သည်ငင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဟူသော အာဟာရဓာတ်သည်ငင်း။ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသောဓာတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထိုမြေ,ရေ,မီး,လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးဘို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီးလေးသွယ်, ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သင်္ခတာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်း တစုတည်းဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသော တရားမျိုး မဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သဏ္ဌာန် အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အသည်ဒြိမ် ဂုဏ်သာကတ်နှင့် မစပ်မနီးအချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလွှေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ချုပ် ငြိမ်း ပျက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏာခဏာ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စမျိုးတို့သာလျှင်တည်း၊

ဘယဋ္ဌေန၊ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရမဟုတ်သော အနက်ကြောင့်၊ အနတ္တာ၊အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

(ခ) တထာ၊ ထိုဝိတ္ထာကာယနှင့်အတူ။ သေမှကာယေ၊ သလိပ်ဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ ပုဗ္ဗကာယေ၊ ပြည်ဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ လောဟိတကာယေ၊ သွေးဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ သေဒကာယေ၊ ချွေးဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ မေဒကာယေ၊ အဆီပြင်ခဲဟူသောကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ အဿုကာယေ၊မျက်ရည်ဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ ဝသာ-ကာယေ၊ ဆီကြည်ဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ ခေဠကာယေ၊ လျှာရည်တံတွေးဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ သိယ်ာဏိကာကာယေ၊ နှာရည်နှပ်စေးဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ လသိကာ ကာယေ၊ အစေးအပုပ်ဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။ မုတ္တကာယေ၊ ကျင်ငယ်ဟူသော ကိုယ်အစုဥ္စရှင်း။

ယာ ကက္ခဠ ကိရိယာ၊ အကြင်ခက်မာမှု ဟူသော ကြိယာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။သာ၊ ထိုခက်မာမှု ကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓန ကိရိယာ၊ အကြင်ဖွဲ့စေး ကပ်တွယ်မှု ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှု ကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင်နွေးသည် ပူသည်၏အဖြစ်တည်းဟူသောကြိယာသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှု ပူမှု ကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ် မည်၏။

ယာ ဝိတ္တမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင်ထောက်ကန့်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန့်မှု ကြိယာသည်။ ဝါယော နာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်ငှင်း။ ဂန္ဓော၊ အနံ့ဓာတ်သည်ငှင်း။ ရသော၊ အရသာ ဓာတ်သည်ငှင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဓာတ်ဟူသော အာဟာရဓာတ်သည်ငှင်း။ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထိုမြေ, ရေ, မီး, လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌မှီ တွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီး လေးသွယ် ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သဉ္ဇာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်း တစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ်တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသောတရားမျိုး မဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြပ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီးအချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊နိစ္စဂုဏ်,သုခဂုဏ်,သုဘဂုဏ်,အတ္တဂုဏ်, သာရဂုဏ် တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းသဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘော အလေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ချုပ် ရုပ်ပျက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စ မျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုံဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မဟုတ်သော အနက်ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့ သာလျှင်တည်း။

ဣတိ၊ ဤတွင် အာပေါကာယ ၁၂-ပါး ပြီး၏။

တေဇောကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

(၃-က) သန္တာပကာယေ သန္တာပ တေဇော ဟူသော ကိုယ်အစု၌။

ယာ ကက္ခဠ ကိရိယာ၊ အကြင် ခက်မာမှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုခက်မာမှု ကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓန ကိရိယာ၊ အကြင် ဖွဲ့စေး ကပ်တွယ်မှု ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေး ကပ်တွယ်မှု ကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင်နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှုပူမှု ကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင် ထောက်ကန်မှု ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှု ကြိယာသည်။ ဝါယောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်၎င်း။ ဂန္ဓော၊ အနံ့ဓာတ်သည်၎င်း။ ရသော၊အရသာဓာတ်သည်၎င်း၊ဩဇာ၊ဩဇာဟူသော အာဟာရဓာတ်သည်၎င်း။ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထိုမြေ, ရေ,မီး,လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဧတေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီး လေးသွယ်, ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သင်္ခတာ၊အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိယတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ စသည် ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြပ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီးအချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်,သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရ ဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏကုန်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ခဏခဏ ကွယ်ပျောက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ချုပ် ရုပ် ပျက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓ ဓမ္မာ၊ ခဏ ခဏ ချုပ် ရုပ် ပျက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်း အနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စ မျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစု ဟူသောအနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မဟုတ်သော အနက်ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

(ခ) တထား ထို သန္တာပကာယနှင့် အတူ။ ဒါဟကာယေ၊ ဒါဟ တေဇောဟူသော ကိုယ်အစုဒ္ဓိုင်း။ ပါစကကာယေ၊ ပါစကဓာတ်မီး ဟူသော ကိုယ်အစုဒ္ဓိုင်း။ ဇီရဏကာယေ၊ ဇီရဏတေဇောဟူသော ကိုယ်အစုဒ္ဓိုင်း။

ယာ ကက္ခဠ ကိရိယာ၊ အကြင်ခက်မာမှုဟူသော ကြိယာသည်။အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုခက်မာမှု ကြိယာသည်၊ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေ ဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓန ကိရိယာ၊ အကြင်ဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှုဟူသောကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှုကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏၊

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင်နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှုပူမှုကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင်ထောက်ကန်မှု ဟူသောကြိယာသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှုကြိယာသည်။ ဝါယောနာမ။ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်ရင်း။ဂန္ဓော၊ အနံ့ဓာတ်သည်ရင်း။ ရသော၊ အရသာဓာတ်သည်ရင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဟူသော အာဟာရဓာတ်သည်ရင်း။ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော ဓာတ်တို့သည်။တဒုပါဒါ၊ထိုမြေ,ရေ,မီး,လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဧတေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီး လေးသွယ်, ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သမ္ဘာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တစ်ပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသောတရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြဗ် ဂုဏ်သကတ်နှင့်မစပ်မနီး အချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ခဏာခဏာကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။
ဝယဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။
ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။
နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ချုပ်ရုပ်ပျက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏာခဏာကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသောအနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အနိုင်အမာ အနှစ်သာရမဟုတ်သော အနက်ကြောင့်။အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဇာတိ၊ ဤတွင် တေဇောကာယ ၄-ပါးပြီး၏။

ဝါယောကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

(၄-က) ဥဒ္ဓင်္ဂမကာယေ၊ ဥဒ္ဓင်္ဂမလေအစု၌-

ယာ ကဏ္ဍဥ ကိရိယာ၊ အကြင်ခက်မာမှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုခက်မာမှုကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓနကိရိယာ၊ အကြင်ဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင်နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသောကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှု ပူမှုကြိယာသည်၊ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင် ထောက်ကန်မှု ဟူသောကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှု ကြိယာသည်။ ဝါယောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းခေါတ်သည်ရှင်း။ ဂန္ဓော၊ အနံ့ခေါတ်သည်ရှင်း။ ရသော၊ အရသာခေါတ်သည်ရှင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဟူသော အာဟာရ ခေါတ်သည်ရှင်း။ ဠမေ၊ ဤလေးပါးသော ခေါတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထို မြေ,ရေ,မီး,လေ-ဟူသော ခေါတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေဓမ္မာ၊ ထို ခေါတ်ကြီး လေးသွယ်, ခေါတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်–

သဲတာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြပ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီးအချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရ ဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ချုပ်ရုပ် ပျက်ဆုံးခြင်းသဘော အလေ့ ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စ မျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသောအနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မဟုတ်သော အနက်ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

(ခ) တထာ၊ ထိုဥဒ္ဓုမာတကာယနှင့်အတူ၊ အခေါဂမကာယေ၊ အခေါဂမ လေအစု၌ငင်း။ ကုစ္ဆိသယကာယေ၊ ကုစ္ဆိသယ လေအစု၌ငင်း။ ကောဋ္ဌာသယကာယေ၊ ကောဋ္ဌာသယ လေအစု၌ငင်း။ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီကာယေ၊ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီ လေအစု၌ငင်း။ အဿာသ ပဿာသကာယေ၊ ထွက်သက်ဝင်သက် လေအစု၌ငင်း။

ယာ ကက္ခဠ ကိရိယာ၊ အကြင်ခက်မာမှု ဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုခက်မာမှု ကြိယာသည်။ ပထဝီနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မြေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ အာဗန္ဓန ကိရိယာ၊ အကြင်ဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှု ဟူသောကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှု ကြိယာသည်။ အာပေါနာမ၊ ပရမတ်နှစ် ရေဓာတ်စစ်မည်၏။

ယာ ဥဏှတ္တ ကိရိယာ၊ အကြင် နွေးသည် ပူသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုနွေးမှု ပူမှုကြိယာသည်။ တေဇောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် မီးဓာတ်စစ် မည်၏။

ယာ ဝိတ္ထမ္ဘန ကိရိယာ၊ အကြင်ထောက်ကန်မှုဟူသော ကြိယာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုထောက်ကန်မှု ကြိယာသည်။ ဝါယောနာမ၊ ပရမတ်နှစ် လေဓာတ်စစ်မည်၏။

ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းဓာတ်သည်ငင်း။ ဂန္ဓော၊ အနံ့ဓာတ်သည်ငင်း။ ရသော၊ အရသာဓာတ်သည်ငင်း။ ဩဇာ၊ ဩဇာဟူသော အာဟာရဓာတ်သည်ငင်း။ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ တဒုပါဒါ၊ ထိုမြေ,ရေ,မီး,လေ-ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးစုတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဧတေဓမ္မာ၊ ထိုဓာတ်ကြီးလေးသွယ်, ဓာတ်ငယ်လေးပါး ရုပ်တရားတို့သည်—

သန္တတာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သောတရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ်တနာရီ စသည် ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြဗ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီး အချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရဂုဏ်တို့မှဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ချုပ်ရပ် ပျက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်၊အနိစ္စာ၊အနိစ္စမျိုး တို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဒုက္ခာ၊ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မဟုတ်သော အနက် ကြောင့်၊ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဇူတိ၊ဤတွင် ဝါယောကာယ ၆-ပါးပြီး၏။

၅-ဝိညာဏကာယ ဘာဝနာ ပဋိနိဒ္ဒေသ

(၅-က) စက္ခုဝိညာဏကာယော၊စက္ခုဝိညာဏ်တည်းဟူသောနာမ- ကာယ၌။ စတ္တာရောခန္ဓာ၊ လေးပါးသောခန္ဓာတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ် ကုန်၏။

ဝေဒနာ၊ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားမှုသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။

သညာ၊ အာရုံကို မှတ်သားမှုသည်။ သညာက္ခန္ဓော၊ သညာက္ခန္ဓာမည်၏။

စေတနာ၊ စိတ်၏စေ့ဆော်မှုသည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။

ဝိညာဏံ၊ အာရုံကိုသိမှုသည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဧတေဓမ္မာ၊မျက်လုံးတွင်းမှာ ရံခါရံခါ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ခန္ဓာလေးပါး ဤနာမ်တရားတို့သည်–

သင်္ခတာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သောတရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ အသက်ရှည်သော အသက်ဇီဝရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြပ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီးအချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်,သာရဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏကုန်ဆုံးခြင်းသဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်းသဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

နိရောဓဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ချုပ်ရုပ် ပျက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊အနိစ္စမျိုးတို့ သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မဟုတ်သော အနက် ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

(ခ) တထာ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏ်တည်းဟူသောနာမကာယနှင့်အတူ။ သောတဝိညာဏကာယော၊ သောတဝိညာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယ ၌ဥပင်း။ ဃာနဝိညာဏကာယော၊ ဃာနဝိညာဏ်တည်းဟူသော နာမ ကာယ၌ဥပင်း။ ဇိဝှါဝိညာဏကာယော၊ ဇိဝှါ ဝိညာဏ်တည်းဟူသော နာမကာယ၌ဥပင်း။ ကာယဝိညာဏကာယော။ ကာယဝိညာဏ်တည်းဟူ သော နာမကာယ၌ဥပင်း။ မနောဝိညာဏကာယော၊ မနော ဝိညာဏ် တည်းဟူသော နာမကာယ၌ဥပင်း။ စတ္တာရောခန္ဓာ၊ လေးပါးသောခန္ဓာ တို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

ဝေဒနာ၊ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားမှုသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။

သညာ၊အာရုံကို မှတ်သားမှုသည်။ သညာက္ခန္ဓော၊ သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။

စေတနာ၊ စိတ်၏စေ့ဆော်မှုသည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။

ဝိညာဏံ၊ အာရုံကိုသိမှုသည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဓေတဓမ္မာ၊ နာမ်စသည်တို့၏အတွင်းမှာ ရံခါရံခါ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ခန္ဓာလေးပါး ဤနာမ်တရားတို့သည်–

သင်္ခါတာ၊ အဖန်ဖန်ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်း တစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ် တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြသော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြပ် ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီး အချည်းနှီးတို့သာ တည်း။

သညာ၊ နိစ္စဂုဏ်,သုခဂုဏ်,သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရ ဂုဏ်တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏၊

ခယဓမ္မာ၊ခဏာခဏာကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ခဏာခဏာ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓ ဓမ္မာ၊ ခဏာခဏာ ချုပ်ရှပ်ပျက်ဆုံးခြင်း သဘော အလေ့ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ ခဏာခဏာ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။အနိစ္စာ၊အနိစ္စမျိုး တို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစု ဟူသော အနက် ကြောင့်၊ ဒုက္ခာ၊ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရမဟုတ်သော အနက် ကြောင့်။ အနတ္တာ၊အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဇုတိ၊ဤတွင် ဝိညာဏကာယ ၆-ပါးပြီး၏။

နိဂုံး

ဇုတိ၊ ဤသို့။ မေ၊ ငါ၏။ ဇုမသ္မိံကာယေ၊ တလံမျှလောက် သော ဤခန္ဓာကိုယ်၌။ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ပဘေဒါ၊ လေးဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိကုန်သော။ ဓာတုကာယာ၊ ဓာတ်အပေါင်း အစုတို့သည်။ဓမ္မ- ကာယာ၊ ဓမ္မအပေါင်းအစုတို့သည်—

သန်တာ၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ တပေါင်းတစုတည်း ဖြစ်ပေါ်သော တရားတို့သာတည်း။

နိဿတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါမျိုးမဟုတ်ကုန်။

နိဇ္ဇီဝါ၊ တမိနစ်တနာရီ စသည်ရှည်သော အသက်ဇီဝရှိကြ သော တရားမျိုးမဟုတ်ကုန်။

တုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအင်္ဂါကြီးငယ် သာယာဘွယ်သော အထည်ဒြဗ်ဂုဏ်သကတ်နှင့် မစပ်မနီး အချည်းနှီးတို့သာတည်း။

သုညာ၊ နိစ္စဂုဏ်, သုခဂုဏ်, သုဘဂုဏ်, အတ္တဂုဏ်, သာရ ဂုဏ် တို့မှ ဆိတ်ကုန်၏။

ခယဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝယဓမ္မာ၊ခဏခဏ ကွယ်ပပျောက်ဆုံးခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ဝိရာဂဓမ္မာ၊ ခဏခဏ ပြယ်ပျောက်ခြင်း သဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

နိရောဓ ဓမ္မာ၊ခဏခဏ ချုပ်ရုပ် ပျက်ဆုံးခြင်းသဘောအလေ့ ရှိကုန်၏။

ခယဋ္ဌေန၊ခဏခဏ ကုန်ဆုံးခြင်းအနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ၊အနိစ္စမျိုး တို့သာလျှင်တည်း။

ဘယဋ္ဌေန၊ ကြောက်လန့်ဘွယ်မှု ဘေးအစုဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

အသာရကဋ္ဌေန၊ အနိုင်အမာ အနှစ်သာရမဟုတ်သော အနက် ကြောင့်။ အနတ္တာ၊အနတ္တမျိုးတို့သာလျှင်တည်း။

ဇာတိ၊ ဤတွင်ရွေ
ခေတ်ကာမဋ္ဌာန်း ကျမ်းသစ် နိဿယပြီး၏။

တိုက်တွန်းခြင်းဥယျောဇဉ်

ဤအနက်ကိုမူကား-မိမိတို့အိမ်တွင် နေ့စဉ်သရဇ္ဈာယ်ကြရမည်။ ။ ဆံပင်တခု၌ ခက်မာမှုဟူသော ပရမတ်စစ် ခေတ်မြေနှစ်ကို သဘော မိအောင် စွဲစွဲမြဲမြဲ ကြံကြရမည်။ ။ပညာရှိကြီးများထံ အဖန်ဖန် နာ ယူကြရမည်။ ။ဆံပင်တခု၌ ဖွဲ့စေးမှုဟူသော ပရမတ်ရေခေတ်၊ ပူမှု, နွေးမှု, မှုဟူသော ပရမတ်မီးခေတ်၊ ထောက်ကန်မှု ဟူသော ပရမတ် လေခေတ်တို့ကိုလည်း သဘောမိအောင် အားထုတ်ကြရမည်။ ဆံပင်တခု၌ သဘောပေါက်ခဲ့လျှင် အလုံးစုံတို့၌ ပေါက်တော့သည်။

သဘောပေါက်နိုင်ရန် အကျယ် ဘော်ပြသော အခဏ်းကို မူကား-ငါတို့စီရင်သောလက္ခဏာဒီပနီကျမ်း,ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီကျမ်း,

အာဟာရဒီပနီကျမ်း, အနတ္တဒီပနီကျမ်း, ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီကျမ်း, ဘာဝနာဒီပနီကျမ်းတို့မှာ ယူကြလေ၊ ဓာတ်ကို သဘောမဓိဘဲနှင့်''သန်တာ၊ ပဋိစ္စသမုန္ဓာ၊ နိဿတ္တာ၊ နိဇ္ဇီဝါ''စသည်ဖြင့် သုံးသပ်သော်လည်း ဝိပဿနာဉာဏ် အောင်အောင် မြင်မြင် မဖြစ်၊ ကုသိုလ် ရကာမျှသာ ဖြစ်ကြမည်။

တိုက်တွန်းခြင်းဥယျောဇဉ်ပြီး၏။

ဆောင်ပုဒ်

(၁)။ နူးညံ့,ခက်မာ၊ ဤနှစ်ဖြာ၊ မှတ်ပါမြေဓာတ်စစ်။
(၂)။ ဖွဲ့စေး,စီးယို၊ နှစ်ပါးကို၊ ခေါ်ဆိုရေဓာတ်စစ်။
(၃)။ မှေ့,ပူမှု၊ ဤနှစ်ခု၊ ခေါ်မှုမီးဓာတ်စစ်။
(၄)။ ထောက်ကန်,လှုပ်ရှား၊ဤနှစ်ပါး၊ခေါ်ငြားလေဓာတ်စစ်။
(၅)။ ဆင်း,နံ့,ရသာ၊ ဩဇာ၊လေးဖြာမှီရုပ်သေး။

ဆောင်ပုဒ်အဓိပ္ပါယ်

(၁)။ ထိုထိုသက်ရှိ,သက်မဲ့ဝတ္ထုမျိုးတို့၌ နူးညံ့မှု မည်သည်ရှိ၏၊ခက်မာ ကြမ်းထမ်းမှုမည်သည် ရှိ၏၊ လူအများတို့ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ တွေ့ရှိ၍ နေကြသောအမှုပင်တည်း၊ ထိုနူးညံ့မှု,ခက်မာမှု ၂-ပါးသည် အဘိဓမ္မာ၌ လာသော ပထဝီဓာတ် အစစ်ပေတည်း။

[ကျမ်းဂန်တို့၌ ကက္ခဠလက္ခဏာဟု ခက်မာမှု တခုသာ လာလျက် နူးညံ့မှု,ခက်မာမှု ၂-မျိုးဆိုသည်မှာ လောကဝေါဟာရသို့ လိုက်၍ ဆိုသည်၊ နောက်ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးတို့၌လည်း ဤနည်းတူသိလေ။]

(၂)။ ထိုထိုသက်ရှိ,သက်မဲ့ဝတ္ထုမျိုးတို့၌ ဖွဲ့စေးကပ်တွယ်မှုမည်သည် ရှိ၏၊ အရည်ဝတ္ထုမျိုးတို့၌ ယိုစီးမှုမည်သည်ရှိ၏၊ လူအများတို့ ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌ တွေ့ရှိ၍နေကြသော အမှုပင်တည်း၊ ထိုဖွဲ့စေးမှု,ယိုစီးမှု ၂-ပါးသည် အဘိဓမ္မာ၌လာသော အာပေါဓာတ်အစစ်ပေတည်း။

(၃)။ ထိုထိုသက်ရှိ,သက်မဲ့ဝတ္ထုမျိုးတို့၌ မှေ့မည်သည်ရှိ၏၊ပူမှု,နွေးမှု မည်သည်ရှိ၏၊ လူအများတို့ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ တွေ့ရှိ၍နေကြသော အမှုပင် တည်း၊ထိုမှေ့,ပူမှု ၂-ပါးသည် အဘိဓမ္မာ၌လာသော တေဇောဓာတ် အစစ်ပေတည်း။

၄။ ထိုထိုသက်ရှိ,သက်မဲ့ ဝတ္ထုမျိုးတို့၌ ထောက်ကန်မှု ဟူသော ရှေ့နှိပ်, ပူရှိန်မည်သည်ရှိ၏၊ လှုပ်ရှားမှု မည်သည်ရှိ၏၊ လူအများတို့ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ တွေ့ရှိ၍နေကြသော အမှုပင်တည်း၊ ထိုထောက်ကန်မှု, လှုပ်ရှားမှု ၂-ပါးသည် အဘိဓမ္မာ၌လာသော ဝါယောဓာတ် အစစ် ပေတည်း။

၅၊ ထိုထိုသက်ရှိ,သက်မဲ့ဝတ္ထုမျိုးတို့၌အဆင်းဓာတ်၁-ပါး,အနံ့ ဓာတ်၁-ပါး, အရသာဓာတ် ၁-ပါး, အဆီအစေးဟူသောဩဇာဓာတ် ၁-ပါး ဤဓာတ်လေးပါးသည်ရှိ၏၊ အဆင်းဓာတ်ကို မျက်စိဖြင့် မြင်ကြ ၏၊ အနံ့ဓာတ်ကို နှာခေါင်းဖြင့် နံကြ၏၊ အရသာဓာတ်ကို လျှာဖြင့်သိ ကြ၏၊ ဩဇာဓာတ်သည်ကား-ထိုထိုအစာအာဟာရတို့ကို စားသောက် ၍ ဝမ်းတွင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် ရူပကာယခန္ဓာကိုယ်ကို စောင့် ရှောက်ထောက်ပံ့သော ဓာတ်အထူးပေတည်း။

[ဤရုပ်ဓာတ် ၄-ပါးသည်ကား-မြေ,ရေ,မီး, လေ ဟူသောဓာတ် ကြီး ၄-ပါးကို မှီတွယ်ရသော ရုပ်ငယ် ရုပ်သေးမျိုးပေတည်း။

ဆောင်ပုဒ်အဓိပ္ပါယ်ပြီး၏။

ပထဝီအာပေါ ဓာတ် ၂-ပါးတွဲစပ်နေပုံ

အလွန်ညက်သော လွှစ္စာသော ထုံးမှုန့်မျိုး,ပြာမှုန့်မျိုးသည် ရေနှင့် မခရာမိအစေးအဖွဲ့မရှိ၊ တမှုန့်စီနေ၏၊ လေသုတ်ခဲ့လျှင်လွင့်၏၊ ရေထည့် ၍ ကြိတ်နယ်၍ အလုံးအခဲဖြစ်ခဲ့သော် ခွက်တောင်းခန့်, ပြည်တောင်းခန့်, စိတ်တောင်းခန့်ရှိသော်လည်း အဖွဲ့အစေးရှိ၏၊ တလုံးတည်းတခဲတည်း ဖြစ်၏၊ ထုနှက်၍ပင် ကွဲသည်ကြေသည်မရှိ၊ ခက်မာ၏။

အဘိဓမ္မာ ပထဝီမြေဓာတ်သည် ဤဝတ္ထု၌ ထုံးမှုန့်ညက်, ပြာမှုန့် ညက်နှင့် အလားတူ၏၊ အဘိဓမ္မာ အာပေါ ရေဓာတ်သည် ဤဝတ္ထု၌ ထည့်သောရေနှင့်အလားတူ၏၊ ထိုရေဖွဲ့စေးမှုကြောင့် ထုံးမှုန့်, ပြာမှုန့် တို့သည် အချင်းချင်း ကပ်တွယ်ကြကုန်၍ တလုံးတည်း တခဲတည်းဖြစ် ကြကုန်၏၊ ဤသည်ကား-ပထဝီဓာတ်နှင့် အာပေါဓာတ်ကို သိသာ ခြားနားအောင် ပြဆိုသော ယုတ္တိတည်း။

ဆင်ကောင်သဏ္ဍာန်, မြင်းကောင်သဏ္ဍာန်, နွား,ကျွဲ, ခွေး,ဝက်, ကြက်, ငှက်, လူကောင်သဏ္ဍာန် စသည်တို့၌လည်း ပထဝီအမှုန့်နှင့် အာပေါ်အစေး လုံးထွေးမှုကြောင့် သဏ္ဍာန်ကြီးငယ် အထည်ဒြပ် တလုံးတခဲတည်း ဖြစ်၍နေပုံကို အကုန်မြင်လေ။

[သစ်ပင်,သစ်တုံး,ကျောက်လုံး,ကျောက်ပြား,သံတုံး,သံခဲစသည် တို့၌လည်း ထိုနည်းတူမြင်လေ။]

ဆံပင်,မွေးညှင်း, ခြေသည်း, လက်သည်း, သွား, အရေ, အသား, အရိုးအစရှိသော ကောဋ္ဌာသကာယတို့၌လည်း ပထဝီအမှုန့်နှင့်အာပေါ် အစေး လုံးထွေးမှုကြောင့် ပင်လျှင် သဏ္ဍာန်ကြီးငယ် အထည်ဒြပ် အမျိုးမျိုးဖြစ်၍ နေကြကုန်သည့်အတွက် အချို့ကို ဆံပင်ဟူ၍ ခေါ်ကြ ရသည်၊ အချို့ကို မွေးညှင်းဟူ၍, အချို့ကို ခြေသည်းဟူ၍, လက်သည်း ဟူ၍, သွားဟူ၍, အရေဟူ၍, အသားဟူ၍, အရိုးဟူ၍ ခေါ်ကြ ရသည်။

အဘိဓမ္မာအလိုအားဖြင့်မူကား- ဆံပင်ဟူ၍မရှိ၊ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး နှင့် အမွှမ်းတင် ရုပ်ငယ်, ရုပ်သေး ၄-ပါးသာ အမှန်ရှိသည်၊ ၂ မွေး ညှင်းဟူ၍မရှိ၊ ခြေသည်း, လက်သည်း ဟူ၍မရှိ၊ အရေဟူ၍ မရှိ၊ အသားဟူ၍မရှိ၊ အရိုးဟူ၍မရှိ၊ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့် အမွှမ်းတင် ရုပ်ငယ်,ရုပ်သေး ၄-ပါးသာ အမှန်ရှိသည်။

[ရိုးတွင်းခြင်ဆီ, အညှို့, နှလုံး,အသည်း, အမြေးစသည်တို့၌လည်း ထိုနည်း အတူမြင်လေ။]

ဓာတ် ၂-ပါး တွဲစပ်နေပုံပြီး၏။

ဆံပင်၌ဓာတ် ၈-ပါးခွဲနည်း

ဆံပင်၌ဓာတ် ၈-ပါးခွဲနည်းကား—

(၁) ဆံပင်ကိုစမ်းသပ်လျှင် မာသည်ဟုတွေ့ရှိ၏၊ ထိုမာမှုသည် ပထဝီဓာတ်တည်း။

(၂) လုံးပတ်သဏ္ဍာန် ဖြစ်နေသည်ကိုမြင်၍ ဖွဲ့စေးမှုကို သိရ၏၊ ထိုဖွဲ့စေးမှုသည် အာပေါဓာတ်တည်း။

(၃) ပူသောအခါ ပူမှု, နွေးသောအခါ နွေးမှု, ဧသောအခါ ဧမှုကိုတွေ့ရှိ၏၊ ထိုပူမှု,နွေးမှု,ဧမှုသည် တေဇောဓာတ်တည်း။

(၄) ပူရှိန်,နွေးရှိန်,ဧရှိန်ကိုတွေ့ရှိ၏၊ ထိုအရှိန်စုသည် ဝါယောဓာတ်တည်း။

(၅) မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုလျှင် ဆံပင်၌ အဆင်းကိုမြင်၏၊ ထိုအဆင်းသည် ဝဏ္ဏဓာတ်တည်း။

(၆) နှာခေါင်းဖြင့်နမ်းလျှင် ဆံပင်၌အနံ့ကိုနံ၏၊ ထိုအနံ့သည် ဂန္ဓဓာတ်တည်း။

(၇) လျှာဖြင့်မြီးလျှင် အရသာကိုသိရ၏၊ ထိုအရသာသည် ရသဓာတ်တည်း။

(၈) ဆံပင်ကိုစားသော သတ္တဝါတို့မှာ ရူပကာယကို စောင့်ရှောက်ထောက်ပံ့ခြင်းသဘောရှိသော အဆီအစေးမည်သည် ဆံပင်၌ရှိ၏၊ထိုအဆီအစေးသည် ဩဇာခေါ်သော အာဟာရဓာတ်တည်း။

ဆံပင်၌ဓာတ် ၈-ပါးခွဲနည်းပြီး၏။

ကြွင်းသောကောဋ္ဌာသတို့၌ဓာတ်၈-ပါးခွဲနည်း

မွေးညှင်း၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ ခြေသည်း,လက်သည်းတို့၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ သွားတို့၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အရေ၌ ဓာတ်၈-ပါး၊အသား၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အရိုး၌ဓာတ် ၈-ပါး၊ ခြင်ဆီ၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အညှို့၌ ဓာတ် ၈-ပါး၊ နှလုံး၌ဓာတ်၈-ပါး၊ အသည်း၌ဓာတ်၈-ပါး၊ အမြှေး၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အဖျဉ်း၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အဆုတ်၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အူမ၌ ဓာတ်၈-ပါး၊ အူသိမ်၌ ဓာတ်၈-ပါး- ဤသို့စသည်ဖြင့် ကျင်ငယ်၌ဓာတ် ၈-ပါးတိုင်အောင် ခွဲခြမ်း၍သိလေ,မြင်လေ၊၂ ကြွင်းသောတေဇောကာယ ၄-ပါး, ဝါယောကာယ၆-ပါးတို့၌လည်း ဓာတ် ၈-ပါးစီ ရှိကြ၏။

ဤဓာတ်၈-ပါးကား- အဝိနိဗ္ဘောဂ ရုပ်စုဖြစ်၍ ခပ်သိမ်းသော ရုပ်အစုတို့မှာ အရင်းခံဖြစ်ကြ၏၊ ဤ ဓာတ်၈-ပါးကို

ခွဲခြမ်း၍မြင်နိုင်လျှင်ပင် ဥာဏ်၌ ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, အတ္တ, ဇီဝ, မိန်းမ,ယောက်ျား,ဦးခေါင်း,ခြေ,လက်စသည်၊ ဆံပင်,မွေးညှင်း, ခြေသည်း, လက်သည်း, သွား, အရေ, အသား, အရိုးစသည် ဥာဏ်မျက်စိ၌ အကုန်ကွယ်ပျောက်လတ္တံ့၊ ခေတ်ဗုဒ္ဓခေတ်ကဲ ကြီးငယ်မျှသာ ရှိသည်ဟု ဥာဏ်မျက်စိ၌ မြင်ရလတ္တံ့။

၄၂-ပါးသောကောဋ္ဌာသကာယတို့၌
ခေတ်၈-ပါးခွဲနည်းပြီး၏။

ခေတ်ကမ္ဘာ့ဝန်းအကျဉ်းချုပ်

သန္တတ။ ။ထိုခေတ်၈-ပါးတို့သည် သန္တတတရားတို့သာတည်း။

သန္တတ ဆိုသည်ကား- လောက၌ နှစ်စဉ်ဖြစ်ပွါးသော ကောက်စပါးတို့သည် အသစ်အသစ်ပြုလုပ်မှုဒုက္ခနှင့် နှစ်စဉ်ပြုပြင်နိုင်မှ နှစ်စဉ်ဖြစ်ပွားကြကုန်၏၊ မပြုပြင်နိုင်သောအခါ၌ မဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်ပြီ၊ ထို့အတူ လူ့ခန္ဓာဖြစ်သော၍ခေတ်၈-ပါးတို့သည် ကုသိုလ်ပြုလုပ်မှုဒုက္ခနှင့်ဘဝတိုင်းပြုပြင်နိုင်မှလူ့ပြည်၌ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏၊ မပြုပြင်သောအခါ၌ လူ့ပြည်မှာမဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်ပြီ၊ အပါယ်ငရဲ၌သာ ဖြစ်ပွား၍ နေကြကုန်တော့သည်။ ။တောင်သူအလုပ်မည်သည် မိုးရေရှိမှ လုပ်နိုင်၏၊ မိုးရေမရှိလျှင် မလုပ်နိုင်၊ ထို့အတူ ကုသိုလ်မှုမည်သည် သပ္ပုရိသူပနိဿယကို တွေ့ကြုံမှပြုလုပ်နိုင်၏၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ မည်သည် ဘဝတထောင်မှာ တခါကြုံခဲ၏။

လူ့ခန္ဓာ၌ သန္တတဒုက္ခအကြမ်းပြချက်ပြီး၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န။ ။ထိုခေတ် ၈-ပါးတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသဘောတို့သာတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဆိုသည်ကား—မျိုးစေ့, လယ်,မြေ, မိုး,ရေ, တောင်သူယောက်ျား၏ လုပ်ဆောင်မှုတို့ကို အစွဲပြု၍သာ ဖြစ်ပွားနိုင်ကုန်၏၊ ထို၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါးချို့တဲ့လျှင်ပင် မဖြစ်နိုင်ကြကုန်ပြီ၊ ထို့အတူ ထိုလူ့ခန္ဓာဖြစ်သော ခေတ်၈-ပါးတို့သည်—

(၁) ပုဗ္ဗေကတပုညတာစက်,
(၂) ပတိရူပဒေသဝါသစက်,
(၃) သပ္ပုရိသူပနိဿယစက်,
(၄) အတ္တသမ္မာ ပဏိဓိစက်-

ဤစက်လေးပါးတည်းဟူသော ဥပနိဿယပစ္စည်းကို အစွဲအမှီပြုရမှ လူ့ပြည်၌ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြကုန်၏၊ ထိုအကြောင်းလေးပါးသည်လည်း ဘဝတထောင်မှာ တခါကြုံခဲ၏။ ။ သိသာပြီ။

[နိဿတ္တာ,နိဇ္ဇီဝါဟူသောပုဒ်တို့၏အဓိပ္ပါယ်သည် ခေတ်ဂ-ပါးခွဲခဏ်းနှင့်ပင် ထင်ရှားပြီ။]

ခယဓမ္မာ,ဝယဓမ္မာ, ဝိရာဂဓမ္မာ, နိရောဓဓမ္မာ ဟူသောပုဒ်တို့တွင်—

ခယပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား—ရဲရဲညီသော သံပူပြားကြီးအပြင်၌ ကျရောက်ကုန်သော ရေပေါက်တို့သည် ခဏခြင်းခဏခြင်းကုန်ခန်းခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး၌ ထိုထိုအုံရိယာပုထ် အားလျော်စွာ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အထွေထွေအလာလာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ခက်မာမှုအမျိုးမျိုးတို့သည် မစဲမစဲ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်၍ ခဏခြင်းခဏခြင်း ကုန်ဆုံးကြကုန်၏၊ ထို့အတူ ဖွဲ့စေးမှုအမျိုးမျိုး, ပူမှုမှ အမျိုးမျိုး, လှုပ်မှုရှားမှုအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုအမှုတို့နှင့်အတူတကွ ပါရှိကြကုန်သော အဆင်းအမျိုးမျိုး,အနံ့အမျိုးမျိုး,အရသာအမျိုးမျိုး, ဩဇာအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း မစဲမစဲ အသစ် အသစ်ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၍ ခဏခြင်းခဏခြင်း ကုန်ဆုံးကြကုန်၏။

[ဤကား- ကုန်ခန်းခြင်းအနက်ရှိသော ခယပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။]

ဝယပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား— တောင်လေထသောအခါ ဧရာဝတီမြစ်ပြင်၌ လှိုင်းဂယက်ငယ်တို့သည် မစဲ မစဲ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ ခဏခြင်း-ခဏခြင်းကျ၍ ကွယ်ပျောက်ကုန်သကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး၌ ထိုထိုဣရိယာပုထ်အားလျော်စွာ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အထွေထွေ အလာလာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ခက်မာမှုအမျိုးမျိုးတို့သည် မစဲမစဲ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်၍ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက်ကုန်၏၊ ၂ထို့အတူ ဖွဲ့စေးမှုအမျိုးမျိုး, ပူမှု မှုအမျိုးမျိုး, လှုပ်ရှားမှု အမျိုးမျိုးတို့သည်

လည်းကောင်း၊ ထိုအမှုတို့နှင့် အတူတကွ ပါရှိကြကုန်သော အဆင်းအမျိုးမျိုး, အနံ့အမျိုးမျိုး,အရသာ အမျိုးမျိုး,ဩဇာအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ မစဲ မစဲ အသစ် အသစ်ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၍ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက်ကုန်၏။

[ဤကား- ပျက်စီးခြင်းအနက်ရှိသော ဝယပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း၊ လျှပ်ရောင်တို့၏ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက်မှုနှင့်လည်း ပြဆိုသင့်၏။]

ဝိရာဂပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား–ရေ၌ ရေးအပ်သော အရေးအကြောင်းတို့သည် ခဏခြင်း ခဏခြင်း ပြယ်ပျောက်ကုန်သကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး၌ ထိုထိုဣရိယာပုထ် အားလျော်စွာ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အထွေထွေ အလာလာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ခက်မာမှုအမျိုးမျိုးတို့သည် မစဲမစဲ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်၍ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ပြယ်ပျောက် ကုန်၏၊ ထို့အတူ ဖွဲ့စေးမှုအမျိုးမျိုး, ပူမှု အေးမှု အမျိုးမျိုး, လှုပ်ရှားမှုအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုအမှုတို့နှင့် အတူတကွ ပါရှိကြကုန်သော အဆင်းအမျိုးမျိုး, အနံ့အမျိုးမျိုး,အရသာအမျိုးမျိုး, ဩဇာအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ မစဲ မစဲ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ် ကြကုန်၍ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ပြယ်ပျောက်ကုန်၏။

[ဤကား-ပြယ်ပျောက်ခြင်း အနက်ရှိသော ဝိရာဂပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်တည်း။]

နိရောဓပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား–မိုးတိမ်ဝမှ ထွက်မြူးသော လျှပ်ပန်းနွယ်တို့သည် ခဏခြင်း ခဏခြင်း ချုပ်ပျက်ရုပ်သိမ်းသကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး၌ ထိုထိုဣရိယာပုထ်အားလျော်စွာ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အထွေထွေ အလာလာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ခက်မာမှုအမျိုးမျိုးတို့သည် မစဲ မစဲ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်၍ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ချုပ်ပျက် ရုပ်သိမ်းကုန်၏၊ ထို့အတူဖွဲ့စေးမှုအမျိုးမျိုး, ပူမှု အေးမှု အမျိုးမျိုး, လှုပ်ရှားမှုအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုအမှုတို့နှင့်အတူတကွ ပါရှိကြကုန်သော အဆင်းအမျိုးမျိုး, အနံ့အမျိုးမျိုး, အရသာအမျိုးမျိုး, ဩဇာအမျိုးမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ မစဲ မစဲ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၍ ခဏခြင်း, ခဏခြင်း ချုပ်ပျက်ရုပ်သိမ်းကုန်၏။

[ဤကား-ချုပ်ခြင်းအနက်ရှိသော နိရောဓပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်တည်း]

ခယဋ္ဌေနအနိစ္စာ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်သည် ခယပုဒ်, ဝယပုဒ်, ဝိရာဂပုဒ်,နိရောဓပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်အလုံးစုံတူ၏။

အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်သည်လည်း ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တူ၏၊ တူပုံကား- ခယဋ္ဌေန၊ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ကုန်ခန်းမှု ဆိုသည်နှင့် အသာရကဋ္ဌေန၊ အနှစ်သာရ မရှိမှု ဆိုသည်ကား အတူတူပင်ဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမည်သည် တသက်လုံးမှာပဋိသန္ဓေအခါ၌ တခါသာဖြစ်မြဲ, ဘဝအဆုံး၌ တခါသာသေမြဲဟု သတ္တဝါအများတို့ ထင်မြင်စွဲလမ်းကြ၏၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ် ၈-ပါးတို့သည်မူကား တနာရီအတွင်းမှာပင် အခါတရာမက အသစ်,အဟောင်း ပြောင်းလဲကုန်ခန်းမြဲဓမ္မတာဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကားတလမ်း၊ဓာတ် ၈-ပါးတို့၏ဖြစ်မှုပျက်မှုကားတလမ်း၊ထို့ကြောင့် ဓာတ် ၈-ပါးတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အနှစ်သာရအတ္တမဟုတ်ကုန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံအထည်ခံမဟုတ်ကုန်။

အမာခံ အထည်ခံ ဆိုသည်ကား-သံသပိတ်၏ အမာခံ အထည်ခံကား-သံတည်း၊ မြေသပိတ်၏ အမာခံ အထည်ခံကား မြေတည်း၊ ဝါချည်ပုဆိုး၏ အမာခံ အထည်ခံကား ဝါချည်တည်း၊ ပိုးချည် ပုဆိုး၏ အမာခံအထည်ခံကား ပိုးချည်တည်း။

ဓာတ် ၈-ပါးတို့သည် ထိုကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံ အထည်ခံဖြစ်သော အတ္တသာရမဟုတ်ကုန်ဆိုလိုသည်၊ အကယ်၍ ဓာတ် ၈-ပါးတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံ အထည်ခံ အတ္တသာရ ဟုတ်ကုန်ငြားအံ့၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှာ တသက်တွင် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ တခါသာဖြစ်မြဲ,ဘဝအဆုံး၌ တခါသာပျက်ဆုံးမြဲဖြစ်သကဲ့သို့ ဓာတ် ၈-ပါးတို့သည်လည်းတသက်တွင် တခါသာ ဖြစ်မြဲ, တခါသာ ပျက်ဆုံးမြဲ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏၊ ထိုသို့ကားမဟုတ်ကုန်း

ဓာတ် ၈-ပါးတို့သည် တနာရီမှာပင် အခါတရာမက အသစ်အသစ် ဖြစ်ကြကုန်၏၊ အခါတရာမက အဟောင်း အဟောင်းချုပ်ပျက်သေဆုံးကြကုန်၏၊

ထို့ကြောင့် ခေတ် ၈-ပါးတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တသာရ မဟုတ်ကုန်၊အမာခံအထည်ခံမဟုတ်ကုန်၊ ခေတ် ၈-ပါးတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်ကုန်၊ ခေတ် ၈-ပါးတို့ကို လွတ်၍လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဟူ၍ မရှိကုန်-ဟူလိုသည်။

[ဤကား-အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း၊ ဘယ ဋ္ဌေနဒုက္ခာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုမူကား ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ၊ ဘာဝနာဒီပနီ စာအုပ်တို့မှာ ယူလေ။]

ဝိညာဏကာယ ၆-ပါးတို့သည် ရုပ်ကာယတို့ကိုမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏၊ ထိုထိုဝိညာဏ်၏ မှီရာဖြစ်သော ထိုထိုရုပ်ကာယ ပျက်ဆုံးသည်ရှိသော် ထိုထိုဝိညာဏ်သည်လည်း ပျက်ဆုံးတော့သည်။

ဥပမာကား-မြစ်ပြင်၌ လှိုင်းဂယက်ငယ်တို့၏ အညွန့်၌မှီ၍ တလက်လက် တောက်ပကုန်သော နေရောင်တို့သည် သူ့လှိုင်းဂယက်ငယ်နှင့်သူ ပျောက်ကွယ်ကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

[အကျယ်ကိုမူကား–ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ ဝိညာဏက္ခန္ဓာအခန်းမှာ ယူလေ။]

ခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းချုပ်ပြီး၏။

နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈-ပါး

ကောဋ္ဌာသတို့၌ ရုပ်ကလာပ်ခွဲနည်း

မဟာဘုတ် ၄-ပါး

(၁) ပထဝီ-၂၀။
(၂) အာပေါ-၁၂။
(၃) တေဇော-၄။
(၄) ဝါယော-၆။

ဤ ၄၂-ကောဋ္ဌာသတို့၌ ရအပ်သော ရုပ်ပေါင်း ကလာပ်ပေါင်းတို့ကို ပြဆိုပေအံ့။

(က) ပ, အာ, ဝါ, တေ၊ မြေ, ရေ,လေ, မီး၊ လွန်ပွားစီး၊ ဘုတ်ကြီး စတုက္က။

(ခ) ခက်မာ,ဖွဲစေး၊ ပူဧ,ထောက်ကန်၊ဤလေးတန်၊မှတ်ရန်လက္ခဏာ။

(က) ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း လင်္ကာဖြစ်၍ ဝါ, တေ, လေ, မီးတို့၌ ရှေ့နောက်ပြန်သည်၊ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယောကား ပါဠိ

ခေါ်၊ မြေ, ရေ, မီး, လေကား မြန်မာခေါ်၊ လွန်ပွားစီးကား ဘူတသဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း၊ ဘုတ်ကြီးစတုက္ကကား မဟာဘုတ် ၄-ပါး ဆိုလိုသည်။

(ခ) ခက်မာကား ပထဝီ၏ လက္ခဏာတည်း၊ ဖွဲ့စေးကား အာပေါ်၏ လက္ခဏာတည်း၊ ပူကေား တေဇော၏ လက္ခဏာတည်း၊ ထောက်ကန်ကား ဝါယော၏ လက္ခဏာတည်း။

ပသာဒရုပ် ၅-ပါး

စက်,သော,ဃာ,ဇိ၊ ကာငါးလီ၊ အကြည်ပသာဒ။(ငှင်းကျမ်း။)

စက္ခုပသာဒရုပ်, သောတပသာဒရုပ်, ဃာနပသာဒရုပ်, ဇိဝှါပသာဒရုပ်, ကာယပသာဒရုပ်၊ ၂အကြည်ကား ပသာဒသဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း၊ နေရိပ်, လရိပ်, လူရိပ်စသည် ထင်ကောင်းသော ဆီကြည်, ရေကြည်, ဖလ်ကြည်, မှန်ကြည်များကဲ့သို့ အဆင်း,သဏ္ဍာန်,အသံ စသည်ထင်ကောင်းသော အကြည်ဓာတ် ၅-ပါး ဟုလိုသည်။

ဂေါစရရုပ် ၅-ပါး

ရူ,သဒ်,ဂန်,ရုံ၊ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ငါးတန်ဂေါစရ။ (ငှင်းကျမ်း။)

ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဂေါစရရုပ် ၅-ပါးတည်း၊ ကျက်စားရာအာရုံကို ဂေါစရဆိုသည်။

ရူပါရုံသည် စက္ခု၏ကျက်စားရာတည်း။

သဒ္ဒါရုံသည် သောတ၏ကျက်စားရာတည်း။

ဂန္ဓာရုံသည် ဃာန၏ ကျက်စားရာတည်း။

ရသာရုံသည် ဇိဝှါ၏ကျက်စားရာတည်း။

ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗ, တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗ, ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါးသည် ကာယ၏ကျက်စားရာတည်း။

ဘာဝ ဟဒယ ဇီဝ ဩဇာ

(က) ဣတ္ထိ,ပုမ၊ဘာဝနှစ်တန်၊ဟဒယံ၊ တဘန်ဇီဝိတ။

(ခ) ကဗဠီကာ၊ရုပ်ဩဇာ၊သချာဆယ်ရှစ်ရ။ (ငှင်းကျမ်း။)

(က) ဣတ္ထိဘာဝရုပ်, ပုမ္ဘာဝရုပ်, ဟဒယဝတ္ထုရုပ်, ဇီဝိတရုပ်, ဩဇာခေါ်သော ကဗဠီကာရဟာရရုပ်။

(ခ) မဟာဘုတ် ၄-ပါး၌ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါး ကိုချန်လှပ်၍—

(၁) မဟာဘုတ် ၄-ပါး,
(၂) ပသာဒရုပ် ၅-ပါး,
(၃) ဂေါစရရုပ် ၄-ပါး,
(၄) ဘာဝရုပ် ၂-ပါး,
(၅) ဟဒယဝတ္ထုရုပ်,
(၆) ဇီဝိတရုပ်,
(၇) အာဟာရရုပ်,

သချာ ၁၈-ဖြစ်၏၊ နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈-ခေါ်သည်။

ဤသည်လျှင် နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈-ပါးပြီး၏။

အနိပ္ဖန္နရုပ် ၁၀-ပါး

(က) ကလာပ်ခြားမျှ၊အာကာသ၊ပရိစ္ဆေဒရုပ်။
(ခ) ကာယ,ဝါစာ၊မှုအရာ၊နှစ်ဖြာဝိညတ်ရုပ်။
(ဂ) ပေါ့ပါးလဟု၊ မုဒုနူးညံ့၊ ကျန်းခန့်ကမ္မည၊ တသုံးဝ၊ ရုပ်ဝိကာရတည်း။
(ဃ) ဖြစ်ပေါ်ပွါးမှုဥပစယ၊ ဟည်ထသန္တတိ၊ရင့်ဘိဇရာ၊ ပျက်မှာအနိစ္စ၊မှတ်ကြောင်းမျှ၊လက္ခဏာရုပ်ခေါ်သတည်း။ (ရင်းကျမ်း။)

(က) ကလာပ်တို့၏ အခြားမျှသာဖြစ်သော အာကာသဓာတ်သည် ပရိစ္ဆေဒရုပ်မည်၏။

(ခ) ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် လှုပ်ရှားမှု အမှုအရာသည် ကာယဝိညတ်မည်၏၊ စကားအက္ခရာ ပြုပြင်မှု အမှုအရာသည် ဝစီဝိညတ်မည်၏။ (ဝိညတ်ရုပ် ၂-ပါး။)

(ဂ) ရုပကာယ၏ပေါ့ပါးမှုသည် လဟုတာမည်၏၊ ရုပကာယ၏နူးညံ့မှုသည် မုဒုတာမည်၏၊ ရုပကာယ၏ အမှုတိုင်း၌ ခန့်ကျန်းမှုသည် ကမ္မညတာမည်၏။ (ဝိကာရရုပ် ၃-ပါး။)

(ဃ) ရုပ်သဏ္ဌာန် ကြီးငယ်တို့၏ ပေါ်ပေါက်မှု, ပွားစီးမှုသည် ဥပစယမည်၏၊ အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်တည်မှုသည် သန္တတိမည်၏၊

ရင့်ရော်ဆွေးမြေ့မှုသည် ဇရာမည်၏၊ချုပ်ပျက်မှုသည် အနိစ္စတာမည်၏၊ ဤတရားကား သင်္ခတ တရားတည်း-ဟု မှတ်ကြောင်း, သိကြောင်း လက္ခဏာမျှဖြစ်၍ ဤရုပ်တရား ၄-ပါးကိုလက္ခဏာ ရုပ်ခေါ်သတည်း၊

(၁) ပရိစ္ဆေဒရုပ် ၁။
(၂) ဝိညတ်ရုပ် ၂။
(၃) ဝိကာရရုပ် ၃။
(၄) လက္ခဏာရုပ် ၄။
(၅) အနိပ္ဖန္နရုပ် ၁၀-ဖြစ်၏။

နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈,အနိပ္ဖန္နရုပ် ၁၀-ပေါင်းသော် ရုပ် ၂၈-ခု ဖြစ်၏။

ဤသည်လျှင် ရုပ် ၂၈-ပါး ပြီး၏။

ကမ္မဇ ကလာပ် ၉-စည်း

(က) မဟာဘူတ၊ ဝဏ္ဏ,ဂန္ဓ၊ ရသ, ဩဇာ၊ ရုပ်ရှစ်ဖြာ၊ မကွာ ဝိနိဗ္ဘော်။

(ခ) ဝိနိဗ်အဋ္ဌ၊ ဇီဝိတ၊ ဇီဝနဝကာ။

(ဂ) ပ,ဘာ,ဟဒယ၊ လောင်းပြန်က၊ အဋ္ဌဒသကာ။

(ဃ) ကံကြောင့်ဖြစ်ရိုး၊ကလာပ်ကိုး၊ အကျိုးကမ္မဇာ။

(က) မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာဟူသော ဥပါဒါ ရုပ်သေး ၄-ပါး၊ ဤ ၈-ပါးသည် အချင်းချင်း ကင်းကွာကြသည် ဟူ၍ မရှိသောကြောင့် အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ခု မည်၏၊ အဋ္ဌကလာပ်ခေါ်၏။

(ခ) ၎င်းအဋ္ဌကလာပ်တွင် ဇီဝိတထည့်-ဇီဝိတနဝက ကလာပ် ၁။

(ဂ) ၎င်းဇီဝိတနဝက ကလာပ်တွင် ပသာဒရုပ် ၅-ခု၊ဘာဝရုပ် ၂-ခု၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ၁-ခု၊ ဤ ၈-ခုကို အစဉ်အတိုင်းထည့်—

(၁) စက္ခုဒသက ကလာပ် ၁။
(၂) သောတဒသက ကလာပ် ၁။
(၃) ဃာနဒသက ကလာပ် ၁။
(၄) ဇိဝှါဒသက ကလာပ် ၁။
(၅) ကာယဒသက ကလာပ် ၁။

(၁) ဇွိတ္တိဘာဝဒသက ကလာပ် ၁။
(၂) ပုမ္ဘာဝဒသက ကလာပ် ၁။
(၃) ဝတ္ထုဒသက ကလာပ် ၁။
ဟူ၍ ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်း ဖြစ်၏။

စိတ္တဇကလာပ် ၈-စည်း

(က) အဝိနိဗ္ဘောဂ်၊ ရှစ်ခုသော်၊ ခေါ်ရိုးသုဒ္ဓဋ္ဌ။
(ခ) ထိုတွင်သဒ္ဒ၊ ဝိညတ်ဒွ၊ လောင်းက ရင်းလေးဖြာ။
(ဂ) ရင်းလေးခုဝယ်၊ တသုံးချယ်၊ ရှစ်သွယ်စိတ္တဇာ။

(က) အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ခုသည် သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်မည်၏။
ဂုဏ်းသုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်-၁။
(ခ) ဂုဏ်းတွင် သဒ္ဒထည့်-သဒ္ဒနဝက ကလာပ် ၁။
ကာယဝိညတ်ထည့်-ကယဝိညတ္တိနဝက ကလာပ် ၁။
သဒ္ဒနှင့် ဝစီဝိညတ်ထည့်-သဒ္ဒဝစီဝိညတ္တိဒသက ကလာပ် ၁။
ကလာပ်ရင်း ၄-စည်းဖြစ်၏။
(ဂ) ဂုဏ်းကလာပ်ရင်း ၄-ခုတွင် လဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာ ဟူသော တာ-သုံးခုကို အစဉ်အတိုင်း လောင်းပြန်သော် ကလာပ်ပွား ၄-ခု ဖြစ်ပြန်၏။
(၁) သုဒ္ဓလဟုတာဒိဧကာဒသက ကလာပ် ၁။
(၂) သဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ် ၁။
(၃) ကာယဝိညတ္တိလဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ် ၁။
(၄) သဒ္ဒဝစီဝိညတ္တိလဟုတာဒိ တေရသက ကလာပ် ၁။
ဤကား ကလာပ်ပွား ၄-စည်းတည်း။
ကလာပ်ရင်း ၄-စည်း, ကလာပ်ပွား ၄-စည်း စိတ္တဇကလာပ် ၈-စည်းဖြစ်၏။

ဥတုဇ ကလာပ် ၄-စည်း

(က) အဝိနိဗ္ဘောဂ်၊ ရှစ်ခုသော်၊ ခေါ်ရိုးသုဒ္ဓဋ္ဌ။
(ခ) ထိုတွင်သဒ္ဒ၊ လောင်းပြန်က၊ သဒ္ဒနဝကာ။
(ဂ) အရင်းနှစ်ဝယ်၊ တသုံးချယ်၊ လေးသွယ် ဥတုဇာ။

(က) အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်၈-ခုသည် သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်မည်၏။ ၎င်းသုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ် ၁။
(ခ) ထိုတွင် သဒ္ဒထည့်-သဒ္ဒနဝက ကလာပ် ၁။ ကလာပ်ရင်း ၂-စည်းဖြစ်၏။
(ဂ) ၎င်းကလာပ်ရင်း၂-ခုတွင် တာ-သုံးခုကိုလောင်းပြန်သော် ကလာပ်ပွားနှစ်ခု ဖြစ်ပြန်၏။
(၁) သုဒ္ဓလဟုတာဒိဧကာဒသက ကလာပ် ၁။
(၂) သဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ် ၁။

ဤကား ကလာပ်ပွား ၂-စည်းတည်း။ ။ကလာပ်ရင်း၂-စည်း, ကလာပ်ပွား ၂-စည်း ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်းဖြစ်၏။

[အအေပူဟူသော တေဇောဓာတ် ၂-ပါးကို ဥတုဆိုသည်။]

အာဟာရဇကလာပ် ၂-စည်း

သုဒ္ဓဋ္ဌတစ်၊ အပွါးတစ်၊ နှစ်အာဟာရဇာ။

သုဒ္ဓဋ္ဌကလာပ် ၁-စည်း။

ထိုတွင်-တာသုံးခုလောင်း၍ သုဒ္ဓလဟုတာဒိဧကာဒသက ကလာပ် ပွား ၁-စည်း၊အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သောအာဟာရဇကလာပ်၂-စည်း။

(၁) ကမ္မဇ ကလာပ် ၉-စည်း။
(၂) စိတ္တဇ ကလာပ် ၈-စည်း။
(၃) ဥတုဇ ကလာပ် ၄-စည်း။
(၄) အာဟာရဇ ကလာပ် ၂-စည်း။

ပေါင်းကလာပ် ၂၃-စည်း။

ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်းတွင်သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်နှင့်သဒ္ဒနဝကကလာပ်၊ ဤကလာပ် ၂-စည်းကို သက်ရှိသက်မဲ့ အလုံးစုံတို့၌ ရအပ်၏ ကြွင်းသော ကလာပ် ၂၁-စည်းကို သက်ရှိသန္တာန်၌သာ ရအပ်၏။

ထိုတွင် စက္ခုဒသက ကလာပ်သည် မျက်စိအင်္ဂါ၌ ဖြစ်၏။
သောတဒသက ကလာပ်သည် နားတွင်း၌ ဖြစ်၏။
ဃာနဒသက ကလာပ်သည် နှာခေါင်းတွင်း၌ ဖြစ်၏။
ဇိဝှါဒသက ကလာပ်သည်လျှာပေါ်၌ ဖြစ်၏။

ကာယဒသက ကလာပ်သည် အတွင်းအပ တကိုယ်လုံး၌ဖြစ်၏။
ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်သည် ရင်တွင်းနှလုံးအိမ်တွင်း၌ဖြစ်၏။
ဣတ္ထိဘာဝ ဒသက ကလာပ်သည် မိန်းမတို့၏ကိုယ်သန္တာန်၌ဖြစ်၏။
ပုမ္ဘာဝဒသက ကလာပ်သည် ယောကျ်ားတို့၏ ကိုယ်သန္တာန်၌ ဖြစ်၏။
ဇီဝိတနဝက ကလာပ်သည် မိန်းမယောကျ်ားတို့၏ ကိုယ်သန္တာန်၌ ဖြစ်၏။
စိတ္တဇကလာပ် ဂ-စည်းတို့တွင် ကာယဝိညတ်ပါရှိသော ကလာပ်စုကို ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှု၌ ရအပ်၏။
ဝစီဝိညတ် ပါရှိသော ကလာပ်စုကို စကားပြောဆိုမှု၌ ရအပ်၏။
တာ-သုံးခု ပါရှိသော ကလာပ်စုကို အနာကင်းရှင်း ကျန်းမာခြင်း၌ ရအပ်၏။

ရုပ်ကလာပ်ခွဲနည်းအကျဉ်း ပြီး၏။

ကောဋ္ဌာသတို့၌ သမုဋ္ဌာန်ခွဲနည်း

၄၂-ပါးသော ရုပ်ကာယတို့တွင်—

(က) အစာနှစ်မယ်၊ပြည်,ကျင်ငယ်၊ဇလေးသွယ်ဥတုဇ။
(ခ) မီးပါစကား၊ကမ္မဇာ၊ သာသာစိတ္တဇ။
(ဂ) မျက်ရည်နှင့်ချွေး၊နှပ်တံတွေး၊လေးခုစိတ်-ဥဇ။
(ဃ) ၃၂-ခု၊အကြွင်းစု၊စတုအကြောင်းရ။

(က) အစာသစ်,အစာဟောင်း, ပြည်, ကျင်ငယ် ဤကောဋ္ဌာသ ၄-ပါးသည် ဥတုကြောင့်ဖြစ်၏။

(ခ) ပါစကဝမ်းမီးသည် ကံကြောင့်ဖြစ်၏၊အဿာသ, ပဿာသ လေသည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်၏၊ ကေဇကာယ ၆-ခုတည်း။

(ဂ) ချွေး, နှပ်, တံတွေး, မျက်ရည် ဤ၄-ပါးသည် ရံခါ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်၏။ ။ဒွိဇကာယ ၄-ခုတည်း။

(ဃ) ကြွင်းသော ကာယပေါင်း ၃၂-ခုသည် ကံ, စိတ်,ဥတု, အာဟာရ-အကြောင်း ၄-ပါးရ၏။ ။စတုဇကာယ ၃၂-ခုတည်း။

ကောဋ္ဌာသတို့၌ သမုဋ္ဌာန်ခွဲနည်း ပြီး၏။

ရောဂါဆိုး-အနာဆိုး-ကပ်ဥပဒ်ဆိုး-ဘေးဆိုး အမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းလွတ်စေတတ်သော အန္တရာယ်ကင်းဂါထာပါဠိအနက် အသက်ထက်ဆုံး စွဲမြဲရန်

၁။ ဗုဒ္ဓေါဝ မင်္ဂလော လောကေ၊ ဒေဝဗ္ဗုန္ဒဗြဟ္မှိသရော။
ဗုဒ္ဓံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စရေ။ ။

၂။ ဓမ္မောဝ မင်္ဂလော လောကေ၊ သဗ္ဗပါပဝိနာသကော။
ဓမ္မံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စရေ။ ။

၃။ သံဃောဝ မင်္ဂလော လောကေ၊ ဘယဝေရဝိနောဒနော။
သံဃံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စရေ။ ။

၄။ ဧတံ ခေါ မင်္ဂလံ ခေမံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
ဧတံ မင်္ဂလမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗပါပါ ပမုစ္စရေ၊ ။

၅။ ဧတံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ ဧတံ သရဏမုတ္တမံ။
ဧတံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စရေ။ ။

၆။ ဧတံ ခေါ ရတနံ ခေမံ၊ ဧတံ ရတနမုတ္တမံ။
ဧတံ ရတနမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒေါသာ ပမုစ္စရေ။

[အိပ်ရာဝင်လျှင် နေ့စဉ်သက်စေ့ရွတ်၊ သားငယ်သမီးငယ်ရှိသော မိဘများမှာ သားငယ်သမီးငယ်အတွက် ပိုမို၍ရွတ်။]

အနက်ကား

၁။ လောကေ၊လောကသုံးခွင် ဘုံအပြင်၌၊ ဗုဒ္ဓေါဝ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်သာလျှင်။မင်္ဂလော၊လူ,နတ်,ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့တွင် အတုမရှိ အဘက်မရှိ လွန်မြတ်လှသော အနုတ္တရ မဟာမင်္ဂလာကြီးအစစ်ဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဒေဝဗ္ဗုန္ဒဗြဟ္မှိသရော၊ ဘုန်းတန်ခိုးဗုဒ္ဓိပါဒ် လွန်ကြီးမြတ်သောနတ်မင်းအပေါင်း, သိကြားမင်းအပေါင်း,ဗြဟ္မာမင်းအပေါင်းတို့ကို အစိုးရတော်မူပေ၏။ ဗုဒ္ဓံသရဏံ၊ဘုရားတည်းဟူသော ကိုးကွယ်ရာကို။ အာဂမ္မ၊ကိုးကွယ်သမှု အစွဲပြု၍။ သတ္တာ၊နတ်လူ,ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ

တို့သည်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ-သဗ္ဗဒုက္ခေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခအပေါင်းတို့မှ။ ပမုစ္စရေ-ပမုစ္စန္တု၊ ကင်းလွတ်ကြရကုန်၏။

၂။ လောကေ၊ လောကသုံးခွင် ဘုံအပြင်၌။ ဓမ္မာဝ၊ မဂ်လေးပါး, ဖိုလ်လေးပါး, နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ် သည်သာလျှင်။ မင်္ဂလော၊ တရားအပေါင်းတို့တွင် အတုမရှိ အဘက်မရှိ လွန်မြတ်လှသော အနုတ္တရ မဟာမင်္ဂလာကြီး အစစ် ဖြစ်တော်မူပေ၏။ သဗ္ဗပါပဝိနာသကော၊ ဆိုးဝါးညစ်ညမ်းကြမ်းတမ်းယုတ်မာ မကောင်းစွာသော မိစ္ဆာဓမ္မဟူသမျှတို့ကို မြူမျှမကျန်ပယ်လှန်ဖျက်ဆီးတော်မူနိုင်ပေ၏။ ဓမ္မံသရဏံ၊ တရားတည်းဟူသော ကိုးကွယ်ရာကို။ အာဂမ္မ၊ ကိုးကွယ်သမှုအစွဲပြု၍။ သတ္တာ၊ နတ်, လူ, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ—သဗ္ဗဒုက္ခေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသောဒုက္ခအပေါင်းတို့မှ။ ပမုစ္စရေ-ပမုစ္စန္တု၊ ကင်းလွတ်ကြရကုန်၏။

၃။ လောကေ၊ လောကသုံးခွင် ဘုံအပြင်၌။ သံဃောဝ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်မြတ် သည်သာလျှင်။ မင်္ဂလော။ အပေါင်းအများ တပည့်သားအစုတွင် အတုမရှိ အဘက်မရှိ လွန်မြတ်လှသော အနုတ္တရ မဟာမင်္ဂလာကြီး အစစ်ဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဘယဝေရဝိနာသနော၊ ခပ်သိမ်းသောဘေး, ခပ်သိမ်းသောရန်တို့ကို ပယ်လှန်ဖြေဖျောက်တော်မူနိုင်ပေ၏။ သံဃံသရဏံ၊ သံဃာတည်းဟူသော ကိုးကွယ်ရာကို။ အာဂမ္မ၊ ကိုးကွယ်သမှု အစွဲပြု၍။ သတ္တာ၊ လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ-သဗ္ဗဒုက္ခေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခအပေါင်းတို့မှ။ ပမုစ္စရေ-ပမုစ္စန္တု၊ ကင်းလွတ်ကြရကုန်၏။

၄။ ဝေါ၊ စင်စစ်။ ဧတံမင်္ဂလံ၊ ဤဘုရား, တရား, သံဃာ မင်္ဂလာ သုံးပါးသည်သာလျှင်။ ခေမံ၊ ဘေးရန်ကင်းရာ မင်္ဂလာအစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဧတံမင်္ဂလံ၊ ဤဘုရား, တရား, သံဃာ မင်္ဂလာ သုံးပါးသည်သာလျှင်။ ဥတ္တမံ၊ လောကအားလုံး၌ အမြတ်ဆုံးသော မင်္ဂလာကြီးဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဧတံမင်္ဂလံ၊ ဤဘုရား, တရား, သံဃာ မင်္ဂလာကို။ အာဂမ္မ၊ ကိုးကွယ်သမှု အစွဲပြု၍။ သတ္တာ၊ နတ်, လူ, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည်။ သဗ္ဗပါပါ-သဗ္ဗပါပေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသော အယုတ်တမာ မိစ္ဆာဓမ္မဟူသမျှတို့မှ။ ပမုစ္စရေ—ပမုစ္စန္တု၊ ကင်းလွတ်ကြရကုန်၏။

၅။ ခေါ၊စင်စစ်။ ဧတံ သရဏံ၊ ဤဘုရား, တရား,သံဃာ ကိုးကွယ်ရာသုံးပါးသည်သာလျှင်။ ခေမံ၊ ဘေးရန်ကင်းရာ ကိုးကွယ်ရာ အစစ်ဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဧတံ သရဏံ၊ ဤဘုရား, တရား, သံဃာ ကိုးကွယ်ရာသုံးပါးသည်သာလျှင်။ ဥတ္တမံ၊ လောကအားလုံး၌ အမြတ်ဆုံးသော ကိုးကွယ်ရာကြီး ဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဧတံ သရဏံ၊ ဤဘုရား, တရား,သံဃာ ကိုးကွယ်ရာသုံးပါးကို။အာဂမ္မ၊ ကိုးကွယ်သမှု အစွဲပြု၍။ သတ္တာ၊ နတ်, လူ,ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ-သဗ္ဗဒုက္ခေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခအပေါင်းတို့မှ။ ပမုစ္စရေ-ပမုစ္စန္တိ၊ ကင်းလွတ်ကြရကုန်၏။

၆။ ခေါ၊ စင်စစ်။ ဧတံ ရတနံ၊ ဤဘုရား, တရား,သံဃာ ရတနာသုံးပါးသည်သာလျှင်။ ခေမံ၊ ဘေးရန်ကင်းရာ ရတနာအစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဧတံ ရတနံ၊ ဤဘုရား, တရား,သံဃာ ရတနာသုံးပါးသည်သာလျှင်။ ဥတ္တမံ၊ လူ့ရပ်, နတ်ရွာ ရတနာ အားလုံးတို့ထက် အမြတ်ဆုံးသော ရတနာ ဖြစ်တော်မူပေ၏။ ဧတံ ရတနံ၊ ဤဘုရား, တရား, သံဃာ ရတနာသုံးပါးကို။ အာဂမ္မ၊ ကိုးကွယ်သမှု အစွဲပြု၍။ သတ္တာ၊ လူ,နတ်,ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့သည်။ သဗ္ဗဒေါသာ-သဗ္ဗဒေါသေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသော အပြစ်ဒေါသ ဟူသမျှတို့မှ။ ပမုစ္စရေ-ပမုစ္စန္တိ၊ ကင်းလွတ်ကြရကုန်၏။

အန္တရာယ်ကင်း ၆-ဂါထာပါဠိအနက်ပြီး၏။

[ဤ ၆-ဂါထာတို့ကို အနုသာသတိဘာဝနာကိစ္စနှင့် ကုသိုလ်ဖြစ်ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ သာယာစွာ ရွတ်ဆိုရသည်၊ အန္တရာယ်ရှိ၍ အန္တရာယ်ကင်းရန်ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ စိတ်မာန်တင်းတင်းနှင့်ပြင်းထန်စွာရွတ်ဆိုရသည်။]

ဤတွင်

ခါတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်

ပြီးပြီ။

လယ်တီဆရာတော်

ရူပဒီပနီ

ရူပဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပရိညာဉ်

သဂြိုဟ်ရူပပဝတ္တိက္ကမ၌ကမ္မဇရုပ်စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ချုပ်စဉ်ဝယ် ဆရာတို့အဆို အယူမတူ ကွဲလွဲရှိကြပါသည်၊ ဘယ်အယူသည် သာ အာဂုံယုတ္တိ အားအင် ရှိသည်ဟု စိစစ်ရွေးချယ်ပြီးလျှင် စတုဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ရုပ် ပြတ်စဲရာခဏများကို သိမှတ်လိုကြောင်း နှင့် ၁၂၅၄-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၀-ရက်နေ့ တွင် မင်းခင်းမြို့ ယွန်းကျောင်း ဂိုဏ်းထောက်ဆရာက စာလွှာ စေလွှတ် လျှောက်ထား တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍ လှေကူးမြို့ လယ်တီ တောကျောင်းဆရာ ငါသည် အာဂုံယုတ္တိနှင့် တကွ ရူပဒီပနီကို ရေးသားပြဆိုပေအံ့သတည်း။ ။ဖြစ်စဉ်ကစ၍ဆိုမှ သာလျှင် ချုပ်စဉ် သည်လည်း ထင်ရှားရာသောကြောင့် ဖြစ်စဉ် ကပင် အဦးတင်၍ဆိုအပ်၏။

ရုပ်တို့၏ဖြစ်စဉ်
၁·ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရားတရား ၄-ပါး

၁-ကမ္မသမုဋ္ဌာန်

ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သော အကြောင်းတရားသည်-

ကံဟူ၍, စိတ်ဟူ၍ နာမ်၌ ၂-ပါး။

ဥတုဟူ၍,အာဟာရဟူ၍ ရုပ်၌ ၂-ပါး။

ကံဟူသည်ကား-အတိတ်ဖြစ်သော ကာမ,ရူပ ကုသိုလ် စေတနာ ၁၃၊ အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂၊ပေါင်းစေတနာ ၂၅-သည် ဤအရာ၌ ကံမည်၏၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ အစစွာ ဥပါဒ်သောရုပ်ကို ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ, အဘိညာဉ် စေတနာတို့သည် မဖြစ်စေနိုင်။ [အဋ္ဌကထာ။]

ပုထုဇဉ်သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည်ကား ကိလေသာ သဟဲကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏၊အရိယာသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စစေတနာသည်သာ ကိလေသာ သဟဲနည်း၍ မဖြစ်စေနိုင်သည်၊ [ဓမ္မသင်္ဂဏီဋီကာ။]

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဌီ-မှစ၍ ပဝတ္တိရုပ်မှာ ဆရာနှစ်ပါးမကွဲကြ၊ အဋ္ဌကထာကိုပင် ဆရာတို့ နှစ်မြို့ကြကုန်သည်၊ ကျယ်မည်စိုး၍ မကိုးပြီ။ ။ ကံပြီး၏။

၂-စိတ္တသမုဋ္ဌာန်

စိတ်ဟူသော စကားသည်ကား- "ရာဇာအာဂစ္ဆတိ"ကဲ့သို့ ပဓာန စကားသာတည်း၊ စေတသိက်သည်လည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေပါ၏။ [သမော၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။]

> သဗ္ဗေပိ စိတ္တစေတသိကာ ဧကတော ဝ ဟုတွာ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ။ ။ကမ္မန္တိ စေဝ အဓိပ္ပေတာ၊ န သမ္ပယုတ္တကာ၊ စိတ္တ န္တိ သသမ္ပယုတ္တကံ အဓိပ္ပေတံ။ သစ္စသံခိပ်ဋီကာဟောင်း၊ ဂုဏ်းဋီကာသစ်၊ သခေ်ပဋီကာ၊ သင်္ဂြိုဟ် ဒီပနီ။ ။ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဥ္စ ရူပါနံ····စသည် ပဋ္ဌာန်း။

(၁) ခပ်သိမ်းသော ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော စိတ်ပေါင်း ၄၆၊ ရဟန္တာ၏ ပရိနိဗ္ဗာနစိတ်၊ ဤစိတ်များသည် ရုပ်ကိုမဖြတတ်၊ ကြွင်းသော ၇၅-ခုသော စိတ်သည် ဖြတတ်၏။ [အဋ္ဌကထာ။]

(၂) စုတိစိတ်ဟူသမျှသည်ပင် မဖြတတ်။ [မူလဋီကာ။]
အညေသမ္ပိ စုတိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတိ။ [၎င်း။]

(၃) စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်မှသည် စုတိစိတ်တိုင်အောင် ဤအတွင်း၌ဖြစ်ကြသော မရဏာသန္နစိတ်စုသည် ရုပ်ကို မဖြတတ်။ [အနုဋီကာ။]
ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ပုရတော သောဠသမေန စိတ္တေန, တတော ပြရိမေန ဝါ သဒ္ဓိံ အဿာသ- ပဿာသာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တိ သိဒ္ဓံ။ [၎င်း။]

ရုပ်သက်သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသအလို စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်ခန့်၊ မဟာအဋ္ဌကထာ အလို ၁၆-ချက်နှင့် ခဏငယ် ၁-ခုခန့်၊ မူလဋီကာ အလို ၁၆-ချက်ခန့်၊ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာပါဠ်၌ ၁၇-ချက်ကို ရည်၍-"သောဠသမေန" ဆိုသည်၊ ၁၆-ချက်ကိုရည်၍- "တတော ပြရိမေန ဝါ" ဆိုသည်။

(၄) စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် ၁၀-ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်မှသည် စုတိစိတ်တိုင်အောင် ဤအတွင်း၌ ဖြစ်ကြသော မရဏာသန္နစိတ်စုသည် ရုပ်ကိုမဖြတတ်။ [အပရေဆရာ။]
စုတိတော ဒုတိယစိတ္တေနာပိ သဟ နိရုဇ္ဈတိ တိ အပရေ။ ။ [အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာ၊ မဏိမဉ္ဇူသာဋီကာ။]

(၅) ၁၉- ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်မှစ၍ပင် ရုပ်ကို မဖြနိုင်။ [ကေဆရာ။]
ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ စုတိတော တတိယ စိတ္တေနေဝ သဟ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဒုတိယစိတ္တံ န ပါပုဏာတိ တိ ကေ။ ။[အဘိဓမ္မာဝတာရ ဋီကာ၊ မဏိမဉ္ဇူသာဋီကာ။]

(၆) ၃၂-ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်ကစ၍ပင် ရုပ်ကိုမဖြနိုင်။ [ဆရာတို့။]

စုတိစောဝ ပုဗ္ဗေ ဒွတ္တိံသမစိတ္တက္ခဏေတော ပဥ္စာယ နုပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝေတ္တိံသမစိတ္တက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ပစ္ဆိမသောဠသကတော ပုရေ- တရမေဝ နိရုဇ္ဈတိ တိ ဝဒန္တိ။ ။[အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာ၊မဏိ မဉ္ဇူသာဋီကာ။]

ဤသို့ အဆိုခြားကွဲပြား၍ နေသည်ကို နောက်မှရွေးချယ်အံ့။ ။ စိတ်ပြီး၏။

၃-ဥတု သမုဋ္ဌာန်

သီတတေဇော, ဥဏှတေဇော ဟူသော ဓာတ်မီး ၂-ပါးသည် ဥတု မည်၏၊ ထိုဥတုဟူသော ဓာတ်မီးသည် အဇ္ဈတ္တဓာတ်မီး, ဗဟိဒ္ဓ ဓာတ်မီးဟူ၍ ၂-ပါး၊ ထို ၂-ပါးသည်ပင် ရုပ်ကိုပြုနိုင်၏၊ ဝါဒအကွဲ အပြားမရှိ။ ။ဥတုပြီး၏။

၄-အာဟာရသမုဋ္ဌာန်

အဇ္ဈတ္တဓာတ်ဆီ, ဗဟိဒ္ဓဓာတ်ဆီဟူသော သြဇာ ၂-ပါးသည် အာဟာရမည်၏၊ ထိုအာဟာရ ၂-ပါးသည်ပင် ရုပ်ကိုပြုတတ်၏။ [သမ္မော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၊ ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ။]

ဗဟိဒ္ဓသြဇာသည် ရုပ်ကို မပြုတတ်၊ အဇ္ဈတ္တသြဇာသည်သာရုပ်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဗဟိဒ္ဓသြဇာသည်မူကား အဇ္ဈတ္တသြဇာအား ထောက် ပံ့ခြင်းကိုသာ ပြုပြင်နိုင်သည်။ [မဟာဋီကာ၊ အနုဋီကာ၊ ပဏ္ဏာသ ဋီကာ၊ သံယုတ်ဋီကာ။]

အရိယဝံသ ဆရာတော်စသော ဆရာကြီးတို့ကား အဋ္ဌ ကထာဘက်ပါဖြစ်ကြပေကုန်သည်။ ။အာဟာရပြီး၏။

ဤတွင်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၄-ပါးအကျဉ်းပြီး၏။

၂-ရုပ် ၄-မျိုးဖြစ်စဉ်ပြပုံ

၁-ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်စဉ်

ယခုအခါ ရုပ်တို့၏ဖြစ်စဉ်ကို ဆိုအံ့၊ ကမ္မဇရုပ် တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်အား လျော်စွာ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှစ၍ စုတိစိတ်မှသည် ၁၇-ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်၏ ဥပါဒ်တိုင်အောင် တခုခုသောစိတ်၏ ၃-ပါး ၃-ပါး သော ခဏတို့၌ အခြားမလပ် အစဉ်စပ်အောင် ဥပါဒ် ကြကုန်သည်။ [အဋ္ဌကထာ။]

စိတ်မှာ ဌီခဏဟူ၍ မရှိ၊ ဥပါဒ်ခဏ, ဘင်ခဏ ၂-ခုသာ ရှိသည်၊ ထို ၂-ခုတို့တွင် ဘင်ခဏ၌ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်ခြင်းမည်သည် မရှိ၊ အလုံးစုံသော စတုသမုဋ္ဌာနိက အဇ္ဈတ္တရုပ်တို့သည် စိတ်၏ဥပါဒ်၌သာ ဖြစ်ကုန်သည်။[မူလဋီကာ။]

ယော စေတ္တ စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏော ဝုတ္တော၊ သော စ
အတ္ထိ,နတ္ထီတိ ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗော။[ဋ္ဌင်း]

"ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနန္တိ။ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ၊ နော စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ"
[စသော ယမိုက်ပါဠိသည် အထောက်။]

ဤ၌စိတ်မှာ ဌီဟူ၍မရှိ၊ ဥပါဒ်နှင့်ဘင်သာရှိသည်ဟူသော ဝါဒသည် မူလဋီကာအရှင်တွင်မှ ဖြစ်ပေသည်မဟုတ်၊ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသဆရာ အဋ္ဌကထာသစ်ကို မစီရင်မီကပင် မဟာအဋ္ဌကထာတွင် လာသော အာစရိယ ဝါဒပေတည်း။ ထို့ကြောင့် သာရတ္ထပကာသနီမည်သော သံယုတ်အဋ္ဌကထာ ခန္ဓဝဂ္ဂအဖွင့်၌–

"အပရေ ပန ဝဒန္တိ၊ အရူပဓမ္မာနံ ဇရာ ခဏော နာမ နသက္ကာ ပညာပေတုံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ စ ဝေဒနာယ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော ပညာယတိ၊ ဌိတာယ အညထတ္တံ ပညာယတီ တိ ဝဒန္တော အရူပဓမ္မာနမ္ပိ တိဏ္ဏံ လက္ခဏာနံ ပညာပေတိ၊ တာနိ အတ္ထိက္ခဏံ ဥပါဒါယ လဗ္ဘတီ တိ ဝတွာ–

အတ္ထိတာ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ ဌိတံ နာမ ပဝုစ္စတိ။
တဿေဝ ဘေဒေါ မရဏံ၊ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗပါဏိနန္တိ။

ဣမာယ အာစရိယဂါထာယ တမတ္ထံ သာဓေန္တိ။ အထဝါ။ သန္တတိဝသေန ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ စ ဝဒန္တိ" ဟူ၍လာသည်။

ဤသံယုတ်အဋ္ဌကထာလာ နှစ်ဝါဒတို့၏ အထူးကား–"ဝေဒနာယ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော ပညာယတိ၊ ဌိတာယ အညထတ္တံ ပညာယတိ"ဟူ၍ဟောတော်မူရာမှ ဥပ္ပါဒေါ-ဖြင့် ဝေဒနာ၏ ဥပါဒ်ကို ရသည်၊ဝယော-ဖြင့် ဝေဒနာ၏ဘင်ကိုရသည်၊ နာမ်တရားတို့၌ ဌီဟူ၍ မရှိလေရကား၊ ဌိတာယ-ဖြင့် ဌီကိုယူ၍မရ၊ အတ္ထိခဏကိုသာ ယူလေဟုလိုသည်၊ အတ္ထိခဏ ဟူသည်ကား–ဥပါဒ်နှင့် ဘင်ကိုပ။ [ဋီကာ။]

နောက်ဝါဒ၌ သန္တတိဌီကိုယူသည်၊ ၎င်းဝါဒကိုပင် ဆရာ ဗုဒ္ဓဃောသ ပယ်တော်မူလေသည်။

ယသ္မာ ပန သုတ္တေ အယံ သေသော နတ္ထိ၊တသ္မာ အာစရိယ မတိယာ သုတ္တံ အပ္ပဋိဗာဟေတွာ သုတ္တမေဝ ပမာဏံ ကာ-တဗ္ဗံ။ [ပယ်ပါ၌]

မူလဋီကာကိုလည်း အနုဋီကာစသော နောက်ဋီကာတို့ ပယ်တော်မူကုန်သည်။

စိတ်,စေတသိက်တို့၏ အသက်သည် ခဏငယ်၃-ခုမျှသာ ရှိသည်၊ အလွန်တိုလှသည်ဖြစ်၍လည်း ၃-ဘို့ မဝေလိုဘဲ ၂-ဘို့သာ ဝေလိုလျှင် ၂-ဘို့နှင့်ပင် ပြီးကောင်းတော့သည်။[တချက်။]

ဌီ–ဟူသော ဝေါဟာရသည် အနိစ္စ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည်၊အဘိ ဓမ္မာ ဒေသနာသည် အနတ္တ ဒေသနာသာ ဖြစ်သည်၊ အနိစ္စ၏ဆန့်ကျင် ဘက်ဖြစ်သော ဝေါဟာရသည် အနတ္တ၏လည်း ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်လေ တော့သည်၊ ထို့ကြောင့် ယမိုက်ဒေသနာ၌ ဌီခဏကို မဟောလေသည်၊ ဓာတုကထာ ဒေသနာ၌ကား ဇရာသဒ္ဒါနှင့် လာသည်ဖြစ်၍–

“ဇာတိ ဒွီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာ၊ဇရာ ဒွီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိ-တာ၊ မရဏံ ဒွီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတံ”

ဟူ၍ နာမ်တရားတို့၏လည်း ခဏ၃-ပါးကိုစဉ်၍ ဟောတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဆိုလိုလျှင် စိတ်တခုကို ၃-ဘို့ခွဲ၍ ဇာတိခဏ, ဇရာခဏ, မရဏခဏ–ဟူ၍၎င်း၊ဥပါဒ်ခဏ, ဌီခဏ, ဘင်ခဏဟူ၍၎င်း ဆိုထိုက် သောအခွင့်ရှိ၏။ [ကြံပုံ။]

ဋီကာဆရာ ကြီးငယ်တို့ကား ယမိုက်ပါဠိကို မိဂပဒဝဠဉ္ဇန နည်းယူ ကြကုန်၏။ ။၎င်းကား ဌီမရှိဟူရာ၌ အကျဉ်းလိုရင်း မှတ်ပုံတည်း။

စိတ်၏ဘင်ခဏ၌ ရုပ်ဖြစ်ခြင်းမရှိ ဟူသည်မှာ–

“ယဿ ဝါ ပန သမုဒယသစ္စံ နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ၊ နော” [စသော ယမိုက်ပါဠိသည် အထောက်၊]

စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌လည်း ရုပ်ချုပ်ခြင်းမရှိဟု ယူဆ၏။

"ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တဿ အဗျာကတာ ဓမ္မာ
နိရုဇ္ဈန္တိ တိ၊ နော"။

စသော ယမိုက်ပါဠိသည် အထောက်။

ယင်းနှစ်ချက်ကိုပင် အနုဋီကာဆရာတော် ပယ်လေသည်၊ သူ့စိတ်နှင့် သူ့စိတ္တဇရုပ်ကို ရည်၍- "နော"ဟု ဟောတော်မူသည်။ ။တနည်း အရူပဘုံကိုရည်၍ ဖြေတော်မူသည်၊ သူ့စိတ်ပြုသော စိတ္တဇရုပ်သည် သူ့စိတ်၏ ဘင်၌မဖြစ်၊ ဥပါဒ်၌သာဖြစ်သည်၊ သူ့စိတ်၏ဥပါဒ်၌လည်း မချုပ်၊ ထို့ကြောင့်"နော"ဟု ဖြေတော်မူသည်။[အနုဋီကာ]။ ။ဝါဒ ကွဲပြသည် ပြီး၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ကမ္မဇရုပ်စုသည်-

(၁) ဋီကာအလို ပန္နရသမ ဘဝင်၏ ဘင်၌ချုပ်သည်။

(၂) မဟာအဋ္ဌကထာအလိုသော ဠသမဘဝင်၏ဥပါဒ်၌ချုပ်သည်။

(၃) ဆရာဗုဒ္ဓဃောသအလို သော ဠသမဘဝင်၏ ဘင်၌ချုပ်သည်။

၎င်းသုံးဝါဒတွင် ဋီကာဝါဒကို အနုဋီကာပယ်သည်၊ မဟာအဋ္ဌကထာ ဝါဒကို ဆရာဗုဒ္ဓဃောသပယ်သည်။

ရုပ်သက်သည် ဋီကာဆိုတိုင်း စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်သာ ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ အတိမဟန္တာရုံဝီထိ၌ ပဉ္စာရုံသည် ဥပါဒ်သည်နှင့်ကပြိုင်နက် ပဉ္စဒွါရ၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ရာသည်၊ ရုပ်တို့မည်သည် ဥပါဒ်ခဏ၌ အလွန်အား နည်းလေသောကြောင့် ထိုသို့လည်း ထင်နိုင်ခွင့်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ ဝါဒသည် မသင့်ဟု အနုဆရာပယ်သည်။

မဟာအဋ္ဌကထာဆိုတိုင်း ၁၆-ချက်နှင့် ခဏငယ်တခုလွန် ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ စိတ်၏ဥပါဒ်၌သာဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်သည် သတ္တရသမစိတ်၏ ဥပါဒ်၌ သာ အမြဲချုပ်ရမည်၊ ထိုသို့ ချုပ်သည်ဟူ၍ ပါဠိတော်မရှိ၊ ဘင်၌ချုပ် ကြောင်းသာရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် မဟာအဋ္ဌကထာ ဝါဒမသင့်ဟု ဆရာ ဗုဒ္ဓဃောသ ပယ်သည်။ ။ဘင်၌ချုပ်သည့် အထောက်ကား-

"အဿာသပဿာသာနံ ဘင်္ဂက္ခဏေ တေသံ ကာယသင်္ခါရော စ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဝစီသင်္ခါရော စ နိရုဇ္ဈတိ"။

စသော ယမိုက်ပါဠိများပေတည်း။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဌီ၌ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့သည် သတ္တရသမဘာဝင်၏ ဥပါဒ်၌ချုပ်ကုန်သည်၊ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဘင်၌ဖြစ်ကုန်သော ကမ္မဇရုပ်တို့ သည် သတ္တရသမဘာဝင်၏ဌီ၌ချုပ်ကုန်သည်။ [အဋ္ဌကထာ။]

ဋီကာအလိုကား–စိတ်၌ဌီခဏဟူ၍ မရှိ၊ စိတ်၏ ဘင်၌လည်းရုပ် ဖြစ်ခြင်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ ရုပ်ဖြစ် သည်ဆိုလိုသည်၊ ပဌမဘာဝင်စသည်တို့မှာ သိနိုင်ရာပြီ။

ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်စဉ် ပြီး၏။

၂-စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်စဉ်

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်၌ ဖြစ်ခဲ့ကုန်သော ကလာပ်တိုင်းပါကုန်သော ကမ္မဇဓာတ်မီးတို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ် ဌီ-သို့ ရောက်သောအခါ မိမိတို့ လည်းဌီ-သို့ရောက်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အမိဝမ်းတည်းဟူသော ဗဟိဒ္ဓ၌ ရှိနေသော ကိုယ်ငွေ့တည်းဟူသော ဓာတ်မီးတို့၏ အထောက်အပံ့ကို ခံနိုင်ကြသဖြင့် အားအင်ရှိကြကုန်သည်နှင့် ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီ-ခဏ၌ပင် ဥတုဇ အဋ္ဌကလာပ်တို့ကို ပြုကြကုန်သည်။ [အဋ္ဌကထာ။]

ဋီကာအလိုကား- ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဥပါဒ် ပြိုင်ကြသော ကမ္မဇ ဓာတ်မီးတို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်ခဏ၌ ဥပါဒ်အဘို့၌ပင် တည်လျက်ရှိကြ ကုန်သေးသည်နှင့် ရုပ်ကိုမပြုနိုင်ကြကုန်သေး၊ ပဌမဘာဝင်၏ ဥပါဒ်သို့ ရောက်မှ ဌီ-အဘို့သို့ရောက်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရုပ်ကို ပြုကြကုန်သည်ဟု ဆိုပေ၏။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နော ဥတု တဒနန္တရဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေယျ။ [ဋီကာ။]

ပုင်းဋီကာဆရာကား ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်ခဏသည် ခဏငယ်၂-ခုနှ ရှိသည်ဟု ယူ၏။

ယေန သဟုပ္ပန္နာဟိ၊ ဟံ စိတ္တက္ခဏေ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ မေ ပ။ [ဂုင်း။]

ယင်းသို့သော စိတ်၏ဘင်နှင့် ရုပ်၏ဥပါဒ်သည် ထပ်ပြိုင်မိကြုန်သည် ဖြစ်၍ စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ ရုပ်ဥပါဒ်ခြင်းမရှိဟူသော ရှေးစကားမပျက်

ပြီလော- မေးရန်။ "ဥပါဒ်နောက်စွန်းနှင့်သာ ပြိုင်မိသည်၊ ဥပါဒ် အစ အထနှင့် ပြိုင်မိသည်မဟုတ်၊ အစ,အထ သည်သာ ဖြစ်ဆဲအရင်း ဖြစ်ပေ၍ ရှေးစကားမပျက်ပေဟု-ဖြေ။[ဋီကာ။]

ကောင်းကင်သို့မြှောက်လိုက်သော ကျောက်ခဲသည် တက်သည်၏ အဆုံး၌ကျတော့သည်၊ တည်နေသော အခိုက်ဟူ၍မရှိ၊ ထို့အတူ နာမ်တရားတို့သည်လည်း ပေါ်တက်သော ဥဒယစွန်းကုန်လျှင် ဆုတ်ကျကွယ်ပျောက်သော ခယဝယဖြစ်ကုန်တော့သည်၊ တည်နေသော ဌီ-ဟူ၍ မရှိကုန်ပြီ။ "ဋီကာအလို။

ဥပ္ပါဒါနန္တရံ စိတ္တဿ ဘင်္ဂမာနတ္တာ။[ရင်း။]

ရုပ်တရားတို့မှာမူကား–ခဏငယ် ၂-ချက်စာခန့် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်ပြီးလျှင် မဆုတ်မကျဘဲ ရင့်မာတောင့်တင်း၍ ခဏငယ် ၂၅-ခန့်တိုင်အောင် သွားပြီးမှ တဖြည်းဖြည်းကျလေသည်။ [ဋီကာအလို။]

ဤဋီကာဆရာ ဝိနိစ္ဆယသည် ယမိုက်ပါဠိတော် အရပ်ရပ် တို့နှင့် သင့်မြတ်လှပေသည်၊ အနုဋီကာစသော ဋီကာကြီးငယ် စသည်တို့သည်ကား အဋ္ဌကထာကို ပမာဏပြုပြီးလျှင် ယမိုက် ပါဠိတော်တလျှောက်ကို ကွေ့ကွေ့ ကောက်ကောက် ကြံဖန်၍ ယူကြလေကုန်သည်။[ခံရပ်။]

ဆိုခဲ့ပြီးသော ကျောက်ခဲ ဥပမာနှင့်အညီ စိတ်,စေတသိက်တို့မှာ ဥဒယအတွင်း၌သာ အားရှိကုန်သည်၊ ဥဒယအတွင်း ကုန်လျှင် အားကုန်တော့သည်၊ ထို့ကြောင့် မိမိဥပါဒ်ခဏ၌သာ စိတ္တဇရုပ်ကို ပြုနိုင်ကုန်သည်။

စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်စဉ် ပြီး၏။

၃-ဥတုဇရုပ်ဖြစ်စဉ်

ဥတု, အာဟာရဟူသော ရုပ်တို့မှာ မူကား– မိမိတို့ဥပါဒ်ခဏ၌ အားမရှိကြကုန်၊ မိမိတို့၏ ဌီ-ခဏသို့ရောက်မှသာ အားပြည့်ကြကုန်သည်၊ထို့ကြောင့်သဂြိုဟ်၌-"ဌိတိပ္ပတ္တော၀"ဟူ၍၎င်း၊ "ဌာနပ္ပတ္တော-၀"ဟူ၍၎င်း ဆိုပေသည်။ "ဌိတိနှင့်ဌာန အတူတူ၊ ဥတု, အာဟာရ တို့၏ ဌီကိုသာယူ။

တေဇောခါတု ဌိတိပ္ပတ္တာ၊ အာဟာရဇ္ဇာဟဇ္ဇော တထာ။
[နာမရူပပရိစ္ဆေဒ။]

သီတုဏှောတု သမညာတာ၊ တေဇောခါတု ဌိတိက္ခဏေ။

ဘုတ္တာဟာရော ဌိတိပ္ပတ္တော၊ မာတရာ စ သယမ္ပိ စ။
[ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ။]

သီတုဏှောတုသမညာဘာ၊ဌိတိပ္ပတ္တာ တေဇောခါတု။

ဩဇာသင်္ခါတော အာဟာရော၊ ဌိတိပ္ပတ္တော၀ အဇ္ဈတ္တော။
[နာမစာရဒီပက။]

စိတ္တသ ဌိတိက္ခဏေ ကမ္မံ၊ ဥတုဩဇာ ဌိတိက္ခဏေ။[ခေမာ။]

ဤကျမ်းတို့၌လည်း ထို့အတူ။ ။အထောက်ကား–

ပစ္ဆာဇာတာဒိ ပစ္စယုပ္ပတ္တမ္ဘကလာဘေန ဌိတိက္ခဏေယေ၀ ဥတုဩဇာနံ ဗလဝဘာဝေါ။[ဋီကာကျော်။]

ဥတုအာဟာရရူပါနဥ္စ ဌိတိက္ခဏေ ဗလဝတာ ပစ္ဆာဇာတာဒိပစ္စယလာဘတော။

[သစ္စသံခိပ်ဋီကာဟောင်း။]

ဥတုဩဇာတိ တေဇောခါတုသင်္ခါတော ဥတု စေဝ ကဗဠီကာရာဟာရသင်္ခါတာ ဩဇာ စာ တိ ဧမေ ဒွေ ပစ္စယာ အတ္တနော ဌိတိက္ခဏေယေ၀ ပစ္ဆာဇာတအတ္တိအဝိဂတပစ္စယလာဘေန ဗလဝဘာ၀တော ဗာဟိရ ဥတုအာဟာရပစ္စယပဋိလာဘေန အတ္တနာ ဇနေတဗ္ဗဥတုအာဟာရဇရူပါနံ အတ္တနော အတ္တနော ဌိတိက္ခဏေယေ၀ ရူပဟေတူ ဘဝန္တိ၊ ရူပဇနကပစ္စယာ ဟောန္တီ တိ အတ္ထော။ [သစ္စသံခိပ်ဋီကာသစ်။]

ဒီပနီ၌ သဂြိုဟ်မှာ ဌိတိသဒ္ဒါဖြင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဌီကို၊ဥာနသဒ္ဒါဖြင့် ဒုတိယသတ္တာဟကာလကို ဖွင့်သည်ကား မသင့်လေ။

ဤအရာဝယ် ဋီကာကျော်စသော လက်သန်းဋီကာတို့၌ ပဋိသန္ဓေစသောရှေးရှေးစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဥတု,အာဟာရတို့သည် အဖြိုင်ဥပါဒ်သောစိတ်၏ ဌီသို့ရောက်လျှင်ပင် နောက်စိတ်မှ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကိုရ၍ အားရှိကြကုန်သဖြင့် ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်များကို ပြုနိုင်ကုန်သည်ဟု တသံတည်း ဆိုကြကုန်၏။

ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသည် အတ္ထိပစ္စည်း၏ အစိတ်ပေတည်း၊ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ၂-ပါး ခဏပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသည်ကား အတ္ထိပစ္စည်း၏ လက္ခဏာပေတည်း။

ပစ္စုပ္ပန္နလက္ခဏေန အတ္ထိဘာဝေန တာဒိသဿေဝ ဓမ္မဿ ဥပတ္ထမ္ဘကဋ္ဌေန ဥပကာရကော ဓမ္မော အတ္ထိပစ္စယော။ [ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ။]

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဖွင့်၌ ရှေးစိတ်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သောရုပ်သည် ထိုစိတ်၏ ဌီခဏသို့ရောက်လျှင် နောက်စိတ်မရှိသေးလေရကား နောက်စိတ်မှပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို ရပြီဟု မဆိုထိုက်သေး၊နောက်စိတ်၏ဥပါဒ်သို့ရောက်မှ ဆိုရပေမည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဋီကာတို့ စကားကို ဆင်ခြင်အပ်၏၊ မူလဋီကာ၌ကား နောက်စိတ်၏ ဥပါဒ်သို့ရောက်မှ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်းကို ရသည်ဟု ဆိုပေ၏ သင့်မြတ်လှပေသည်။

တဒနန္တရံ စိတ္တံ တဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော ဟောတိ။ [ဝိဘင်းဋီကာ။]

၃-ချက်စု၊ ပစ္စည်းပြိုင်၊ ရာသီစု၊ ပဋ္ဌာန်းကောက်တို့၌လည်း ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ ရောက်သော ကေဇကာယ, ဒွိဇကာယ,တိဇကာယ စတုဇကာယ ဟုဆိုရာ၌ ကေဇကာယ ဟူသော စကားကိုလည်း ဆင်ခြင်အပ်၏။

ဥတုဇရုပ်ဖြစ်စဉ် ပြီး၏။

၄-အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်စဉ်

အာဟာရ အကြောင်းမှာ အဋ္ဌကထာအလိုဗဟိဒ္ဓပြဲဇာသည်လည်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။

ကဗဠီကာရော အာဟာရော တာဝ မုခေ ဌပိတမတ္တောဝ အဋ္ဌရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဒန္တဝိစုဏ္ဏိတံ ပန အဇ္ဈောဟရိယမာနံ ကေကံ သိတ္ထံ အဋ္ဌအဋ္ဌ ရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ ယေဝ၊ [မဇ္ဈိမနိကာယ် အဋ္ဌကထာ-သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ်အဖွင့်။]

တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ကဗဠီကာရောအာဟာရော၊ သည်။ မုခေ၊ ၌။ ဌပိတမတ္တောဝ၊ ထားအပ်ကာမျှသည်သာလျှင်။ အဋ္ဌရူပါနိ၊တို့ကို။သမု-

ဌာပေတိ၊ဖြစ်စေ၏။ ဒန္တဝိစုဏ္ဏိတံပန၊ သွားဖြင့်ချေ၍ ကြေညက်လေပြီးသည်ဖြစ်၍။ အဇ္ဈောဟရိယမာနံ၊ မျိုအပ်သော။ ကောက်သိတ္ထံ၊ တခုတခုသော အစာမှုန့်ထမင်းလုံးသည်။ အဋ္ဌအဋ္ဌရူပါနိ၊ တို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိယေဝ၊ ဖြစ်စေသည်သာလျှင်တည်း။

မဏ္ဍူမနိကာယ်ဋီကာဆရာကား အဇ္ဈတ္တဩဇာသည်သာ ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည်၊ ဗဟိဒ္ဓဩဇာမူကား အထောက် အပံ့မျှသာ ဖြစ်သည်၊ ဤအထောက်အပံ့မျှ ကိစ္စကို ရည်၍-"မုခေ ဌပိတမတ္တောဝ အဋ္ဌရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ" စသောစကားကို အဋ္ဌကထာဆိုသည် မိန့်၏။

"မာတရာ ပရိဘုတ္တာဟာရော ပိ ဒါရကဿ သရီရံ ဖရိတွာ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ" ဟူ၍လာသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လည်း အထောက်အပံ့ကို ရည်၍ ဆိုသည်ဟု မဟာဋီကာမိန့်၏။

မာတရာ၊ အမိသည်။ ပရိဘုတ္တာဟာရော၊ သုံးဆောင် အပ်သော အာဟာရသည်။ ဒါရကဿ၊ သူငယ်၏။သရီရံ၊ကိုယ်ကို။ ဖရိတွာ၊ပျံ့နှံ့၍။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ သရီရေ၊လူတို့ကိုယ်၌။ မက္ခိတာဟာရောပိ၊ပြင်ကလိမ်းကျံအပ်သော အာဟာရသည်သည်း။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။

> ဝတ္ထုဝသေန ကဗဠီကာတဗ္ဗတ္တာကဗဠီကာရော၊အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗတ္တာ အာဟာရော၊ ဩဒနကုမ္မာသာဒိ ဝတ္ထုဂတာယ ဩဇာ ယေတံ နာမံ။ သာ ဟိ ဩဇဋ္ဌမကရူပါနိ အာဟရတိ။
> [သဒ္ဓမ္မပကာသနီမည်သော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ။]

ဤသို့လျှင် အဋ္ဌကထာတို့အလို ဩဇာနှစ်ပါးပင် ရုပ်ကိုပြုသည်၊ ဋီကာဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလအလို အဇ္ဈတ္တဩဇာသည်သာရုပ်ကို ပြုသည်ဟု အဆိုကွဲပြားလျက်ရှိသည်ကို နောက်နောက် ဋီကာတို့သည် ဆရာဓမ္မပါလဘက်သို့ မလိုက်ကြကုန်။

ဩဇာပျံ့နှံ့ပုံ

ဤဩဇာသည် ဝတ္ထုသေယျက၌ ၁-သတ္တာဟလွန်မှရုပ်ကိုပြုနိုင်သည်၊ [သမော]

ကောဿ ဝါ ဒ္ဒိန္နံ ဝါ သတ္တာဟာနံ ဂတကာလေ [ဌင်း။]

ဂတသဒ္ဒါသည် အဘိက္ကန္တ ဟော၊ ကဗျာများ၌[တိသတ္တာဟာ၊ ချက်မှ ဝင်ထွေ၊မျှတုံပေ၏။]ဟု-ဖွဲ့၍၊ သူငယ်၏ ကံလည်းကောင်းမည်၊ ဆုဖြိုး သောအမိလည်း ဖြစ်မည်ဆိုလျှင် ၂-သတ္တာဟနှင့်ပင် ဩဇာနှံ့၍ကောင်း အောင် ကြီးပွားရာ၏၊ သို့မဟုတ်လျှင် ၃-သတ္တာဟမှ ဩဇာအနှံ့ခံနိုင် ရာသည်ဟု နှစ်ချက်သင့်ယူ၊ ကဗျာစကား၌ ၃-သတ္တာဟတွင် ချက်ဟူ၍ မရှိတန်သေးဟု ယူကြကုန်၏၊ကဗျာကို ဆိုခွင့်မရှိ၊ အဋ္ဌကထာ၌ပင် လာ ပေသည်။

> တေန သော တတ္ထ ယာပေတီတိ တဿ ဟိ နာဘိတော ဥဋ္ဌိတော နာဠော မာတု ဥဒရပဋလေန ဧကာဗဒ္ဓေါ ဟော-တိ၊ သော ဥပ္ပလဒဏ္ဍကော ဝိယ ဆိဒ္ဒေါ၊ တေန အာဟာရ-ရသော သံသရိတွာ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။
>
> [သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ဟိ၊ ထိုစကားကို ဖွင့်ပြဆိုအံ့၊ တေန သော တတ္ထ ယာပေတီ တိ၊ ဟူသည်ကား။ တဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ နာဘိတော၊ ချက်မှ။ ဥဋ္ဌိတော၊ ပေါက်သော။ နာဠော၊ ချက်ရိုးချက်ညှာသည်။ မာတု၊ အမိ၏။ဥဒရ-ပဋလေန၊ ဝမ်းပျဉ်းနှင့်။ ဧကာဗဒ္ဓေါ၊ တစပ်တည်းစပ်သည်။ ဟောတိ၊၏။ သော၊ ထိုချက်ရိုးချက်ညှာသည်။ ဥပ္ပလဒဏ္ဍကောဝိယ၊ ကြာညိုရိုးကဲ့သို့။ ဆိဒ္ဒေါ၊အပေါက်ပလဗ္ဗာရှိ၏။ တေန၊ထိုအပေါက်ဖြင့်။အာဟာရရသော၊ အစာရည်သည်၊ သံသရိတွာ၊ စိမ့်ဝင်၍။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။

ချက်ညှာနှင့် အစာအိမ်လွှာဝမ်းပျဉ်းသည် တစပ်တည်းစပ်သည် ဟူ ရာမှာ ဝမ်းလွှာနှင့် အောက်အကြောဆုံ၊ အောက်အကြောဆုံမှ ချက်ရိုး ဤသို့စသည်ကိုယူ။

> ဒါရကဿ သရီရံ ဖရိတွာ တိ နာဘိမူလာနုဂတာ ဟိ ရသ-ဟရဏီ ဖရိတွာ။ [မဟာဋီကာ၊ သံယုတ်ဋီကာလည်း ဖွင့်၏၊ စာပျက်လှ၍ မရေးလိုက်သည်။]

ပိန္နဲသီးဖြစ်လိုသော် အပင်မှချက်ရိုးချက်ညှာအလျှင်ဖြစ်၏၊ ချက်ရိုး ချက်ညှာမှပွင့်ချပ်ပွင့်လွှာဖြစ်၏၊ ထိုပွင့်ချပ်ပွင့်လွှာဖုံးအုပ်လျက် အသီး ဖြစ်၏၊ မြေမှတက်သောသစ်ရည်သည် အမြစ်မှအပင်၊အပင်မှသည်ချက်

ရိုးချက်ညှာ၊ ချက်ရိုးချက်ညှာမှအသီးသို့ ရောက်၍ အသီးကို ကြီးပွား စေသည်၊ ဤအတူ အမိ၏အစာသစ်အိမ်အောက်စ အခကြာဆုံမှ ချက်ညှာပေါက်သည်၊ ထိုချက်ညှာမှ သားအိမ်လွှာ၊ ထိုသားအိမ်လွှာ ဟူသောအိမ်တွင်း၌ သူငယ်ဖြစ်သည်ဟု ကြံကုန်၏၊ ကိုယ်ဝန်နှင့် သေသူ ကိုခွဲရာ မြင်ဘူးသူလည်းများကြ၏။

ယဉ္စ တဿ ကလလံ၊ ယဉ္စ အဏ္ဍံ၊ ဥဘော ပေတေ အညမညုပနိဿိတာ၊ ကေတော ဝ နေယံ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ။
[ဟူသောမိလိန္ဒပဉှာနှင့်လည်း ညီပေ၏။]

၂-သတ္တာဟ,၃-သတ္တာဟ အတွင်းမှာလည်း ထိုအခါအားလျော်စွာ အခြင်းအရာ ရှိရာပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ကဗျာဆရာ စကားလည်း အသင့်ပင်၊ပုး,ဖရုံ,ဖရဲစသော သစ်သီးများဖြစ်ပုံနှင့်လည်း တူပါ၏။

အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်စဉ် ပြီး၏။

ဤတွင်—ရုပ် ၄—မျိုးဖြစ်စဉ်ပြပုံ ပြီး၏။

၃-ရုပ်ကလာပ်တို့၏တိုးပွားပုံအကြောင်း
ကလလရေကြည်ပမာဏ

ယခုအခါ ကလလရေကြည်မှစ၍ သတ္တာဟအစဉ်ဖြစ်ပုံကို ဆိုပေအံ့။ ။ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ အစစွာဥပါဒ်သော ကလာပ် ၃-စည်း၏ ပမာဏကား—

(၁) ယင်ငယ်တကောင် တကြိမ်သောက်ပမာဏ ရှိသည်။[အဆိုတရပ်။]

(၂) သိမ်မွေ့လှစွာသောအပ်ကို ဆီကြည်၌ချ၍ဆယ်လေရာ အပ်ဖျား၌ပါသော ဆီပေါက်ငယ်ပမာဏရှိသည်။[အဆိုတရပ်။]

(၃) ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသား၏ဆံပင်ကို ဆီကြည်တွင် နှစ်၍ဆယ်လေရာ ဆံပင်ဖျား၌ပါသော ဆီကြည်ပေါက်ပမာဏရှိသည်။[အဆိုတရပ်။]

(၄) မြောက်ကျွန်းသူ၏ဆံပင်သည် တောင်ကျွန်းသူ၏ဆံပင်ကို ရှစ်ဖြာစိတ်၍ တစိတ်စာမျှသာရှိသည်၊ ထိုမြောက်ကျွန်းသူ့ဆံပင်ကို ဆီကြည်၌နှစ်၍ ဆယ်လေရာ ဆံပင်ဖျား၌ပါသော ဆီပေါက်ငယ်ပမာဏရှိသည်။ [အဆိုတရပ်။]

(၅) ဇာတိဥဏ္ဏာသိုးမွေးကို ဆီကြည့်၌နှစ်၍ဆယ်လေရာ အဖျား၌ ပါသော ဆီပေါက်ငယ် ပမာဏရှိသည်။ [အဆိုတရပ်။]

ဤငါးရပ်တွင် နောက်ဆုံးဝါဒသည် အတည်တကျဖြစ်၏။

(က) ဇာတိဥဏ္ဏာဟူသည်ကား-ထိုနေ့ဖွားသော သိုးငယ်၏ အမွေးသည် ဇာတိဥဏ္ဏာမည်၏။ [ကေစိ။]

(ခ) ဟိမဝန္တာ၌ဇာတ်တပါးနှင့်မရောသောသိုးမျိုး၏အမွေးသည် ဇာတိဥဏ္ဏာမည်၏။ [အပရေ။]

(ဂ) သိမ်မွေ့သောအမွေးရှိသော ဟိမဝန္တာရှိသိုးမျိုးတွင်မှဝမ်းကို ခွဲ၍ယူသော သိုးငယ်၏အမွေးသည် ဇာတိဥဏ္ဏာမည်၏။ [အညေ။]

သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၌ကား-သိုးမွေးသုံးမျှင်ကို ကျစ်သော ကြိုးငယ်၏ အဖျားမှာပါသော ဆီပေါက်ပမာဏ ရှိသည်-ဟူ၏။ ။ဤကား မှတ်ရိုးမှတ်စဉ် ထင်ရှားသော စကားရပ်ပေတည်း။

တနည်း—တခုသော ကလာပ်၏ ပမာဏကို ပရမာဏုမြူ တခု ပမာဏထား၍ ကလာပ် ၃-ခု အပေါင်းဖြစ်သော ထိုကလလရေကြည်သည် ပရမာဏုမြူ ၃-ခု ပမာဏရှိသည်ဟုဆိုသင့်၏။ ။"ပရမာဏု ဘေဒသဉ္ဆုဏ္ဏာ သုခုမရဇာဘူတာ"ဟူသောဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မြေဓာတ်မှုန့်၏ ပမာဏကို ဆိုသဖြင့် မကင်းရာသော အဋ္ဌကလာပ်မှုန့်ကိုပင် သိအပ်သည်။

ပရမာဏုမြူ ပမာဏ

ပရမာဏုမြူ သုံးခု၏ ပမာဏကိုကား-စပါးတလုံး၏ ရှစ်ဘို့တဘို့သည် သန်းတခု၊ သန်း၏ ရှစ်ဘို့တဘို့သည် ကြည်စာတခု၊ ၎င်း၏ ရှစ်ဘို့တဘို့သည် ရထရေဏုမြူ၊ ၎င်း၏ရှစ်ဘို့တဘို့သည် တဇ္ဇာရီမြူ၊ ၎င်း၏ ရှစ်ဘို့တဘို့သည် အဏုမြူ၊ ၎င်း၏ရှစ်ဘို့တဘို့သည် ပရမာဏုမြူတခု။ [ကေစိ။]

လက်သစ်၏ ခုနစ်ဘို့တဘို့သည် စပါး၊ စပါး၏ ခုနစ်ဘို့ တဘို့သည် သန်း၊ သန်း၏ခုနစ်ဘို့တဘို့သည် ကြည်စာ၊ ကြည်စာ၏ ၃၂-ဘို့တွင် တဘို့သည် ရထရေဏုမြူ၊ ရထရေဏုမြူ၏ ၃၂-ဘို့တွင် တဘို့သည်တဇ္ဇာရီမြူ၊ တဇ္ဇာရီမြူ၏ ၃၂-ဘို့တွင် တဘို့သည် အဏုမြူ၊ အဏုမြူ၏ ၃၂-ဘို့တွင် တဘို့သည် ပရမာဏုမြူတခုဖြစ်၏။ [အဋ္ဌကထာ,အဘိဓာန်။]

ယင်းပရမာဏုမြူသည် မံသစက္ခု၌ မထင်ကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့်သာ မြင်ကောင်းသောကြောင့် ကောင်းကင်ဟူသော အရေအတွက်သို့သာ ရောက်လေတော့သည်။

> ပရမာဏု နာမ အာကာသကောဋ္ဌာသိကော၊ မံသစက္ခုဿ အဂေါစရော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿေဝ ဂေါစရဘူတော။ [ဓျာနဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ။]

ဤစကား၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုအရကို နတ်တို့မျက်စိကိုယူကြကုန်၏။ "မနုဿ-စက္ခုဿ အာပါတံ န ဂစ္ဆတိ၊ဒိဗ္ဗစက္ခုဿေဝ ဂစ္ဆတိ"ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မဆိုဘဲ"မံသစက္ခုဿ အာပါတံ န ဂစ္ဆတိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿေဝ ဂစ္ဆတိ" ဟုဆိုသောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကိုသာ ယူသင့်သည်၊ နတ်တို့၏ မျက်စိသည်လည်း မံသစက္ခုသာ ဖြစ်သည်။

စပါးတခုသည်သန်းအားဖြင့်(၇)ကညစ်စာအားဖြင့် (၄၉)ရထရေဏုမြူအားဖြင့် (၁၇၆၄) တထောင် ခုနစ်ရာ ခြောက်ဆယ့်လေး ဟူလိုသည်။ ။တဇ္ဇာရီမြူအားဖြင့် (၆၃၅၀၄) ခြောက်သောင်း သုံးထောင် ငါးရာလေးဟူလိုသည်။ ။အဏုမြူအားဖြင့် (၂၂၈၆၁၄၄) နှစ်သန်း နှစ်သိန်း ရှစ်သောင်း ခြောက်ထောင်တရာ လေးဆယ့်လေး ဟူလိုသည်။ ။ပရမာဏုမြူအားဖြင့် (၈၂၃၀၁၁၈၄)ရှစ်ကုဋေ နှစ်သန်း သုံးသိန်း တထောင် တရာ ရှစ်ဆယ့်လေး ဟူလိုသည်။ ။စပါးပြီး၏။

သန်းတခုသည်ကညစ်စာအားဖြင့်(၇)၊ရထရေဏုမြူအားဖြင့်(၂၅၂) နှစ်ရာငါးဆယ့်နှစ်ဆိုလိုသည်။ ။တဇ္ဇာရီမြူအားဖြင့်(၉၀၇၂)ကိုးထောင် ခုနစ်ဆယ့်နှစ်ဆိုလိုသည်။ ။အဏုမြူအားဖြင့် (၃၂၆၅၉၂)သုံးသိန်း နှစ်သောင်း ခြောက်ထောင် ငါးရာ ကိုးဆယ့်နှစ် ဆိုလိုသည်။ ။ပရမာဏုမြူအားဖြင့်(၁၁၇၅၇၃၁၂)တကုဋေတသန်းခုနစ်သိန်း ငါးသောင်း ခုနစ်ထောင် သုံးရာ တဆယ့်နှစ် ဆိုလိုသည်။ ။သန်းပြီး၏။

ကညစ်စာတခုသည် ရထရေဏုမြူအားဖြင့် (၃၆)၊တဇ္ဇာရီမြူအားဖြင့်(၁၂၉၆)တထောင့်နှစ်ရာကိုးဆယ့်ခြောက် ဆိုလိုသည်။ ။အဏုမြူအားဖြင့် (၄၆၆၅၆) လေးသောင်း ခြောက်ထောင် ခြောက်ရာ ငါးဆယ့်ခြောက် ဆိုလိုသည်။ ။ပရမာဏုမြူအားဖြင့် (၁၆၇၉၆၁၆)တသန်း

ခြောက်သိန်း ခုနစ်သောင်း ကိုးထောင် ခြောက်ရာတဆယ့်ခြောက် ဆိုလိုသည်။ ။ကညစ်စာပြီး၏။

ရထရေဏုမြူတခုသည် တဇ္ဇာရီမြူအားဖြင့် (၃၆)၊အဏုမြူအားဖြင့် (၁၂၉၆) တထောင်နှစ်ရာကိုးဆယ့်ခြောက် ဆိုလိုသည်။ ။ပရမာဏုမြူအားဖြင့်(၄၆၆၅၆) လေးသောင်း ခြောက်ထောင်ခြောက်ရာ ငါးဆယ့်ခြောက်ဆိုလိုသည်။ ။ရထရေဏုမြူပြီး၏။

တဇ္ဇာရီမြူတခုသည် အဏုမြူအားဖြင့်(၃၆)။ ။ပရမာဏုမြူအားဖြင့် (၁၂၉၆)တထောင်နှစ်ရာ ကိုးဆယ့်ခြောက် ဆိုလိုသည်။ ။တဇ္ဇာရီမြူပြီး၏။

အဏုမြူတခုသည် ပရမာဏုမြူအားဖြင့် (၃၆)။ ။အဏုမြူပြီး၏။

ပဋိသန္ဓေဥပါဒ်ခဏကလာပ်စည်းပမာဏ

ကလလရေကြည်ဟု ဆိုအပ်သော ကလာပ် ၃-ခု၏ ပမာဏသည်ကား- အဏုမြူကို အစိတ်ပေါင်း ၃၆-စိတ် စိတ်သော် ၃-စိတ် ပမာဏရှိ၏၊ တဇ္ဇာရီမြူကို တထောင့် နှစ်ရာ ကိုးဆယ့်ခြောက်စိတ် စိတ်သော် ၃-စိတ်ပမာဏရှိ၏၊ ရထရေဏုမြူကို လေးသောင်း ခြောက်ထောင်ခြောက်ရာ ငါးဆယ့်ခြောက်စိတ် စိတ်သော် ၃-စိတ်ပမာဏရှိ၏။

ကညစ်စာတခုကို တသန်း ခြောက်သိန်း ခုနစ်သောင်း ကိုးထောင် ခြောက်ရာတဆယ့်ခြောက်စိတ် စိတ်သော် ၃-စိတ်စာရှိ၏၊ သန်းတခုကို တကုဋေ တသန်း ခုနစ်သိန်း ငါးသောင်း ခုနစ်ထောင် သုံးရာတဆယ့်နှစ်စိတ် စိတ်သော် ၃-စိတ်စာရှိ၏၊ စပါးတခုကို အစိတ်ပေါင်း ရှစ်ကုဋေ နှစ်သန်း သုံးသိန်း တထောင် တရာ ရှစ်ဆယ့်လေးစိတ် စိတ်သော် ၃-စိတ်စာ ပမာဏရှိ၏။

ဤကား ဓာတုဝဏ္ဏနာအဖွင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ ၎င်းအဖွင့် မဟာဋီကာ၊ ရုပ်ပိုင်းအဖွင့် အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာများကို အမှီပြု၍ ကလလရေကြည်၏ ပမာဏကို ရမ်းဆ မှန်းတမ်းရန် ငါတို့အလိုအားဖြင့် ဆိုလိုက်သော စကားရပ်ပေတည်း၊အချို့သူတို့ကား ပရမာဏုမြူသည် ကလာပ်တခု မကပေရာဟု ဆိုကြကုန်သေး၏၊ မကသည်ဖြစ်စေ, ကသည်ဖြစ်စေ အကြမ်းအားဖြင့် မှန်းထားရန် ဝေဘန်၍ပြလိုက်သည်။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပမာဏတို့ကိုလည်း ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဥပါဒ်ခဏ၌ ဖြစ်ခိုက်ကိုသာ ဆိုရင်းပေတည်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီ-မှစ၍ကား ကြီးပွားသော အဘို့သို့ရောက်လေ၏၊ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏမှစ၍ တိုးပွားပုံကို အနည်းငယ်မျှ ဆိုပေအံ့၊ ပဋိသန္ဓေ၏ဥပါဒ်ကလာပ် ၃-စည်းတွင် ပါသော ဓာတ်မီးသုံးခုသည် ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီသို့ ရောက်လျှင် ဥတုဇကလာပ် တခုစီ ပေါက်ပွား၏၊ အသစ်ဥပါဒ်သော ကမ္မဇကလာပ် ၃-စည်းလည်းရှိ၏။

ကလာပ်စည်းတိုးပွားပုံ

ဌီခဏ၌ အဋ္ဌကလာပ်ပေါင်း ၃-စည်း၊ ဒသကကလာပ်ပေါင်း ၆-စည်း၊ ပေါင်း ၉-စည်း။

ဘင်ခဏ၌ ဌီကဖြစ်ခဲ့သော ကမ္မဇဓာတ်မီး ၃-ခု၊ ဥတုဇ ဓာတ်မီး ၃-ခုတို့မှ ပေါက်ပွားသော ဥတုဇကလာပ်ပေါင်း ၆၊ အသစ်ဖြစ်သော ကမ္မဇကလာပ် ၃၊ ကလာပ်ဟောင်း ၆၊ ပေါင်း ဥတုဇကလာပ် ၉၊ ကမ္မဇကလာပ် ၉။

ပဌမ ဘဝင်၏ဥပါဒ်၌ ရုပ်ပွားပြီး ကလာပ်ဟောင်း ၉၊ ရုပ်ပွားဆဲ ကလာပ်ဟောင်း ၉၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲ စိတ္တဇ ကလာပ် ၁၊ ကမ္မဇကလာပ် ၃၊ ဓာတ်မီးဟောင်း ၉-ခုမှ ပေါက်ပွားသော ဥတုဇ ကလာပ်သစ် ၉၊ပေါင်း ၃၁။

ဌီခဏ၌ ရုပ်ပွားပြီး ကလာပ်ဟောင်း ၁၀၊ ရုပ်ပွားဆဲ ကလာပ် ဟောင်း ၁၃၊ အသစ်ဖြစ်ဆဲ ကမ္မဇကလာပ် ၃၊ ရုပ်ပွားဆဲ ဓာတ်မီးဟောင်း ၁၃-မှ ပေါက်ပွားသော ဥတုဇကလာပ်သစ် ၁၃၊ ပေါင်း ၄၇။

ဘင်ခဏ၌ ရုပ်ပွားပြီး ကလာပ်ဟောင်း ၁၃၊ ရုပ်ပွားဆဲ ကလာပ် ဟောင်း ၁၆၊ ၎င်း ၁၆-မှပေါက်ပွားသော ဥတုဇကလာပ်သစ် ၁၆၊ ကမ္မဇကလာပ်သစ် ၃၊ ပေါင်း ၄၈။

ဒုတိယ ဘဝင်၏ ဥပါဒ်၌ ရုပ်ပွားပြီး ကလာပ်ဟောင်း ၄၇၊ ရုပ်ပွားဆဲကလာပ်ဟောင်း ၁၉၊ ၎င်း ၁၉-မှ ပေါက်ပွားသော ဥတုဇ ကလာပ်သစ် ၁၉၊ ကမ္မဇကလာပ်သစ် ၃၊ စိတ္တဇ ကလာပ်သစ် ၁၊

ပေါင်း ၀၉။ ။ကမ္မဇ ဓာတ်မီးမှဆက်သော ဥတုဇ ကလာပ်စည်းသည် ၄-ဆက် ၅-ဆက်သာ ဆက်နိုင်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီ-၌ ဦးစွာပေါ်ခဲ့သော ဥတုဇကလာပ် ဆက်သည် ဒုတိယ ဘဝင်၏ဥပါဒ်၌ ၅-ဆက်ပြည့်လေရကား ဤမှနောက်၌အဆက်ပြတ်၏။

ဌီ-၌ ရုပ်ပွားပြီးကလာပ်ဟောင်း ၆၆၊ ရုပ်ပွားဆဲ ကလာပ်ဟောင်း ၂၀၊ ၎င်း ၂၀-မှ ပေါက်ပွားသော ဥတုဇကလာပ်သစ် ၂၀၊ကမ္မဇ ကလာပ် ၃၊ ပေါင်း ၁၀၉။ ။ပဋိသန္ဓေ၏ဘင်၌ ပေါ်ခဲ့သော ဥတုဇ ကလာပ်ဆက်သည် ဤဒုတိယဘဝင်၏ ဌီ-၌ ၅-ဆက်ပြည့်လေရကား ဤမှနောက်၌ အဆက်ပြတ်၏။ ။စိတ္တဇဓာတ်မီးမှဆက်သော ဥတုဇ ကလာပ်စည်းသည် ၂-ဆက် ၃-ဆက်သာ ပွားနိုင်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုသောကြောင့် ပဌမဘဝင်၏ ဥပါဒ်၌ ဖြစ်သော စိတ္တဇဓာတ်မီး အဆက်သည် ဤဒုတိယဘဝင်၏ ဌီတွင် ၃-ဆက်ပြည့်လေရကား ဤမှ နောက်၌ အဆက်ပြတ်၏။

ဘင်၌ ရုပ်ပွားပြီး ကလာပ်ဟောင်း ၀၆။ ရုပ်ပွားဆဲ ကလာပ် ဟောင်း ၁၇၊ ၎င်း ၁၇- မှပေါက်ပွားသော ဥတုဇကလာပ်သစ် ၁၇၊ ကမ္မဇ ကလာပ်သစ် ၃၊ ပေါင်း ၁၂၃။ ။ဤနည်းအတူ နောက်နောက် သော စိတ္တက္ခဏာတို့၌လည်း အတိုးအဆုတ်ကိုသိ၍ ရေတွက်လေ၊

(က) ကမ္မဇဩဇာမှ ၄-ဆက် ၅-ဆက်သာ ပွားသည်။

(ခ) စိတ္တဇ ဩဇာမှ ၂-ဆက် ၃-ဆက်သာ ပွားသည်။

(ဂ) အာဟာရဇ ဩဇာမှ ၁၀-ဆက် ၁၂-ဆက်ပွားသည်။

(ဃ) ဥတုဇ ဩဇာမှ ၁၀-ဆက် ၁၂-ဆက်ပွားသည်။

(င) အာဟာရဇဓာတ်မီးမှ အပွားကို အဋ္ဌကထာ၌မဆို၊ ၁၀-ဆက် ၁၂-ဆက်ပင်ဟု မဟာဋီကာဆို၏။

(စ) ဥတုဇဓာတ်မီးမှ ဥတုဇအပွားမှာ အပိုင်းအခြားမရှိ။

ယခုပွားခဲ့သော နည်း၌ ကမ္မဇကလာပ်မှာ ၃-စည်း၊၃-စည်းသာဆို ခဲ့သောအရာ၊ စိတ္တဇ ကလာပ်မှာ ၁-စည်း၊၁-စည်းသာဆိုခဲ့သော အရာ

များကို ဇာတ်တူပေါင်း၍ ဆိုသည်ဟု ယူရမည်။ ။ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဠီမှစ၍ သတ္တဝါအမျိုးအားလျော်စွာ တိုးတက်ကြီးပွားမှုမှာ ဥတုဇ ကလာပ်, အာဟာရဇကလာပ်တို့၏အမှု ဖြစ်ပေသည်။ ။ကမ္မဇရုပ်, စိတ္တဇရုပ်တို့မှာမူကား ဥတုဇကလာပ်, အာဟာရဇရုပ်တို့ ချွဲ၍ကျယ် သမျှနေရာကို နှံ့အောင်ဖြစ်၍ လိုက်ရကုန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဥတုဇ ကလာပ် ပွားတိုင်းပွားတိုင်း ကမ္မဇကလာပ်, စိတ္တဇကလာပ်တို့လည်း ပွား၍ ပွား၍ သွားတော့သည်ဟုမှတ်။

ဤတွင်–ရုပ်ကလာပ်တို့၏တိုးပွားပုံအကြောင်း ပြီး၏။

၄-သတ္တာဝါအကြောင်း

ကလလရေကြည်အကြောင်း

ယခုအခါ သံယုတ္တနိကာယ်၌ လာသော သတ္တာဝါအစဉ်ကို ပါဠိ၊ အနက်နှင့်တကွ ဆိုပေအံ့။

ရူပံ နိဇ္ဇီဝန္တိ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊ကထံ နွယံ ဝိန္ဒတိ မံ သရီရံ။
ကုတာယ အဋ္ဌိယကနပိဏ္ဍမေတိ၊ ကထံ နွယံ သဇ္ဇတိ ဂဗ္ဘသ္မိံ။
[ယက္ခသံယုတ်ဋ္ဌကထာ ပါဠိတော်၊ဣန္ဒကဘီလူးအမေးဂါထာ။]

ဗုဒ္ဓါ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊ ရုပ်ကောင်ကို။ နိဇ္ဇီဝန္တိ၊ အသက်မရှိအရှင် မဟုတ်ဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ဟောကြကုန်၏။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ အရှင်မဟုတ် ခဲ့သော်။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ အယံ၊ ဤသတ္တဝါစုသည်။ ဣမံသရီရံ၊ ဤရုပ်ကောင်ကို။ ဝိန္ဒတိနု၊ ရပါသနည်း။ အဿ၊ ထိုသတ္တဝါကောင် အား။ ကုတော၊ အဘယ်မှ။ အဋ္ဌိယကနပိဏ္ဍံ၊အရိုးစု, အသည်းစိုင်များ သည်။တေိ၊လာပါသနည်း။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ အယံ၊ ဤသတ္တဝါ ကောင်စုသည်။ ဂဗ္ဘသ္မိံ၊အမိဝမ်းတိုက်၌။ သဇ္ဇတိနု၊ကပ်တွယ်ပါသနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆိ၊ မေးလျှောက်၏။

[ရုပ်သည်အသက်လည်းမဟုတ်၊ အသက်လည်းမရှိ၊အရှင်ပင်မဟုတ်၊ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝသဘောမျှသာ ဖြစ်သည်ဟုဟောတော်မူသည်ကိုသဘော မကျနိုင်၍ မေးလေသည်။]

(က) ပဌမံ ကလလံ ဟောတိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ။
အဗ္ဗုဒါ ဇာယတေ ပေသိ၊ ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတိ ဃနော။
ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ၊ ကေသာ လောမာ နခါပိ စ။

(ခ) ယဉ္စဿ ဘုဉ္ဇတိ မာတာ၊ အန္နံ ပါနဉ္စ ဘောဇနံ။
တေန သော တတ္ထ ယာပေတိ၊ မာတုကုစ္ဆိဂတော နရော။
[ဘုရားအဖြေ။]

(က) ပဌမံ၊ စွာ။ ကလလံ၊ ကလလရေကြည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကလလာ၊ ကလလရေကြည်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ အဗ္ဗုဒံ၊ အမြှုပ်နု သည်။ ဟောတိ၊၏။ အဗ္ဗုဒါ၊ အမြှုပ်နုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပေသိ၊ အမြှုပ်ရင့်သည်။ ဇာယတေ၊ ၏။ပေသိ-ပေသိယာ၊ အမြှုပ်ရင့်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌၊ ဃနော. သွေးခဲသည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ၏။ ဃနာ၊သွေးခဲမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပသာခါ၊စ၊ခက်မတို့သည်၎င်း။ကေသာစ၊ ဆံပင်တို့သည်၎င်း။ လောမာစ၊ မွေးညှင်းတို့သည်၎င်း။ နခါပိစ၊ ခြေသည်း, လက်သည်း တို့သည်၎င်း။ဇာယန္တိ၊ကုန်၏။

(ခ) အဿ၊ထိုသူငယ်၏။ မာတာ၊အမိသည်။ ယဉ္စအန္နံ၊ အကြင် ထမင်းကို၎င်း။ယဉ္စပါနံ၊ အကြင်အဖျော်ကို၎င်း။ ယဉ္စဘောဇနံ၊ အကြင် ဘောဇဉ်ကို၎င်း။ ဘုဉ္ဇတိ၊မျို၏။ တေန၊ထိုအမိသည် မျိုအပ်သော အာ ဟာရဖြင့်။ မာတုကုစ္ဆိဂတော၊ အမိဝမ်း၌တည်သော။ သောနရော၊ ထိုသူငယ်သည်။ တတ္ထ၊ ထိုအမိဝမ်း၌။ ယာပေတိ၊ မျှနိုင်၏။ [ပါဠိတော် အနက်၊နရော-ဟုယှဉ်သည်အတိုင်း ပေးလိုက်သည်။]

ကလလရေကြည်၏ အဆင်းသဏ္ဍာန်သည်ကား အလွန် ကြည်လှ စွာသော နှမ်းဆီပေါက်,ထောပတ်ကြည် အဆင်းသဏ္ဍာန်ရှိ၏။

တိလတေလံ ယထာ ဗိန္ဒု၊ သပ္ပိမဏ္ဍော အနာဝိလော။
ဧဝံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ၊ ကလလံ သမ္ပဝုစ္စတိ။
[သံယုတ် အဋ္ဌကထာ၊ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊သမော၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။]

တိလတေလဿ၊ နှမ်းဆီ၏။ ဗိန္ဒုယထာ၊ သိုးမွေးဖျားတွင် စွန်းတင် သော အပေါက်ကဲ့သို့၎င်း။ အနာဝိလော၊ မနောက်ကျုသော။ သပ္ပိ- မဏ္ဍောယထာ၊ ထောပတ်ကြည်ကဲ့သို့၎င်း။ ဧဝံဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ၊ ဤသို့

သော အဆင်းသဏ္ဍာန်ရှိသော ရုပ်အစုကို။ ကလလံ၊ ကလလဟူ၍။ သမ္ဗဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

နှမ်းဆီပေါက်နှင့်သဏ္ဍာန်ကိုပြသည်၊ ထောပတ်ကြည်နှင့် အဆင်းကိုပြသည်၊ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီမှစ၍ တိုးတက်ကြီးပွားခ၍ လာငြားသော်လည်း ဆိကြည်ပေါက်ငယ်, ဆိကြည်ပေါက်လတ်, ဆီကြည်ပေါက်ကြီး သဏ္ဍာန်နှင့် အကြိမ်များစွာ ချက်အပ်သော ထောပတ်၏အပေါ်၌တက်သော အကြည်ရည်အဆင်းကဲ့သို့ ၇-ရက်ပတ်လုံး တခဏတခြား ကြီးပွားရင့်မာ၍နေသော ရုပ်ရည်ကြည်ကို ကလလရေကြည်ခေါ်သည်ဟုမှတ်။

ကလလရေကြည်အကြောင်း ပြီး၏။

အဗ္ဗုဒမည်သောအမြှုပ်နုအကြောင်း

ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒန္တိ တသ္မာ ကလလာ သတ္တာဟစ္စယေန မံသဓောဝနဥဒကဝဏ္ဏံ အဗ္ဗုဒံ နာမ ဟောတိ၊ ကလလန္တိ နာမံ အန္တရဓာယတိ။ ဝုတ္တမ္ပိစေတံ—

သတ္တာဟံ ကလလံ ဟောတိ၊ ပရိပက္ကံ သမူဟကံ။
ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဗ္ဘာဝံ၊ အဗ္ဗုဒံ နာမ ဇာယတီတိ။
[သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒန္တိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ-ဟူသည်ကား။ တသ္မာကလလာ၊ ထိုကလလရေကြည် အခိုက်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ သတ္တာဟစ္စယေန၊ ၇-ရက်ကိုလွန်သောအခါ၌။ မံသဓောဝနဥဒကဝဏ္ဏံ၊ သားဆေးရည်ကဲ့သို့ နီဝေပြေပြေအဆင်းရှိသော။ အဗ္ဗုဒံနာမ၊ အမြှုပ်ကျဲမည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကလလန္တိနာမံ၊ ကလလ-ဟူသော အမည်သည်။ အန္တရဓာယတိ၊ ကွယ်လေ၏။ စ-သစ်၊ ထိုစကားမှန်၏။ သတ္တာဟံ ကလလံ ဟောတိ။ လ။ ဇာယတီတိ၊ ဇာယတိ-ဟူသော။ ဧတမ္ပိ၊ ဤစကားကိုလည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်ပြီ၊

ပရိပက္ကံ၊ အစဉ်အတိုင်းရင့်သည်ဖြစ်၍။ သမူဟကံ၊ မချဉ်,မပုပ်,မလှုပ်မပြောင်း ကောင်းစွာပေါင်းစု၍ တည်နေသော။ ကလလံ၊ ကလလရေကြည်သည်။ သတ္တာဟံ၊ ၇-ရက်ပတ်လုံး။ ဟောတိ၊ ၏။ သတ္တာဟစ္စ-

ယေန၊ ၇-ရက်ကို လွန်သောအခါ၌။ တဗ္ဗာဝံ၊ ထိုကလလကရေကြည် အရည်အဖြစ်ကို။ ဝိဝဋ္ဋမာနံ၊ ပြောင်းရွှေ့လဲလှယ်လျက်။ အဗ္ဗုဒံနာမ၊ အမြှုပ်ကဲ့မည်သည်။ ဇာယတိ၊ဖြစ်၏။[ပါဠိ၌ရှိတိုင်းပေးသည်။]

ဝိဝဋ္ဋမာန န္တိ ပရိဏာမန္တံ၊ တဗ္ဗာဝ န္တိ ကလလဘာဝံ၊ ကရဏေ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ၊ တဗ္ဗာဝေန ပရိဏာမန္တန္တိ အတ္ထော။ နိဿဂ္ဂ ဝါ ဥပယောဂဝစနံ၊တဗ္ဗာဝတော ကလလဘာဝတော ဝိပရိဏာမန္တံ အဗ္ဗုဒံ နာမ ဇာယတီ တိ အတ္ထော။ [ဟူသော သံယုတ်ဋီကာအတိုင်းသော်လည်းပေး။]

၌အဗ္ဗုဒသတ္တာဟသို့ ရောက်လျှင်ပင် အမိ၏အစာသစ်အိမ်မှ စိမ့်သော ရသဓာတ်ရည်သည် ထိုအမြှုပ်နှ အဗ္ဗုဒနှင့် ရောနှောမိ၍ အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်စပြုသည်ဟုမှတ်၊ ရသဓာတ်ရည် ဟူသည်ကား- အစာသစ်အိမ်၌ ရောက်သော အရည်အဖတ်တို့ကို ကျိုချက်လေရာ ဩဇာမရှိသော အဖတ်ကြမ်းစုသည် ကျင်ကြီးဖြစ်၍ အောက်သို့ လျှော လေ၏၊ဩဇာမရှိသော အရည်ကြမ်းစုသည် ကျင်ငယ်ဖြစ်၍ စည်ပေါင်း အိမ်၌စုလေ၏၊မျိုသောအစာ၏အတွင်း၌ ပါရှိသမျှသော အနှစ်သာရ ဩဇာ အဆီအစေးတို့သည် တစုဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုကို ရသဓာတ်ခေါ်ပေသည်၊ ထိုရသဓာတ်သည် ပါစကတေဇောခေါ်သော ဝမ်းမီး, ဥသ္မာ ခေါ်သော ကိုယ်စောင့်ဓာတ်မီးတို့၏ အဟုန်ကြောင့် တကိုယ်လုံးနှံ့အောင် ဆူဝေလေရာ ရသဟရဏီမည်သော သွေးကြောတို့မှ အစာ လျှောက်၍ တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့လေ၏။

အဗ္ဗုဒမည်သော အမြှုပ်နှအကြောင်း ပြီး၏။

ပေသိမည်သောအမြှုပ်ခဲအကြောင်း

အဗ္ဗုဒါ ဇာယတေ ပေသိ တိ တသ္မာပိ အဗ္ဗုဒါ သတ္တာဟစ္စယေန ဝိလီနတိပုသဒိသာ ပေသိ နာမ သဉ္ဇာယတိ၊ သာ မရိစ ဖာဏိတေန ဒီပေတဗ္ဗာ၊ ဂါမဒါရကာ ဟိ သုပက္ကာနိ မရိစာနိ ဂဟေတွာ သာဋကန္တေ ဘဏ္ဍိကံ ကတွာ ပီဠေတွာ မဏ္ဍံ အာဒါယ ကပါလေ ပက္ခိပိတွာ အာတပေ ဌပေန္တိ၊

တံ သုက္ခမာနံ သဗ္ဗဘာဂေဟိ မုစ္စတိ၊ ဝေရူပါ ပေသိ ဟော
တိ၊ အဗ္ဗုဒန္တိ နာမံ အန္တရဓာယတိ၊ ဝုတ္တမ္ပိစေတံ–

သတ္တာဟံ အဗ္ဗုဒံ ဟောတိ၊ ပရိပက္ကံ သမူဟတံ။
ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဗ္ဘာဝံ၊ ပေသိ နာမ ပဇာယတီတိ။ [သံယုတ်
အဋ္ဌကထာ။]

အဗ္ဗုဒါ ဇာယတေ ပေသီတိ၊ ဟူသည်ကား၊ တသ္မာပိအဗ္ဗုဒါ၊ ထို အမြုပ်နု ဖြစ်သည်မှလည်း။ သတ္တာ ဟစ္စယေန၊ ၇-ရက်ကို လွန်သောအခါ၌။ ဝိလီနတိပုသဒိသာ၊ မီးဖြင့်ကြေ၍ အရည်ဖြစ်သော ခဲမဖြူနှင့်တူသော။ ပေသိနာမ၊ အမြုပ်ရင့်မည်သည်။ သဉ္ဇာယတိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်၏။ သာ၊ ထိုအမြုပ်ရင့်ဖြစ်ပုံကို။ မရိစဖာဏိတေန၊ ငရုတ်, တင်လဲဖြင့်။ ဒိပေတဗ္ဗာ၊ ပြအပ်၏။ ဟိ၊ ချဲ့၍ဆိုအံ့။ ဂါမဒါရကာ၊ ရွာသူတို့၏သားသူငယ်တို့သည်။ သုပက္ကာနိ၊ ကောင်းစွာမှည့်ကုန်သော။ မရိစာ-နိ၊ငရုတ်သီးတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။သာဋကန္တေ၊ ပုဆိုးစွန်၌။ ဘဏ္ဍိ-ကံ၊အထုပ်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပီဠေတွာ၊ ညှစ်၍။ မဏ္ဍံ၊ အရည်ကြည်ကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ ကပါလေ၊ အိုးကင်း၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ထည့်၍။ အာတ-ပေ၊နေပူ၌။ ဌပေန္တိ၊ ထားကြကုန်၏။ တံ၊ထိုငရုတ်ရည်သည်။ သုက္ခမာ-နံ၊ ခြောက်သည်ရှိသော်။ သဗ္ဗဘာဂေဟိ၊ အလုံးစုံသော အဘို့တို့မှ။ မုစ္စတိ၊ လွတ်၏။ ဝေရူပါ၊ ဤငရုတ်,တင်လဲခဲနှင့် တူသော။ ပေသိ၊ အမြုပ်ခဲသည်။ ဟောတိ၏။ အဗ္ဗုဒန္တိ နာမံ၊ အဗ္ဗုဒဟူသော အမည်သည်။ အန္တရဓာယတိ၊ ကွယ်လေ၏။စ-သစ္စံ၊ထိုစကားမှန်၏။ သတ္တာဟံ အဗ္ဗုဒံဟောတိ။လ။ ပဇာယတီတိ၊ ပဇာယတိ-ဟူသော။ တေမ္ပိ၊ ထိုစကားကိုလည်း။ဝုတ္တံ၊ဟောအပ်ပြီ။

ပရိပက္ကံ၊ အစဉ်အတိုင်းရင့်ထသော။ သမူဟတံ၊ မချဉ်, မပုပ်, မလှုပ်မပြောင်း ကောင်းစွာ ပေါင်းစုကာတည်နေသော။ အဗ္ဗုဒံ၊ အမြုပ်နုသည်။သတ္တာဟံ၊ ၇-ရက်ပတ်လုံး။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သတ္တာဟစ္စယေန၊ ၇-ရက်ကိုလွန်သောအခါ၌။ တဗ္ဘာဝံ၊ ထိုအမြုပ်နုအဖြစ်ကို။ ဝိဝဋ္ဋမာနံ၊ လဲလှယ်ရွှေ့ပြောင်းလျက်။ ပေသိနာမ၊ အမြုပ်ရင့်မည်သည်။ ပဇာယ-တိ၊ ဖြစ်၏။ [ယင်းအမြုပ်ရင့်ကိုပင် သားတစ်ဟူ၍လည်း အနက်ဆိုကြ၏။]

စတုတ္ထသတ္တာဟ၌ ယနအဖြစ်သို့ရောက်မှ အခဲဖြစ်သည်၊ တတိယ သတ္တာဟ၌ တခဲနက်ခဲသော အခဲမဟုတ်သေး၊ ထိုသို့မဟုတ်သော်လည်း ငရုတ်,တင်လဲဥပမာနှင့်အညီ ဇလာဗုမည်သော သားအိမ်လွှာမှ ကွာခြား၍အခြေသိမ်းကာ လုံးစုပါသဖြင့် အတစ်အတုံး ဆိုလောက်ပေ ရကား သားတစ်ဟူသောအနက်သည်လည်း သင့်လျော်ပါ၏။

သာ ပေသိ ဂဗ္ဘာသယေ ကတ္တစိ အလဂ္ဂါ ယထာဝုတ္တ-မဏ္ဍော ဝိယ ပိဏ္ဍိဂတာ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ [ဋီကာ။]

"မံသပေသူပမာ ကာမာ"ဟူသောပုဒ်များ၌လည်းပေသိသဒ္ဒါ သား တစ်ကိုပင်ဟောပေသည်၊ သို့သော်လည်း အသားဆိုစလောက်အောင် တခဲနက်မဖြစ်သေး၊ ယနအဖြစ်သို့ ရောက်မှသာ တခဲနက်ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ အမြုပ်ရင့်အမြုပ်ခဲဟုဆိုအပ်ပေသည်၊ အဗ္ဗုဒမှာ သားဆေးရည်ကဲ့သို့ နီပြေပြေအဆင်းရှိသည်ဟုဆိုပြီးတချက်၊ ပေသိမှာ ငရုတ်, တင်လဲဥပမာ ဖြင့်ပင် နီသောအဆင်းကို သိအပ်သည်တချက်၊ သို့ဖြစ်ပါ၍ ပေသိသည် ကြေသောခဲမဖြူနှင့် တူသည်ဟုဆိုရာ၌ အဆင်းဖြူသည်ကို ယူခွင့်မရှိ၊ သဏ္ဌာန်အနေ တူသည်ကိုသာယူ၊ အဆင်းမှာ ချိပ်ရည်ကဲ့သို့ နီသည်သာ မှတ်။

ဝိလီန တိပုသဒိသာ သဏ္ဌာနဝသေန၊ ဝဏ္ဏဝသေန ပန လာခါရသူပမာ ဟောတိ။ [ဋီကာ။]

ပေသိမည်သော အမြုပ်ခဲအကြောင်း ပြီး၏။

ယနမည်သော အသားဆိုင်အကြောင်း

ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတိ ယတော ပေသိတော သတ္တာ-ဟစ္စယေန ကုက္ကုဋဏ္ဍသဏ္ဌာနော ယနော နာမ မံသပေသိ-ပိဏ္ဍော နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ပေသိ တိ နာမံ အန္တရဓာယတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ—

(က) သတ္တာဟံ ပေသိ ဘဝတိ၊ ပရိပက္ကံ သမူဟကံ။
ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဗ္ဘာဝံ၊ ယနံ နာမ ပဇာယတိ။

(ခ) ယထာ ကုက္ကုဋိယာအဏ္ဍံ၊ သမန္တာ ပရိမဏ္ဍလံ။
ဧဝံ ဃနသဿ သဏ္ဌာနံ၊ နိဗ္ဗတ္တံ ကမ္မပစ္စယာတိ။
[သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတိ ဃနောတိ၊ ဟူသည်ကား။တတောပေသိတော၊ ထို အမြှုပ်ရင့် အမြှုပ်ခဲ ဖြစ်ပြီးသည်မှ။ သတ္တာဟစ္စယေန၊ ၇-ရက်ကို လွန် သောအခါ၌။ ကုက္ကုဋဏ္ဍ သဏ္ဌာနော၊ ကြက်ဥနှင့်တူသောသဏ္ဌာန်ရှိ သော။ ဃနောနာမ၊ ဃနမည်သော။ မံသပေသိပိဏ္ဍော၊ အသား တစ် အသားခဲသည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ပေသိတိနာမံ၊ အမြှုပ်ခဲမှု ပေသိ ဟူသောအမည်သည်။ အန္တရဓာယတိ။ ကွယ်လေ၏။ စ-သဒ္ဒါ၊ ထိုစကား မှန်၏။သတ္တာဟံ ပေသိ ဘဝတိ။လ။ကမ္မပစ္စယာတိ၊ ပစ္စယာ-ဟူသော။ ဇတမ္ပိ၊ ဤစကားကိုလည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်ပြီ။

(က) ပရိပက္ကံ၊ ထသော။ သမူဟာကံ၊ ထသော။ ပေသိ၊ သည်။ သတ္တာဟံ၊ ၇-ရက်ပတ်လုံး။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ သတ္တာဟစ္စယေန၊၇-ရက် ကိုလွန်သောအခါ၌။ တဗ္ဘာဝံ၊ ထိုပေသိဆိုမြဲ အမြှုပ်ခဲ၏ အဖြစ်ကို။ ဝိဝဋ္ဋမာနံ၊ လျက်။ ဃနံနာမ၊ အသားခဲမည်သည်။ ပဇာယတိ၊ ၏။

(ခ) ကုက္ကုဋိယာ၊ ကြက်မ၏။အဏ္ဍံ၊ ဥသည်။သမန္တာ၊ထက်ဝန်း ကျင်မှ။ပရိမဏ္ဍလံ၊ လုံးသည်။ ယောတိယထာ၊ ဖြစ်၏သို့။ ဧဝံ၊ဤအတူ။ ကမ္မပစ္စယာ၊ ကံဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဃနဿ၊ အသားခဲ၏။ သဏ္ဌာနံ၊ သဏ္ဌာန်သည်။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ဖြစ်၏။

ဤဃနမှာ မံသပေသိပိဏ္ဍော-ဟူ၍ ဆိုသောကြောင့်လည်း ပေသိ မှာ အဗ္ဗုဒပေသိပိဏ္ဍော၊ အမြှုပ်တစ် အမြှုပ်ခဲဟူ၍ သိသာသည်။

ဃနမည်သော အသားစိုင်အကြောင်း ပြီး၏။

ပသာခါမည်သော ခက်မငါးပြာအကြောင်း

ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိတိ ပဉ္စမေ သတ္တာဟေ ဒွိန္နံ ဟတ္ထ- ပါဒါနံ, သီသဿ စ အတ္ထာယ ပဉ္စပီဠကာ ဇာယန္တိ။ယံသန္ဓာ- ယေ တံ ဝုတ္တံ-ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာဟေ ပဉ္စပီဠကာ ဇာယန္တိ သဏ္ဌန္တိ ကမ္မတော တိ။[သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ယနာပသာခါဇာယန္တီတိ၊ ဟူသည်ကား။ ပဌမေ သတ္တာဟေ၊ ပဌမ သတ္တာဟ၌။ ဒွိန္နံဟတ္ထပါဒါနံ၊ ၂-ချောင်းသောလက်, ၂-ချောင်းသော ခြေတို့၏ရင်း။ သီသဿစ၊ ဦးခေါင်း၏ရင်း။ အတ္ထာယ၊အကျိုးငှာ။ ပဉ္စ-ပိဠကာ၊ ၅-ခုသော အဖုအတက်တို့သည်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ယံ၊ အကြင်သို့ဖြစ်သည်ကို။သန္ဓာယ၊ရည်တော်မူ၍သာလျှင်။ပဌမေ ဘိက္ခဝေ၊ လ။ ကမ္မတောတိ၊ ဟူသော။ တေံ၊ ဤစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူ အပ်ပြီ။ ။ဘိက္ခဝေ၊ရဟန်းတို့၊ပဌမေသတ္တာဟေ၊ပဌမသတ္တာဟ၌။ပဉ္စ-ပိဠကာ၊ ၅-ခုသော အဖုအတက်တို့သည်။ ကမ္မတော။ ကံကြောင့်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဏ္ဌန္တိ၊ကောင်းစွာတည်ကုန်၏။

ပသာခါမည်သော ခက်မငါးဖြာအကြောင်း ပြီး၏။

ဆံပင်မွေးညှင်း ခြေသည်းလက်သည်းအကြောင်း

ကေသာ လောမာ နခါပိ စာ တိ ဒွါစတ္တာလီသမေ သတ္တာ-
ဟေ ဇာတနိ ဟောန္တိ။ [သံယုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ကေသာလောမာနခါပိစာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဒွါစတ္တာလီသမေ၊ ၄၂-ခုမြောက်သော။ သတ္တာဟေ၊၌။ ဇာတနိ၊ ထိုဆံပင်, မွေးညှင်း, ခြေသည်း, လက်သည်းတို့သည်။ ဇာယန္တိ၊ကုန်၏။

၉-လနှင့် ၁၇-ရက်ပြည့်ပြီးမှ ရောက်သော သတ္တာဟသည် ၄၂-ခု မြောက်သော သတ္တာဟမည်၏။ ဤစကားကိုလည်း အရိုးအစဉ်အားဖြင့် များရာသို့လိုက်၍ အဋ္ဌကထာဆိုသည် ယူရမည်၊ အနည်းအားဖြင့် ၇-လ ဖွား,၈-လဖွား, ၉-လဖွားများလည်းရှိသည်၊ ဆံပင်လည်းပါကြမည်ပင်။

"ယဉ္စဿ ဘုဉ္ဇတိ မာတာ"ဟူသော နောက်ဂါထာ၏အဖွင့်ကိုကား ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီ၊ဆိုဘွယ်အထူးကား "မာတုကုစ္ဆိဂတော နရော" ရှိရာမှာ "မာတုကုစ္ဆိဂတော တိရော"ရှိလိုသည်၊တိရောသဒ္ဒါသည် "တိရောပဗ္ဗ-တေ"၌ကဲ့သို့ အတွင်းဟော၊ ထို့ကြောင့် "မာတုကုစ္ဆိဂတော တိရောတိ မာတုကုစ္ဆိယာ အဗ္ဘန္တရေ ဂတော"ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပေသည်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ နိဒ္ဒေသအဖွင့် မဟာဋီကာ၌လည်း "တိရော-တိ ဘေနေဝ မာတုကုစ္ဆိဂဘာဘာဝေန တိရောကျွော"ဟု ဖွင့်ပေသည်၊ သံယုတ်ဋီကာကြီးလည်း ထို့အတူဖွင့်ပေသည်။

တိခရာမာတုကုစ္ဆိဂတော၊ အမိဝမ်း၌တွင်း၌တည်သော၊ ဝါ၊ မာတု-ကုစ္ဆိဂတော၊ အမိဝမ်း၌တည်သည်။ ဟုတ္တာ၊ ၍။ တိရော၊ မျက်ကွယ်ဖြစ်သော။ ။ဤသို့ပေး။ [ရှေ့-အဋ္ဌကထာနည်း၊နောက်-ဋီကာနည်း]

ဤသို့လျှင် အမိ၏အစာအိမ်အောက် အကြောဆုံသည်ရှိ၏၊ ထိုအကြောဆုံမှ ချက်ညှာရှိးသည်ပေါက်၏၊ ဝိန္ဓစသော သစ်ပင်မှ အပွင့်ရိုး, အပွင့်တံတက်ပြီးသော် ထိုအပွင့်တံတွင် အပွင့်ဖြစ်၍ ထိုအပွင့်အတွင်း၌ ပွင့်ချပ်ဖုံးအုပ်လျက် ဝိန္ဓစသော အသီးသည်ဖြစ်ပေသကဲ့သို့၊ ထိုချက်ညှာတံတွင် ပွင့်ချပ်,ပွင့်လွှာနှင့်တူသော ဇလာဗုမည်သော သားအိမ်လွှာသည်ဖုံးလျက် ထိုသားအိမ်ဟုဆိုအပ်သော အိတ်တွင်းဝယ် သစ်သီးငယ်နှင့်တူစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ပုံအစဉ်သည်—

(၁) ရှေးဦးစွာကလလရေကြည် ၇-ရက်။

(၂) ၎င်းနောက် ၈-ရက်မြောက်သော နေ့မှစ၍ အမြှုပ်နှအဗ္ဗုဒ ၇-ရက်။

(၃) ၎င်းနောက် ၁၅-ရက်မြောက်သော နေ့မှစ၍ ပေသိမည်သော အမြှုပ်ခဲ ၇-ရက်။

(၄) ၎င်းနောက် ၂၂-ရက်မြောက်သောနေ့မှစ၍ ဃနမည်သော အသားခဲအသားစိုင် ၇-ရက်။

(၅) ၎င်းနောက် ၂၉-ရက်မြောက်သော နေ့မှစ၍ ထိုအသားကုံးမှခက်မ ၅-ဖြာဖြစ်ရန်ဘို့ အဖုအတက်ငယ် ၅-ခုဖြစ်သည် ၇-ရက်။

ပေါင်း သတ္တာဟအားဖြင့် ၅-သတ္တာဟ၊ရက်အားဖြင့် ၃၅-ရက်၊ ဤကား ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ တိုက်ရိုက်လာသော သတ္တာဟ ၅-ခု၏ ဖြစ်ပုံအစဉ်တည်း။

ဤပါဠိတော် ဤအဋ္ဌကထာတို့၌ကား ခက်မ ၅-ဖြာဖြစ်ရာ ပဉ္စမသတ္တာဟတွင်၍သာ အစီအစဉ်ကို ပြပြီးလျှင် ၎င်းနောက်ဆဋ္ဌသတ္တာဟမှစ၍ ကေစတ္တာလီသမသတ္တာဟတိုင် ၃၆-သတ္တာဟတို့ကို ပေယျာလပြု၍ ဒွါစတ္တာလီသမသတ္တာဟ၌ဖြစ်သော ဆံပင်, မွေးညှင်း, ခြေသည်း,

လက်သည်းတို့ကိုသာ အဆိုတိုက်ရိုက် လာပေသည်၊ အလယ်၌ ၃၆-သတ္တာဟမှာ ဘယ်သင်းဘယ်ဟာဖြစ်သည်ဟု မလာပေ။

ဤဘွင်-သံယုတ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၌လာသော
သတ္တာဟအကြောင်းပြီး၏။

၅-သတ္တာဟ ဝိနိစ္ဆယ

အဘိဓမ္မာကျမ်းလာ သတ္တာဟအကြောင်း

ယခုအခါ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တို့၌ လာသော သတ္တာဟစကားကိုဆိုပေအံ့။ ။ပဌမသတ္တာဟ၌ ပေါ်စပြုကုန်သော ခက်မ ၅-ဖြာတို့သည် ဆဋ္ဌသတ္တာဟ,သတ္တမသတ္တာဟ,အဋ္ဌမသတ္တာဟ,နဝမသတ္တာဟ,ဒသမသတ္တာဟ,ဧကာဒသမသတ္တာဟဟု ဆိုအပ်သော သတ္တာဟပေါင်း ၆-သတ္တာဟ၊ရက်ပေါင်း ၄၂-ရက်ပတ်လုံး တဖြည်းဖြည်း ကြီးပွားရင့်မာကာ နေရကုန်၏၊ ဤ၄၂-ရက်အတွင်း၌ တစုံတခု အထူးဖြစ်လာသည်ဟု မရှိနိုင်သေး။

(၁) စက္ခုခေါ်ရသော ပသာဒဓာတ်ကြည် တည်နေရန် မျက်လုံးအိမ် မျက်လုံးသား။

(၂) သောတခေါ်ရသော ပသာဒဓာတ်ကြည် တည်နေရန် နားအိမ် နားသား။

(၃) ဃာနခေါ်ရသော ပသာဒဓာတ်ကြည် တည်နေရန် နှာခေါင်းအိမ် နှာခေါင်းသား။

(၄) ဇိဝှါခေါ်ရသော ပသာဒဓာတ်ကြည်တည်နေရန် ခံတွင်းလျှာ။

ဤအဆောက်အဦ ကြိယာကြီးတို့သည် ၄၂-ရက်ခန့်ကာလ ထူထောင်မှ ပြည့်စုံစွာ ရှိကြကုန်သတည်း၊ ထိုအခါ သတ္တာဟအားဖြင့် ၁၁-သတ္တာဟ၊ ရက်အားဖြင့် ၇၇-ရက်ပြည့်၍ အဆုံးနေ့မှာမှ စက္ခုပသာဒ, သောတပသာဒ, ဃာနပသာဒ, ဇိဝှါပသာဒဟူသော ကမ္မဇဓာတ်ကြည် ၄-ခုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သတည်း။ [ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၊ အာယတနယမိုက်ဋီကာ။]

ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟေဝ ဩပပါတိကာနံ သဠာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ ပန အဇ္ဈတ္တိကာယတနေသု မနာယ-တနကာယာယတနာနေဝ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ သေသာနိ စတ္တာရိ သတ္တသတ္တတိရတ္တိယာ၊ တာနိ စ ခေါ ယေန ကမ္မုနာ ပဋိသန္ဓိ ဂဟိတာ၊တဿေဝ,အညဿ ဝါ ကတတ္တာ တိ အယံ သကသမယေ ဝါဒေါ။ [အဋ္ဌကထာ။]

အနက်ကား။ ။ဩပပါတိကာနံ၊ ဥပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။ သဟေဝ၊ အတူတကွသာလျှင်။ သဠာယတနံ၊ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, မနဟူသော အာယတန ၆-ပါးသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံပန၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့အားမူကား။ အဇ္ဈတ္တိကာယတနေသု၊ စက္ခု,သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ,မနဟူသော အတွင်းအာယတန ၆-ပါးတို့တွင်၊မနာယတနကာယာယတနာနေဝ၊ မနာယတန, ကာယာယတန ၂-ပါးတို့သည်သာလျှင်။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သေသာနိ၊ ကာယ,မန ၂-ပါးမှ ကြွင်းကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ၄-ပါးသော စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါတို့သည်။ သတ္တသတ္တတိရတ္တိယာ၊ ၇၇-ခုမြောက်သောရက်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ တာနိစခေါ၊ ထို၄-ပါးတို့သည်လည်း။ ယေနကမ္မုနာ၊ အကြင်ကံဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိ၊ ပဋိသန္ဓေကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်၏။ တဿေဝဝါ၊ ထိုကံကိုသော်၎င်း။ အညဿဝါ၊ အခြားတပါးသော ကံကိုသော်၎င်း။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ ဣတိ အယံ၊ဤသည်ကား။ သကသမယေ၊ အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော မိမိတို့၏အယူ၌။ ဝါဒေါ၊ ပြောရိုးဆိုရိုးဖြစ်သော အမှန်မှုချနေရာကျ စကားတည်း။

“သတ္တသတ္တတိ ရတ္တိယာ ”ဟူသောပါဌ်၌ ရတ္တိသဒ္ဒါသည် “ဒိယ ရတ္တိံ”ဟူသောပါဌ်၌ ရတ္တိသဒ္ဒါကဲ့သို့ နာရီ ၆၀-ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော ရက်သာမညကိုပင် ဟောသည်၊“ရတ္တိဒိဝံ”ဟူသောပါဌ်၌ ရတ္တိသဒ္ဒါကဲ့သို့ ညဥ့်ဟူသော အနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ၇၇-ရက်-သတ္တာဟဖွဲ့သည်ရှိသော် ၁၁-သတ္တာဟဖြစ်သည်။ ထို ၁၁-သတ္တာဟ

တွင် နောက်ဆုံးသတ္တာဝါဟကား ကောဒသမသတ္တာဝါဟပေတည်း၊ ကော ဒသမသတ္တာဝါဟတွင် နောက်ဆုံးရက်၌စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါဟူ သော ပသာဒ ၄-ပါးတို့ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် လည်း ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးသောကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည်လည်း ရှိ၏၊ပဝတ္တိအကျိုးကို ပေးသောကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည်လည်းရှိ၏ဟုလို သည်။

အာယတနယမိုက်ဋီကာတို့၌ကား ရက်နှင့်မဆိုမူ၍ သတ္တာဝါဟနှင့်ဆို သောကြောင့် ကောဒသမ သတ္တာဝါဟ တိုက်ရိုက်ပေါ်ပေသည်၊ စပ် လျဉ်းရာ ဆိုရသည်ဖြစ်၍လည်း စက္ခုနှင့် ဃာနကိုသာ အဆိုပါသည်၊ သောတနှင့်ဇိဝှါမူကား အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် ပြီးလေတော့သည်၊ [ကျယ်မည်စိုး၍ မရေးပြီ။]

ဤကား သင်္ဂါယနာသုံးတန်ပါသော မဟာအဋ္ဌကထာကြီး၊ အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဃောသစီရင်သော အဋ္ဌကထာသစ်၊အဘိဓမ္မာ ယမိုက်ဋီကာ ကြီးတို့၌ တသံတည်းလာသည်ဖြစ်၍ ဘုရားဟောနှင့်တူစွာ ယုံကြည် ရသော သတ္တာဝါဟ အဆုံးအဖြတ်ပေတည်း။

လက်သန်းဋီကာလာသတ္တာဝါဟအကြောင်း

ယခုအခါ လက်သန်းဋီကာတို့ နာနာဝါဒ ဆိုကြပုံကို ဆိုလိုက်အံ့၊ ထိုစက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါဟူသော ပသာဒ ၄-ပါးတို့သည် ရူပါ ရူပဝိဘာဂဆရာ, သစ္စသံခိပ် ဋီကာသစ်ဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် သတ္တမ သတ္တာဝါဟ၌ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သည်။

> ကလလာဝတ္ထာဒိဘူတေ ပသာခါဝတ္ထာ ပရိယန္တေ ပဉ္စ-
> သတ္တာဟေ ပသာခါနံ ပရိဏာတာဝတ္ထာဘူတဆဋ္ဌသတ္တာဟဉ္စ
> အတိက္ကမ္မ သတ္တမေ သတ္တာဟေ စက္ခုသောတ ဃာနဇိဝှါ
> ဒသကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ [သစ္စသံခိပ်ဋီကာသစ်၊]
>
> ကမတော သတ္တသတ္တာဟေ၊ ဒသကာပိ စက္ခာဒယော။
> [ရူပါရူပဝိဘာဂကျမ်း၊]

ကာလလရေကြည်ဖြစ်ရာ ပဌမသတ္တာဝါဟမှစ၍ ခက်မ ၅-ဖြာဖြစ်ရာ ပဉ္စမသတ္တာဝါဟတိုင် ၅-သတ္တာဝါဟတို့ကိုရင်း၊ ခက်မ ၅-ဖြာ ရင့်ရာ ဆဋ္ဌ

သတ္တာဟကိုရင်း လွန်ပြီးမှ သတ္တမသတ္တာဟ၌ စက္ခု, သောတ,ဃာန, ဇိဝှါတို့ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ကြကုန်သည်။[ပါဠိလျောက်အဓိပ္ပါယ်။]

ခက်မ ၅-ဖြာတို့တွင် စက္ခု,သောတ,ဃာန,ဇိဝှါတို့၏ဖြစ်ရာဦးခေါင်း အင်္ဂါသည်မျက်လုံးအိမ်, မျက်လုံးသားစသော အဆောက်အဦကြီးများ နှင့်တကွ ပဉ္စမ,ဆဋ္ဌ ၂-သတ္တာဟနှင့်ပြည့်စုံပြီးစီးနိုင်ရာသော ယုတ္တိလည်း မရှိ၊ ပကတိပုထုဇဉ်တို့ အလိုအလျောက် သိနိုင်ကောင်းသော အခွင့် လည်းမဟုတ်ပေရကား- ဤရူပါရုပ ဝိဘာဂစကား, သစ္စသံခိပ်ဋီကာ သစ် စကားများကို အမှန်အားဖြင့် မယုံထိုက်။ [တရပ်။]

ဋီကာကျော်လာ သတ္တာဟအကြောင်း

ထိုပသာဒ ၄-ပါးတို့တွင် စက္ခုသည် သတ္တမသတ္တာဟ၌ ဖြစ်သည်၊ သောတသည် အဋ္ဌမသတ္တာဟ၌ ဖြစ်သည်၊ ဃာနသည် နဝမသတ္တာဟ၌ ဖြစ်သည်၊ဇိဝှါသည် ဒသမသတ္တာဟ၌ ဖြစ်သည်။ ဋီကာကျော်။ [ပဝတ္တိ- ကာလေ တိ သတ္တမေ သတ္တာဟေ။ကမေနာ တိ စက္ခုဒသကပါတုဘာဝ- တော သတ္တာဟာတိက္ကမေန သောတ ဒသကံ၊တတော သတ္တာဟာ တိက္ကမေန ဃာနဒသကံ၊တတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန ဇိဝှါဒသကန္တိ ဧဝံ အနုက္ကမေန။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ဟိ အယမတ္ထော ဒဿိတောဝ။ ရင်းပါဠိ။]

အထက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းစုံကြောင့်ရင်း၊ ကိုယ်တည်ရင်း ဖြစ်သောအသားတုံးမှအစ ပေါပေါက်ဖြစ်ပွားရှိသွားရသော ဦးခေါင်း မှာ အဖျားဆုံးကျသော စက္ခုကအလျင် ၇-ရက်ကျရမည်၊ ၎င်းနောက် ၇-ရက်မှ သောတ၊၎င်းနောက် ၇-ရက်မှ ဃာန၊၎င်းနောက် ၇-ရက်မှ ဇိဝှါဖြစ်ရမည်ဟု ဆိုခြင်းသည် အလျဉ်းပင် မသင့်လေသောကြောင့်ရင်း၊ တပြိုင်နက် ဖြစ်ပွား၍ သွားသော ဦးခေါင်းအင်္ဂါ၀ယ် ဘယ်နေရာက နဲသေး၍ပသာဒရုပ် မပေါ်သာသေး၊ ဘယ်နေရာကသာ ရင့်နှင့်၍ ပသာ ဒရုပ်ပေါ်နိုင်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုခွင့် မရှိသောကြောင့်ရင်း၊ ဤဋီကာ ကျော်စကားကိုလည်း အမှန်အားဖြင့် မယူအပ်။[တရပ်။]

သခေ်ပဋိကာလာ သတ္တာဝါဟအကြောင်း

သခေ်ပဋိကာ၌ကား–ဤဋိကာကျော်နည်းကို ရှေးဦးစွာ ပြပြီးလျှင် နောက်၌ အဘိဓမ္မာဋိကာနည်းဆို၍ တပုံပြပြန်သည်ကား-

(၁-၂) ကလလရေကြည် ၂-သတ္တာဝါဟ,
(၃-၄) အမြုပ် ၂-သတ္တာဝါဟ,
(၅-၆) သားတစ် ၂-သတ္တာဝါဟ,
(၇-၈) အခဲ ၂-သတ္တာဝါဟ,
(၉-၁၀)ခက်မ ၅-ဖြာ ၂-သတ္တာဝါဟ၊ ပေါင်း ၁၀-သတ္တာဝါဟရ၏။
(၁၁) ၎င်းနောက် ကောဒသမ သတ္တာဝါဟ၌ စက္ခု,
(၁၂) ဒွါဒသမသတ္တာဝါဟ၌ သောတ,
(၁၃) တေရသမသတ္တာဝါဟ၌ ဃာန,
(၁၄) စုဒ္ဒသမသတ္တာဝါဟ၌ ဇိဝှါဖြစ်သည်ဟူ၏။

အဋ္ဌကထာကြီး, ဋိကာကြီးများကို စေ့စေ့ငုငု မကြည့်ရှုဘဲ ထင်မိထင်ရာ ဆိုသော စကားစုသာ ဖြစ်သည်၊ "ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ-ဟေ ပဉ္စ ပိဠကာ ဇာယန္တိ သဏ္ဌန္တိ ကမ္မတော"ဟူသော ပါဠိတော်များနှင့်လည်း အလွန်ဝေးကွာလေသည်၊ ထို့ကြောင့် သခေ်ပဋိကာ စကားများကိုလည်း အမှားသက်သက်သာ မှတ်ရမည်။[တရပ်။]

နိုးနှေ့ဓတိုက်ဆိုင်ပြဆိုချက်

အဘိဓမ္မတ္ထ ဒီပနီ ဆရာ, အရပ်ရပ် သင်္ဂြိုဟ် အဓိပ္ပါယ် ဆရာ, အကောက်ဆရာတို့သည်လည်း ဋိကာကျော်၏နောက်လိုက်သာ ဖြစ်ကြကုန်သည်၊ အရပ်ရပ်သော ဋီကာတို့၌ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ တို့သည် ကောဒသမ သတ္တာဟ၌ ဖြစ်ကုန်သည်ဟူသော စကားကို မူလဋီကာဆရာ၏ ဋီကာဝါဒဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြခြင်းသည့်လည်း ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာကြီးကို သတိမရ၍ ဆိုကြခြင်းသာဖြစ်သည်၊ ဋီကာဝါဒ မဟုတ်ပေ၊အဋ္ဌကထာ စကားရင်းဖြစ်ပေသည်၊ထို့ကြောင့် ကောဒသမ သတ္တာဟ၏အဆုံးရက်၌ ဖြစ်သည်ဟူသော အဋ္ဌကထာကြီးအတိုင်းသာ ယုံကြည်လေးမြတ် မှတ်သားအပ်သည်။

ဤရက်အတွင်းမှာလည်း တပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်သည်လည်း ရှိမည်၊ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါတို့တွင် စချင်ရာကစ၍ ဖြစ်သည်လည်းရှိမည်၊ ထိုပသာဒတို့၏မှီရာ ကမ္ဘဇ မဟာဘုတ်သည်သာ ပမာဏ ဖြစ်တော့သည်၊ ၄-၅ ာန၌ တည်ရှိကုန်သော ကမ္ဘဇ မဟာဘုတ်တို့သည် အကြောင်းတရား ညီညွတ်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ တပြိုင်နက်ကြည်နိုင်ကြကုန်သည်လည်းရှိမည်၊ အကြောင်းတရားစု မညီညွတ်ခဲ့၍ ကြည်မိကြည်ရာကသာ ကြည်၍ နောက်မိနောက်ရာ နောက်သည်လည်းရှိမည်၊ ဤသို့သော သဘော ထင်ရှားရှိလေသောကြောင့် ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၌ အစဉ်ဟူသောအသံကို အမြွက်မျှ မဆိုပေသတည်း၊ အာယတနဝိဘင်း အဋ္ဌကထာများ၌ကား-အာယတနတို့၌ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ ဟူသောအဖြစ်သည် မရကောင်းကြောင်းကို ဆိုခြင်းကြောင့်လည်း စက္ခု,သောတ,ဃာန, ဇိဝှါတို့၌ ဖြစ်စဉ်မထားသင့်ကြောင်းကို သိရလေသည်။

ထို့ကြောင့် **သင်္ဂြိုဟ်**၌—

> တတော ပရံ ပဝတ္တိကာလေ ကမေန စက္ခု ဒသကာဒီနိ ပါတုဘဝန္တိ။ ဟူ၍—**နာမစာရဒီပက**၌လည်း ကမတော သတ္တ—သတ္တာဟေ၊ ဒသကာပိ စက္ခာဒယော။ဟူ၍—**ရူပါရူပဝိဘာဂ**၌လည်း တေသံပန ပဝတ္တိကာလေ ကမေန စက္ခုဒသကသောတ-ဒသက ဃာနဒသက ဇိဝှါဒသကာနိ ပါတုဘဝန္တိ။ ဟူ၍-**သစ္စသံခိပ်ဋီကာသစ်**၌လည်း စက္ခာဒိ ဒသကာနိ စာ တိ စက္ခု-သောတ ဃာန ဇိဝှါ ဒသကာနိ စ ကမေန ဟောန္တိ တိ ယောဇနာ၊

ဟူ၍ ကမသဒ္ဒါနှင့် ဆိုကြသောစကားကို အမှန်အားဖြင့် မယူအပ်၊ သစ္စသံခိပ်ကျမ်း၊ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယကျမ်း၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒကျမ်းတို့၌ကား ကမသဒ္ဒါမပါ၊ မပါခြင်းသည်သာ ကောင်းမြတ်၏။

> ကာလေနာဟာရဇံ ဟောတိ၊စက္ခာဒိဒသကာနိ စ။[သစ္စသံခိပ်။]
> တတော ပရံ ပဝတ္တိမှိ၊ ဝဍ္ဍမာနဿ ဇန္တုနော။
> စက္ခုဒသကာဒယော စ၊ စတ္တာရော ဟောန္တိ သမ္ဘဝါ၊
> [ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ။]

ဝဿသေယျက သတ္တာနံ၊ တတော သေသာနိ သန္တဝါ။

[နာမရူပပရိစ္ဆေဒ။]

အချို့သူတို့ကား သင်္ဂြိုဟ်ဆရာ, ဋီကာကျော်ဆရာစသော သူတို့သည် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်ကြ၍ ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာမျှကို မမြင်ကြဘဲ ရှိကုန်မည်လော၊ မြင်ကြပေကုန်မည်ဖြစ်သည်၊ မြင်လျက်နှင့် ဆိုကြပေကုန်သည်ကို ထိုသင်္ဂြိုဟ်, ဋီကာကျော်စသော ဆရာတို့၏ စကားကို အမှားမယူသင့်၊ ထိုဆရာတို့၏အာဘော် သင့်လျော်သော ယုတ္တိကိုသာ ရှာရမည်၊ ရှာ၍မရနိုင်လျှင် ထိုဆရာတို့၏ဉာဏ်ကို မမှီသေး၍ မှတ်ရမည်ဟု ဆိုလေ့ရှိကြကုန်၏၊ ထိုစကားသည် ကျမ်းကြီးကျမ်းငယ်တို့ကို ခေါင်ခေါင်အားအား မချောက်ချားနိုင်၍ ကျမ်းဂန်ဆိုလျှင် ယုံကြည်ရမည်မှတ်ထားသော ယောက်ျား, မိန်းမ မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်အများတို့ ပြောရိုးပြောစဉ်စကားတည်း။ [တရပ်။]

[ငါတို့နိုင်ငံဖြစ် ဆေးကျမ်းများ၌ကား သားငယ်မဖွားမီအတွင်း၌ အလွတ်အလပ် သတ္တာဟဟူ၍ မရှိရအောင် ကေသာ,လောမာစသော ကောဋ္ဌာသတို့နှင့် အစဉ်ပြု၍ထားကြကုန်၏။ သတ္တဝါမှာ ဟဒယဝတ္ထု နေရာအလျှင်ဆုံးဖြစ်ပြီးမှ အစဉ်အတိုင်း တိုးပွားပုံကို မမြော်လတ်ဘဲ ရောက်တတ်ရာရာ ထားခြင်းသာတည်း။]

ဤမျှသော စကားရပ်ဖြင့် အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေသည်မှစ၍ လ-အားဖြင့် ၁၀-လ၊ သတ္တာဟအားဖြင့် ၄၃-သတ္တာဟ၊ ရက်အားဖြင့် ၃၀၀-အရေအတွက်ရှိသော ဂဗ္ဘဝါသ ကာလအတွင်း၌—

(၁) ပဌမသတ္တာဟမှာ ကလလရေကြည်။

(၂) ဒုတိယသတ္တာဟမှာ အမြှုပ်ကျဲ။

(၃) တတိယသတ္တာဟမှာ အမြှုပ်ခဲ။

(၄) စတုတ္ထသတ္တာဟမှာ အသားခဲ။

(၅) ပဥ္စမသတ္တာဟမှာ ခက်မ ၅-ခြာ။

(၆) ၎င်းနောက် ၆-သတ္တာဟမှ ကိုယ်ထည်နှင့်တကွ ခက်မ ၅-ခြာတို့၏ ကြီးပွားရာ။

(၇) ၎င်းနောက် ၆-သတ္တာဟတွင် နောက်ဆုံး သတ္တာဟ၏ နောက်ဆုံးရက်မှာ စက္ခုဒသကကလာပ်, သောတ ဒသက ကလာပ်, ဃာန ဒသကကလာပ်, ဇိဝှါဒသက ကလာပ်။

(ဂ) ၄င်းနောက် ၃၁-သတ္တာဟကိုလွန်၍ အနန္တရသတ္တာဟ၌
ကေသာ,လောမာ,နခါ—
ဟူ၍ ကေန်စွဲမှတ် ယုံကြည်အပ်သော သတ္တာဟဝိနိစ္ဆယကို နာနာဝါဒနှင့်တကွ ပြခြင်းတည်း၊

ဤတွင်—သတ္တာဟဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

၆-ကလာပ်စည်းအကြောင်း

ကလပ်စည်းမာတိကာစဉ်

ယခုအခါ သတ္တဝါတကောင်လုံး၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်ကြသော ကလာပ်တို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုလိုက်အံ့။

(၁) ဇီဝိတနဝက ကလာပ်,
(၂) စက္ခုဒသက ကလာပ်,
(၃) သောတ ဒသက ကလာပ်,
(၄) ဃာန ဒသက ကလာပ်,
(၅) ဇိဝှါ ဒသက ကလာပ်,
(၆) ကာယ ဒသက ကလာပ်,
(၇) ဣတ္ထိဘာဝဒသက ကလာပ်,
(ဂ) ပုမ္ဘာဝ ဒသက ကလာပ်—
(၉) ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်,
ဟူ၍ ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်း။
(၁) သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်,
(၂) ကာယဝိညတ္တိနဝက ကလာပ်,
(၃) ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒဒသက ကလာပ်,
(၄) လဟုတာဒိ ဧကာဒသက ကလာပ်,
(၅) ကာယဝိညတ္တိ လဟုတာဒိဒွါဒသက ကလာပ်,
(၆) ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒလဟုတာဒိ တေရသက ကလာပ်-

ဟူ၍ သင်္ဂြိုဟ်ဆရာတို့အလို စိတ္တဇကလာပ် ၆-စည်း၊ ၄င်း၆-စည်းတွင် သဒ္ဒနဝက ကလာပ်ကိုထည့်၍ သစ္စသံခိပ်အလို စိတ္တဇကလာပ် ၇-စည်း၊၄င်း ၇-စီးတွင် သဒ္ဒလဟုတာဒိဒွါဒသက ကလာပ်ကိုထည့်၍ ငါတို့အလို စိတ္တဇကလာပ် ဂ-စည်း။

(၁) သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်,
(၂) သဒ္ဒနဝက ကလာပ်,
(၃) လဟုတာဒိ ဧကာဒသက ကလာပ်,
(၄) သဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ်,
ဟူ၍ ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်း၊

(၁) သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်,
(၂) လဟုတာဒိ ဧကာဒသက ကလာပ်-
ဟူ၍ အာဟာရဇ ကလာပ် ၂-စည်း၊

ပေါင်း သင်္ဂြိုဟ်အလို ၂၀-စည်း၊သစ္စသံခိပ်အလို ၂၂-စည်း၊ ငါတို့ အလို ၂၃-စည်း၊ ဤအလုံးစုံကို ကာမဘုံသားတို့၌ ရထိုက်၏။

ရူပ ၁၅-ဘုံသားတို့၌ကား-
(၁) ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်,
(၂) စက္ခုဒသက ကလာပ်,
(၃) သောတ ဒသက ကလာပ်,
(၄) ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်-

ဟူသော ကမ္မဇကလာပ် ၄-စည်း၊ သင်္ဂြိုဟ်အလို စိတ္တဇကလာပ် ၆-စည်း၊ ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်း၊ ပေါင်း ၁၄-စည်း၊ သစ္စသံခိပ်အလို ၁၅-စည်း၊ငါတို့အလို ၁၆-စည်း။

တနည်းငါတို့အလို ဆိုခဲ့ပြီးသော ကမ္မဇကလာပ် ၄-စည်း၊ လဟုတာဒိအထူးရှိသော စိတ္တဇကလာပ် ၄-စည်း၊ဥတုဇကလာပ် ၂-စည်း၊ ပေါင်း ၁၀-စည်း၊

မူလဋီကာ အလို ထို ရူပ ၁၅-ဘုံသားတို့၌-
(၁) ဇီဝိတဆက္က ကလာပ်,
(၂) စက္ခုသတ္တက ကလာပ်,
(၃) သောတသတ္တက ကလာပ်,
(၄) ဝတ္ထုသတ္တက လာပ်-
ဟူ၍ ကမ္မဇကလာပ် ၄-စည်း။

(၁) သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်,
(၂) သဒ္ဒနဝက ကလာပ်,
(၃) ကာယဝိညတ္တိနဝကကလာပ်,
(၄) ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒဒသက ကလာပ်,
(၅) လဟုတာဒိအဋ္ဌက ကလာပ်,
(၆) သဒ္ဒလဟုတာဒိ နဝက ကလာပ်,
(၇) ကာယဝိညတ္တိ လဟုတာဒိ နဝက ကလာပ်,
(၈) ဝစီဝိညတ္တိသဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒသက ကလာပ်-
ဟူ၍ စိတ္တဇကလာပ် ၈-စည်း။

(၁) သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်,
(၂) သဒ္ဒနဝက ကလာပ်,
(၃) လဟုတာဒိ အဋ္ဌက ကလာပ်,
(၄) သဒ္ဒလဟုတာဒိနဝက ကလာပ်-
ဟူ၍ ဥတုဇ ကလာပ် ၄-စည်း၊ ပေါင်း ၁၆-စည်း။

အာဟာရဇ ကလာပ် ၂-စည်းကိုကား ရူပဘုံ၌မရအပ်၊ လက္ခဏာရုပ် ၄-ခု၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ် ၁-ခု၊ ဤ ၅-ခုတို့ကို ကလာပ်စည်း၌ မသွင်းအပ်။

မာတိကာစဉ် ပြီး၏။

ကလာပ်စည်းများကိုဝေဘန်ပြဆိုခြင်း

ယခုအခါ အစဉ်အတိုင်းစီစစ်၍ပြပေအံ့။ ။သဂြိုဟ်၌ ကာမဘုံသားတို့၌ ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌လည်း ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကို အဆိုမပါ၊ ပဝတ္တိအခါ၌လည်း "စက္ခုဒသကာဒီနိ စ ပါတုဘဝန္တိ" ဟူ၍ စက္ခုဒသက ကလာပ်ကစ၍ သိမ်းလေသောကြောင့် အစအဦးသာသော ဇီဝိတနဝက ကလာပ် ကျန်ရှိပြန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ကာမဘုံ၌ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်ကို မရအပ်ဟုဆိုကြကုန်၏၊ သဂြိုဟ်အလို ဆိုခွင့်ရှိပေ၏၊ ထို့ကြောင့် သဂြိုဟ်ဆရာပင်စီရင်အပ်သော ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယကျမ်း၌–

သန္တိ သဗ္ဗာနိ ရူပါနိ၊ ကာမေသု စတုသန္တတိ။
ဇီဝိတနဝကံ ဟိတွာ၊ ကလာပါ ဟောန္တိ ဝိသတိ။
ဇီဝိတနဝကံ နာမ၊ ရူပလောကေ ဝိသုံ သိယာ။

ဟူ၍ ကာမဘုံ၌ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်ကြဉ်သော ကလာပ် ၂၀-သာ ရကြောင်း၊ ရူပဘုံ၌သာ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ် ဖြစ်ကြောင်းကိုဆိုလေသည်။

မဏိမဉ္ဇူ ဆရာတော်မှုကား ကာမဘုံသား သန္တာန်တွင် ဝမ်းမီးဟုဆိုအပ်သော ပါစကတေဇောကောဋ္ဌာသမှာ ဇီဝိတနဝက ကလာပ် ရကြောင်းကို ဆိုပေ၏၊ စင်စစ်ကေန် အမှန်မှတ်ဘို့မှာမှုကား ထိုဝမ်းမီးဟုဆိုအပ်သော ပါစကဓာတ်မီး၌ရှင်း၊ "အာယု ဉသ္မာ စ ဝိညာဏံ"ဟူသော သံယုတ်ပါဠိတော်ပါဌ်၌ လာသော ကိုယ်စောင့်တရား ၃-ပါးတို့တွင် အကျုံးဝင်သော တကိုယ်လုံးကို ပျံ့နှံ့၍ တည်နေသော ပကတိကိုယ်ငွေ့ဟုဆိုအပ်သော ဉသ္မာအမည်ရှိသော ကိုယ်စောင့်ဓာတ်မီး၌ရှင်း၊ ဤ ၂-ပါးသော ဓာတ်မီးအစုတို့၌ ဇီဝိတနဝက ကလာပ် ကိုသာ ရအပ်ပါသတည်း၊ ဤအကြောင်းအရာသည် နောက်၌ထင်ရှားလာလတ္တံ့။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၊ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ္တိပါဠိ နာမရူပပုဒ်အဖွင့်၌ စိတ္တဇသဒ္ဒနဝက ကလာပ်,ဥတုဇသဒ္ဒနဝကကလာပ် ဟူ၍ နဝက ကလာပ် ၂-စည်းလာသည်ကိုယူ၍ သစ္စသံခိပ်၌ စိတ္တဇ သဒ္ဒနဝက ကလာပ်နှင့်တကွ ကလာပ်ပေါင်း ၂၂-စည်း လာပေသည်။

[ကလာပါ ဝိသတိ ဒွိဘိ၊ သစ္စသံခိပ်။]

ဝစီဝိညတ်နှင့်ကင်း၍ဖြစ်သော ဤသဒ္ဒနဝက ကလာပ်သည် အဘယ် အခါ၌ ဖြစ်သနည်းဟူမူ- အဋ္ဌသာလိနီဋီကာ ဝစီဝိညတ္တိကထာ၌ မဟာအဋ္ဌကထာနည်းအားဖြင့် လာသော ဝိတက္က ဝိပ္ဖါရသဒ္ဒ သည် သဒ္ဒနဝက ကလာပ်မည်၏၊တနည်းကား လူအများ စည်းဝေးရာအဝေး မှ ကြားရသော ပုဒ်, ဗျည်း,အက္ခရာ,သဒ္ဒါ,အနက်မထင်ရှားသော စိတ္တ သမုဋ္ဌာနဖြစ်သော အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် သံသည် ဝိညတ်ကင်းသော

သဒ္ဒနဝက ကလာပ်သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြကုန်၏။ [သစ္စသံခိပ် ဋီကာ ဟောင်း။]

ဝိတက္က ဝိပ္ဖါရသဒ္ဒ ဟူသည်ကား သူတပါးတို့ကြားအောင် စကား ပြောဆိုသည်မဟုတ်ဘဲ ခံတွင်းထဲတွင်သာ အားကြီးစွာသော ဝိတက်၏ အဟုန်ကြောင့် ပြောဆို ယောင်ယောင်ဖြစ်သော စကားပေတည်း။

မြို့ကြီး,ရွာကြီး, ပွဲကြီး,လမ်းကြီးရှိ၍ လူအများ စည်းဝေးရာ အဝေး မှ ကြားသောအသံသည် ဝေးသောသူမှာသာလျှင် ဝေးသောအတွက် ကြောင့် ပုဒ်,အက္ခရာမထင်လေသည်၊ အနီးနေသောသူတို့မှာ ထင်လင်း ပေသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိညတ်နှင့်တကွသာ ဖြစ်သင့်လေရကား ထို ဆရာတို့စကားကို အမှန်မယူအပ်။

တနည်း လက်ခုပ်တီးခြင်း, လက်ပမ်းပေါက်ခတ်ခြင်း စသည်တို့၌ ထိုသဒ္ဒနဝက ကလာပ်ကိုရအပ်သည်၊ [သစ္စသံခိပ်ဋီကာသစ်။] ထိုလက် ခုပ်တီးခြင်း, လက်ပမ်းပေါက်ခတ်ခြင်း စသည်တို့၌ ဖြစ်သော အသံသည် စိတ္တဇပင်မဟုတ်၊ စိတ္တပစ္စယဥတုဇသဒ္ဒသာ ဖြစ်ပေရကား ဤဋီကာကို လည်း မမှတ်အပ်။

အက္ခရာမထင်သော ငိုသံ, ရယ်သံ, ချေသံ, ချောင်းဆိုးသံ, တောက် ခေါက်သံ, လေချွန်သံ, လန့်၍အော်သံ, အော့သံ, အန်သံ, ယောင် ယမ်းသံ,ကျင်နာ၍ညည်းညူသံ,ရှူသံ, ရှိုက်သံ,မှုတ်သံ, ရှုပ်သံစသည်များ သည် စိတ္တဇသဒ္ဒနဝက ကလာပ်သာတည်း။[ငါတို့အလို]။ ။ထွက်သက်, ဝင်သက်ဟူသော ရှူသံ,ရှိုက်သံ၌ စိတ္တဇသဒ္ဒနဝက ကလာပ်ရသည်ကို ဆို သော ဋီကာများကို ထောက်သင့်ပါ၏။

စိတ္တဇအဿာသ ပဿာသမှိ ကောဋ္ဌာသမှိ ဩဇဋ္ဌမကဋ္ဌေ- ဝ သဒ္ဒေါ စာ တိ နဝ။ [သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ။]

ထိုသဒ္ဒနဝက ကလာပ်သည်ပင် ကိုယ်စိတ်အထူးခံ့ကျန်း၍ ငိုခြင်း, ရယ်ခြင်းစသည်ကို ပြုသောအခါ လဟုတာဒိကိုထည့်၍ သဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒွါဒသကကလာပ်ဖြစ်ပြန်သည်၊ ဥတုဇ၌ သဒ္ဒနဝကတွင် လဟုတာဒိ ကိုထည့်၍ သဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ်ဖြစ်သည်နှင့်အတူမှတ်။ [ငါတို့အလို။]

ရူပဘုံ ၁၀-စည်းသာ ဟူရာ၌ ယုတ္တိကား—

ရူပဿ ဒန္တတ္တကရ ဓာတုက္ခောဘာ ပဋိပက္ခပစ္စယ သမုဋ္ဌာ-
နော ရူပကာယော။

အစရှိသော ရူပကလျှာ အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ သပ္ပါယဥတု, သပ္ပါယစိတ္တ, သပ္ပါယအာဟာရကိုမှီဝဲရ၍ အဇ္ဈတ္တဓာတ် ၄-ပါးတို့၏ အထူးညီမျှသာယာလှသော အခါ လဟုတာဒိသည်ဖြစ်၏၊အသပ္ပါယဥတု စသည်နှင့် တွေ့ရ၍ အဇ္ဈတ္တဓာတ် ၄-ပါးတို့ လှုပ်ရှားဖောက်ပြန်၍နေသောအခါ လဟုတာဒိဖြစ်ခွင့်မရ၊ ထိုကဲ့သို့ ဓာတ် ၄-ပါး ဖောက်ပြန်၍ ရူပကာယ မအီမသာရှိသော အခါ၌ကား လဟုတာဒိတ္တယ မပါသော ရှေးကလာပ်စုသာဖြစ်သည်၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံမည်သည်ကား ဓာတ် ၄-ပါးတို့ လှုပ်ရှား ဖောက်ပြန်ခြင်း ဟူ၍ပင် ရှိကောင်းသည်မဟုတ်၊ အခါ ခပ်သိမ်း အမြဲလျှင် သာယာညီညွတ်သော ရူပကာယသာ ဖြစ်ပေရာသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာတို့၏အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သမျှသော စိတ္တဇရုပ်,ဥတုဇရုပ်တို့သည် ပေါ့ပါးခြင်းဟူသော လဟုတာရုဏ်,နူးညံ့ခြင်းဟူသော မုဒုတာရုဏ်, အမှု၌ခံ့ခြင်းဟူသောကမ္မညတာရုဏ်တို့နှင့် တရံတဆစ်မျှကင်းလွတ်ရသော အခွင့်မရှိကုန်၊ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ လဟုတာဒိတ္တယမှ ကင်းလွတ်သော စိတ္တဇကလာပ်, ဥတုဇကလာပ်ဟူ၍ မရှိပေရာ၊ လဟုတာဒိတ္တယ မဖြစ်ကောင်းသော အဝတ်,ပုဆိုး,ဘုံဗိမာန်စသော ဗဟိဒ္ဓဥတုဇတို့၌သာ လဟုတာဒိကင်းသော ကလာပ်ရှိပေရာသည်။[ငါတို့အကြံ။]

မူလဋီကာ ဆရာသည်ကား ဓမ္မဟဒယဝိဘင်းပါဠိတော်မှာ ဗြဟ္မာတို့၏ ပဋိသန္ဓေကာလ, ပဝတ္တိကာလတို့၌ ရထိုက်သော အာယတန, ဓာတ်, အာဟာရတို့ကိုမေး၍ ဖြေတော်မူရာ ဂန္ဓာယတန, ရသာယ-တန,ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန,ကဗဠီကာရာဟာရဟုံ့ကိုပယ်၍—

ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဆ အာယတနာနိ ပါတုဘ-ဝန္တိ၊ တယော အာဟာရာ ပါတုဘဝန္တိ၊

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် ရူပဘုံ၌ ရထိုက်သော ကလာပ်ဟူသမျှတို့၌ ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာဟူသောရုပ် ၃-ခုကို နုတ်၍

ဇီဝိတဆက္က, စက္ခုသတ္တကစသည်ဖြင့်သာ ကလာပ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းလို သည်။

ဤပါဠိတော်၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနသည်လည်း ပယ်နုတ်ရာ ပါသည်သာ ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း ပဌာန်း၌ ရူပဘုံမှာ မဟာဘုတ် ၄-ပါး ကို ဟောတော်မူလျက် နိုပြန်သောကြောင့်ရင်း၊ မဟာဘုတ် ၄-ပါးမရှိ ပေက ရူပကာယပင် ရှိကောင်းတော့သည် မဟုတ်လေသောကြောင့် ၎င်း၊ မဟာဘုတ် ၄-ပါးမှာရှိပေသည်သာအမှန်ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ရှိပါသော် လည်း တွေ့ထိခြင်းဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗကိစ္စ မတပ်ကောင်းသောကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနကို ပယ်ချလေသည်။[ဋီကာဆရာအလို။]

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနနှင့်အတူပင် ရူပဘုံမှာ ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာတို့လည်း ဂန္ဓကိစ္စ,ရသကိစ္စ, ဩဇာကိစ္စမတပ်ရသောကြောင့်သာ ပယ်ရာပါရလေ သည်၊ အချင်းခပ်သိမ်း မရှိလေသောကြောင့် ပယ်လေသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ရူပဘုံမှာ ဂန္ဓ,ရသ,ဩဇာတို့နှင့်တကွ ဇီဝိတနဝက, စက္ခု ဒသကစသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာအရှင်တို့ ဖွဲ့စည်းသော အတိုင်းကိုသာ အမှန်ပြုအပ်၏။[အနုဋီကာအလို။]

[အကျယ်မှာဓမ္မဟဒယ ဝိဘင်းပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနုတို့၌ ရှုလေ။]

ကလာပ်စည်းများကို ဝေဘန်ပြဆိုခြင်းပြီး၏။

ကလာပ်စည်း၌ မသွင်းရသော တရားများ

လက္ခဏာရုပ် ၄-ခု,အာကာသဓာတ်တို့ကို ကလာပ်စည်း၌ မသွင်း ရာမှာ—နှမ်းပုံနှမ်းစု၌ တခုခုသော နှမ်းစေ့တို့၏အဆုံး အကြားဖြစ် သော ပရိစ္ဆေဒသည်ရှိ၏၊ ထိုပရိစ္ဆေဒကြောင့် တခုတခုသော နှမ်းစေ့ တို့၏ အပိုင်းအခြားကိုသိရ၏၊ ထို့အတူ လူသဏ္ဌာန်, နွားသဏ္ဌာန် စသည်ဖြင့် ပေါင်းစု၍နေသော ကလာပ်ခဲတို့၌ တခုတခုသော ကလာပ် တို့၏ အပိုင်းအခြားဖြစ်သော ပရိစ္ဆေဒသည် ရှိ၏၊ ထိုအပိုင်းအခြား သည် အာကာသဓာတ်မည်၏၊ ထိုအာကာသဓာတ်သည် အဘယ်

ကလာပ်ဘက်၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခွင့်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ကလာပ်စည်း၌ မသွင်းရလေသည်။

လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုတို့သည်ကား ကလာပ်တို့၏ ဥပါဒ်အခိုက်, ဌီအအခိုက်,ဘင်အခိုက်ကို မှတ်ကြောင်းမျှသာ ဖြစ်ကုန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ကလာပ်စည်း၌ မသွင်းရလေသည်၊ သင်္ဂြိုဟ်ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ။[ကလာပါနံပရိစ္ဆေဒ၊ လက္ခဏတ္တာ ဝိစက္ခဏာ။ နကလာပင်္ဂမိစ္စာဟု၊ အာကာသံ လက္ခဏာနိ စ။ ။။၎င်း။]

၅၂၁အာကာသဓာတ်မှာ သင့်မြတ်၏၊ လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုမှာ ထိုအကြောင်းမသင့်၊ ကလာပ်တို့၏ အခိုက်အတန့်ကို မှတ်ကြောင်းသည် လက္ခဏာရုပ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ကလာပ်တို့၏ ဝိကာရသည် ဝိကာရရုပ်ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိကာရရုပ် ၅-ခုတို့သည်လည်း ကလာပ်၌မဝင်သင့်သည် ဖြစ်ကုန်ရာသည်၊ နေရာကျမှာမူကား ကေပ္ပါဒစသော သဟဇုတ္တိအင်္ဂါပင်မရှိကုန်ငြားသော်လည်း ဝိကာရရုပ် ၅-ခုတို့သည်ကလာပ်ကို ကွဲပြားအောင် အထူးပြုနိုင်ပေကုန်သည်၊ လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုတို့မှာမူကား ကလာပ်တိုင်းမှာ ပါရလျက်ရှိလေသောကြောင့် ကလာပ်တို့ကို ကွဲပြားအောင် အထူးမပြုနိုင်ပေကုန်၊ ထို့ကြောင့် ကလာပ်စည်း၌ မပါကုန်သည်။ [ငါတို့အလို။[

ကလာပ်စည်း၌မသွင်းရသောတရားများ ပြီး၏။

ကလာပ်စည်း၌ ပါဝင်သည့်ရုပ်များပွားနည်း

ခေါက်၍မေးသော် [ရုပ်သေးတရာရ၏] ဟူသော ရှေးစကား၌ ရုပ်သေး ၁၀၀-တွက်နည်းကို ဓာတုကထာ,အနုဝဏ္ဏနာကျမ်း,သင်္ဂြိုဟ်နိသျှဟောင်း, အကောက်ဟောင်း, အဓိပ္ပါယ်ဟောင်းများ၌ တုံးမှာ သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ် ၈-ခုရှိသည်၊ ၎င်းကို လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုနှင့် မြှောက်သော် ၃၂-ဖြစ်၏။ ။အဋ္ဌကကလာပ်ရင်း ရုပ် ၈-ခု၌အကြား ၇-ခုသည် အာကာသဓာတ် ၇-ခု၊ ပေါင်းသော် ၃၉-ခုဖြစ်၏။ ။အသစ်ဖြစ်လာသော သဒ္ဒနဝက ကလာပ်မှာလည်း ထို့အတူ မြှောက်ပွားလောင်းစွက်သော် ၄၄-ခုဖြစ်၏၊ ၂-စုပေါင်း ၈၃-ခုဖြစ်၏၊ ၎င်းတွင်

မူလ ကလာပ်ရင်း ၂-ခုကို ရုပ် ၁၇-ပြ၍ထည့်သော် ရုပ်ပေါင်း ၁၀၀-ဖြစ်၏ဟု ဖြေကြကုန်၏။

ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးသော စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ ကလာပ်တို့တွင် ကာယဝိညတ္တိ နဝက ကလာပ်စသည်တို့၌ ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, လဟုတာ,မုဒုတာ,ကမ္မညတာဟူသော ဝိကာရရုပ်တို့ကို ကလာပ် ၁-ခုတွင် ၁-ခု၁-ခုသာ ရေတွက်ကုန်သည်၊ စိတ္တဇမဟာဘုတ် ၄-ပါးဖြစ်၍ ကာယဝိညတ်သည် ၄-ခု၊ ဝစီဝိညတ်သည် ၄-ခု၊ လဟုတာဒိသည် ၄-ခု စသည်ဖြင့် မရေတွက်ကုန်၊ ထို့အတူ လက္ခဏာရုပ်တို့သည်လည်း ကလာပ် ၁-ခုမှာ ၁-ခုစီသာ ရေတွက်သင့်ကုန်သည်၊ ကလာပ် ၁-ခုလုံး၏ဥပါဒ်သည် လက္ခဏာရုပ် ၁-ခု၊ကလာပ်၁-ခုလုံး၏ဌီသည်လက္ခဏာရုပ်၁-ခု၊ ကလာပ်တခုလုံး၏ ဘင်သည် လက္ခဏာရုပ်၁-ခု၊ ဤသို့သာ ရေတွက်သင့်သည်၊ ဓာတုကထာဋီကာ။ [အရူပါနံ ပန နိပ္ဖတ္တိအာဒိ–ဘူတာနိ ရူပကလာပ ဇာတိအာဒီနိ ဝိယ သဟုပ္ပန္နမာန စတုက္ခန္ဓ–ကလာပ နိဗ္ဗတ္တိအာဒိဘာဝတော ဧကေကဘူတာနိ။ ။ဋင်း။]

အာကာသဓာတ် မည်သည်လည်း ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကလာပ်တို့၏အပိုင်းအခြားသာဖြစ်၍ ကလာပ်တို့၏ပြင်ဘက်၌သာ ရှိပေသည်၊ တခုသောကလာပ်၏အတွင်း၌ ရုပ်ချင်းချင်းခြားကြသော အာကာသဟူ၍ပင် မရှိ၊ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယကျမ်း၌လည်း လက္ခဏာရုပ် ၄-ခု၊ အာကာသဓာတ်၊ ဤ၅-ခုတို့ကို ၁-ခု၁-ခုသော ကလာပ်၌ ၅-ခု၅-ခုသာ အရုံထားလေသည်။

လက္ခဏာ ကာသရူပါနိ၊ ကလာပေသု တဟိံ တဟိံ။
ပဉ္စပဉ္စေတိ ရူပါနိ၊တိ သတံ သောဠသာဓကံ။ ။ဋင်း

ကလာပ်ပေါင်း ၂၁-စည်းကို အစိတ်စိတ်ဖြေသော် ရုပ်ပေါင်း ၂၁၁-ရသည်၊ ကလာပ် ၂၁-တွင် ၁-စည်း၁-စည်း၌ ၅-ခု၅-ခုစီ ပြ၍ လက္ခဏာ, အာကာသပေါင်း ၁၀၅-ခု၊ ၂-စုပေါင်း ၃၁၆-ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဓာတုကထာ, အနုဝဏ္ဏနာ စသော ကျမ်းတို့၌ ရုပ်ပွားနည်းများသည် နှီးမွမ်းဘွယ်မရှိဟုမှတ်။

ကလာပ်စည်း၌ ပါဝင်သည့်ရုပ်များ ပွားနည်း ပြီး၏။

ကလာပ်အပြားရေတွက်နည်း

ယခုအခါကေသံ,လောမစသော မြေအစု-၂၀၊ ပိတ္တ, သေမှစသော ရေအစု-၁၂၊ ပါစကတေဇောစသော မီးအစု-၄၊ ဥဒ္ဓင်္ဂမဝါတ စသော လေအစု-၆၊ ပေါင်း ၄၂-ခုသောအစုတို့၌ ရထိုက်သည် အားလျော်စွာ ဖြစ်ကြကုန်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကို အကျဉ်းဆိုအံ့၊

၁-အစာသစ်၊ ၂- ကျင်ကြီး၊ ၃-ကျင်ငယ်၊ ၄-ပြည် ၌-၄ ကောဋ္ဌာသမှာ ဥတုဇအဋ္ဌကကလာပ် ၁-ခုစီသာရသည်၊ ပါစက တေဇောမှာ ဇီဝိတနဝက ကလာပ် ၁-ခုသာရသည်၊ ထွက်သက်, ဝင်သက် မှာ စိတ္တဇ အဋ္ဌကကလာပ် ၁-ခုသာရသည်။ ။ကေဇ ၆-ခုပြီး၏။

၁-ချွေး၊ ၂-မျက်ရည်၊ ၃-တံတွေး၊ ၄-နှပ်-၌ ၄-ကောဋ္ဌာသ မှာ ဥတုဇ အဋ္ဌက ၁-ခု၊ စိတ္တဇ အဋ္ဌက ၁-ခုစီရသည်။ ။ဒွိဇပြီး၏။

၁-ဆံ၊ ၂-အမွေး၊ ၃-ခြေသည်း, လက်သည်း၊ ၄-သွား၊၅-အရေထူ ၆-အသား၊ ၇-အကြော၊ ၈-အရိုး၊၉-ခြင်ဆီ ၊၁၀-အညှို့၊ ၁၁-နှလုံး၊ ၁၂-အသည်း၊၁၃-အမြှေး၊ ၁၄-အဖျဉ်း၊၁၅-အဆုတ်၊၁၆-အူမ၊၁၇- အူသိမ်၊ ၁၈-ဦးနှောက်၊ ၁၉-သည်းခြေ၊ ၂၀-သလိပ်၊ ၂၁-သွေး၊၂၂- အဆီခဲ၊ ၂၃-အဆီကြည်၊ ၂၄-အစေး၊ ၂၅-သန္တာပဓာတ်မီး၊၂၆- ဒါဟဓာတ်မီး၊ ၂၇-ဇရာဓာတ်မီး၊ ၂၈-ဆန်လေ၊ ၂၉-စုန်လေ၊ ၃၀- ဝမ်းတွင်းလေ၊ ၃၁-အူတွင်းလေ၊ ၃၂-အကြောလျှောက်လေ၊ ၌ ၃၂-ခုသော ကောဋ္ဌာသတို့သည် ကံ,စိတ်,ဥတု,အာဟာရ စတုဇတို့ တည်း။

ထိုတွင် မီး ၃-စု၊ လေ ၅-စုဟူသော ၈-စုတို့၌ စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ အဋ္ဌက ၃-စုစီ၊ဇီဝိတနဝက ၁-စုစီ၊ ကြွင်းသောမြေ ၁၈-စု၊ ရေ ၆-စုဟူသော ၂၄-စုတို့၌ စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ အဋ္ဌက ၃-စုစီ၊ ကာယဒသက, ဘာဝဒသက ၂-စုစီ၊ မံသ၌ စက္ခုဒသက, သောတဒသက, ဃာနဒသက, ဇိဝှါဒသက, ဥတုဇ-စိတ္တဇ သဒ္ဒနဝ က ၂-စုစီ၊အဋ္ဌကပေါင်း-၁၀၉၊ နဝကပေါင်း-၁၁၊ ဒသကပေါင်း-၅၃၊ စုစုပေါင်း-၁၇၃၊ ရုပ်ပေါင်း-၁၅၀၁။

(က) ဘေပညာသ ဒသေကဋ္ဌ၊ နဝုတ္တရသတာနိ စ။
ဒသကာ နဝကာ စေဝ၊ အဋ္ဌကာ စ သိယုံ ကမာ။

(ခ) သေကပဥ္စသတံ ကာယေ၊ သဟဿနွံ ပဝတ္တတိ။
ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယေ ရူပံ၊ နိပ္ဖန္နံ ဓာတု ဘေဒတော။ [သစ္စသံခိပ်။]

(က-ခ) ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယေ၊ ပြည့်စုံသော ဣန္ဒြေရှိသော။ ကာယေ၊ ကိုယ်၌။ ဓာတု ဘေဒတော၊ ဓာတ် ၄-ပါးလွန်သော ကောဋ္ဌာသတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကမာ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ဘေပညာသ၊ ၅၃-ခုကုန်သော။ ဒသကာစ၊ ဒသက ကလာပ်တို့သည်၎င်း။ ဒသေကံ၊ ၁၁-ခုသော။ နဝကာစ၊ နဝက ကလာပ်တို့သည်၎င်း။ နဝုတ္တရသတာနိ၊ ၉-ခုလွန်သော ၁၀၀-ကုန်သော။ အဋ္ဌကာစ၊ အဋ္ဌက ကလာပ်ရုပ်တို့သည် ၎င်း။ သိယုံ၊ဖြစ်ကုန်၏။ နိပ္ဖန္နံ၊ နိပ္ဖန္နဖြစ်သော။ တံရူပံ၊ ထိုရုပ်သည်။ သေကပဥ္စသတံ၊ ၅၀၁-ခုသည်၎င်း။ သဟဿံ၊ တထောင်သည်၎င်း။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

ဤအရာ၌ သန္တာပမီး, ဒါဟမီး, ဇရာဟူသော မီးအစု ၃-ခု၊ ဆန်လေ, စုန်လေ, ဝမ်းတွင်းလေ, ~~မ~~တွင်းလေ, အင်္ဂြောလျှောက် လေဟူသော လေအစု ၅-ခု၊ ဤ ၈-ခုတို့၌ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ကို ရအပ်ကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ မဟာဋီကာ၊ သစ္စသံခိပ်၊ ၎င်း ဋီကာဟောင်း၊ ၎င်းဋီကာသစ်တို့၌ လာသောကြောင့် ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်၏ ကာမဘုံ၌ ရထိုက်ကြောင်းကို သိအပ်၏။

ကလာပ်အပြား ရေတွက်နည်း ပြီး၏။
ဤတွင် ကလာပ်စည်း အကြောင်းပြီး၏။
ဤတွင် ရုပ်တို့၏ဖြစ်စဉ်ကို ဆိုသောအခန်းပြီး၏။

ရုပ်တို့၏ ချုပ်ပုံ ပြတ်စဲပုံ
၇။ ရုပ်ကလာပ်တို့၏အတိုးအဆုတ်
အရွယ်ဖြင့်ဝိုင်းခြားပုံ

ယခုအခါ စတုဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ပုံပြတ်စဲပုံအစဉ်ကို ဆိုပေအံ့။ ။ ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီခဏမှစ၍ မိမိတို့၏ အသက်တမ်းကို ၃-ဘို့ဘို့၍—

(၁) ပဌမအဘို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် အာဟာရလျှင် အဖော်သဟဲရှိသော တကိုယ်လုံး၌ရှိသော ဓာတ်မီးတို့သည် ဤကိုယ်ကောင်ကိုတနေ့တခြား တိုးပွားစေကုန်၏၊ နယ်ချဲ့ကုန်၏၊ သတ္တဝါ မျိုးအားလျော်စွာ လုံးရပ်သဏ္ဌာန် ဖြစ်လာကုန်၏၊ ဥတုဇရုပ် ချဲ့တိုင်း ချဲ့တိုင်းလည်း ကမ္မဇရုပ်, စိတ္တဇရုပ်တို့သည် အနွံလိုက်၍ ဖြစ်ရကုန်၏။

(၂) ဒုတိယအရွယ်အလယ်ပိုင်းသို့ရောက်လျှင် အတိုးအဆုတ်မျှတကုန်၏။

(၃) တတိယအရွယ်သို့ တက်သောအခါမှစ၍ ထိုအာဟာရနှင့်တကွသော ဓာတ်မီးတို့၏ အစဉ်အတိုင်း အားနည်း၍ အတိုးကားနည်းပါး၊ အဆုတ်သာများသဖြင့် လုံးရပ်သဏ္ဌာန် တဖြည်းတဖြည်းသေးငယ်ကြုံလှီရလေ၏။

အကျယ်ပြပုံ

ဤအကြောင်းကို ကောင်းကောင်း ထင်လင်းစေခြင်းငှါ အာယုကပ်တို့၏ဆုတ်ပုံတက်ပုံနှင့်တကွပြဦးအံ့။ ။ပြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် တက်လေသော ကမ္ဘာပျက်ရေသည် အစဉ်အတိုင်းလျော့ကျ၍ အောက်ပြဟ္မာ့ပြည်၊ နတ်ပြည်တို့တည်ထောင်ခဲ့၍ မနုဿပြည် တည်ရာအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ ပြဟ္မာတို့သည်စုတေ၍ လူ့ဥပပါတ် ဖြစ်လာကြကုန်၏၊ ထိုအခါ မြေ,မြင့်မိုရ်, စကြဝဠာတောင်, နေ,လ, နက္ခတ်, တာရာဟူ၍ မရှိသေး၊ စကြဝဠာ ကုဋေတသိန်းသည် တပြင်တည်းသော ရေအပြင်သာဖြစ်၏၊ မှောင်အတိသာဖြစ်၏။

[ကောဒကီဘူတံ ခေါ ပန ဝါသေဋ္ဌ တေန သမယေန ဟောတိအန္ဓကာရော၊သုတ်ပါထေယျ အဂ္ဂညသုတ်ပါဠိတော်။]

ထိုကမ္ဘာဦးသူ လူ့ဥပပါတ်တို့သည်ကား—

(က) ပြဟ္မာတို့ကဲ့သို့ တန်ခိုး ဇုဒ္ဓိပါဒ် ရှိကုန်၏။

(ခ) ပကတိ ကိုယ်ရောင်တို့သည်လည်း နေရောင်, လရောင်ကဲ့သို့ ရှိကုန်၏။

(ဂ) ဈာန်ကို ပွားများ၍ ဈာနပီတိကို အစာအာဟာရပြု၍—

(ဃ) ကောင်းကင်ပြင်၌ ဇာရိယာပုတ် လေးပါးတို့ဖြင့် ချမ်းသာစွာ နေကြကုန်၏။

(င) နှစ်ပမာဏအားဖြင့် အသင်္ချေ အသင်္ချေ မရေတွက်နိုင်အောင်ပင် ရှည်ကြာ၏။

တေစ ပေါဟန္တိ မနောမယာ ပီတိဘက္ခာ သယံပဘာ အန္တ-
လိက္ခစာရိနော စ သုဘဋ္ဌာယိနော ဒီဃမဒ္ဓါနံ တိဋ္ဌန္တိ။
[ဂုင်းပါဠိတော်။]

ဤသူတို့ကား ဖြူဖွေးသော ထိုကဲ့သို့ အလွန် စင်ကြယ် ကြပေကုန်၏၊ ကာလရှည်လတ်သော် စကြဝဠာ ကုဋေတသိန်းနှင့်အမျှ တပြင်တည်းတည်သော ရေပေါ်၌ မဟာလှေကားပန်း အဆင်းကဲ့သို့, ထိန်ထိန်ဝါဝင်းသော အဆင်းရှိသော နတ်ညီဇာကဲ့သို့, မွေးကြိုင်သော အနံ့ရှိသော ပျားလသို့အရသာကဲ့သို့ အလွန် ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော မြေဆီမြေလွှာသည် ရေအပြင်အားလုံးကို ဖုံးပိတ်၍ ပေါ်ပေ၏။

[ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ ပါဠိတော်များကိုထောက်သော် ထိုမြေဆီမြေလွှာသည် ယခုလည်း မြေအောက်အပြင်ရေပေါ်တွင်ရှိသည်ဟုယူအပ်၏။]

ထိုအခါ အချို့သောသူတို့သည် အဆင်းအနံ့တို့၌ သာယာသဖြင့် ထိုမြေဆီကို လက်ညှိုးဖြင့်ယူ၍ လျက်ကြကုန်၏။ အဆင်း, အနံ့တို့၌ သာယာသောတဏှာသည် ကမ္ဘာတွင် ကိသေသာ ဖြစ်ထွန်းရန်,အလုံးစုံ ဆုတ်ယုတ်ရန် အစပေတည်း၊ ထိုမြေဆီသည် လျှာဖျား၌ တင်ကာမျှဖြင့်ပင် အကြောခုနှစ်ထောင်စိမ့်၏။

ဇိဝှါဂ္ဂေ ဌပိတမတ္တာယ သတ္တ ရသဟရဏီ သဟဿာနိ
ဖရိတွာ မနာပါ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ [အဂ္ဂညသုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ထိုအခါထိုမြေဆီ၌တပ်သောတဏှာသည် တည်၏၊ထိုသူတို့ကို မြင်၍ အများလူတို့ပင် လျက်ကြကုန်၏၊ နောက်အခါ လျက်ရုံနှင့် အာသာမပြေကြကုန်မူ၍ အလုပ်အလွေ့ပြု၍ သုံးဆောင်ကြကုန်၏၊ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါတို့သည် တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်လေကုန်၏၊ ရှည်လတ်သော် ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါတို့သည် ကွယ်လေကုန်၏။ မြေအောက်၌ အနန္တစကြဝဠာတိုင်အောင် တပြင်တည်းတည်သော အထုယူဇနာ ၄-သိန်း

ဂ-သောင်းရှိသော ကမ္ဘာခံရေကား ရေငံတည်း၊ ကမ္ဘာပြုမိုယ်းရေကား ရေချိုတည်း၊ ထိုရေချိုသည် ကုန်ခန်းမည်ပြုသောအခါ ရသပထဝီမြေဆီ ဖြစ်လာသတည်း။

မခုရောဒကံ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆမာနံ ဥပရိ ရသပထဝိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ။[ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။]

[ပါဠိတော်၌ ဥပပါတ်လူတို့ဖြစ်လာ၍ ကြာမြင့်မှ ရသပထဝီမြေဆီဖြစ်လာသည်ဟူ၍ လာ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ကား မြေဆီဖြစ်ပြီးသော အခါမှ ဥပပါတ်လူတို့ဖြစ်လာသကဲ့သို့-လာ၏၊ မြေကြီးမှာမူကား အဘယ်အခါဖြစ်သည်ဟူ၍ တိုက်ရိုက်မလာ၊ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ကား မြေပေါ်ပြီးမှ မြေဆီဖြစ်သကဲ့သို့-လာ၏၊ ပါဠိတော်၌ကား စကြဝဠာ ကုဋေတသိန်းတိုင်အောင် တပြင်တည်း တည်နေသော ရေပြင်ပေါ်မှာ ရသပထဝီမြေဆီဖြစ်သည်ဟုလာ၏၊ "ရသပထဝီ ဥဒကသ္မိံ သမတာနိ"ပါဠိတော်၊]

၍ရသပထဝီသည်ပင် အသရှေ့အသရှေ့ မရေတွက်နိုင်အောင် ကြာမြင့်စွာတိုးပွား၍ မဟာပထဝီ, မြင့်မိုရ်တောင်, စကြဝဠာတောင်, ဟိမဝန္တာတောင်စသော အဆောက်အဦကြီးတို့ဖြစ်လာသည်ဟု ယူရန်ရှိသည်၊ ထိုကမ္ဘာဦးသူတို့ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ ကွယ်ပရာတွင်မှ ကမ္ဘာ့တန်းဆာ ဓမ္မတာအားဖြင့် တခုတခုသော စကြဝဠာတိုက်၌ ဖြစ်မြဲတိုင်းသော နေဗိမာန်,လဗိမာန်, နက္ခတ်,တာရာအပေါင်းတို့သည် ပေါ်လာကုန်၏။

[ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ကား တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင် မြင့်မိုရ်တောင်,စကြဝဠာတောင်,ဟိမဝန္တာတောင်,နေ,လ,နက္ခတ်,တာရာတို့သည် ကပြိုင်နက်ပေါ်ကုန်သည်-ဟူ၏၊ ပါဠိတော်၌မြင့်မိုရ်,စကြဝဠာ,ဟိမဝန္တာများကိုနေ,လ,နက္ခတ် တာရာတို့နှင့်အတူပေါ်သည်-ဟုဟောသောကြောင့်ငင်း၊ မြေနှင့်စပ်သောမြင့်မိုရ်, သတ္တရဘန်,စကြဝဠာ, ဟိမဝန္တာများသည် မြေနှင့်သာ အဖြစ်အပျက်တွဲဘက်သင့်လေသောကြောင့်ငင်း၊နေ,လ,နက္ခတ်, တာရာတို့ မပေါ်မီပင် မြင့်မိုရ်, သတ္တရဘန်,စကြဝဠာ, ဟိမဝန္တာများတို့ ပေါ်စပြုကုန်သည်ဟု ယူရန်ရှိသည်။]

၍၌ ရသပထဝီ မြေဆီကိုစားကြ၍ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်သည်ကိုသိရသဖြင့် ထိုသူတို့၏ သဏ္ဍာန်ကိုပြုသောဓာတ်မီးသည် တရွေ့ရွေ့အားအင်ဆုတ်ယုတ်၍ အသက်တမ်းလည်းတရွေ့ရွေ့ဆုတ်ယုတ်သည်ကို သိအပ်လေသတည်း၊ ပရမတ္ထဓမ္မအရာ

၌သိမ်မွေ့သည်၊အလွန်သိမ်မွေ့သည်၊အလွန်ထက်အလွန်သိမ်မွေ့သည်ကို အားရှိခေါ်သည်၊ကြမ်းသည်၊ အလွန်ကြမ်းသည်၊ အလွန်ထက်အလွန် ကြမ်းသည်ကို အားနည်းခေါ်သည်၊ ထိုသူတို့သည် ပီတိဈာန်ကို အာ ဟာရပြုသောအခါ ဓာတ်မီးသည် လူ၌ အထွတ်အထိပ် သိမ်မွေ့သည်၊ မြေဆီကိုစားကြသောအခါ အာဟာရကြမ်းသည်နှင့် ဓာတ်မီးလည်း အဆင့်ဆင့်ကြမ်းလေသည်၊ ဓာတ်မီး အဆင့်ဆင့် အားပြော့လာသော ကြောင့် ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်တို့၌တည်သော ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ် သည် တရွေ့ရွေ့တိုရလေသည်၊ အသချေ်ရှည်ကြီး, အသချေ်ရှည်ငယ် ဖြစ်၍ ကုန်တော့သည်။

ဤသို့ အသက်တမ်းရှည်သည်,တိုသည်,တက်သည်,ဆုတ်သည် ဟူရာ တို့၌ ရှေးကံဟောင်းသည် ပဓာနမဟုတ်၊ အဇ္ဈတ္တသြဇာ, ဗဟိဒ္ဓသြဇာ ဟူသော ဓာတ်ဆီနှင့် အဇ္ဈတ္တဓာတ်မီး, ဗဟိဒ္ဓဓာတ်မီး တို့သည်သာ ပဓာနဖြစ်ကြပေကုန်သည်၊ ထိုဓာတ်ဆီ ၂-မျိုး၊ ဓာတ်မီး ၂-မျိုးတို့ အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့သဖြင့် အားအင်တိုးတက်၍သွားလျှင် အသက် တမ်း တိုးတက်သည်၊အဆင့်ဆင့် ကြမ်းထမ်းသဖြင့် အားအင်ဆုတ်ယုတ် ၍သွားလျှင် အသက်တမ်း ဆုတ်ယုတ်သွားသည်၊ဓာတ်ဆီ, ဓာတ်မီးတို့၏ အားရှိ,အားမဲ့ဖြစ်ရသည်မှာလည်း သတ္တဝါအများနှင့် ဆက်ဆံသော ဒုစရိုက်,သုစရိုက်သည်ပင် အကြောင်းရင်းပေတည်း။

သတ္တဝါအများ၌ ဖြစ်ကြသော ဒုစရိုက်ကံသည် မြေ, ရေ,တော, တောင်အစရှိသော သြကာသလောကဓာတ်ကို ချောက်ချားခေါင်းပါး စေနိုင်သည်၊အနည်းငယ်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ သုစရိုက်မှုသည် မထွန်းကားနိုင်၊ ထို့အတူ သတ္တဝါအများ၌ဖြစ်ကြသော သုစရိုက်ကံစု သည် သြကာသလောကဓာတ်ကို ရွှမ်းစိုဆူဖြိုးစေနိုင်သည်၊ အများ၏ အတွင်း၌ အနည်းငယ်မျှသော မသူတော်တို့၏ ဒုစရိုက်မှုသည် မထွန်း ကားနိုင်။

ချောက်ချားခေါင်းပါးသော သြကာသလောကမှဖြစ်သော သစ်ပင်, ချုံနွယ်, မြက်, စပါး, ကောက်, ပဲမျိုးစသော သင်္ခါရလောကတို့ သည်လည်း ချောက်ချား ခေါင်းပါးကုန်တော့သည်၊ ချောက်ချားခေါင်း ပါးသော သြကာသလောက, သင်္ခါရလောကမှ ဓာတ်ဆီ, ဓာတ်မီး

တို့နှင့်ကြီးပွားရသော လူဟူသော သတ္တလောကသည်လည်း ချောက်ချား ခေါင်းပါးလေတော့သည်၊ တိရစ္ဆာန်တို့လည်း လူအားလျော်စွာ အတိုးအဆုတ်ဖြစ်လေတော့သည်၊ နတ်, ဗြဟ္မာ, ငရဲ,ပြိတ္တာတို့မှာမူကား ဩကာသလောက, သင်္ခါရလောကမှဖြစ်သော ဓာတ်ဆီ, ဓာတ်မီးတို့ ကို အားကြီးစွာမမှီရမူ၍ ကံဟောင်းကိုသာ အားကြီးစွာ မှီရသည်နှင့် ထိုသူတို့၏သဏ္ဌာန်ကို ဩကာသလောက, သင်္ခါရလောကတို့ များစွာ အထူးမပြုကုန်၊ ရှမ်းစို ဆူဖြိုးသော ဘက်မှာလည်း ပြန်၍ သိပါလေ။

၌ကမ္ဘာဦးအခါ၌ အသက်အသချေအကျိုးပေးမည့်ကံသည် တရာ တမ်း,ဆယ်နှစ်တမ်းမှာမှ ပေးလေရမူ အသက်တရာ, အသက်ဆယ်နှစ် မျှသာ ရှည်စေနိုင်သည်၊တရာတမ်း, ဆယ်နှစ်တမ်း၌ အနှစ်တရာ,အနှစ် တဆယ်ရှည်စေနိုင်မည့် ကံသည် အသချေတမ်းမှာမှ ပေးလေရမူ အသက်အသချေ ရှည်စေနိုင်သည်။

ထို့အတူ အသချေတမ်း၌ လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာ မင်းအဖြစ်ကိုပေးမည့်ကံသည် ယခုပေးလေရမူ ယခုရှိကြသော မင်းများ အနေသာ ပေးနိုင်သည်၊ အသချေတမ်း၌ ကုဋေတရာ ကြွယ်ဝသော သူဌေးအဖြစ်ကို ပေးမည့်ကံသည် ယခုပေးလေရမူ စားရ,ဝတ်ရ,မျှတနိုင် ရုံသာ ပေးနိုင်သည်။

၌သို့လျှင် အများနှင့်ဆိုင်သော အသက်တမ်း, လုံးရပ်သဏ္ဌာန်တို့ ၏ အတိုး,အဆုတ်များ၌ အသီးအသီးသော မိမိတို့၏ ရှေးကံဟောင်း သည် အရာမဟုတ်၊ အစဉ်အဆက် အများလှေကျက်သော သုစရိုက်, ဒုစရိုက်မှုတို့၏ တိုးခြင်း,ဆုတ်ခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓ ဓာတ်ဆီ၊ အဇ္ဈတ္တ,ဗဟိဒ္ဓဓာတ်မီး ၂-ပါးတို့၏အားတိုးခြင်း, အားဆုတ် ခြင်းသည်သာ ပမာဏဖြစ်ပေသတည်း၊ ၌အကြောင်းကိုမူကား မြတ်စွာ ဘုရားတို့၏ အသက်တော် သဏ္ဌာန်တော်နှင့် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ကံတော် ကိုမြင်၍ ထင်ရှားသိသာပေသည်။

> ဝိပဿီအာဒယော ပန သဗ္ဗေပိ ဗောဓိသတ္တာ မေတ္တာ-
> ပုဗ္ဗဘာဂေန သောမနဿသဟဂတ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ အသင်္ခါ
> ရိကစိတ္တေန မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိံသု၊ တေန စိတ္တေန
> ဂတိတာယ ပဋိသန္ဓိယာ အသချေယျံ အာယု၊ ဇာတိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ

အသင်္ချေယျာယုကာ၊ တေ ကသ္မာ အသင်္ချေယျံ န အဂ္ဂံသု။ ဥတုဘောဇနဝိပတ္တိယာ။ ဥတုဘောဇန ဝသေန ဟိ အာယု ဟာယတိ ဝိ ဝဍ္ဎတိပိ။ [မဟာပဒါနသုတ်အဋ္ဌကထာ။]

ဝိပဿီအာဒယော၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဗောဓိသတ္တာ၊ တို့သည်။ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေန၊ မေတ္တာဈာန်၏ ရှေးအဘို့ ဖြစ်သော။ သောမနဿသဟဂတ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ အသင်္ခါရိကစိတ္တေန၊ ဖြင့်။ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ၊ ၌။ ပဋိသန္ဓိံ၊ ကို။ ဂဏှိံသု၊ ယူကြကုန်ပြီ။ တေနစိတ္တေန၊ ထိုစိတ်ဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ကို။ ဂဟိတာယ၊ ယူအပ်သည်ရှိသော်။ အာယု၊ အသက်သည်။ အသင်္ချေယျံ၊ အသင်္ချေရှည်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ၊ အလုံးစုံသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည်။ အသင်္ချေယျာယုကာ၊ အသင်္ချေအသက်ရှည်ရန် ရှိကြပေကုန်၏။ တေ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ အသင်္ချေယျံ၊ အနှစ်အသင်္ချေပတ်လုံး၊ န အဋ္ဌံသု၊ မတည်နိုင်ကြကုန်သနည်း။ ဥတုဘောဇနဝိပတ္တိယာ၊ ဥတု ဟူသော ဓာတ်မီး ၂-ပါး, အစာ အာဟာရတွင် ပါသော ဩဇာ ဟူသော ဓာတ်ဆီတို့၏ ချောက်ချားခေါင်းပါးခြင်းကြောင့်။ နအဋ္ဌံသု၊ မတည်နိုင်ကြကုန်။ ဟိ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဥတုဘောဇနဝသေန၊ ဥတု, ဘောဇဉ်တို့၏အစွမ်းကြောင့်။ အာယု၊ အသက်တမ်းသည်။ ဟာယတိပိ၊ တရွေ့တရွေ့ ဆုတ်လည်းဆုတ်၏။ ဝဍ္ဎတိပိ၊ တရွေ့တရွေ့တက်လည်း တက်၏။

နောက်ကို သုစရိုက်,ဒုစရိုက်မှရှိ၍ အကျယ်ကြီးလာပေ၏၊ ဤအဋ္ဌကထာကြီးကို ထောက်၍ လူတို့၏အသက်တမ်း, လုံးရပ်သဏ္ဌာန်, အရောင်အဆင်းတို့၏ဆုတ်ခြင်း, တက်ခြင်းဖြစ်ရသည်မှာ အသီးအသီးသော မိမိတို့၏ ကံဟောင်းသည် ပမာဏမဟုတ်၊ အဇ္ဈတ္တ,ဗဟိဒ္ဓဓာတ်ဆီ ၂-ပါး။ အဇ္ဈတ္တ, ဗဟိဒ္ဓဓာတ်မီး ၂-ပါးတို့သည်သာ ပမာဏဖြစ်ပေကုန်သည်။

ဓာတ်မီးပြုသော ဥတုဇရုပ်သည် မီးစာနှင့် တူသည်၊ ဓာတ်ဆီပြုသော အာဟာရရုပ်သည် ရေနံဆီနှင့်တူသည်၊ ကံဟောင်းပြုသော ကမ္မဇရုပ်သည် မီးတောက်နှင့်တူသည်၊ ၎င်းမီးတောက်၏ အသက်မှာ မီးစာနှင့်ရေနံဆီသာ ပမာဏဖြစ်သည်၊ သုတ်ဋီကာကြီး၌ကား ဓာတ်ဆီ,

ဓာတ်မိးရှိန်ကြွမ်းသော အမိ, အဘတို့၏ ဗီဇနိယာမ သဘောကို အကြောင်းပြု၍လည်း အသက်တမ်းကို ဆိုပေ၏၊ ရောက်ရာအသက်တမ်း မှာပင် တမ်းမပြည့်ကြကုန်သည်လည်း ရှိသည်၊ တမ်းကိုကျော်ကြကုန် သည်လည်းရှိသည်။ ။ဤအကြောင်းများကို နောက်မှဆိုအံ့။

[ဤကား ရသပထဝီဓာတ်မြေဆီကို စားကြကုန်၍ အသက်တမ်းဆုတ် ယုတ်ကုန်သည်ဟူသော ကမ္ဘာ့တန်းဆာခမ္ဘတာနှင့်စပ်၍ ရုပ်ကလာပ်တို့ ၏ အတိုးအဆုတ် အယုတ်အပွားကို ဆိုသောအခန်းပြီး၏။]

၈။ အမျိုး ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

မြေဆီမြေသင်းလွှာစသည်အကြောင်း

နှစ်ပေါင်း အသင်္ချေ အသင်္ချေ မြေဆီကို စား၍ အဆင်းသဏ္ဌာန် အယုတ်, အလတ်, အမြတ် သုံးပါးထင်ရှားလတ်သော် မထေမဲ့မြင်ပြု ခြင်းဟူသော အတိမာန ပါပတရားသည် အားကြီးစွာပေါ်လာ၍ ပြဟ္မ စိုရ်တရား ဆုတ်ယုတ်လေ၏၊ မြေ, ရေ, လေ, လ, နေ, နက္ခတ်မှဖြစ် သော ဓာတ်မိးသည် ကြွမ်း၍ ကြွမ်း၍လာ၏၊ ထိုအခါ ထိုမြေဆီသည် အပေါ်၌ တရွှေ့တရွှေ့ ခြောက်သွေ့ခက်မာ၍သွားသဖြင့် စားခြင်း, မျိုခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းဘဲ ကွယ်ပလေ၏။

တေသံ ဝဏ္ဏာတိမာနပစ္စယာ မာနာတိမာန ဇာတိကာနံ ရသပထဝီ အန္တရဓာယတိ။ [အဂ္ဂညသုတ်ပါဠိတော်။]

မြေဆီကွယ်ပျောက်လေလျှင် မြေပေါ်၌ အလွန်အဆင်း, အနံ့, အရ သာကောင်းမြတ်သော မြေသင်းလွှာ ဖြစ်လာ၏၊ ထိုမြေသင်းလွှာကို အာဟာရပြု၍ နှစ်ပေါင်းအသင်္ချေများစွာနေကြရာ ထိုမြေသင်းလွှာသည် စားခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းဘဲ ကွယ်ပြန်လေ၏၊ ပဒါလတာမည်သော နွယ်ချိုသည်ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုနွယ်ချိုကို အာဟာရပြု၍ နှစ်ပေါင်း အသင်္ချေများစွာနေကြရာ ထိုနွယ်ချိုသည် စားခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း ဘဲ ကွယ်ပြန်လေ၏၊သလေးဆန်သီးသော သလေးတောသည် ဖြစ်ပေါ် လာ၏၊ ရှေးဖြစ်သော မြေဆီ,မြေသင်း,နွယ်ချိုများမူကား နတ်ဩဇာ ကဲ့သို့ ဝမ်းမှာကြေပျောက်၏၊ဤသလေးဆန်မူကား မပျောက်၊ ကျင်ကြီး, ကျင်ငယ်ကိစ္စဖြစ်လာ၏။

ထိုအခါမှ မိန်းမအဖြစ်နိုးသော သူတို့အား ဣတ္ထိဘာဝ ဒသက ကလာပ်နှင့်တကွ ဣတ္ထိသဏ္ဌာန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ယောက်ျားအဖြစ်နိုးသောသူတို့အား ပုမ္ဘာဝဒသက ကလာပ်နှင့်တကွပုရိသသဏ္ဌာန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုအခါမှစ၍ ယရာဝါသကိစ္စသည် ဖြစ်လာ၏၊ ကာလကြာမြင့်လတ်သော် သလေးဆန်တို့သည် တရွေ့တရွေ့ ကြမ်းထမ်း၍ လာသဖြင့် အခွံဖုံးလာကုန်၏။

အစာကို သုံးနိုကြသဖြင့် သလေးတောဝယ် လုလုယက်ယက်ရှိကြရာ အကန့်အကန့်ပိုင်းခြား၍ ဝေကြကုန်၏၊ ဝေပြီးနောက် တယောက်၏ အခင်းမှာ တယောက်ကခိုးယူ၏၊ ခိုးသောသူကိုဘမ်း၍ လက်ဖြင့်ဇင်း, အုတ်ခဲဖြင့်ဇင်း, တုတ်လှံတံဖြင့်ဇင်း ရိုက်ပုတ်ကြကုန်၏၊ ဤအခါတွင် အဒိန္နာဒါန် ပေါ်လာ၏။

လက်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း, အုတ်ခဲဖြင့်ပစ်ခြင်း, တုတ်လှံတံဖြင့် ရိုက်ခြင်းဟူသော ကာယကံအမှုကြမ်း၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်း, မုသားဆိုခြင်း အစရှိသော ဝစီကံအမှုကြမ်းတို့သည် ပေါ်လာကုန်၏၊ သလေးစပါးတို့သည်လည်း စိုက်ပျိုးမှသာ ဖြစ်လာကုန်၏၊ ဤအခါ ငါတို့ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးကို မဟာသမ္မတမင်း သမုတ်ကြကုန်၏၊ ထိုမဟာသမ္မတ မင်းကြီး၏ အဆုံးမကို ခံယူကြရသဖြင့် အဒိန္နာဒါန်, မုသာဝါဒစသော ဒုစရိုက်ကြမ်းတို့သည် ငြိမ်းကြပြန်၏။

မင်းမျိုး မင်းနွယ်ဟူသော ခတ္တိယမဏ္ဍလ,တောထွက်၍ ဈာန်သမာပတ်နှင့်နေကြသော သူတော်ကောင်းနွယ် ဟူသော ဗြာဟ္မဏ မဏ္ဍလ, မိမိကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာနှင့် လုပ်ကိုင်၍ အသက်မွေးကြသော အသည်မျိုးဟူသော ဝေဿမဏ္ဍလ, အခစားအငှားအရမ်းလုပ်ကိုင်၍ အသက်မွေးကြသော သူဆင်းရဲမျိုးဟူသောသုဒ္ဒမဏ္ဍလ ဤအမျိုး ၄-ပါးသည်လည်း ဖြစ်လာ၏။

နောက်ကာလ ရှည်လတ်သော် ဈာန်သမာပတ်နှင့် နေနိုင်သော ဗြာဟ္မဏမျိုး ဆုတ်ယုတ်၍ ဈာန်သမာပတ် အလုပ်ကို မပြုနိုင်ကြဘဲ ဗေဒင်ကျမ်းပြုအလုပ်နှင့် မြို့, ရွာ, နိဂုံးသို့ ကပ်၍နေကြသော ဗြာဟ္မဏတို့သည်သာ ဖြစ်လာကုန်၏၊ နောက်ကာလရှည်လတ်သော် သားမယား

မွေးမြူသော ဂဟဋ္ဌဗြာဟ္မဏတို့သည် ဖြစ်လာကုန်၏၊ ဤကား သုတ်ပါထေယျအဂ္ဂညသုတ်၌ ဟောတော်မူသောအစဉ်ပေတည်း။

မြေဆီ မြေသင်းလွှာ စသည်အကြောင်း ပြီး၏။

ဗြာဟ္မဏတို့၏အကြောင်း

ဤတွင် သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ဗြာဟ္မဏဓမ္မိယ သုတ်၌လာသော ဗြာဟ္မဏတို့၏အကြောင်းကို ဆိုလိုက်ပေအံ့။ ။ရှေးအစ၌တောထွက်၍ ဈာန်သမာပတ်အလုပ်နှင့်သာ နေကြကုန်သည်၊ ကာလရှည်လတ်သော် သိက္ခာ သီလကိုသာ ထိန်း၍ ဗေဒင်ကျမ်းပြုအလုပ်နှင့် မင်းဆရာ, စိုးဆရာ,မြို့ဆရာ, ရွာဆရာဖြစ်ကြ၍ လူအပေါင်းတို့ကို ဒါနမှု,ဥပုသ်မှု, သီလမှု,ဗြဟ္မစိုရ်တရားတို့ဖြင့် ဆုံးမ၍ နေကြကုန်သည်၊ ကာလရှည်လတ်သော် လေးဆယ့်ရှစ်နှစ်မျှသာ ငယ်ဖြူသိက္ခာကိုထိန်း၍ လေးဆယ့်ရှစ်နှစ်ကျော်လျှင်ဇာတ်တူသားမယားနှင့်နေကြကုန်သည်၊ ထိုအခါ ယင်္ခေါ်သော အလှူကြီးငယ်တို့၌ အသက်သတ်ခြင်းမရှိ၊ အလွန်စင်ကြယ်ကြပေသည်။

ပါဠိတော် နောက်ပိုင်းကို အနက်ဆိုလိုက်အံ့။ ။ယာသု၊ အကြင်နွားတို့၌။ ဩသဓာ၊ ငါတို့အသက်ရှည်နိုင်ရန် ထောပတ်,ဆီဦးဟူသော ဆေးတို့သည်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ပေကုန်၏။ တောဂါဝေါ၊ ထိုနွားသတ္တဝါတို့သည်။ နော၊ ငါတို့၏။ မာတာယထာ၊ အမိနှင့်လည်းတူမျှ၏။ ပိတာယထာ၊ အဘနှင့်လည်းတူမျှ၏။ ဘာတာယထာ၊ အစ်ကိုရင်း,ညီရင်းနှင့်လည်းတူမျှ၏။ အညေဝါပိစ၊ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဉာတကာယထာ၊ ဘကြီး,ဘထွေးစသော ဆွေမျိုးတို့နှင့်လည်းတူမျှကုန်၏။ ပရမာမိတ္တာ၊ခင်ပွန်းမြတ်လည်း ဖြစ်ပေကုန်၏။

တော၊ ထိုနွားတို့သည်။ နော၊ ငါတို့အား။ အန္နဒါစ၊ အစာထမင်းကိုလည်း ပေးကြပေကုန်၏။ ဗလဒါစ၊ ကိုယ်အား, ဉာဏ်အားကိုလည်း ပေးကြပေကုန်၏။ဝဏ္ဏဒါစ၊အဆင်းအရောင်ကိုလည်း ပေးကြပေကုန်၏။ သုခဒါစ၊ ချမ်းသာအမျိုးမျိုးကိုလည်း ပေးကြပေကုန်၏။ ဧတံအတ္တဝသံ၊ ဤသို့သော ကောင်းကျိုးကျေးဇူးအထူးတွေကို။ဉတွာ၊ သိမြင်ကြကုန်၍။ တေ၊ ထိုရှေးသူဟောင်းတို့သည်။ အဿု၊ စင်စစ်။ ဂါဝေါ၊ နွားတို့ကို။ နဟနိံသု၊ သတ်ပုတ်ညှင်းပန်းခြင်းကို မပြုကြပေကုန်။

ကာလ ရှည်လတ်သော် သာကီဝင်နွယ်တွင် အစ ဥက္ကာမုခမင်း၊ ထိုမင်း၏အဘကား တတိယ ဩက္ကာကမင်း၊ ထိုမင်း၏ အနွယ်တွင် အစမင်းကား ဒုတိယဩက္ကာကမင်း၊ ထိုမင်း၏အနွယ်တွင် အစမင်းကား ပဌမဩက္ကာကမင်း၊ ထိုပဌမဩက္ကာကရာဇ်မင်း လက်ထက်သို့ ကျရောက်လေသောအခါ ဥစ္စာစည်းစိမ်၌ မက်မောကုန်သော အဓမ္မပုဏ္ဏားတို့သည် ပေါ်လာကုန်၍ နွား,ကျွဲ,ဆိတ်,ဝက်တို့ကို သတ်ဖြတ်၍ ပုဏ္ဏားတို့အား ကျွေးမွေးခြင်း၊ ရွှေ, ငွေ, ဥစ္စာ, ရတနာ, သွီးကညာ, နွား, ကျွဲ, ဆင်, မြင်းတို့ကိုလှူခြင်းဟူသော ယဇ်အမှုသည် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ နတ်ပြည်, ဗြဟ္မာပြည်၌ လျင်စွာ ထုတ်ချောက် ရောက်စေတတ်သော ကောင်းမှုကြီးဖြစ်ကြောင်းကို ဗေဒင်ကျမ်းသစ် ပြုပြီးလျှင် ရှေးကျမ်းဟောင်းဆို၍ ထိုမင်းအား ဆက်ကြကုန်၏။

ယခုအခါ နွား,ကျွဲ, ကြက်, ဝက် စသော တိရစ္ဆာန်များသည် သစ်သီး, သစ်ရွက်ကဲ့သို့ လူတို့သုံးဆောင်ရန် ဖြစ်လာသည်၊ ထို့ကြောင့် သတ်ပုတ်ညှဉ်းဆဲသော်လည်း အပြစ်မရှိဟု ဆိုအပ်သောအယူသည် ထိုကျမ်းသစ်မှစ၍ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူပေတည်း။

ယထာ အာပေါ စ ပထဝီ စ၊ ဟိရညံ ဓနဓာနိယံ။
ဧဝံ ဂါဝေါ မနုဿာနံ၊ပရိက္ခာရော ဟိ ပါဏိနံ။[ပါဠိတော်။]

လူ့လောကကို ကြပ်မ စောင့်ရှောက်ကြကုန်သော လောကပါလနတ်တို့သည် ထိုအခါမှစ၍ လူ့လောကကို စွန့်ကြကုန်၏၊ ၉၈-ပါးသော ရောဂါဆိုး,အနာဆိုးတို့သည်လည်း ထိုအခါမှစ၍ လူ့လောက၌ ပေါ်လာကုန်၏။

(က) တတော ဒေဝါ ပိတရောပိ စ၊ ဣန္ဒော အသုရရက္ခသာ။
အဓမ္မောဣတိ ပက္ကန္ဒုံ၊ ယံ သတ္တံ နိပတိ ဂါဝေ။

(ခ) တယော ရောဂါ ပုရေ အာသုံ၊ ဣစ္ဆာ အနသနံ ဇရာ။
ပသူနဉ္စ သမာရမ္ဘာ၊ အဋ္ဌ နဝုတိ အာဂမုံ။ [ပါဠိတော်။]

(က) ယံ-ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဂါဝေ၊ နွားတို့၏ကိုယ်၌။ သတ္တံ၊ လက်နက်ကို။ နိပတိ၊ ကျစေ၏၊ တတော၊ ထိုအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။

ဒေဝါစ၊ ကာမာဝစရနတ်တို့သည်ငှင်း။ ဝိတရောဝိစ၊ပြဟ္မာတို့သည်ငှင်း။ ဇုန္ဒေ္ဒာစ၊ သိကြွားသည်ငှင်း။ အသူရရက္ခသာစ၊ အသူရာ့ရက္ခိုသ်တို့သည်ငှင်း။ လောကော၊ လူအပေါင်းသည်။ အဝမ္ဓော၊ တရားမကပ်ကြပြီ။ ဇုတိ၊ ဤသို့စိတ်ပျက်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပက္ခန္ဒုံ၊ ဖဲ့သွားကြကုန်၏။

(ခ) ပုရေ၊နွားသတ်ယောကျ်ားနွားသားစားတို့မပေါ်မီ ရှေးအခါ၌။ ဇုစ္ဆာ၊ မရှိလျှင်လိုချင်ခြင်းဒုက္ခ။ အနသနံ၊မစားတည့်ရလျှင်စားချင်ခြင်းဒုက္ခ။ ဇရာ၊ အိုရှိန်တန်လျှင် အိုရခြင်းဒုက္ခ။ ဇုတိ၊ သို့။ တယော-ရောဂါ၊ ရောဂါသုံးပါးတို့သည်သာလျှင်။ အာသုံ၊ ရှိကြကုန်၏။ ပသူနံ၊ နွားတို့ကို။ သမာရမ္ဘာဝ၊ သတ်ပုတ် ညှဉ်းပန်းကြမှသာလျှင်။ အဋ္ဌနဝုတိ၊ အနာမျိုး ၉၈-ပါးတို့သည်။ အာဂမုံ၊ လူ့၌ပေါ်လာကုန်၏။

နွားသတ်ယောကျ်ား နွားသားစားတို့ ပေါ်လာသော အခါမှ ၉၈-ပါးသော အနာရောဂါတို့ ပေါ်လာကြောင်းကို ဟောတော်မူသဖြင့် လည်း ထိုအနာရောဂါတို့ကို ကုစားကြောင်းဖြစ်သော ဆေးကျမ်းများ သည်လည်း ထိုမှစ၍ ဖြစ်သည်ဟု ယူသင့်၏။ ဤတရားကို ကြားနာရ၍ ငါတို့မှုံရွာလှေကူး၌ နွားသားများကိုပင် ကြဉ်သူများ၏။

[ဤကား ပြာဟ္မဏာမဏ္ဍသဟု ဆိုအပ်သော ပုဏ္ဏားနွယ်မှ ဆုတ်ယုတ်ပုံကိုပြသော စကားရပ်တည်း။

ပြာဟ္မဏာတို့၏အကြောင်း ပြီး၏။

မင်းမျိုး အသည်မျိုး သူဆင်းရဲမျိုးတို့ အကြောင်း

ယခုအခါ မင်းမျိုး, အသည်မျိုး, သူဆင်းရဲမျိုးဟူသော အမျိုး သုံးပါးတို့၏ဆုတ်ယုတ်ပုံကို အရင်းကချီ၍ ဆိုဦးအံ့။ ။မဟာသမ္မတခင်းမှ စ၍ ရှေးရှေးသောမင်းတို့သည် ခိုးသူကိုမိလျှင် အရင်းအနှီး ဥစ္စာပေး၍ လွှတ်မြဲတည်း၊ ကာလကြာမြင့်လတ်သော် မင်း၏အထံမှ ဥစ္စာကိုရလို သောသူတို့သည် သူ့ဥစ္စာကို ခိုးကြကုန်၏၊ မင်းတို့လည်း ထိုအကြောင်း ကိုသိ၍နောက်သူခိုးကိုဆက်လာလေရာ ဥစ္စာမပေးပြီ၊ သတ်လေ၏၊သတ် သောအခါမှစ၍ ဓားလက်နက် လုပ်ဆောင်၍ ခိုးကြကုန်၏၊ ဥစ္စာရှင် တို့ ဘမ်းမည်ရှိလျှင် သတ်ကြကုန်၏၊ ဤအခါတွင် ဓားလက်နက်နှင့်တကွ ပါဏာတိပါတမှု ပေါ်လာ၏၊ ဤပါဏာတိပါတ ပေါ်သောအခါမှစ၍ အသက်တမ်း၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် အလွန်မြန်၍လာ၏၊

ကာလရှည်လတ်သော် မုသာဝါဒသည် ပေါ်လာ၏၊ ထို့နောက် ရှည်လတ်သော် ကုန်းချောသော ပိသုဏဝါစာသည် အားကြီး၍လာ၏၊ တသောင်းတမ်းမှစ၍ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရသည် အားကြီး၍ လာ၏၊ ငါးထောင်တမ်းမှစ၍ ဖရုသဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပတို့သည် အားကြီး၍ လာကုန်၏။ နှစ်ထောင်ငါးရာတမ်းမှစ၍ အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒ တို့သည် အားကြီး၍လာကုန်၏။ တထောင်တမ်းမှစ၍ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် အားကြီး၍လာ၏၊ ငါးရာတမ်းမှစ၍ အဓမ္မရာဂတရား, ဝိသမရာဂ တရား,မိစ္ဆာဓမ္မတရားတို့သည် အားကြီး၍ လာကြကုန်၏။

> အဓမ္မရာဂေါ တိ မာတာ မာတုစ္ဆာ ပိတုစ္ဆာ မာတုဘဂိနီ-တိ အာဒိကေ အယုတ္တဋ္ဌာနေ ရာဂေါ။ ဝိသမလောဘော-တိ ပရိဘောဂယုတ္တေသု ပိ ဒါနေသု အတိဗလဝ လောဘော။ မိစ္ဆာပရေဓတော-တိ ပုရိသာနံ ပုရိသေသု, ဣတ္ထီနံ ဣတ္ထီသု ဆန္ဒ-ရာဂေါ။ [အဋ္ဌကထာ။]

အဓမ္မရာဂ,ဝိသမလောဘ,မိစ္ဆာပရေတ တရားသုံးပါးတို့၏ အထူးမှာ နှစ်ရာ့ငါးဆယ်တမ်းမှစ၍ အမိ၌ မလေးမြတ်ခြင်း၊ အဘ၌ မလေးမြတ်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့၌ မလေးမြတ်ခြင်း၊ မိကြီး, မိထွေး, ဘကြီး, ဘထွေး,အရီးကြီး, အရီးထွေး, ဦးကြီး,ဦးထွေးတို့၌ မလေးမြတ်ခြင်းဟူသော ဤလေးပါးတို့သည် အားကြီး၍လာကုန်သည်၊ တရာတမ်း၌ ထိုတရားတို့သည် အတိုင်းထက်အလွန်အားကြီးကုန်၏၊ သာသနာမရှိသော လူမျိုး၌ သုစရိုက်ဟူ၍ အနည်းငယ်သာရှိတော့သည်၊ ဒုစရိုက်သာ ပြည့်တော့သည်၊သာသနာထွန်းရာလူမျိုး၌ကား သုစရိုက်ဆယ်ပါး ထင်ရှားရှိပေ၏၊ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးမှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမရှိပေ။

ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်သောအခါ၌ကား သုစရိုက်ဆယ်ပါးသည် လုံးလုံး ကွယ်လေ၏၊ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးသည်သာ ထွန်းကား လေ၏၊ ထိုအခါ အမိဟူ၍, သားဟူ၍, အဘဟူ၍, သမီးဟူ၍ အထူးမရှိကြမူ၍ ယရာဝါသ ကိစ္စမှာ ခွေး, ဝက်, ကြက်, ငှက်တို့နှင့် အတူသာ ဖြစ်၏၊ တယောက်နှင့်တယောက် သတ်ပုတ်ညှဉ်းပန်းလိုသော ဒေါသစိတ်သည် အခါခပ်သိမ်းတည်၏၊အစာအာဟာရမှာ လူးထမင်းသည် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သတည်း၊ ထိုအခါ ကပ် ၃-ပါးသင့်၍ သေကြေပျက်စီးကြကုန်၏။

ဤကပ် ၃-ပါးသည် အဘယ်အခါမှစ၍ လောက၌ အားကြီးစွာ ပေါ်လာသနည်း ဟူမူကား-

အဓမ္မရာဂ,ဝိသမလောဘ,မိစ္ဆာဓမ္မ ပရေတဟူသော အယုတ်တရား ၃-ပါးတို့သည် အားကြီးစွာပေါ်လာသော် ငါးရာတမ်းမှစ၍ ပေါ်လာသည်၊ ဘုရားလက်ထက်တော်၌ ပုဏ္ဏားတယောက်သည် ဘုရားအား လျှောက်သည်၊ ရှေးအခါ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းသည် မြို့,ရွာ,နိဂုံးချင်း အခြားမလပ် ထူထပ်စည်ကားသည်ဟု ကြားဘူးပါသည်၊ အကြောင်းအဘယ်သို့ပါနည်းဟု လျှောက်လေရာ—

တေရဟိ ဗြာဟ္မဏာ မနုဿာ အဓမ္မရာဂရတ္တာ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာ မိစ္ဆာဓမ္မ ပရေတာ။

စသည်ရှိ၍ ကပ်၃-ပါးကြောင့် မြို့ရွာနိဂုံးတို့ သုန်း၍ကုန်ကြောင်းကို တိကင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် ဗြာဟ္မဏဝဂ်၌ ဟောတော်မူသည်။

လိုရင်းအနက်ကား။ ။လူသတ္တဝါတို့သည် အဓမ္မရာဂ, ဝိသမလောဘ, မိစ္ဆာဓမ္မ အားကြီးကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရံခါရံခါ ရွာလျှင်ရွာချင်း, မြို့လျှင်မြို့ချင်း, ပြည်လျှင်ပြည်ချင်း တိုက်ခိုက် လုယက် သတ်ဖြတ်ကြကုန်သည်၊မကြာမကြာအခါခါဖြစ်လာသော ဤသတ္ထန္တရကပ်ကြောင့်လည်း မြို့,ရွာ,နိဂုံး အသုန်းများလေသည်၊ထိုပါပတရား ၃-ပါးကြောင့်ပင်လျှင် ဇမ္ဗူဒီပါအပြင်၌ မိုယ်းခေါင်သဖြင့် ဝတ်မွတ်သေကြေ ပျက်ပြုန်းသော ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်ကြောင့်လည်း မြို့,ရွာ,နိဂုံးအသုန်းများလေသည်၊ထိုပါပတရား ၃-ပါးကြောင့်ပင်လျှင် လူ့လောကကိုမကြည်ညိုနိုင်ကြကုန်သော အအုပ်အချုပ် အကြီးအကဲဖြစ်ကုန်သော နတ်ဘီလူးတို့သည် များစွာသော သူရဲ သံဘက်တို့ကို လွှတ်ကြကုန်၏၊မြို့နယ်,ရွာနယ်, တိုင်းနယ်, ပြည်နယ်တွင်းရှိသော နတ်တို့သည်လည်း မတားမဆီးမူ၍ မြို့,ရွာ,တိုင်း,ပြည်တို့ကို လွှတ်ထားကြကုန်၏၊ ထိုသူရဲ သံဘက်တို့သည် မြို့တွင်း,ရွာတွင်း,တိုင်းတွင်း,ပြည်တွင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်၍ အထူးထူးသော ရုတ်တရက်နာတို့ကိုဖြစ်စေ၍ သေသောသူတို့၏အအူအသည်းကို စားကြကုန်၏၊ ဤသို့သော ရောဂန္တရကပ်ကြောင့်လည်း ဇမ္ဗူဒီပါ၌ မြို့,ရွာ,နိဂုံးတို့သည် အသုန်းများကုန်၏။

တေသံ အဓမ္မရာဂရတ္တာနံ ဝိသမလောဘာ ဘိဘူတာနံ
မိစ္ဆာဓမ္မ ပရေတာနံ ယက္ခာ ဝါဠေ အမနုဿေ ဩဿဇ္ဇန္တိ။
တေန ဗဟူ မနုဿာ ကာလင်္ကရောန္တိ။ [ဂုင်္ဂုပါဠိတော်။]

အထက် လောကပါလ နတ်တို့သည် နွားသားကို စားကြသော ဥက္ကာကရာဇ်မင်း လက်ထက်မှစ၍ လူ့လောကကို စွန့်ထားကြကြောင်း မှာ ရေး၌ဆိုခဲ့ပြီ။ ။ဤသို့လျှင် ဤကပ် ၃-ပါးသည် ငါးရာတမ်းမှစ၍ တရွေ့တရွေ့ ထူထပ်ကာ လာသည်၊ ဆယ်နှစ်တမ်းတွင် တကျွန်းလုံး အနှံ့ တပြိုင်နက်ဖြစ်၍ ပျက်ပြုန်းကြလေသည်။

ဤသည်ကား လူသတ္တဝါတို့၌ အသက်တမ်းနှင့်တကွ လုံးရပ် သဏ္ဌာန် အရောင်အဆင်း ဆုတ်ခြင်း တက်ခြင်း ဖြစ်ကြသည်မှာ အသီး အသီးသော မိမိ မိမိတို့၏ ရေးကံဟောင်းနှင့်မဆိုင်ပေ၊ မျက်မြင်လောက၌ အများအများ ပြုကျင့်ကြသော ဒုစရိုက် သုစရိုက်တရားတို့သည်သာ အရင်းဖြစ်ပေကုန်သည်။

ဤတရားတို့၏ အရှိန်အဝါကြောင့် မြေ ရေ စသော ဩကာသ လောက၊ သစ်ပင်, ချုံနွယ်, ကောက်ပဲစသော သင်္ခါရ လောက၊ ဤ ၂-ပါးသော မိုးရာလောကတို့၌ ဓာတ်ဆီဓာတ်မီးတို့၏ တရွေ့တရွေ့ အားအင်ကုန်ခန်းခြင်း၊ တရွေ့တရွေ့အားအင်တိုးတက်ခြင်း၊ ထိုလောက ၂-ပါးတို့၌ရှိသော ဗဟိဒ္ဓဓာတ်ဆီ ဓာတ်မီးတို့၏ အားကို အားပြု၍ အကောင်အထည် အစုအခဲဖြစ်နေသော တကိုယ်လုံး၌ရှိသော ကမ္မဇ ဓာတ်ဆီ ဓာတ်မီး, စိတ္တဇ ဓာတ်ဆီဓာတ်မီး, ဥတုဇ ဓာတ်ဆီဓာတ်မီး, အာဟာရဇ ဓာတ်ဆီဓာတ်မီးတို့၏ အားအင်ကုန်ခန်းခြင်း၊ အားအင် တိုးတက်ခြင်း၊ ထိုဓာတ်ဆီ ၅-မျိုး, ဓာတ်မီး ၅-မျိုးတို့ကို မှီတွယ်၍ ဖြစ်ရ တည်ရသော အသက်ဟူသော ဇီဝိတဓာတ်တို့ သည်လည်း ထိုဓာတ်ဆီဓာတ်မီးတို့နှင့် အတူသာလျှင် တိုးလျှင်တိုးခြင်း၊ ရှည်လျှင် ရှည်ခြင်းဖြစ်ရခြင်း၊ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းကြောင့် အသင်္ချေမှဆယ်နှစ်၊ ဆယ် နှစ်မှ အသင်္ချေဟူ၍ သတ္တလောက၏ ဆုတ်တုံတက်တုံ ဖြစ်ရခြင်းများကို ထင်လင်းစွာ ပြဆိုသော စကားရပ်ပေတည်း။

ကျွန်းသူကျွန်းသားအများတို့ တဖွဲ့တစည်းထည်းဖြစ်ကြရသော
သာဓာရဏ အခန်းပြီး၏။

၉။ သက်တမ်းအတိုးအဆုတ်နေရခြင်းအကြောင်း

အာယုက္ခယမရဏ

ယခုအခါ ရောက်ရာ အသက်တမ်းမှာပင် တမ်းမပြည့်ဘဲ သေရခြင်း, တမ်းကိုကျော်အောင် နေရခြင်းများကို အကျဉ်း ပြဆိုလိုက်အံ့။ ။ ကံပင် အားအင် ရှိသေးသော်လည်း တမ်းသို့လိုက်၍ သေရခြင်း ဟူသော အာယုက္ခယ မရဏ,တမ်းပင်ရှိသေးသော်လည်း ကံအားကုန်၍သေရခြင်းဟူသော ကမ္မက္ခယ မရဏ,တမ်းလည်းပြည့် ကံလည်းအားကုန် ၂-ပါးဆို၍ သေရခြင်းဟူသော ဥဘယက္ခယမရဏ, တမ်းလည်းရှိသေးလျက် ကံလည်း အားအင် တောင့်တင်းပါသေးလျက် ဥပစ္ဆေဒက ကံတပါးသည် အတင်းဖြတ်၍သေရခြင်းဟူသော ဥပစ္ဆေဒက မရဏ ဟူ၍ သေရခြင်း ၄-ပါး။ ။ရှေးသာဓာရဏ အခဏ်းတခဏ်းလုံးသည် အာယုက္ခယ အချက်ပင်တည်း။

အာယုက္ခယ၌ ကံပင် အားအင် ရှိပါသေးသော်လည်း အသက်တမ်းသို့လိုက်၍ သေရသည် ဟူသော စကားမှာ ဖြစ်မြဲတိုင်းသော ဓာတ်ဆီဓာတ်မီးအတိုင်းနှင့် အသက်ထက်ဆုံး သွားကြသောအများတို့ကို ဆိုရင်းပေတည်း။

တရာတမ်းသူဖြစ်ပါလျက် လူ့ပြည်မှပြောင်းရွှေ့၍ ဘုမ္မစိုးဗိမာန်၌ နေရသဖြင့် အသက်ခုနစ်ရာရှည်ပေသော ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာလာ ဝတ္ထုများကိုထောက်၍ အသက်ရှည်လှသော ကျွန်းတပါး,ဘုံတပါး ပြောင်းရွှေ့ပြန်လည်း မိမိဖြစ်ရာလောက၏ အသက်တမ်းထက် ရှည်နိုင်ကြောင်းကို သိသာပေသည်။ ။[တရပ်။]

ဝိဇ္ဇာမယဝိဓိဖြင့် စီရင်လုပ်ဆောင်၍ ထမြောက်သော ပြဒါးဓာတ်ဆီ, သံဓာတ်ဆီ, ကျောက်ဓာတ်ဆီများကို သုံးဆောင် ဆက်လက်ပါလျှင်လည်း တရာတမ်းတွင် တထောင်မကပင် နေရပါ၏။

> သက္ကတေဝ ဇရာယ ပဋိကမ္မံ ကာတုံ။ န ပန သက္ကတေ မရဏဿ ပဋိကမ္မံ ကာတုံ။ [နေတ္တိပါဠိတော်။]

> ရသာယနဘေသဇ္ဇံ ပန သုစိရမ္ပိ ကာလံ ဇီဝိတံ ပဝတ္တေတုံ သက္ကောတိ ယေဝ။ [မဟာဋီကာ။]

အနက်ကား။ ။ဇရာယ၊ အိုခြင်းအမှု၏။ ပဋိကမ္မံ၊ မအိုရအောင် ကြိုးဆောင်ကုစားခြင်းအမှုကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ သက္ကောတေ၀၊ တတ်ကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။ မရဏဿ ပန၊ သေခြင်း၏ကား။ ပဋိကမ္မံ၊ မသေရအောင် ကြိုးဆောင်ကုစားခြင်း အမှုကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ နသက္ကတေ၊ မတတ်ကောင်း။

မသေရအောင် မတတ်ကောင်း ဟူသည်မှာ အမြဲနေရအောင် မတတ်ကောင်း ဆိုလိုသည်၊ မအိုရအောင် တတ်ကောင်းပါ၏ ဟူသည်မှာ မသေမီအတွင်း သွားကျိုးခြင်း, ဆံဖြူခြင်း, အရေတွန့်ခြင်း, နားလေးခြင်း, မျက်စိသီခြင်း, အားခွန်ဗလ လျော့ပါးခြင်းများကို သေခါနီးတိုင် မရှိရအောင် ကြိုးဆောင်ခြင်းငှါ တတ်ကောင်းပါ၏ ဆိုလိုသည်၊ ဤစကားဖြင့်ပင် မနာရအောင်လည်း တတ်ကောင်း၏ ဟူသော အနက်သည်လည်း ပြီးပါ၏။

ရသာယနဘေသဇ္ဇံပန၊ ရသဓာတ်ကို အရှည်ခိုင်ပွားစေနိုင်သော အာယုဝဍ္ဎန ဆေးဝါးများသည်ကား။ သုစိရမ္ပိကာလံ၊ အလွန်ရှည်ကြာသည်တိုင်အောင်လည်း။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ကို။ ပဝတ္တေတုံ၊ တည်စေခြင်းငှါ။ သက္ကောဘိယေဝ၊ တတ်နိုင်သည်သာတည်း။

အနောက်နိုင်ငံမှ ရောက်လာသော သာရုံကောမုဒီကျမ်း ရသာယန ပိုင်းတွင် လာသော ဓာတ်ဆေးစုနှင့်တကွ လောကတွင် ရှိကြသော အာယုဝဍ္ဎန အစီအရင်ကြီးများကို ရသာယနဆေး ခေါ်သည်၊ သို့သော်လည်း ဘုရားကဲ့ရဲ့တော်မူသော အလုပ်နှင့် အနှစ်တထောင် အသက် ရှည်ရသည်ထက် ဘုရားချီးမွမ်းသော အလုပ်နှင့် တရက်မျှ အသက်ရှည်ရခြင်းသည်သာ မြတ်လှစွာသတည်း၊

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမံ။
[ဓမ္မပဒ။]

ယောစ၊ အကြင်သူသည်လည်း။ ဥတ္တမံ၊ မြတ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားတော်ကို။ အပဿံ၊ မရှုဘဲ။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာ။ ဇီဝေ၊ အသက်ရှည်၏။ တဿ၊ ထိုတရားမရှုဘဲ အနှစ်တရာ အသက်ရှည်သောသူထက်။

ဥတ္တမံ၊ မြတ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားတော်ကို။ ပဿတော၊ ရှုလျက်။ ဧကာဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှည်ရခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

ကမ္မက္ခယ မရဏ စသော ၃-မျိုး

ကမ္မက္ခယ၌ အသက်တမ်း မပြည့်မီပင် ကံကုန်မည် ရှိသော်လည်း စောစောကတင်ကူး၍ ဝုဇ္ဇာပစ္စယန စသောအမှုများကို ကောင်းကောင်းပြုနိုင်ပေမူကား နည်းသောကံသည် အားရှိ၍လာသဖြင့် အရှည်တည်နိုင်ရာသေး၏။ ။ဥဘယက္ခယမှာ သိနိုင်ရာပြီ။

ဥပစ္ဆေဒကကံသည်—

(၁) မိမိ၏ ဇနကကံထက် အားရှိသော ဥပစ္ဆေဒကကံ,

(၂) ဇနကကံနှင့် အားတူသော ဥပစ္ဆေဒကကံ,

(၃) ဇနကကံအောက်အားယုတ်သော ဥပစ္ဆေဒကကံဟူ၍၃-ပါး။

အားရှိသော ဥပစ္ဆေဒကကံသည်လည်း—

(၁) သင့်ရုံအားရှိသော ဥပစ္ဆေဒကကံ,

(၂) အလွန်အားကြီးသော ဥပစ္ဆေဒကကံ,

(၃) အလွန်ထက်အလွန်အားရှိသော ဥပစ္ဆေဒကကံဟူ၍ ၃-ပါး [မှတ်၍ထား။]

သမ္ပတ္တိ ဝိပတ္တိ ၂-မျိုး

ဂတိသမ္ပတ္တိ, ဥပဓိသမ္ပတ္တိ, ကာလသမ္ပတ္တိ, ပယောဂသမ္ပတ္တိ ဟူ၍ သမ္ပတ္တိ ၄-ပါး။

ဂတိဝိပတ္တိ, ဥပဓိဝိပတ္တိ, ကာလဝိပတ္တိ, ပယောဂဝိပတ္တိဟူ၍ ဝိပတ္တိ ၄-ပါး။

ဒေဝဂတိ,မနုဿဂတိသည် ဂတိသမ္ပတ္တိမည်၏၊ အပါယ်ဂတိသည် ဂတိဝိပတ္တိမည်၏၊ အတ္တဘော၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ဥပဓိသမ္ပတ္တိမည်၏၊ အတ္တဘော၏ မပြည့်စုံခြင်းသည် ဥပဓိဝိပတ္တိမည်၏၊ကပ် ၃-ပါးလွတ်ကင်းသော ကာလသည် ကာလသမ္ပတ္တိမည်၏၊ မလွတ်ကင်းသောကာလသည် ကာလဝိပတ္တိမည်၏၊ အကျိုးစီးပွား၌ လိမ္မာခြင်းသည် ပယောဂသမ္ပတ္တိမည်၏၊ မလိမ္မာခြင်းသည် ပယောဂဝိပတ္တိမည်၏၊

သမ္ပတ္တိ ၄-ပါးသည် ကုသိုလ် ကံဟောင်းတို့ကို လွန်စွာချီးမြှောက် ထောက်ပံ့နိုင်၏၊ အကုသိုလ် ကံဟောင်းတို့ကို ဝေးစွာ ကာဆီးနိုင်၏၊ ဝိပတ္တိ ၄-ပါးသည် အကုသိုလ် ကံဟောင်းတို့ကို လွန်စွာချီးမြှောက် ထောက်ပံ့နိုင်၏၊ ကုသိုလ်ကံကောင်းတို့ကို ဝေးစွာကာဆီးနိုင်၏။

ဤကား ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံ ၂-ပါးနှင့် သမ္ပတ္တိ၄-ပါး,ဝိပတ္တိ ၄-ပါးတို့ကိုတွဲ၍ ကံအပြား ၁၆-ပါးဖြစ်အောင် အကျယ် ဟောတော်မူသော အခက်းဝယ် အကျဉ်းလိုရင်း ပေတည်း။ [မှတ်၍ထား။]

အလွန်ထက် အလွန်အားကြီးသော ဥပစ္ဆေဒကကံ ဖြစ်ပေလျှင် ရှောင်၍ လွတ်ရာသော အခွင့်မရှိ၊ ဘုရားမှသော်လည်း မကယ်နိုင်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်နှင့် တတိယပါရာဇိက နိဒါန်း၌လာသော ရဟန်း ငါးရာတို့ကို မြော်၊ အသင့်အားရှိသော ဥပစ္ဆေဒကကံ, အလွန်အားရှိ သော ဥပစ္ဆေဒကကံတို့ကိုကား ပယောဂသမ္ပတ္တိ အားကောင်းလှလျှင် ကာဆီးနိုင်ပါ၏၊ ဒိယာဝုသတို့သားကို မြော်။

အကုသိုလ်ကံ ၈-မျိုး

အတ္ထေ ကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဂတိသမ္ပတ္တိ-ပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။ စသည်ဖြင့်။

(၁) ဣဓ တထာဂတော ပဇာနာတိ၊ အတ္ထေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဂတိသမ္ပတ္တိပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၂) အတ္ထေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ-ပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၃) အတ္ထေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ကာလသမ္ပတ္တိ-ပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၄) အတ္ထေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ပယောဂ-သမ္ပတ္တိပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၅) အတ္ထေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဂတိဝိပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။

(၆) အတွေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဥပဓိဝိပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။

(၇) အတွေ ကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ကာလဝိပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။

(၈) အတွေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ပယောဂဝိပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။ ။အကုသိုလ်ကံ ၈-မျိုး။

ကုသိုလ်ကံ ၈-မျိုး

(၁) အတွေကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဂတိဝိပတ္တိ-ပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၂) အတွေကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဥပဓိ ဝိပတ္တိ-ပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၃) အတွေကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ကာလဝိပတ္တိ-ပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၄) အတွေကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ပယောဂ-ဝိပတ္တိပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တိ။

(၅) အတွေကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဂတိသမ္ပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။

(၆) အတွေကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဥပဓိသမ္ပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။

(၇) အတွေ ကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ကာလ-သမ္ပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိ ပစ္စန္တိ။

(၈) အတွေ ကစ္စာနိ ကလျာဏာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ပယောဂ-သမ္ပတ္တိံ အာဂမ္မ ဝိပစ္စန္တိ။ ။ကုသိုလ်ကံ ၈-မျိုး။

[အဘိဓမ္မာဉာဏဝိဘင်းပါဠိတော်။]

ရှေးရှေးဘဝကာလ၌ ပြုကျင့်ခဲ့သော အကုသိုလ်ကံသည် ယခုကိုယ်တွင် ထင်ရှားရှိနေပါသော်လည်း သမ္ပတ္တိ ၄-ပါးတွင် တပါးပါးလက်ရှိဖြစ်နေသောကြောင့် အကျိုးမပေးရ၊ သမ္ပတ္တိလက်လွတ်၍ ဝိပတ္တိ ၄-ပါးတွင် တပါးပါးတွေ့ခိုက်မှ အကျိုးပေးနိုင်သည်၊ ရှေးရှေးသော ဘဝ

ကာလ၌ပြုလုပ်ခဲ့သော ဒါနသီလစသော ကုသိုလ်ကံသည် ယခုကိုယ်တွင် ထင်ရှားရှိနေပါသော်လည်း ဝိပတ္တိ ၄-ပါးတွင် တပါးပါး တွေ့ကြုံရိုက် ဖြစ်၍ အကျိုးပေးခွင့်မရ၊ ဝိပတ္တိလက်လွတ်၍ သမ္ပတ္တိ ၄-ပါးတွင် တပါးပါးလက်ရှိကြုံမှ အကျိုးပေးနိုင်သည်။ [လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်။]

ဤပါဠိတော်ဖြင့်ပင် အကျိုးပေးဆဲဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံဟောင်းကို အားကြီးသော ပယောဂသမ္ပတ္တိနှင့် လုပ်ကြံလျှင် လွတ်ငြိမ်း၏၊အကျိုး ပေးဆဲဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံဟောင်းသည် အားကြီးသော ပယောဂ ဝိပတ္တိကို ပြုမိလိုက်စားမိလျှင် ဆုတ်ယုတ် ကွယ်ပျောက်၏ ဟူသော သဘောကိုလည်း သိသာသည်။

သမ္ပတ္တိ,ဝိပတ္တိ ၂-ဘက်ရောသော သူတို့မှာလည်း ပဋိသန္ဓေအကျိုး, ပဝတ္တိအကျိုးကိုဆောင်သော ကံဟောင်းတို့၏ အားရှိအားမဲ့နှင့် ယခု တွေ့ရှိသော သမ္ပတ္တိ, ဝိပတ္တိ ၂-ပါးတို့၏ အားရှိအားမဲ့ကို တိုင်းထွာ၍ သိရမည်။

ပရိတ်မေတ္တာ,ဂါထာမန္တရား, ဆေးဝါးအင်းအိုင်, ပယောဂ,ယတြာ မှုများသည်လည်း အင်အားနှင့်တန်ရုံသော ဥပဒ္ဒေဝကများကို တား မြစ်နိုင်သော ပယောဂ သမ္ပတ္တိ စုပင်တည်း။

> တေနဟိ မဟာရာဇ ပရိတ္တ ဘေသဇ္ဇ ကိရိယာ နိရတ္ထကာတိ
> ယံ ဝစနံ၊ တံ မိစ္ဆာ ဘဝတိ။ [မိလိန္ဒပဉှာပါဠိတော်။]

ဤပါဠိတော်များကို မသိကြကုန်သော သူတို့သည် ဂါထာမန္တရား ဆေးဝါးမှုများကို ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏၊ ဤပယောဂသမ္ပတ္တိသည် အလွန်များ ပြား၏၊ ကုသိုလ်မှုပင်ဖြစ်စေ, အကုသိုလ်မှုပင်ဖြစ်စေ ထိုထိုအမှု၌ အမှုအားလျော်စွာ အကျိုးပြီးစီး ဖြစ်ထွန်းလေအောင် ကြံဖန်အား ထုတ် လုပ်ဆောင်နိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ ဗျတ္တိသည် ပယောဂသမ္ပတ္တိမည် ၏၊ အကုသိုလ်မှု၌ဖြစ်သော ပယောဂ သမ္ပတ္တိမှာမူကား ယခုဘဝတွင် ရှေ့သော အကျိုးဖြစ်သည်၊ နောက်နောက် ဘဝ၌ကား နစ်မွန်းတိုသာ တည်း။

ဇနကကံနှင့် အားအင်တူမျှသော ဥပစ္ဆေဒကကံစု, ဇနကကံ အောက် အားအင်နည်းသော ဥပစ္ဆေဒကကံစုမှာမူကား အခွင့်ဆိုက်မှ ပေးနိုင်သည်၊ မဆိုက်လျှင် မပေးနိုင်၊ လျောက်ပတ်သည်ကို ယှတ်၍ မလျောက်ပတ်သော ဥတု, ကာလ, ဒေသဌာန, လုံ့လပယောဂ, အာဟာရစသည်ကို မှီဝဲမိလျှင် အခွင့်ရ၏၊ မမှီဝဲလျှင်မရ၊မလျောက်ပတ်သည်ကို မှီဝဲကြသည်မှာလည်း လောဘကြောင့်လည်းရှိ၏၊ ဒေါသ ကြောင့်လည်းရှိ၏၊ မိစ္ဆာဝါယာမကြောင့်လည်း ရှိ၏၊ သမ္မာဝါယာမ ကြောင့်လည်းရှိ၏၊ သဒ္ဓါပညာ တို့ကြောင့်လည်းရှိ၏၊ သဒ္ဓါပညာ ထက် သန်လှ၍အဆမတန် ပြင်းထန်စွာ အားထုတ်သော ပရိယတ္တိအလုပ်, ပဋိပတ္တိအလုပ်များသည်လည်း ဥပပီဠကကံ, ဥပစ္ဆေဒကကံဟောင်းတို့ အခွင့်ရခြင်း၏အကြောင်းပင် ဖြစ်သတည်း၊ထို့ကြောင့် အသက်ရှည်မှု, မာကျန်းမှုတို့မှာ ကောင်းကောင်းလိမ်မာ၍ နေရာကျ အားထုတ်နိုင်သော ဉာဏ်,ဝီရိယသည်သာ ပဓာနပေတည်း။

အချို့သောသူတို့ကား–ကံသာပဓာနဖြစ်သည်၊ ပဋိသန္ဓေနေစဉ်က ပင် သေမည့်နေ့ရက်,သေမည့်အရပ်ဒေသ ပယောဂသေချာပြီးဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် အစားမှား၍သေသည်၊ အသွားမှား၍သေသည်၊ အနေမှား ၍သေသည် စသည်ဖြင့် ပြောကြသမျှသည် အမှားသာဖြစ်သည်ဟု သန် သန်ယူကြကုန်၏၊ဉာဏ်,ဝီရိယများသည် ကံစီမံ၍ ကံတိုက်တွန်း၍ ဖြစ်ရ သည်ဟု ယူကြကုန်၏၊ ဉာဏ်မရှိသောသူတို့၏ အယူသာတည်း၊ ဤအရာ မှာ ငါတို့အထူးပြောဘွယ်မရှိ။

ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ၈-ပါး

မိလိန္ဒပဥှာပါဠိတော်မှာပင် ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ၈-ပါး, သေခြင်း၏အကြောင်း ၈-ပါတို့ကို သံယုတ်ပါဠိတော်, အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိ တော်များအတိုင်း လာပေသည်။

(၁) ဝါတသမုဋ္ဌာန်၊လေခောက်ပျက်၍ နာခြင်း သေခြင်းတပါး,
(၂) ပိတ္တသမုဋ္ဌာန်၊ သည်းခြေပျက်၍ နာခြင်း သေခြင်းတပါး,
(၃) သေမှသမုဋ္ဌာန်၊ သလိပ်ပျက်၍ နာခြင်း သေခြင်းတပါး,

(၄) သန္တပါတိကံ၊သလိပ်,သည်းခြေ,လေ ၃-ပါးစုံပျက် သန္တပါတ်ဆိုက်၍ နာခြင်း သေခြင်း တပါး,
(၅) ဥတုဝိပရိဏာမဇံ၊ ဥတုဘောက်ပြန် ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်သော နာခြင်းသေခြင်းတပါး,
(၆) ဝိသမပရိဟာရဇံ၊မိမိကိုယ်ကို မသင့်တင့်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော နာခြင်းသေခြင်းတပါး,
(၇) ဩပက္ကမိ၊မိမိလို့လ,သူတပါးလို့လနှင့်နာအောင်သေအောင် တမင်အားထုတ်၍ နာခြင်းသေခြင်းတပါး,
(၈) ကမ္မဝိပါကဇံ၊ ဥပပီဠကကံ,ဥပစ္ဆေဒကကံတို့ အဘင်းနှိပ်စက်၍ နာခြင်းသေခြင်းတပါး–

ဤကား နာခြင်း သေခြင်း၏ အကြောင်း ၈-ပါးတည်း၊ မိလိန္ဒပဉှာပါဠိတော်၌ ဇ-ကြောင်းပေ ၈-အင်္ဂါတွင်တချက်, ည-အင်္ဂါတွင်တချက် အလွန်ကျယ်စွာ လာသည်၊ လိုရင်းကိုသာ ရေးမည်။

ထို ၈-ပါးတို့တွင် ဩပက္ကမသည် အချို့ ရှေးကံကြောင့် ဖြစ်သည်၊ အချို့ ရှေးကံကြောင့် မဟုတ်၊ ယခုအမှုသစ်ပင် ဖြစ်သည်။

> ဩပက္ကမိကာ မဟာရာဇ ဝေဒနာ အတ္ထိ ကိရိယာ၊ အတ္ထိ ကမ္မဝိပါကာ။ [ဂုဏ်ပါဠိတော်။]

ကမ္မဝိပါကဇမှာမူကား ရှေးကံကြောင့်ဖြစ်သည် သက်သက်ပေ တည်း။

> ကမ္မ ဝိပါကဇ ဝေဒနာ ပုဗ္ဗေ ကတေန ကမ္မေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ [ဂုဏ်ပါဠိတော်။]

ကြွင်းသော ၆-ပါးတို့ကား ရှေးကံကြောင့် ဖြစ်ရသည်မဟုတ်၊ ယခုဘဝမှု သက်သက်သာတည်း။

> အပ္ပံ ကမ္မဝိပါကဇံ၊ ဗဟုတရံ အဝသေသံ၊ တထာဗာလာ သဗ္ဗံ ကမ္မဝိပါကဇံ ယေဝါ တိအတိဓာဝန္တိ။ [ဂုဏ်ပါဠိတော်။]

ကမ္မဝိပါကဇံ၊ကမ္မဝိပါကဇသည်။အပ္ပံ၊နည်း၏။ အဝသေသံ၊အကြွင်းသည်။ ဗဟုတရံ၊ များ၏။ တထာ၊ ထိုသို့ရှေးကံမှအလွတ်သာ များပါကုန်လျက်။ ဗာလာ၊အမိုက်တို့သည်။ သဗ္ဗံ၊အလုံးစုံသော ဝေဒနာသည်။

ကမ္မဝိပါကဇံဃေဝ၊ ကမ္မဝိပါကဇသောလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အတိခော-ဝန္တိ၊ တရားမှန်ကို ကျူးလွန်ကျော်နင်း၍ ယူကြကုန်၏။

ရှေးကံကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ယခုဘဝမှုကြောင့် ဖြစ်ရသော ဩပက္ကမ နာခြင်းသေခြင်းမည်သည်ကား- ဒေါသကြောင့်, မာနကြောင့်, သော ကကြောင့် မိမိကိုယ်ကို မိမိသတ်ပုတ်ခြင်း, သတ်ခြင်း, မင်ကြောင် ပရဲထိုးခြင်း, လက်ဝှေ့လက်ပန်းလုံးခြင်း, ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ သတ်ပုတ်ခြင်း, စစ်ပွဲဖြစ်၍ သတ်ပုတ်ခြင်း, ရှက်လှ၍ စိတ်ပူပန်လှ၍ စိန်စား၍သတ်ခြင်း, ဆွဲကြိုးချ၍သတ်ခြင်း, သစ်ပင်ချောက်ကမ်းမှချခြင်း စသည်ဖြင့် နာခြင်း သေခြင်းများသည် ရှေးကံကြောင့်မဟုတ်၊ ယခုပြုသော အမှုသစ်သာ ဖြစ်သတည်း၊ ထိုအခါ၌ဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာမှုကား ရှေးကံ၏အကျိုး စစ်ပင်ဖြစ်သည့် မှန်ပေ၏၊ ပုတ်ခြင်း,သတ်ခြင်း စသော အမှုများကား ရှေးကံပြု၍ ဖြစ်ရသည်မဟုတ်၊ ယခုရှိသောဒေါသ,မာနစသည် ပြု၍သာ ဖြစ်ရသည်။

အညှိဖြစ်အောင် ယင်ကောင် မလုပ်တတ်၊အညှိရှိလာမှ နားတတ် သကဲ့သို့၊ဤအတူ ရှေးကံမှုကား အမှုဖြစ်လာမှ အခွင့်သာ၍ အကျိုးပေး လေသည်၊အမှုမဖြစ်အောင် နေတတ်ပါလျှင် ထိုကံဟောင်းသည် အကျိုး ပေးနိုင်သော အခွင့်မရှိ၊ လောက၌ ဤကဲ့သို့သော သေခြင်းနာခြင်းသာ များလေသည်၊ ကံအမှုကို ကံပင် တိုက်တွန်း၍ ဖြစ်လာရသည်ကား တထောင်မှာ တယောက်သာ။

ဝိသမပရိဟာရဇဟူသည်ကား-ချော်၍ချွတ်၍ လွတ်၍ ကျုံ၍ မြင့်ရာမှ ကျခြင်း,လဲခြင်း,ကွဲခြင်း, တိုက်မိခိုက်မိခြင်း, စူးခြင်း, ရှခြင်း,မီးလောင် ခြင်း, ရေနစ်ခြင်း, ကစားမြူးထူး၍ ကျိုးခြင်း, ပဲ့ခြင်း, ရွဲ့ခြင်း, ကန့်ခြင်း စသည်တို့တည်း၊ [ဤ၌လည်းဒုက္ခဝေဒနာမှာ ရှေးနည်းအတိုင်းဆိုလေ၊]

ဥတုဝိပရိဏာမဇဟူသည်ကား-မိမိနေရာ အရပ်တွင်ပင် ဥတုပြောင်း ဥတုလဲ ဥတုပျက်ကြီး၍ ဘောက်ပြန်ခြင်း, မသွားတန်သော တရပ်တ ကျေး တမြေတရေသို့သွားမိရောက်မိ၍ ဘောက်ပြန်ခြင်း, နေပူသင့်၍, မီးပူသင့်၍, ရေချိုးမှား၍, မသင့်သောအစာကို စား၍ ဘောက်ပြန်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဘောက်ပြန်၍ နာခြင်း သေခြင်းများသည် ဥတုဝိပရိဏာမဇ

မည်၏၊[ဤ၌လည်း ဒုက္ခဝေဒနာမှာ အညှီရှိ၍နားလာသော ယင်ကောင် ဥပမာအတိုင်းပင်တည်း။]

ရှေး ၄-ပါးတို့မှာ လေပျက်ရန်အခွင့်ကို ပြုမိ၍ လေပျက်လျက် နာခြင်းသေခြင်း, သည်းခြေပျက်ရန် အခွင့်ကိုပြုမိ၍ သည်းခြေပျက်လျက် နာခြင်းသေခြင်း, သလိပ်ပျက်ရန် အခွင့်ကိုပြုမိ၍ သလိပ်ပျက်လျက် နာခြင်းသေခြင်း,၃-ပါးစုံပျက်ရန် အခွင့်ဆိုက်၍ နာခြင်း သေခြင်းများကို သိလေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ယင်ကောင်ဥပမာအတိုင်း။

ဆိုဘွယ်အထူးကား-ထိုဥတုစသည်တို့၏အားနှင့် ကုသိုလ်ကံဟောင်း၏ အားသည်တူ၍နေခဲ့အံ့၊ လူလိမ်မာလျှင် ကံကနိုင်၏၊ မလိမ်မာလျှင် ဥတုစသည်ကနိုင်၏၊ ကံကအားကောင်းလှသောအခါ ကံကနိုင်၏၊ ဥတုစသည်က အားကောင်းလှသောအခါ ဥတုစသည်ကနိုင်၏၊ ဥတုစသည်တို့ကနိုင်၍ အားတိုက် ဘိစီးခဲ့လျှင် ကုသိုလ်ကံဟောင်းသည် ပြတ်ချိန်မရောက်ဘဲနှင့်ပင် ပြတ်ရ၏။

ဤအရာ၌ ဥတုစသည်တို့ကနိုင်၍ အားတိုက်ဘိစီးခဲ့လျှင် ကံဟောင်းသည် မပြတ်ချင်ဘဲနှင့် ပြတ်ရသည်ဟူသော စကား၌ ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့။

ပရိတ်မေတ္တာ, ဆေးဝါး မန္တရား, ပယောဂ, ယတြာများသည် ကုသိုလ်ကံ၏ စစ်ကူပေတည်း၊ စစ်ကူကောင်းလျှင်လည်း ကံဟောင်းကနိုင်၏၊ လောကီရသေ့တို့ ထားပေသော ဟောကိန်း အတွက်များမှာ ကောင်းကိန်းဖြစ်အံ့၊ ကံဘက်ပေတည်း၊ မကောင်းကိန်းဖြစ်အံ့၊ ဥတုစသည်တို့၏ ဘက်ပေတည်း။

အလွန်ထက်အလွန် အားကြီးလှသော ဥပစ္ဆေဒကကံကြီးကို ထား၍တပါးသောအရာတို့၌ ဉာဏ်ဝီရိယသာ ပမာဏပေတည်း၊အခါမလွန်မီ တင်ကူး၍ ကြံဘန်နိုင်သော ဉာဏ်ဝီရိယသည် ကုသိုလ်ကံဟောင်း၏ အတုမရှိသော သဟဲ့ကြီးပေတည်း။

ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး အထူး

ဤသို့လောက,ဓမ္မ,ကံ,ဉာဏ်,ဝီရိယစသည်တို့ကို စပ်ဘက်ညှိနှိုင်း၍မမြင်နိုင်ကြသည်နှင့် အလုံးစုံသော ဆင်းရဲ ချမ်းသာဟူသမျှတို့သည် ရှေးကံ

ကြောင့်သာ ဖြစ်နိုင်ကုန်သည်ဟု အတင်းယူကြသော သူတို့သည် သဗ္ဗပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ၌သက်ဝင်ကုန်၏။ [အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်။]

တိဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ တိတ္ထာယတနာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ။

(၁) သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော။ ယံကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗန္တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူတိ။

(၂) သန္တိ ဘိက္ခဝေ။ လ။ ဧဝံဒိဋ္ဌိနော၊ ယံကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗန္တံ ဣဿရနိမ္မာနဟေတူတိ။

(၃) သန္တိ ဘိက္ခဝေ၊ လ။ ဧဝံဒိဋ္ဌိနော။ ယံကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံဝါ၊ သဗ္ဗန္တံ အဟေတု အပစ္စယာတိ။ [တိကနိပါတ်အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်။]

(၁) ဤလောက၌ ဖြစ်သမျှသော ဆင်းရဲ, ချမ်းသာ အပေါင်းသည် ရှေးကံဟောင်းကြောင့်သာ ဖြစ်နိုင်သည်၊ ကံမှတပါး အကြောင်းမရှိဟူသောအယူသည် သဗ္ဗပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိမည်၏။

(၂) ဆင်းရဲ, ချမ်းသာဟူသမျှသည် ဗြဟ္မာဟူသော ထာဝရဘုရားဖန်ဆင်းမှုဖြစ်နိုင်သည် ဟူသောအယူသည် ဣဿရနိမ္မာနဟေတု ဒိဋ္ဌိမည်၏။

(၃) ဆင်းရဲ, ချမ်းသာ ဟူသမျှသည် အကြောင်းမရှိ ဖြစ်ချင်တတ်တိုင်း ဖြစ်လာသော အလေ့ပေါက်သာတည်း ဟူသော အယူသည် အဟေတု အပစ္စယဒိဋ္ဌိမည်၏။ ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါးအထူး။

ရောဂါဖြစ်ကြောင်း ၈-ပါး

(၁) ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ခေါ သိဝက ဣဓေကစ္စာနိ ဝေဒယိတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ သာမံ ပိ ခေါ တံ သိဝက ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ယထာ ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဣဓေကစ္စာနိ ဝေဒယိတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ တိ၊ လောကဿာပိ ခေါ တံ သိဝက သစ္စသမ္မတံ၊ ယထာ ပိတ္တသမု-

ဌာနာနိ ပိ ဇရမရဏတ္ထာနိ ဝေဒယိတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တိ၊တတြ သိဝက ယေပေတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော၊ ယံကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံ ဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ၊ သဗ္ဗန္တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူတိ၊ ယဉ္စ သာမံ ဉာတံ၊ တဉ္စ အတိဓာဝန္တိ၊ ယဉ္စ လောကေ သစ္စသမ္မတံ၊ တဉ္စ အတိဓာဝန္တိ၊ တသ္မာ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ တံ မိစ္ဆာတိ ဝဒါမိ။

(၂) ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ပိ ခေါ သိဝက ဇရမရဏတ္ထာနိ ဝေဒယိတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။လ။တံ မိစ္ဆာ တိ ဝဒါမိ။

(၃) သေမှသမုဋ္ဌာနာနိ ခေါ။လ။ တံ မိစ္ဆာတိ ဝဒါမိ။

(၄) ဥတုသမုဋ္ဌာနာနိ ခေါ။ လ။ တံ မိစ္ဆာ တိ ဝဒါမိ။

(၅) သန္နိပါတိကာနိ ပိ ခေါ။လ။တံ မိစ္ဆာ တိ ဝဒါမိ။

(၆) ဝိသမပရိဟာရဇာနိ ပိ ခေါ။ လ။ တံ မိစ္ဆာ တိ ဝဒါမိ။ ။

(၇) ဩပက္ကမိကာနိ ပိ ခေါ။ လ။ မိစ္ဆာ တိ ဝဒါမိ။

(၈) ကမ္မဝိပါကဇာနိ ပိ ခေါ။ လ။ တံ မိစ္ဆာ တိ ဝဒါမိ။

[သံယုတ်ပါဠိတော်။]

ဤ ၈-ပါးသော အကြောင်းတို့ကို အချို့သောကျမ်း၌ ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ၈-ပါးဟူ၍လာသည်၊ အချို့သော ကျမ်း၌ ရောဂါအနာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ၈-ပါးဟူ၍လာသည်၊ မိလိန္ဒပဉှာ၌ကား သေခြင်း၏အကြောင်း ၈-ပါးဟူ၍လည်းလာသည်။

ပါဠိပြောက် အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းကား။ ။ဤလောက၌ ဝေဒနာတို့သည် ဤ ၈-ပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ထိုသို့ဖြစ်သည်ကို ငါဘုရားလည်း ကိုယ်တိုင်ခံစားရဘူးလှလေပြီ၊ လောက၌ ပညာရှိအပေါင်းလည်း အကြောင်း ၈-ပါးကြောင့် ဖြစ်သည်ဟူသော စကားကို အမှန်သမုတ်ကြပေ၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အချို့သော သူတို့သည် ဝေဒနာဟူသမျှသည် ရှေးကံကြောင့်သာဖြစ်သည်ဟု ယူကြကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် ငါဘုရား၏ဉာဏ်ကိုလည်း ကျူးလွန်ကုန်သည်၊အမှန်ဟူ၍ သမုတ်

အပ်သော လောကသမ္မုတိကိုလည်း ကျူးလွန်ကုန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့အယူစကားကို အမှားဖြစ်သည်ဟု ငါဘုရား ဟောပေသည် ဟူလိုသည်။

ကံ ဉာဏ် ဝီရိယ

ဤအရာ၌ နေရာကျ မှတ်ပုံကို ဆိုပေအံ့။ ။နတ်ပြည် ၆-ထပ်,ဗြဟ္မာ ၂၀, အပါယ် ၄-ဘုံ,ဤဘုံ ၃၀-တို့၌ကား ပဋိသန္ဓေအခါ၌ အကောင် အထည်ဖြစ်ရန်အမှု, ပဝတ္တိအခါ၌ ချမ်းသာဆင်းရဲမှုများမှာ ကံသည် သာ'ပြဋ္ဌာန်းသည်၊ ဉာဏ်ဝီရိယမပြဋ္ဌာန်း၊ ဉာဏ်ဝီရိယကူလိုလျှင် ကံပြု ၍ကူရမည်၊ သိကြားမင်းသည် အရှင်မဟာကဿပအား ဆွမ်းလှူ၍ ကူ သည်၊ ပရဒတ္တုပဇီဝိပြိတ္တာမျိုးဖြစ်ပေမူ ဤဘဝဆွေမျိုးတို့က ပေးဝေ သော ကုသိုလ်အဘို့ကို သာဓုခေါ်သော ကံသစ်ပြု၍ ကူရသည်။

စတုမဟာရာဇ်တွင် ပါဝင်သော ရှေးဘုန်း ရှေးကံ နည်းလှသော ဝိနိပါတိကအသူရာခေါ်သော အစိမ်း, သူရဲ, တစ္ဆေ, မှင်စာစသော သူ၊ ရေတိရစ္ဆာန်,ကုန်းတိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော သူတို့သည်ကား လုံ့လဝီရိ ယ မချရ၊လုံ့လဝီရိယနှင့်အားထုတ်နိုင်ပါမှ ခန္ဓာကိုယ်မျှတရန် ဖြစ်လာ သည်၊ သို့သော်လည်း ဉာဏ်၏အစွမ်း, ဝီရိယ၏အစွမ်းမည်သည် ဆုံး ခန်းမရှိ တွင်ကျယ်သည်သာ ဖြစ်ပေသောကြောင့် အထက်အထက်သော နတ်ဗြဟ္မာတို့မှာလည်း ဖြစ်ထိုက်သော ဉာဏ်ဝီရိယတို့နှင့် ကူပံ့ပါလျှင် ဖြစ်ထိုက်သော အကျိုး တိုးပွားစည်ပင်ရာပါ၏။

ခန္တီနှင့် ဉာဏ်ဝီရိယအရာမှာ သိကြားမင်းသည် လူလွန်ပေတည်း၊ နောင်ဘဝ၌ ဆက်လက်ရန်ကံသစ်ထူထောင်မှု ဉာဏ်ဝီရိယမျိုး၊ မဂ် ဖိုလ်ရရန် ကုံပါရမီ ဝသီဝါသနာ ဘာဝနာမှုအရပ်ရပ် လိမ်မာမှုဉာဏ် ဝီရိယမျိုးများမှုကား သတ္တဝါမှလျှင် ဘယ်အခါမှ လွတ်ကောင်း သော အခွင့်မရှိ။

လူ့ဘုံ၌ကား ပဋိသန္ဓေအခါ အယုတ်, အလတ်,အမြတ် ဖြစ်ကြ ရသည်မှာ ရှေးကံတခုသာတည်း၊ ရှေးကံအားကောင်းလျှင် ကောင်း လိုက် မင်းမျိုး, သူဌေးမျိုးမှာဖြစ်ရသည်၊ ရှေးကံအားနည်းလျှင် နည်း

လိုက် ဆင်းရဲမျိုးမှာဖြစ်ရသည်၊ ပဋိသန္ဓေအခါ အယုတ်, အမြတ်ဖြစ်ဘို့မှာ ဉာဏ်ဝီရိယမဝင်သာ၊ ရှေးကံချ၍ ဖြစ်ရပြီးနောက် ဖြစ်မိဖြစ်ရာ အမျိုးဇာတိအားလျော်စွာ ရပြီးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို စောင့်ရှောက်မှု, တိုးပွားစေမှု, မရသေးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ရအောင်ပြုမှု, အသက်ရှည်ဘို့ လိမ်မာရာသောအမှု, အနာကင်းဘို့ လိမ်မာရာသောအမှု များမှာမူကား ဉာဏ်ဝီရိယသာ ပဓာနတည်း၊ လောကတိဿရဟန်းတို့ကဲ့သို့ အလွန်အားကြီးလှသော ဥပပီဠက အကုသိုလ်ကံထူးရှိသော သူတို့၌သာလျှင် လောကီချမ်းသာအတွက်နှင့် ဉာဏ်ဝီရိယ မကယ်နိုင် ရှိလေသည်။

ဉာဏ်ဝီရိယ ၃-မျိုး

ထိုဉာဏ်ဝီရိယသည်လည်း—

(၁) ဝဍ္ဎနိဿိတ ဉာဏ်ဝီရိယ,

(၂) ဝိဝဍ္ဎနိဿိတဉာဏ်ဝီရိယ,

(၃) ဥဘယနိဿိတ ဉာဏ်ဝီရိယ ဟူ၍ ၃-ပါးရှိလေသည်။

ထို ၃-ပါးတို့တွင် ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ ကြီးမြင့်စည်ပင်ရန် အကျိုးငှါသာလျှင် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော ဉာဏ်ဝီရိယသည် ဝဍ္ဎနိဿိတ ဉာဏ်ဝီရိယမည်၏။

ထိုဘဝသမ္ပတ္တိ,ဘောဂသမ္ပတ္တိတို့ကို ဖျက်ဆီးရန် အကျိုးငှါသာလျှင် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော ဉာဏ်ဝီရိယသည် ဝိဝဍ္ဎနိဿိတဉာဏ်ဝီရိယ မည်၏။

၂-ဘက်ကိုပင်ငဲ့၍ ဤအမှုကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရပါလို၏၊ မရသေးမီလည်း ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိနှင့် ပြည့်စုံပါလို၏ဟု ပြုအပ်သော ဉာဏ်ဝီရိယသည် ဥဘယနိဿိတ ဉာဏ်ဝီရိယမည်၏။

ထို ၃-ပါးတို့တွင် ဝဍ္ဎနိဿတ ဉာဏ်ဝီရိယ တဘက်သာ ကြီးကျယ်စွာရှိသော လူမျိုးတို့သည် လောကီသမ္ပတ္တိကို အကြီးအကျယ် ဖြစ်ထွန်းအောင် ကြံနိုင်ကုန်၏။

ဝိဝဍ္ဎနိဿိတဉာဏ်ဝီရိယတဘက်သာ ရှိကြကုန်သော လူမျိုးတို့သည် ရှိပြီးသော လောကီသမ္ပတ္တိကိုပင် တံတွေးပေါက်ကဲ့သို့ စွန့်နိုင်ကြ၍ဝဋ်မှ ထမြောက်တည့်ရန် အခွင့်ကိုသာ ရှာကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဝိဝဋ္ဋ

နိဿိတ ဉာဏ်ဝီရိယတဘက်သာ ရှိကုန်သော လူမျိုးတို့၏ လက်ရှိလော ကီစည်းစိမ်ချမ်းသာများသည်၎င်း, ရှေးရှေးသော ဘဝတို့က ပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကံဟောင်းများသည်၎င်း, ယခုဘဝဖြစ်သော ကံသစ်များ သည်၎င်း မီးစာအမှိုက်ပုံတွေနှင့်သာ တူကုန်၏၊ ထိုသူတို့ ဉာဏ် ဝီရိယများသည် ထိုအမှိုက်ပုံတွေအတွင်း၌ ကျသော မီးထုပ်တွေနှင့်တူ ကုန်၏။

အတ္ထိကမ္မံ အကဏှံ၊ အသုက္ကံ၊ အကဏှအသုက္ကံ ဝိပါကံ။
ကမ္မံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။ [စတုကအင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်။]

ဝဋ္ဋနိဿိတ,ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ၂-ဘက်ရှိကြသော လူမျိုးတို့သည်လည်း မိမိလက်ရှိ စည်းစိမ်ဥစ္စာ အကြိအဖန် ဉာဏ်ဝီရိယတို့ကို ၂-ဘက်မျှ၍ပြုရ ကုန်သည်။ [တချက်။]

ထိုလူမျိုးတို့၌ တရာတွင်တယောက်,တထောင်တွင် တယောက်ပေါ် ပေါက်လာသော ကံကြီး ဉာဏ်ကြီး ဝီရိယကြီးနှင့်ပြည့်စုံသော ဘုန်းရှင် ကံရှင် သမ္ဘာရှင်တို့သည်လည်း ဝိဝဋ္ဋမမေ့၏ အရသာကို ကောင်းစွာမြင် နိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ လောကီသမ္ပတ္တိအရာ၌ လျစ်လျူပြုခြင်းသာ များကြကုန်သည်။ [တချက်။]

ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့် ၂-ဘက်မှိသော လူမျိုးတို့သည် လည်း လောကီသမ္ပတ္တိအဘို့မှာ အရှည်မခံ၊ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်မြဲ သာတည်း၊ ဇမ္ဗူဒိပါတွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမဒေသမှစ၍ ဘုရားသာသနာအားကြီးစွာ ရောက်ခဲ့သော တိုင်းပြည်နိုင်ငံတို့ အစဉ် အတိုင်း ဆုတ်ယုတ်ခေါင်းပါး၍ လာသည်ကို မြော်လေ။

ရှေးကံဟောင်းမှာမူကား ဉာဏ်ဝီရိယကောင်းလျှင် ကောင်းလိုက် အခွင့်သာပေသည်၊ ဉာဏ်ဝီရိယမကောင်းလျှင် မကောင်းလိုက် အခွင့် ၎ပ်လေသည်၊ဉာဏ်ဝီရိယနှင့်ကင်း၍ချော်လျှင် ချွတ်ချွတ် လွဲလွဲ လမ်းလွဲ လမ်းမှား လိုက်စားပြန်လျှင်လည်း ဗာရာဏသီ မဟာဓနသူဌေးသားမှာ ကဲ့သို့ အားကြီးစွာသော ကံဟောင်းသည်ပင် သော်လည်း ဆုတ်ရသည်၊ ယုတ်ရသည်၊ ချုပ်ရဆုံးရလေသည်၊ ထိုသူဌေးသားသည် ယခုဘဝပင် ရဟန္တာဖြစ်နိုင်အောင် ပါရမီပြည့်ပြီးသော သူပေတည်း၊

လောဘကြီးသည့်အတွက်ကြောင့် မင်္ဂလိုက်ကို မရသည့်ပြင် ရှိသမျှ ဥစ္စာစု ကုန်ဆုံး၍ ခွက်လက်စွဲရသည်။ [ဓမ္မပဒ။] လောဘကြီးခြင်းကြောင့်လည်း ကံဟောင်းဆုတ်ရချုပ်ရသည်၊ ဒေါသကြီးခြင်းကြောင့်လည်း ဆုတ်ရချုပ်ရသည်၊ မောဟ ကြီးခြင်းကြောင့်, မာနကြီးခြင်းကြောင့်, မနောပဒေါသိက နတ်တို့ကဲ့သို့ ဇာဿ ကြီးခြင်းကြောင့်, အပျော်ကြီးခြင်းကြောင့်, အမေ့ကြီးခြင်းကြောင့်, အသောက်ကြီးခြင်းကြောင့်, အစားကြီးခြင်းကြောင့်, ကစားကြီးခြင်းကြောင့်, စိုးမင်းရာဇာနှင့် ဆန့်ကျင်သည်ကို လိုက်စားမိခြင်းကြောင့်, သီလဝန်, ဂုဏဝန်များကို ပြစ်မှားကြီးခြင်းကြောင့်, လူမှု,တန်းမှု, ခွန့်ကြမှု၌ သဒ္ဓါကြီးခြင်းကြောင့် ကံဟောင်းဆုတ်ယုတ်သည်။

တိုင်းပြည် ထီးနန်း ဥစ္စာစည်းစိမ်များကိုစွန့်လျက် တောထွက်၍ ဆင်းရဲငြိုငြင် ခံကြသောအရာ, အသက်ခန္ဓာ အင်္ဂါကြီးငယ်ကို စွန့်ကြသော အရာများသည် သဒ္ဓါကြီး၍ ကံဟောင်းအကျိုးဆုတ်ယုတ်ရခြင်း, ချုပ်ဆုံးရခြင်းပေတည်း။

ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အလုံးစုံများကို ရှေးကံကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည်ဟု အယူသန်သောသူတို့သည် သဗ္ဗပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ၌ သက်ဝင်ကုန်၏၊ မိမိ၏အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့နှင့် မသင့်သော အရပ်ဒေသ, ဥတု, သမယ, အာဟာရ, ပယောဂတို့ကို လောဘ အတွက်နှင့်ရင်း, သဒ္ဓါဝီရိယအတွက်နှင့် မရှောင်လေဘဲ မှိုဝဲဆိုက်တိုက်ရသည်ဖြစ်၍ လေဓာတ်ပျက်သဖြင့် ဖျားခြင်း, နာခြင်း, သေဆုံးခြင်း၊ သည်းခြေဓာတ်ပျက်သဖြင့် ဖျားခြင်း, နာခြင်း, သေဆုံးခြင်း၊ သလိပ်ဓာတ်ပျက်သဖြင့် ဖျားခြင်း,နာခြင်း,သေဆုံးခြင်း၊ ၃-ပါးစုံပျက်သဖြင့် ဖျားခြင်း, နာခြင်း, သေဆုံးခြင်း၊ အမြော်အမြင် အဆင်အခြင်ကင်းသဖြင့် မလိုက်တန်သောလမ်း, မသွားတန်သော အရပ်ဒေသ, မသွားတန်သော အခါကာလ, မပြုတန်သောအမှုများကို စိတ်ထင်တိုင်းပြုမိ၍ ဖျားခြင်း, နာခြင်း, သေဆုံးခြင်းစသော အရာများသည်လည်း ရှေးကံဟောင်းကောင်းပါလျက် ပုဂ္ဂိုလ်မလိမ်မာတွက်နှင့် ကံမခံနိုင်၍ ဆုတ်ယုတ်ဆုံးပါးရလေသည်။

ထိုစကားမှန်၏၊ သတ္တဝါ၏ကိုယ်မှာ ကမ္မဇတခု၊ စိတ္တဇတခု၊ ဥတုဇတခု,အာဟာရဇတခုဟူ၍ ရုပ် ၄-မျိုးရှိပေသည်၊ ထို၄-မျိုးတွင် ရှေးကံကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်သည် တစုမျှသာပါသည်၊ ယခုတွေ့ရှိသော စိတ်, ဥတု,အာဟာရတို့ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့သာ များကုန်သည်၊ ကံကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်သည် ကိုယ်ကိုမှီတွယ်၍ ထိုရုပ်တို့နှင့် ဖြစ်အတူ ပျက်အတူ ဖြစ်ရကုန်သည်။

ထိုရုပ်တို့တွင်လည်း ဥတုဇရုပ်စုမှာ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဓာတ်မီး ညီညွတ်လျှင် ညီညွတ်ရသည်၊ လှုပ်ရှားလျှင် လှုပ်ရှားရသည်၊ ပျက်ပြားလျှင် ပျက်ပြားရသည်၊ ရှေးကံဟောင်းနှင့် မစပ်ကြ၊ အာဟာရဇရုပ်စုသည်လည်း အာဟာရဓာတ်ဆီနှစ်ပါး လှုပ်ရှားပျက်ပြားလျှင် လှုပ်ရပျက်ရတော့သည်၊ ကံဟောင်းနှင့်မစပ်ကြ၊ စိတ္တဇရုပ်စုမှာလည်း စိတ်ကောင်းလျှင် ကောင်းရတော့သည်၊ စိတ်မကောင်းလျှင် မကောင်းရ၊ ကံဟောင်းနှင့်ပင် မစပ်ကြ၊ဤသို့လျှင် တကိုယ်လုံးကို ၄-ဘို့ ဘို့ခွဲသော် တဘို့သည်သာ ကံနှင့်ဆိုင်သည်၊ ၃-ဘို့မှာကား ကံနှင့်မဆိုင်၊ ကံနှင့်ဆိုင်သော တဘို့သည်လည်း ကံနှင့်မဆိုင်သော ၃-ဘို့ကို မှီတွယ်ရသည်။

ထို့ကြောင့် စိတ်, ဥတု, အာဟာရတို့ ဖောက်ပြန်၍ စိတ္တဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်,အာဟာရဇရုပ်တို့ ပျက်ပြားခဲ့လျှင် ကံသည်လည်း အကျိုးပေးရန်ညီညွတ်သောဌာနမရှိ၍ ယုတ်သိမ်းကွယ်ပရလေတော့သည်၊ ဤကား မိမိ၏ကံဟောင်းသည် မကုန်လိုသေးသော်လည်း မိမိပြုသော ဝိပတ္တိဒဏ်, ယခုဘဝတွင် တွေ့ရှိသော ဝိပတ္တိဒဏ်များကို မခံနိုင်၍ ကုန်ရသည်ကို ဆိုသောစကားရပ်တည်း။

မိမိ၏ရှေးကံဟောင်းသည် ကောင်းချင်ပါလျက် တရွာလုံးအတွက်, တမြို့လုံးအတွက်, တတိုင်းလုံးအတွက်, တပြည်လုံး အတွက်ကြောင့် မိုယ်းကြီးခေါင်၍, ရေကြီး ကြီး၍, လေကြီး လာ၍, မီးကြီး လောင်၍, မင်းဘေးကြီး သင့်၍,ကပ်ဥပဒ်ဘေးကြီး တိုက်၍ ရှောင်ခွင့်မသာပါရသည်များမှာလည်း အများအတွက်နှင့်ဖြစ်လာသော ဥပဒ်ဒဏ်ကို မိမိကံတခုအားနှင့် မခံနိုင်၍ ပါရလေသည်။

လူ့ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေမှ နောက်ပဝတ္တိအခါတွင် ကွက်ခြား၍ ဆိုခဲ့သမျှ အလုံးစုံသော အသက်ခန္ဓာ ဥစ္စာပစ္စည်း ပျက်ပြားဆုံးရှုံးရသော အမှု,

ကံဟောင်းသည် မကုန်ချင်ပါသေးဘဲနှင့် ယုတ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းရသော အမှုခပ်သိမ်းသည်အခါကိုမလွန်မီ,အခွင့်ကိုမလွန်မီ မြော်ခေါ်တင်ကူး၍ ရှောင်မှုရှားမှု, စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းမှု, ပြုစုကုစားမှုတို့၌ လုံလောက်အောင် ဖြစ်လာသော ဉာဏ်ဝီရိယတို့နှင့် ငြားခဲ့လျှင် အကုန်လွတ်ငြိမ်းရ၏၊ ဤဉာဏ်ဝီရိယကို ပယောဂသမ္ပတ္တိ ဆိုပေသတည်း၊ ဤဉာဏ်ဝီရိယသည် တယောက်အားကိုသာ ဆောင်နိုင်သည်လည်းရှိသည်၊ တကျိပ်အားကို, တရာအားကို, တထောင်အားကို,တရွာအားကို, တမြို့အားကို, တနိုင်ငံအားကို ဆောင်နိုင်သည်လည်းရှိသည်။

ဒုန္နုဘိဇာတ်၌ ဘုရားလောင်း ခြင်္သေ့မင်း၏ ဉာဏ်ဝီရိယသည် ဟိမဝန္တာ တောသုံးထောင်ရှိသော အသချေမကသော သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးကို ဆောင်ပေသည်၊ ထို့အတူ တယောက်၏ ဉာဏ်ဝီရိယသည် အင်အား ရှိသလောက် အကျိုးကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်၊ ထိုထက် နှစ်ယောက်ညီညာသော ဉာဏ်ဝီရိယသည် အားများစွာ ပါလေသည်၊ ထို့ထက် ၃-ယောက် ညီညာသော ဉာဏ်ဝီရိယ, ထို့ထက် ၄-ယောက်, ထို့ထက် ၅-ယောက်, တကျိပ်, တရာ, တထောင်စသည်ဖြင့် အများညီညွတ်သော ဉာဏ်ဝီရိယသည် တိုင်းကိုကြံနိုင်သည်၊ ပြည်ကိုကြံနိုင်သည်၊ ဤကဲ့သို့သော အရာများမှာ ကံသည် ပမာဏမဟုတ်၊ အများညီညွတ်သော ဉာဏ်ဝီရိယသည်သာ ပဓာနပေတည်း။

ဤစကားရပ် အလုံးစုံကိုလည်း ခပ်သိမ်းသော လူတို့နှင့် ဆက်ဆံသော အမှုသွားကို ပဓာနပြု၍ဆိုပေသည်၊ အကုသိုလ်အရာ၌ အလွန်ထက်အလွန် အားကြီးသော ကံရှိသောသူတို့ကိုရင်း၊ ကုသိုလ်အရာ၌ အလွန်ထက်အလွန် အားကြီးသော ကံရှိသောသူတို့ကိုရင်း၊ ဤကဲ့သို့ တထောင်တွင်တယောက်၊ တသောင်းတွင်တယောက်ဖြစ်သော သူများကိုမူကား ချန်ခဲ့ပေသည်။

စေတနာပြဆိုချက်

ဤသို့လျှင် ရုပ်ကလာပ်တို့၏တိုးပွားခြင်း, ဆုတ်ယုတ်ခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည်ဖြစ်၍ရင်း။

ဤလောက၌ သဗ္ဗပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ၌ သက်ဝင်သောသူ အများရှိနေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်၍ရင်း။

လူမျိုးတပါးတို့နှင့် ဘာသာစကားပြောဆိုကြရာ ဉာဏ်ဝီရိယကို လွှတ်ထား၍ ကံတခုဟည်းနှင့် ပြောကြသဖြင့် မိမိဘာသာ ဘက်၌ လူမျိုး တပါး စိတ်သဘောကြေလည်အောင် မပြောနိုင်ဘဲ စောင်းမိ စောင်းရာ စိတ်ပါမာန်အိုက်နှင့်သာ ပြီးကြသည်များကို မြော်မိပါသည်ဖြစ်၍ရှင်း၊ ကံဘခုကိုသာ သန်သန်ယူသော လူမျိုးများသည် ဉာဏ်ဝီရိယမှုတို့၌ တင်းတင်းကြပ်ကြပ် မပြုကြသဖြင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့မှ ဆုတ်ယုတ် ဆွေးနွပါးသည်ကို မြင်ရသည်ဖြစ်၍ရှင်း။

အာယုကပ်ဟု ဆိုအပ်သောအသက်တမ်းတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ပုံများကို တရားကိုယ်ရင်းနှင့်တကွ ခြားခြား နားနား မြင်ခဲ့ပေလျှင် လူ့ရွာ၌ အသက်တိုမှု,ရှည်မှုများမှာ ကံဟောင်းသည် ပမာဏ မဟုတ်လွန်း၊ အကြောင်းတပါး များစွာပင်ရှိပေသည်ဟုသဘောပေါက်၍ "မနုဿတ္တ၊ ဒုလ္လဘဝယ်၊အရတော်လှ၊ဤဘဝကို၊ကမ္မဿကာ၊ မဟူသာတည်း၊ ပညာ ဝီရိယ၊ထိန်းကျောင်းမှသာ၊သင့်မြတ်ရာသည်"ဟုနေရာကျ သိမှတ်ကြစေ လိုသည်ဖြစ်၍ရှင်း ကမ္ဘာဦးမှစ၍ အာယုကပ် ဆုတ်ယုတ်ပုံနှင့်တကွ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အတိုးအဆုတ်များကို ဆိုထိုက်ပေသည်။ ။ဆိုသော မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၌-

> ကမ္မဿကာ မာဏဝ သတ္တာ ကမ္မ ဒါယာဒါ ကမ္မယောနိ
> ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိသရဏာ၊ယံ ကမ္မံ ကရိဿန္တိ ကလျာဏံ ဝါ
> ပါပကံ ဝါ၊ တဿ ဒါယာဒါ ဘဝိဿန္တိ။

ဟုရှိ၍ အကျယ်အပြော ဟောတော်မူသော သုဘသုတ်၊ ဥပရိပဏ္ဏာ သတွင် ဟောတော်မူသော စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်၊ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်၊ သုတ္တ နိပါတ်တွင် ဟောတော်မူသော ဝါသေဋ္ဌ သုတ်-ထိုထိုသုတ္တန် အရပ်ရပ်တို့၌ သုစရိုက်ကံ၏အကျိုး,ဒုစရိုက်ကံ၏အကျိုး,ဒါန၏အကျိုး, သီလဘာဝနာစသည်တို့၏ အကျိုး,အဘိဓမ္မာ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း ပါဠိ တော် စသည်များကို အဘယ်သို့ဆိုမည်နည်း၊ လောကဓာတ်သုံးရပ်မှာ ကံသာအမှန် ကံသာအချုပ်မဟုတ်ပါလောဟူမူ-

၃၁-ဘုံတွင် ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် အယုတ်,အလတ်,အမြတ်ဖြစ်ကြရာ၌ ကံသာအမှန်, ကံသာအချုပ်ဖြစ်သည်၊ လူ့ဘုံကိုထား၍ ဘုံ ၃၀-တို့၌

ပဋိသန္ဓေ,ပဝတ္တိနှစ်ပါးတို့၌ပင် ယေဘုယျအားဖြင့် ကံသည်သာအမွန် ဖြစ်သည်၊လူ့ဘုံသည်မူကား ကံဘုံ,ဉာဏ်ဘုံ,ဝီရိယဘုံဖြစ်ပေသည်၊ သုစရိုက်မှု,ဒုစရိုက်မှုအလွန် ထွန်းကားသောဘုံဖြစ်ပေသည်၊ ဘုရား,ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, အရိယာသာဝက ဘဝပါရဂူ အဖြစ်ကိုလည်း ကံဘုံ,ဉာဏ်ဘုံ, ဝီရိယဘုံ,သုံးပါးစုံသော လူ့ဘုံ၌ လုပ်မှဖြစ်နိုင်သည်၊ ကံဘုံစု၌တည်၍ ဖြစ်အောင်မလုပ်နိုင်၊ လူ့ဘုံ၌တည်၍ ဉာဏ်ဝီရိယဖြင့် လုပ်ပေမူ ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်သော်လည်း မလွတ်နိုင်၊လူဖြစ်ဘို့ကံ,နတ်ဖြစ်ဘို့ကံ, ဗြဟ္မာဖြစ်ဘို့ကံများမှာ ဆိုဘွယ်မရှိ၊ အချို့ကား တရားကိုကျင့်မှ ဘုရားဖြစ်သည်၊ နောက်နောက်ဘုရားဖြစ်လိုသော် ရှေးရှေးဘုရားထားခဲ့သော တရားကို ကျင့်ရသည်ဟု ပြောကြသည်။

ခရစ်ယာန်ဆရာတို့ကား အစဆုံးဘုရားမှာ ဘယ်သူ့ယားသောတရားကို ကျင့်ရာမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် အစအဆုံး မရှိသော ထာဝရဘုရားတဆူသာ ရှိသည်ဟူသော အယူသည်သာ သင့်သည်ဟု ကြံကုန်၏၊ ဤစကားမှာ ကမ္ဘာလည်း အစမရှိ၊ ဘုရားလည်း အစမရှိ၊ ထို့ကြောင့်အစအဆုံး ဘုရားဟူ၍ပင် မရှိလေ၊သို့သော်လည်း နောက်နောက်ဘုရားဖြစ်လိုသော သူတို့သည် ရှေးရှေးဘုရား ထားခဲ့သော တရားကိုကျင့်ကြသည်ပင် မဟုတ်ကုန်၊ ဉာဏ်ဝီရိယတရားသည် အစမရှိသော အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် ဘယ်အခါမှ မဆိတ်ပေ၊ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝက ဖြစ်ဘို့ တရားမှာလည်း ဉာဏ်ရှိလျှင် ရှိတော့သည်၊ ဉာဏ်သည်သာ လိုရင်း၊ ရှေးရှေးဘုရားကို မှီဘွယ်ကိစ္စမရှိ။

ထို့ကြောင့် ဉာဏ်ဝီရိယကို ဝါသနာနှင့်တကွ တဘဝထက် တဘဝ လိုက်စားတိုးပွား၍ သွားသဖြင့် ဘုရားလောင်း, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလောင်း, သာဝကလောင်း ဖြစ်လောက်အောင် အားရှိသောအခါ အလောင်းအလျာ ဖြစ်တော့သည်။

နိယတဗျာဒိတ်ရလောက်အောင် အားအင်ရှိသောအခါ တွေ့ရာ ဘုရားမှာ နိယတဗျာဒိတ်ရကြသည်၊ ငါတို့ဘုရားအလောင်းကို ဗျာဒိတ် ပေးကြကုန်သော ဒီပင်္ကရာစသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် နောင်ဘုရား ဖြစ်လတ္တံ့ဟူသော ဗျာဒိတ်ကိုသာ ပေးကြကုန်သည်၊ ဘုရားဖြစ်အောင် ဤဘုရား ဤတရားကိုကျင့်လော့ဟု တခွန်းမျှမဟောကြကုန်၊ ဟောမှ

သိမည့်သူသည်လည်း နိယတဗျာဒိတ် မထိုက်သေး၊ မိမိအလိုလို သိနိုင် ကျင့်နိုင်သော ဉာဏ်စွမ်း ဝီရိယစွမ်းရှိပြီးသောသူမှသာ နိယတဗျာဒိတ် ကိုရမြဲတည်း။

ဤအလုံးစုံသော စကားရပ်စုဖြင့် ဉာဏ်ဝီရိယတို့၏ အရာအချက်ကို ထင်လင်းစေခြင်းငှာ ဆိုလိုက်သည်၊ ဒေသနာတော် အများလာရှိတိုင်း ကံအရာအချက်များလည်း ထင်ရှားလေတော့သည်။

သက်တမ်းအတိုးအဆုတ် နေရခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

၁၀-ခေတ်ဆီ ခေတ်မီးကို မှီ၍ သင်္ချိုင်းရှုပုံ

လေအပြင်

ဤအရာ၌ ခေတ်ဆီ, ခေတ်မီးတို့ကို အမှီပြု၍ သင်္ချိုင်းမမ္မတို့၌ ထိုး ထွင်း၍ သိရာသော အကြောင်းလမ်းများကို ဆိုလိုက်အံ့။ ။အထက် အောက်အဘို့အားဖြင့် အကနိဋ္ဌဘုံမှစ၍ မဟာအဝီစိငရဲကြီး၊ ထို့ အောက်ယူဇနာ တသိန်းနှစ်သောင်း အထုရှိသော သိလာ ပထဝီ ကျောက်ဖျာကြီး၊ ထို့အောက် ယူဇနာ လေးသိန်းရှစ်သောင်း အထုရှိ သော ရေပြင်ကြီး၊ ထို့အောက် ယူဇနာ ၉-သိန်းခြောက်သောင်း အထု ရှိသော လေပြင်ကြီး၊ ဤမျှသော ဩကာသကို ခေတ်ဆီ ခေတ်မီးတို့ သည် ဖန်ဆင်းတည်ထောင်အပ်၏၊ ထိုမှ အောက်အဘို့သည် အနန္တ ကောင်းကင်နယ်သာ ဖြစ်၏၊ ရုပ်ဟူ၍ အကျူမြူမျှ မရှိပြီ၊ အကနိဋ္ဌဘုံမှ အထက်အဘို့သည်လည်း အနန္တကောင်းကင်နယ်သာ ဖြစ်၏၊ ရုပ်ဟူ၍ အကျူမြူမျှ မရှိပြီ။

ဘီလာ အဘို့အားဖြင့် အောက်လေအပြင်, ရေအပြင်တို့သည် အနန္တစကြာဠာတပြင်တည်းသာ ဖြစ်ကုန်၏၊ သိလာပထဝီခေါ်သော ကျောက်ဖျာအပြင်သည်လည်း စကြဝဠာ သုံးခု ဆိုင်မိရာ၌ ယူဇနာ ရှစ်ထောင်အပေါက်ရှိ၏၊ မြင့်မိုရ်တောင်, သတ္တရဘန်တောင်, စကြ ဝဠာတောင်တို့သည်လည်း ထိုသိလာပထဝီ၌ အမြစ်စိုက်ကုန်သည်၊ ထို တောင်တို့၏ အောက်၌ ပံ့သုပထဝီအခြားမရှိပြီ။

မြင့်မိုရ်တောင်သည် ရေထဲ၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင် မြုပ်သည်ဟူ သောစကားမှာ အောက်မြေမှပေါ်ရာ သမုဒ္ဒရာအစောက်နှင့် တိုင်း၍ ဟောသောစကားသာဟု ယူရမည်။

သိလာပထဝီခေါ်သော ကျောက်ဖျာအပြင်မှ ပေါ်တက်သည်ကို ဆိုမှုကား မြင့်မိုရ်ေတာင်သည် ရေထဲ,မြေထဲသို့ မြုပ်သည်ကား ပံသုပထဝီအထု ယူဇနာနှင့်အမျှ တသိန်းနှစ်သောင်း မြုပ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်၊ သမုဒ္ဒရာသည် အောက်မြေပြင်ပေါ်၌ တည်၍ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ အသုရာပြည်တည်ရာ အရပ်မှုကား အထူးဖြစ်သော ဩကာသပေတည်း။

ပံသုပထဝီမှာမူကား ကျောက်ခွက်အများ၌ အသီးအသီး ထည့်၍ထားသောမြေညက်ကဲ့သို့ စကြာဝဠာ တခုစာအတွင်း၌သာ အသီးအသီး တည်ကြလေသည်၊ စကြာဝဠာတပါးနှင့် တပါး ပံသုပထဝီချင်း မစပ်ကြ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကြာဝဠာအနန္တပင် တပြင်တည်းဖြစ်၍ ဆောင်ပေသော လေအပြင်သည်လည်း ဓာတ်ဆီ, ဓာတ်မီးတို့ ဖန်ဆင်း တည်ထောင်ပေ၍ ယခုနေ့ထက်ထိ ဖြစ်ထွန်းကာ နေပေသည်။

ပဌာန်း၌ ဗဟိဒ္ဓဓာတ်ဆီသည် ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထု၌ ကျေးဇူးပြုကြောင်းကို မဟောပါသော်လည်း ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့၌ အဆီအင်အား ကောင်းလျှင် ခိုင်ခန့် အားရှိသည်များကို မြင်ကြရသောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓဓာတ်ဆီသည် လေ,ရေ,မြေစသော ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့၌လည်း သုတ္တန် ဥပနိဿယနည်းအားဖြင့် ဓာတ်မီး၏အားကြီးစွာသော အထောက်အပံ့ အဘော်သဟဲကြီး တခု ဖြစ်ကြောင်းကို သိရလေတော့သည်။

လောက၌ ဥဏှတေဇောလွန်သော မီးကျီးမှ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပွားသော မီးတောက်ကို မီးတောက်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်၊ ထိုမီးတောက်၏ အဆင့်ဆင့် မီးပွား၍သွားသည်နှင့် အတူတူပင်၊ ထိုလေအပြင်ကြီးသည်လည်း ဓာတ်မီးအပြင်ကြီးပင်ဖြစ်၍ အဆင့်ဆင့်မီးပွား၍နေသော မီးသားမီးမြေး မီးစုမီးခဲပင်တည်း။

မီးစာပင် ကောင်းသော်လည်း နှမ်းဆီ,ရေနံဆီ စသော အဆီရှိမှ မီးသည် အရှည်တည်နိုင် ပွားများနိုင်သကဲ့သို့ ထိုလေပြင်၌ ကလာပ်တိုင်း ပါသော ဩဇာဟူသော ဓာတ်ဆီကြောင့်သာ ဓာတ်မီး သည်လည်း အရှည်တည်နိုင် ပွားများနိုင် လေသတည်း။

ထိုလေပြင်ကြီး၌ လေခေတ်သည် ခေတ်လွန် ခေတ်ပေါ် ဖြစ်၏၊ မီးခေတ်သည် မပေါ်လွန်း, မငုပ်လွန်းသော အဇ္ဈတ္တခေတ်ဖြစ်၏၊ မြေခေတ်,ရေခေတ်များသည် ငုပ်ခေတ်စုသာဖြစ်၏၊ မြေခေတ်သည် သဟဇာတ်တို့၏တည်ရာ ကိစ္စမျှသာရှိ၏၊ရေခေတ်သည် သဟဇာတ်ခေတ်တို့၏ အဖွဲ့အစည်းကိစ္စမျှသာရှိ၏၊ မြေခေတ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် နှုတ်ယူ၍ကြည့်လျှင် ထိုလေပြင်ကြီးသည် မီးတောက်သေသကဲ့သို့ ချုပ်ပျောက်ခွင့် ထင်မည်၊ ရေခေတ်ကိုလည်း ထို့အတူ ဉာဏ်ဖြင့်နှုတ်၍ရှု၊ ဤကဲ့သို့ချည်း အရာအတိုင်းမှာပင် ပစ္စည်းကိုနှုတ်၍ကြည့်တတ်မှ တုစ္ဆသဘော, သုညသဘော ပေါ်ပေသည်။

မီးစက်တို့ဖြင့် လှုပ်ရှားသွားလာ၍နေသော စက်ရုံကြီး, စက်သင်္ဘောကြီး, မီးရထားကြီးများကို မြင်ကြလေရာ အသက်ရှိသကဲ့သို့ ထင်မြင်ရသည်၊အချက်အလက်တို့ကို နေရာကျသိ၍ ဉာဏ်ဖြင့် နှုတ်ကာနှုတ်ကာ ကြည့်ရှုပါလျှင် လှုပ်လှုပ်မြင်သမျှအားလုံးသည်တုံးလုံးပုံလျက် သက်သက်အသေ ထင်မြင်ပေသည်၊ယင်းသို့ထင်မြင်သည်ကို တုစ္ဆသုညခေါ်သည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း, ပဋ္ဌာန်းနည်းများနှင့် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ဟောတော်မူသည်မှာလည်း ပစ္စည်းအပြားကို သိစေလို၍ ဟောတော်မူရင်းပင် မဟုတ်၊ ပစ္စည်းတရားကို နေရာကျ သိ၍ နှုတ်ကာနှုတ်ကာ ရှုတတ်ပါမှ လောကခေတ်အားလုံး၏ တုစ္ဆသဘော, သုညသဘောကို သိနိုင်မည်ဟု နှလုံးပြု၍ နိဿတ္တ,နိဇ္ဇီဝ, တုစ္ဆသုညအဖြစ်ကို သိစေလို၍သာ ဟောတော်မူရင်း ဖြစ်ပေသည်၊ ဤကဲ့သို့သော သဘောကို မသိကြကုန်သောသူတို့သည် ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်းကို အသက်ထက်ဆုံး နှုတ်ဝယ်ငုံသော်လည်း ဤသတ္တလောက, သင်္ခါရလောက, ဩကာသလောက၏တုစ္ဆအဖြစ်, သုညအဖြစ်, နိဿတ္တ,နိဇ္ဇီဝ, အနတ္တ,အသာရအဖြစ်များကို မရိပ်မိကြလေကုန်။

လေခေတ်သည် သဟဇာတ်ခေတ်တို့၏ အားခွန်ဗလပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် လေခေတ်ကို နှုတ်၍ရှုလျှင် လေအပြင်ကြီး ခဏခြင်း ကွယ်ရာ၍ ဆိုဘွယ်မရှိ၊ မီးခေတ်မှာမူကား သူမွေးဖွားမှ ဖြစ်ပွားရလေသော လေအပြင်ကြီးဖြစ်ပေ၍ သူ့ကိုနှုတ်လျှင် လေအပြင်မရှိပြီ၊ ဩဇာဟူသော ခေတ်ကိုနှုတ်၍ ရှုလျှင်လည်း ခေတ်မီးသေပျောက်သည်ကို မြင်လတ္တံ့။

ဤသည်ကား အထူအားဖြင့် ယူဇနာ ၈-သိန်း ၆-သောင်း၊ ဘီလာ အားဖြင့် စကြဝဠာအနန္တ တပြင်တည်း ဖြစ်ပွားတည်နေသော လေပြင်ကြီး၌ ရှိတ္တသဘော, တုစ္ဆသဘော, သုညသဘောတို့ကို အလင်းထင်ရှားအောင် ရှုနည်းပေတည်း။

အနိစ္စ လက္ခဏာကို သန္တတိဖုံးလွှမ်းသည်၊ သန္တတိကို ခွါ၍ရှုမှ အနိစ္စလက္ခဏာပေါ်သည်၊ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပထဖုံးလွှမ်းသည်၊ ဣရိယာပထကို ဖွင့်လှစ်၍ ကြည့်တတ်မှ ဒုက္ခလက္ခဏာပေါ်သည်။ အနတ္တလက္ခဏာကို ဃနဖုံးလွှမ်းသည်၊ ဃနကို ဖွင့်လှစ်၍ကြည့်တတ်မှ အနတ္တလက္ခဏာပေါ်သည် ဟုလာသော သမ္မော, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့ကိုမှီ၍ အနတ္တ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော တုစ္ဆ,သုည,အသာရကို ပစ္စယသာမဂ္ဂီဖုံးလွှမ်းသည်ဖြစ်၍ ပစ္စယသာမဂ္ဂီကို ဉာဏ်ဖြင့် ပေါက်ခွဲမှတ်သွင်း၍ တုစ္ဆသဘောကို ရှုပုံ နည်းအမြွက်ပေတည်း။

အဘိအန္နီး ရှုနည်းအမြွက်

ငုပ်ဓာတ်ကိုဘော်၍ရှုနည်း, ပေါ်ဓာတ်ကို ငုပ်စေ၍ ရှုနည်းများကို ဆိုပေအံ့။

ဖယောင်းခဲရှိသော ရေဓာတ်သည် ငုပ်ဓာတ်တည်း၊ ထိုရေဓာတ်ကို ပေါ်စေလိုသည်ရှိသော် ဘိစီးလွှမ်းမိုး၍နေသော မြေဓာတ်ကို အားအင်ထုတ်၍ ငုပ်လေအောင် မီးဓာတ်တပါးဖြင့် တင်၍သိရသည်၊ ဤသို့ ရောက်လာ ရောက်လာသော ထိုမြေဓာတ်သည် မီးဓာတ်ဘိသဖြင့် အဆင့်ဆင့်ငုပ်လေ၍ ရေဓာတ်သည် အဆင့်ဆင့်ပေါ်၍လာ၏၊ အရည်ကြည်ဖြစ်၏၊ မီးဓာတ်ကို ခွါစေပြန်လျှင် တဖန်မြေဓာတ်က အားတိုက်ဘိစီးပြန်၍ ရေဓာတ်ငုပ်သဖြင့် အခဲဖြစ်ပြန်၏။[မျက်မြင်။]

ချိပ်ခဲ၌ရှိသော မြေဓာတ်ကား ဖယောင်းခဲ၌ရှိသော မြေဓာတ်ထက် အားရှိသည်ဖြစ်၍ အတန် အားရှိသော မီးဓာတ်နှင့်ဘိမှ ဆုတ်ငုပ်သည်၊ ရေဓာတ်သည်လည်း အတန်အားရှိသော မီးဓာတ်နှင့် နှိုးမှ ထနိုင်သည်၊ ခဲ၌ရှိသော မြေဓာတ်,ရေဓာတ်၊ ရွှေငွေ၌ရှိသော မြေဓာတ်, ရေဓာတ်၊ကြေးနီ၌ရှိသော မြေဓာတ်,ရေဓာတ်၊ သံတွေခဲ၌ရှိသော မြေဓာတ်, ရေဓာတ်တို့ကို ဆုတ်အောင်, ငုပ်အောင်ဘိနည်း၊ ထအောင်နှိုး

နည်းများကိုလည်း သိလေ၊ ဗဟိဒ္ဓက ခိုက်တိုက်သော ပယောဂမှုသည် သာ ပမာဏပေတည်း။

ပယောဂမှုက အားရှိလှလျှင် ဘိ၍ မပိသောခေတ်, မဆုတ်မငုပ် သောခေတ်ဟူ၍မရှိ၊ နိုး၍မနိုးသောခေတ်, မထသော ခေတ်ဟူ၍မရှိ၊ ဘိသောပယောဂမှု, နိုးသောပယောဂမှုဟူသည်လည်း ခေတ်ချင်းချင်း လည်းတိုက်ခိုက်၍ ဘိနိုင်နှိုးနိုင်ပါ၏၊ ဂါထာမန္တန်မန္တရားတန်ခိုး၊ နတ် နဂါး, သိကြား,ဗြဟ္မာတို့ကမ္မဝိပါကဇတန်ခိုး၊ ရသေ့ရဟန်းတို့၏ သီလ တန်ခိုး၊ သစ္စာတန်ခိုး၊ အဘိညာ တန်ခိုး စသည်တို့တည်း၊ မြတ်စွာ ဘုရားတို့၏ တန်ခိုးဖြင့် နှိုးပေမှုကား မြင့်မိုရ်တောင်ဖြစ်၍ နေသော မြေခေတ်စုသော်မှလည်း ငုပ်ရမည်၊ ရေခေတ်စုသော်လည်း ထရ-ပေါ် ရမည်၊မြင့်မိုရ်တောင်သည် ရေယဉ်ဖြစ်၍ စီးသွားရမည်၊ ဤကား အဘိ အနှိုး၌နည်းအမြွက်ပေတည်း။

ဤလေအပြင်ကြီး၌ကား ဘုရားတန်ခိုးဖြင့် လေခေတ်ကို နှိပ်၍ မြေခေတ်ကိုနှိုးခဲ့လျှင် မြေခဲ မြေပြင်ကြီး ဖြစ်ပေမည်၊ ရေခေတ်ကိုနှိုးပေ လျှင် ရေအယဉ်ကြီးဖြစ်၍ စီးသွားပေမည်၊ မီးခေတ်ကို နှိုးပေလျှင် မီးတောက်အပြင်ကြီးဖြစ်၍ ကွယ်ပေမည်။

ဤကား ငုပ်ခေတ်, ဝပ်ခေတ်တို့ကို မြင်အောင် မရှုနိုင်သောသူတို့ အား ထင်ရှားစွာပြ၍ ရှုနိုင်စေခြင်းငှါ ပြလိုက်သော ခေတ်ဘော်နည်း ပေတည်း၊ဤနည်းသည် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၌ လာသော အရှင်သာရိ ပုတ္တရာရှုနည်းပေတည်း၊ ဤနည်းဖြင့် ခေတ် ၄-ပါးကို ထင်ရှားစွာ မြင် အောင်ရှုပြီးမှ ရှေး၌ပြအပ်သော သုညတနည်းကို ရှုရသော် အလွန် ထင်ရှားပေလတ္တံ့။

ရေအပြင်

အထုအားဖြင့် ယူဇနာ လေးသိန်း ရှစ်သောင်း၊ အပြန့်အားဖြင့် စကြဝဠာအနန္တ တပြင်တည်း တည်နေသော ရေအပြင်ကြီး၌ကား ရေခေတ်သည် ပေါ်ခေတ်၊ မီးခေတ်သည် အဇ္ဈတ္တခေတ်၊ မြေခေတ်, လေခေတ်သည် ငုပ်ခေတ်၊ ရေသည် လှုပ်ရှားခြင်း ရှိငြားသော်လည်း

အပလေတွန်း၍သာ လှုပ်ရသည်၊ မိမိ၏သဟဇာတ် ကလာပ်၌ပါသော လေဓာတ်လွန်ကဲ၍ လှုပ်ရသည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုရေပြင်မှာ လေဓာတ်ကို အဥပ်ဓာတ်ဆိုပေသည်။

နိုင်လောက်သော တန်ခိုးဖြင့် မြေဓာတ်ကို နှုံးလျှင် မြေပြင်, ကျောက်ပြင်ကြီးဖြစ်လာလတ္တံ့၊ မီးဓာတ်ကိုနှုံးလျှင် မီးတောက်အပြင်ကြီး ဖြစ်၍ချုပ်လတ္တံ့၊ လေဓာတ်ကိုနှုံးလျှင် လေပွ၍လွင့်လတ္တံ့၊ သဟဇာတ် ပစ္စည်းတို့ကို နုတ်ခွါ၍ကြည့်လျှင် ဘူ့စွသုညအဖြစ် ထင်ရှားလတ္တံ့။

မြေအပြင်

ထိုအထက် သိလာပထဝီခေါ်သော ကျောက်ဖျာအပြင်၊ ထိုမှပေါ်သော မြင့်မိုရ်၊ သတ္တရဘန်၊ စကြဝဠာတောင်စုနှင့်တကွ လူတို့နေရာ ပံသုပထဝီအပြင်တို့၌ကား သိလာ-မြေ, ပံသုမြေဟူသော မြေဓာတ်ပေါ်သည်၊ မီးဓာတ်လျစ်လျူရှိသည်၊ ရေဓာတ်, လေဓာတ်ငုပ်သည်၊ ပေါ်ဓာတ်တို့ကိုနှိပ်၍ ငုပ်ဓာတ်တို့ကို ဘော်၍ရှုလေ၊ ပစ္စယသာမဂ္ဂီတို့ကို နုတ်ခွါ၍ရှုလေ၊ သုညတသဘော ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဤမြေဓာတ်နယ်ကား အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာကြီးသဏ္ဌာန် နတ်ဝတ်ပုဆိုး ဘုံဗိမာန် ဥယျာဉ် ပဒေသာပင်တိုင်အောင် မြေစုမြေခဲတွေသာ ဖြစ်ပေ၍ အကနိဋ္ဌမှအောက်တပြင်ပေတည်း၊ သတ္တလောကအားဖြင့်ကား အဝီစိငရဲခေါင်မှစ၍ အထက် အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့သဏ္ဌာန် တိုင်အောင် ဤအတွင်း၌ ပရမာဏုမြူနယ် သေးငယ်လှစွာ သတ္တဝါကောင်ဖြစ်၍ နေသော မြေခဲမှစ၍ ရာဟုအသုရိန်၏ ကိုယ်ကောင်သဏ္ဌာန်ဖြစ်သော မြေခဲကြီးတိုင်အောင် မြေနယ်ပေတည်း၊ သတ္တဝါအနန္တကို နှံ့နိုင်သမျှ နှံ့ပြားအောင် ယိုးချေ၍ရှုလေ။

နည်းပြအံ့-အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့သဏ္ဌာန်၌ မြေဓာတ်ပေါ်၏၊ မီးဓာတ် လျစ်လျူရှိ၏၊ ရေဓာတ်ငုပ်၏၊ လေဓာတ်မှာ လှုပ်ရှားသွားလာသော အခါပေါ်၏၊ ငြိမ်သက်စွာနေသောအခါငုပ်၏၊ ရေဓာတ်ကိုနှုံး၍ရှုလျှင် ရေအယဉ်ဖြစ်၍ စီးသွားလေအံ့၊ မီးဓာတ်ကိုနှုံးလျှင် မီးတောက်မီးလျှံ ဖြစ်၍ ပျောက်လေအံ့၊ လေဓာတ်ကိုနှုံးလျှင် ပွရွ၍လွင့်ပါးလေအံ့၊ ပစ္စယ

သာမဂ္ဂီကို နုတ်ခွါ၍ကြည့်လျှင် သတ္တဝါမဟုတ်၊ အသက်ရှည်မဟုတ်၊ တုစ္ဆသုည သဘောထင်ရှားပေါ်လေအံ့၊ စကြဝဠာအနန္တတွင် ကာမ ရူပရှိသမျှသော သတ္တဝါ အနန္တတွေကို အကုန်ကြိတ်နယ်၍ ရှုလေ၊ မိမိကိုယ်ကို ရှေးဦးတင်၍ရှုရမည်၊ အထူးမှုကား ရူပမြဲဟွာကောင်ဆို ရသော မြေခဲစုံမှာ ခေတ်မီး၏ သားမြေးစုသာတည်း။

ကာမသတ္တဝါကောင်ခေါ်ရသော မြေခဲတို့၌ကား ခေတ်ဆီ၏ သား မြေး၊ ခေတ်မီး၏ သားမြေးဟူ၍ ၂-ထွေပင်ရှိလေသည်၊ ကာမသတ္တဝါ တို့မှာ မပြတ်မပြတ် ခေတ်ဆီလောင်း၍လောင်း၍ ပေးနိုင်မှ ခေတ်မီး တောက်နိုင်၍ အကောင်မပျက် အထည်မပျက် ဆက်လက်တည်နေနိုင် သည်၊ လူသတ္တဝါများမှာ တနေ့လျှင် ၂-ခါ ၂-ခါ ခေတ်ဆီလောင်း၍ အသက်ကိုင်ရသည်၊ လောင်းချိန်ကျ၍လျက် မလောင်းခဲ့လျှင် ထိုအချိန် ကစ၍ အစ္ဈတ္တခေတ်နှတို့သည် တကိုယ်လုံးမှာပင် ရေမှဆယ်သော ရေမြုပ်စိုင်ကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်း တဖြုတ်ဖြုတ်ကြေပျက်၍ ခုနစ်ရက်တိုင် လျှင် ကမ္မဇခေတ်နှကုန်၍သေဆုံးရတော့သည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ရန်အခွင့် ထင် ရှား ရှိလေသောကြောင့် မြေတပြင်လုံးမှာပင် လယ်ခင်း, ယာခင်း, ဥယျာဉ်သစ်ပင်တို့ကို လုပ်ဆောင်၍ ရေကြောင်း ကုန်းကြောင်းသွားလာ ၍ အသက်မွေးမှုအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ခေတ်ဆီဆက်လက်မှုကို ကြောင့်ကြ စိုက်ရသည်။

စကြဝဠာအနန္တမှာပင် နေ့ရှိသမျှ ရှရှ-ရှရှ ကြောင့်ကြစိုက်ကြရသော အမှုကို အရင်းပေါ်အောင် နေရာကျစစ်ဆေး၍ ကြည့်တတ်ပါလျှင် “အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန”ဟူသော အနတ္တလက္ခဏာ ထင်လင်းစွာ ပေါ်ပေမည်။

အသာရကဋ္ဌေန၊ မိမိ၏ပုဂ္ဂလိက အစွမ်းသတ္တိအားဖြင့် အခွန့်ရှည် ကြာခိုင်ခန့်မြဲစွာ တည်နေနိုင်သော အနှစ်အမာမရှိခြင်း အနက်ကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တမည်၏။

အနှစ်အမာမရှိသောကြောင့်ပင်လျှင် ဇရာမီး, မရဏမီး ခဏခြင်း ဘိစီးလောင်ကျွမ်းကုန်ဆုံးသည်ဖြစ်၍ “အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန”ဟူသော အနိစ္စ လက္ခဏာ ထင်လင်းစွာပေါ်ပေမည်၊ ဇရာမီး, မရဏမီး ခဏခြင်း

ဘိစီးလောင်ကျွမ်းသဖြင့် ခဏာခြင်း ခဏာခြင်း ဟောင်မြင်းရိရှား နွမ်းပါး ညှိုးချုံး ပျက်ဆုံး ကွယ်ပျောက်သည်ဖြစ်၍ ကြောက်ဘွယ် လန့်ဘွယ်ခတွသော ဖြစ်လေရကား "ဒုက္ခဘယဋ္ဌေန"ဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာ ထင်လင်းစွာပေါ်ပေမည်။

အနှစ်အမာမရှိ၍ မျက်တောင်တရှက် လျှပ်တပြက်မျှ အသက်မရှည်နိုင်သော တရားစုသည် ဘယ်သူ့ အလိုသို့ လိုက်ပါ နိုင်မည်နည်း၊ အလိုသို့မလိုက်သောတရားစုကို ငါ့ကိုယ် ငါ့ကိုယ်ဟု အတွင်းထား၍ အားပြုခြင်းအမှုသည် ဟုတ်မှန်သော သဘောပင် မဟုတ်ပေ၊ အနှစ်မရှိခြင်းသည် လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး၏ အရင်း မူလပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် အနှစ်မရှိခြင်းဟူသော တုစ္ဆသုညသဘောကို အနုထက်အနု မြင်အောင်ရှုနိုင်ပါလျှင် လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး ပေါ်လတ္တံ့။

မျက်စိလည်သော ခရီးသွားဥပမာ

ဥပမာကား ခရီးသွား မျက်စိလည်တယောက်သည် ညဥ့်အခါဂင်္ဂါမြစ်ရေ၌ မျော၍လာသော ဖော့ဒိုက်ကိုရ၍ တက်စီးလေရာ ညဥ့်အခါပင် သမုဒ္ဒရာရေပြင်သို့ ထွက်မျောရာ ပါလေ၏၊ ထိုဖော့ဒိုက်ကြီးသည် သစ်ကြီးဝါးကြီးလည်းမပေါ၊ ကြိမ်လွန်ကြီးနွယ်အဖွဲ့အယှက်လည်းမရှိ၊ စုမိစုရာ ဆူးအမျိုးမျိုး,ခြောင့်အမျိုးမျိုးနှင့်ယှဉ်သော အမှိုက်အစုသာ ဖြစ်၏၊ တွေ့မိတွေ့ရာကထွက်၍ ပါလာသော အဆိပ်ထန်သော မိုးအမျိုးမျိုး, မြွေအမျိုးမျိုးနှင့်လည်းပြည့်၏၊ လှေနှင့်,လှိုင်းနှင့်,ဝဲနှင့် တချက်တွေ့လျှင်ပင် တဖျင့်တပါး ပျက်ပြားလတ္တံ့သည်လည်းဖြစ်၏၊ ထိုသူသည် မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ဆားငံရေအတိဖြစ်၍ ကမ်းမရှိ၊ကျယ်သည်,နက်သည်,ငါးလိပ်မကန်းစသော ဘေးအန္တရာယ်များပြားသည်ကိုလည်းမသိ၊ ထိုသူသည်လည်း ညဥ့်မှောင်တွင်းဖြစ်၍ ထိုဖော့ဖောင်ကိုပင် သိကြားဖန်ဆင်းသော မဟာပစ္စရိဖောင်ကြီးနှင့်အတူထင်၍ချမ်းမြေ့သဖြင့် ကျွန်းကောင်း, မြို့ကောင်းသို့ ဆိုက်ပေတော့အံ့ဟု အားရှိ၏၊ ညဥ့်အခါတွင်း၌ပင်လျှင် လေဟုန်,လှိုင်းဟုန်,ဝဲဟုန်နှင့်တွေ့၍ ဖရိုဖရဲ တဖျင့်တပါး ပျက်ပြားလေရာ ကယ်တာရှိမျှ စမ်းမရသဖြင့် ငါးလိပ်တို့၏အစာဖြစ်လေ၏။

၍ဥပမာ၌ သာသနာတွင်းဝယ် လူ့အဖြစ်ကို ရသည်နှင့် ဂင်္ဂါမြစ်ကွေ့၌ ဖော့ဒိုက်ကိုရသည်နှင့်တူ၏၊ ညဉ့်မှောင်နှင့် အဝိဇ္ဇာတူ၏၊ ညဉ့်မှောင်မရှိပေလျှင် ဖော့ဒိုက်ကြီး၏ ကြောက်လန့်ဘွယ်ကိုရင်း, ကမ်းမရှိသော မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ သွားရသော ဘေးကိုရင်း, ဂင်္ဂါ၏ကမ်းကိုရင်း မြင်ရ၍ ဖော့ဒိုက်ကို ကမ်းရှိရာသို့ အပါတွန်း၍ ရေဘေး ဖော့ဒိုက်ဘေးမှ လွှတ်တည့်ရန် ကြိုဘန်အားထုတ်ပေလတ္တံ့။

(၁) ဂင်္ဂါကမ်းနှင့် နိဗ္ဗာန်။
(၂) မဟာသမုဒ္ဒရာနှင့် သာသနာပသံသရာ။
(၃) ငါးလိပ်မကန်းနှင့် သံသရာဒုက္ခ။
(၄) ဖော့ဒိုက်နှင့် မိမိ၏ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး။
(၅) ဖော့ဒိုက်၌ ဆူးပြောင့်စုနှင့် ရောဂါအနာမျိုး။
(၆) ဖော့ဒိုက်၌ ခိုကြသော အဆိပ်ထန်သော ပိုးမျိုး, မြွေမျိုးနှင့် တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ။
(၇) ဖော့ဒိုက်ကြီး၏ အဖွဲ့အစည်း အားနည်းရောင့်ရဲ ပြိုကွဲလုလုနှင့် အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် ခန္ဓာငါးပါး၏ အသာရဌ။
(၈) လေဟုန်,လှိုင်းဟုန်,ဝဲဟုန်နှင့် လောက၌ရှိသောဘေးစု။
(၉) ဖော့ဒိုက်ကို သိကြားဖန်ဆင်းသော ဖောင်ကြီးနှင့်အတူ ထင်သည်နှင့် မိမိခန္ဓာကို အမြတ်ထင်သော ပုထုဇဉ်။
(၁၀) ဖောင်ကိုအားကိုးမှား၍ ဖောင်သွားရာသမုဒ္ဒရာပြင်သို့ရောက်လေသည်နှင့် ယခုဘဝခန္ဓာကို ညာတာ၍ သေသည်၏အခြားမဲ့၌ သာသနာပသို့ ရောက်သွားသောသူ။
(၁၁) ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး ကမ်းအနီးဝယ် ရေပြင်လယ်၌ပင် ပျက်၍ သေသူနှင့် ယခုဘဝပုထုဇဉ်အနေ သေသူ။
(၁၂) ကမ်းမမြင်ရာ သမုဒ္ဒရာအလယ်မှာ ဖောင်ပျက်၍ သေသူနှင့် သာသနာပ အနမတဂ္ဂ၌ သေကြသမျှ။

ထို့ကြောင့် ယခုဘဝကမ်းစနီးခိုက်တွင် မိမိခန္ဓာ၏ အသာရနိဿာရတုစ္ဆ သုညအဖြစ်များကို မြင်ကြ၍ ခန္ဓာအလိုသို့ မလိုက်ဘဲ ခန္ဓာကိုသာ ကမ်းနီးရာသို့ အပါဆွဲရမည်။

ထင်းစကိုစွဲ၍ တောက်ရသော မီးတောက်သည် ထင်းစထက်ပင် အနှစ်အမာ နည်းလေသကဲ့သို့ ရုပ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်ရသော စိတ်စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရားသည်လည်း ရုပ်ထက်ပင် အလွန်အနှစ်အမာနည်းသည် ဟု သိလေ။

တုစ္ဆ သုည သဘော

တောတောင်သစ်ပင်တို့၏ အနိစ္စ,ဒုက္ခ, အနတ္တ, တုစ္ဆသုညကိုမြင် လိုလျှင် နှစ်စဉ်ရွာသော မိုယ်းရေ, မိုယ်းပေါက်ဟူသော ဓာတ်မီး, မြေ၌မှီသော ဓာတ်မီးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်နုတ်ပယ်၍ရှု။

ယခုနှစ်တွင် စကြဝဠာ အနန္တ တပြိုင်တည်း မိုယ်းပြတ်ခဲ့အံ့၊ နောက်ကိုမိုယ်းမရွာပြီ ဟူခဲ့အံ့၊ စကြဝဠာအပြင်သည် နောက်နှစ်မှ စ၍ သစ်ရွက်သစ်ညွန့်ကုန်မည်၊ မကြာမီ သစ်ပင်တောတောင် ခြောက်သွေ့ ကုန်ခန်းမည်။

ဗဟိဒ္ဓဓာတ်ဆီကို နေ့စဉ်လောင်း၍ သည့်ရက်မှနောက်ရက်, သည့် လမှနောက်လ, သည်နှစ်မှ နောက်နှစ်, သည်အရွယ်မှ နောက်အရွယ် ရောက်အောင်ငင်နိုင်ပါမှ ပါနိုင်သော လူ,နွား,ကျွဲ,ဆင်,မြင်း,ငါး,လိပ်, မကန်းစသော အကောင်အထည်ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်မီးတောက် ဓာတ်မီးခဲတို့သည်လည်း နောက်နှစ်မှစ၍ စကြဝဠာအနန္တ တပြင်လုံး အရိုးဖွေးဖွေးမျှကျန်အောင် ပျက်ဆုံးကုန်ခန်းမည်၊ ကမ္ဘာတည်သည် မှစ၍ လိုရာသက္ကရာဇ်တွင် ဖြတ်၍ကြည့်၊ သတ္တဝါတကောင်တွင် ကွက်၍ ကြည့်လိုမူကား မိမိကိုယ်ကို ကွက်၍ကြည့်။

ကလလသတ္တာဟာ၌ ဓာတ်မီး အစောင့်အရှောက်နှင့် လာခဲ့၍ အဗ္ဗုဒသတ္တာဟ,ပေသိသတ္တာဟသို့ ရောက်သောအခါ အမိမှဖြစ်သော ဓာတ်ဆီသည် သူငယ်ကိုယ်သို့စိမ့်၍ ဓာတ်ကိုပွားစေသည်၊ ဓာတ်ဆီနှင့် မနှံ့ပေမူ ထိုအခါတွင်ချုပ်မည်၊ နေ့စဉ်အတိုင်း ယခုနေ့တိုင်အောင် ဓာတ်ဆီလောင်းကာ လောင်းကာ လာခဲ့ရသည်ကိုလည်း မြင်အောင် ကြည့်၊ မည်သည့်နေ့မှစ၍ မလောင်းပေလျှင် မည်သည့် နေ့တွင် သေမည်ဟု သေနေ့ကိုလည်း မြင်အောင်ကြည့်၊ နာရီတိုင်း ခဏတိုင်း သေနာရီ,သေခဏချည်းမြင်အောင်ရှု။

အနမတဂ္ဂသံသရာက လာခဲ့ရပုံကိုလည်းရှု၊ နောက်ရက်,နောက်လ, နောက်နှစ်သို့ ရောက်ပါရအောင် လောင်းရပုံ,မလောင်းလျှင် ကုန်ဆုံးပုံကိုလည်း မြင်အောင်ရှု၊ ဝမ်းတွင်း၌ရောက်သော အစာနွမ်းသည်မှစ၍ ခဏာစဉ်အတိုင်း တကိုယ်လုံး၌ရှိသော ခေတ်နုတို့၏ အစဉ်အတိုင်း ဖြိုတ်ဖြိုတ်ပျက်ပြွန်းသည်ကိုလည်း မြင်အောင်ရှု။

အစာသစ်,ခေတ်ဆီသစ် ထပ်ကာထပ်ထာ လောင်းပေါ်သော်လည်း ခေတ်ဆီဟောင်း, ခေတ်မီးဟောင်း, ခေတ်မီး၏သားဟောင်း, မြေးဟောင်း,ရုပ်ဟောင်း,ကလာပ်ဟောင်းတို့သည် ထိုထိုခေတ်ဆီဟောင်း, ခေတ်မီးဟောင်းတို့နှင့် အတူတကွပင် ကွယ်ပျောက်ချုပ်ဆုံးကာ ပါလေကုန်၏၊ ရှေးရှေးနေ့၌ မျိုအပ်သော အစာ၌ပါသော ဗဟိဒ္ဓခေတ်ဆီ ခေတ်မီး,သောက်အပ်သောရေ၌ပါသောဗဟိဒ္ဓခေတ်ဆီ ခေတ်မီးစုသည်၎င်း၊ ဤဗဟိဒ္ဓခေတ်ဆီ ခေတ်မီးတို့နှင့်ဘက်တွဲရမှ ထကြွတောက်ထွန်း၍ မျက်လုံးခဲ, နားခဲ, အသည်းခဲ, အဆုတ်ခဲ စသော ကလာပ်စုကလာပ်ခဲတို့ကို ဖန်ဆင်းကြပေသော ကမ္မဇခေတ်ဆီခေတ်မီး, စိတ္တဇခေတ်ဆီခေတ်မီး,ဥတုဇ ခေတ်ဆီခေတ်မီး, အာဟာရဇ ခေတ်ဆီခေတ်မီး ဟူသော အဇ္ဈတ္တခေတ်ဆီမျိုး,ခေတ်မီး ၄-မျိုးတို့သည်၎င်း၊ ထိုဗဟိဒ္ဓ, အဇ္ဈတ္တခေတ်ဆီခေတ်မီးတို့မှ ပေါက်ဖွားသောရုပ်ကလာပ်ခဲစုသည်၎င်း၊ ဤအလုံးစုံတို့သည် နောက်နောက်သို့ သားမြေးမြစ်စွန်းမျှသာ ရောက်ကြကုန်သည်။

၆-သစ် ၇-သစ်ခန့်သာရှိသော လျှော်တို့ကို အလံတရာရှည်သော ကြိုးကြီး လွန်ကြီးဖြစ်အောင် ကျစ်ရာ၌ ကြိုးကျစ် လိမ်မာ လှသော ယောက်ျားသည် မြုပ်သောအစ, စိုက်သောအစကို မပေါ်ရအောင် ကျစ်ပေသကဲ့သို့ နောက်နောက်နေ့တို့၌ အလျဉ်မပြတ်ရအောင် ထပ်ကာ ထပ်ကာ လောင်း၍လောင်း၍ သဏ္ဍာန်မပြတ် ဟန်ပန်မပျက်မိ ဆက်လက်ပါမှ ချုပ်လေကွက်လေသော ကလာပ်ဟောင်းတို့ နေရာမှာ အစားခံ့ကာ အစဉ်ပါနိုင်လေသတည်း၊ တရက်အတွင်းမှာလည်း ညဏ်မှိုသမျှ အနုစိတ်လေ၊ အဟောင်းတို့ ချုပ်ပျက်ပုံနှင့် အသစ်တို့ဖြစ်ပုံပေါ်ပုံများကို အမျှင်ပြတ်အောင် ခြားနား၍ရှု၊ ထိုသို့ရှုမြင်ပေသော သူကိုပင်လျှင်—

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။

ဟူ၍ ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌ ချီးမွမ်းတော်မူပေသည်။

ယောစ၊ အကြင်သူသည်လည်း။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အသစ် အသစ်မစဲဖြစ်ပေါ်ခြင်း,အဟောင်းအဟောင်း မစဲချုပ်ကွယ်ခြင်းများကို။ အပဿံ-အပဿန္တော၊မမြင်ဘူးရဘဲ။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊အသက်ရှင်၏။ တဿ၊ ထိုသူ၏။ဇီဝိတံ၊အနှစ်တရာ ခန္ဓာမြင့်ရှည် နေရသည်ထက်။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ကို။ပဿတော၊ အတပ်မြင်လျက်။ ဧကာဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှင်ရခြင်းသည်သာ။ သေယျော၊ မြတ်လှစွာ၏။

ဤဥဒယဗ္ဗယသဘောကို မြင်ရသောသူသည်သာ ဘုရားကိုတွေ့ရသောသူမည်၏၊ ဥဒယဗ္ဗယကိုမမြင်ဘူးရသောသူသည် ဘုရားကိုတွေ့ရသောသူမဟုတ်။

ယော ခေါ ဝက္ကလိ ဓမ္မံ ပဿတိ၊ သော မံ ပဿတိ။ ယော ဓမ္မံ န ပဿတိ၊ သော မံ န ပဿတိ။ [ပါဠိတော်။]

ဤကား အာဟာရနှင့်စပ်၍ မိမိအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဥဒယဗ္ဗယရှုပုံတည်း၊ အတိတ်သံသရာက လာခဲ့ရပုံကိုလည်း မြင်အောင်မြော်လေ၊ နောက်ရက်,နောက်လ, နောက်နှစ်သို့ သွားရလတ္တံ့သော ပုံကိုလည်း မြင်အောင်မြော်လေ။ ရှိသမျှသတ္တဝါစုကိုလည်း မိမိသန္တာန်နှင့်အတူ မြင်အောင်ရှုလေ၊ဤအာဟာရနှင့်စပ်၍ ရှုနည်းသည် တဘဝ တဘဝတွင် ပဝတ္တိအခါ၌သာ ရသည်။

ဘဝအသစ်ထူထောင်ချန်မှာမူကား ဒါန, သီလ, ဘာဝနာဟူသော ကုသိုလ်ကံစေတနာ၊ ပါဏာတိပါတစသော အကုသိုလ်ကံ စေတနာသည် ဘဝသစ်,ဘဝသစ်ကို ပေါက်ဖွားစေနိုင်သော ဓာတ်မီးပေတည်း၊ နန္ဒီရာဂ ခေါ်သော ဘဝတဏှာသည် ဓာတ်ဆီပေတည်း၊ ဓာတ်ဆီလောင်း၍ပေးမှ ဓာတ်မီးတောက်၍ ဘဝသစ်ပေါ်နိုင်သည်။

အကုသိုလ်စေတနာဟူသော ဓာတ်မီးသည် အပါယ်ဘုံမှာ တောက်၍ ခန္ဓာတွေကို ပေါက်ဖွားစေသည်။

ကာမကုသိုလ် စေတနာဟူသော ခေတ်မီးသည် လူ့ဘုံ, နတ်ပြည် ၆-ထပ်တို့၌ တောက်၍ ခန္ဓာတွေကို ပေါက်ဖွားစေသည်။

ရူပကုသိုလ်စေတနာ, အရူပကုသိုလ်စေတနာဟူသော အဆင့်ဆင့်သော ခေတ်မီးတို့သည် ရူပ ၁၆-ဘုံ,အရူပ ၄-ဘုံတို့၌ တောက်၍ ခန္ဓာတွေကို ပေါက်ဖွားစေနိုင်သည်၊အသစ်အသစ်ဖြစ်သည်ကို သာယာသောဘဝတဏှာကို ခေတ်ဆီခေါ်ပေသည်မှာ "တဏှာသိနေဟော"ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီတည်း၊ကံကို ခေတ်မီးခေါ်သည်မှာ ထင်လွယ်ရန်ပေတည်း။

အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် လိုရာဘဝကိုမှတ်၍ ခေတ်ဆီကိုနတ်၍ ခေတ်မီးကိုသတ်၍ရှု၊ ဘဝအသစ်မပေါ်ဘဲ ချုပ်ကွယ်သော ဝယသဘော ထင်လင်းလတ္တံ့။

ဘဝတိုင်း အသစ်လောင်းရသော တဏှာခေတ်ဆီနှင့် စေတနာခေတ်မီးတို့၏ အချက်တွေကို မြင်လျှင် ဘဝအသစ်အသစ် ဖြစ်ကာ ဖြစ်ကာ တက်၍လာသော ဥဒယသဘောကို မြင်ရလတ္တံ့၊ဘဝသစ်ထူထောင်မိလျှင် ကာမဘုံမှာ အာဟာရခေတ်ဆီနှင့် စပ်၍ရှု၊ ရူပ, အရူပဘုံမှာ ဖဿာဟာရ,ဝိညာဏာဟာရနှင့် စပ်၍ရှုလေ။

အတိတ်, အနာဂတ် သံသရာကို မဟာကမ္ဘာနှင့် အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်၊ မဟာကမ္ဘာကို အသင်္ချေယျကပ်နှင့် အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်၊ အသင်္ချေယျကပ်ကို အန္တရကပ်နှင့်အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်၊အန္တရကပ်ကို ထိုထိုအသက်တမ်းဟူသော အာယုကပ်နှင့်ဖြတ်၊အာယုကပ်တွင် ရောက်ရာအသက်တမ်းကို နှစ်နှင့် အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်၊နှစ်ကို ဥတုနှင့်၊ဥတုကို လနှင့်၊လကို ပက္ခနှင့်၊ ပက္ခကို ရက်နှင့်၊ရက်ကို ပဟိုရ်နှင့်၊ ပဟိုရ်ကို နာရီနှင့်၊ နာရီကို ပါဒ်နှင့်၊ ပါဒ်ဗိဇနာကို ပြန်နှင့်၊ ပြန်ကို အက္ခရာနှင့် အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်၊ လက်ဖျစ်တတွက် လျှပ်တပြက်ခန့်မှာ ကုဋေအရာမက အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်ရမည်ပင်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နယဝိပဿနာတွင်လာသော အာဒါနနိက္ခေပစသော အစီရင်နှင့်သော်လည်း ဖြတ်။

ဤသည်ကား ခေတ်ဆီ ခေတ်မီးတို့ကို အမှီပြု၍ ရုပ်တရားတို့၌ ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ရန် အကြောင်းအမြွက်ပေတည်း။

ရုပ်တရားတို့နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝ, တုစ္ဆ, သုည သဘောများကို ဆိုခဲ့တိုင်းသော အစီအရင်ဖြင့်ထင်နိုင်မြင်နိုင်ပေမူကား ထိုရုပ်တရားတို့ထက် အဆများစွာ အားနည်းပါသော စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားတို့၏လည်း နိဿတ္တ,နိဇ္ဇီဝ,တုစ္ဆ,သုည သဘောများသည် အလိုလိုထင်ရှားလာလတ္တံ့။

ရိလှ,ပုပ်လှစွာသော အနာကြီး၏ တုစ္ဆသုညသဘောကို ထင်မြင်ပေလျှင် အနာကြီး၏အတွင်း၌ နာဘို့ကျင်ဘို့ နေသော ငန်းရှိန် ငန်းခိုး မန်းရှိန် မန်းခိုးတို့၏ တုစ္ဆသုညသဘောသည် ထင်ပေရာသကဲ့သို့တည်း၊ ဤကျမ်းသည် ရူပ ဒီပနီ ဖြစ်ပေ၍ နာမ်တရားတို့၏ နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝ, တုစ္ဆ,သုည,အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တသဘောများကို ဆိုခွင့်မသာ ရှိခဲ့သည်နှင့် လျှစ်လျူရှုရသည်။

ခေတ်ဆီခေတ်မီးကိုမှီ၍ သင်္ခါရဥ္စရုပ်ပုံပြီး၏၊
ဤဘွင် ရုပ်တို့၏ ချုပ်ပြတ်စပုံ ပြီး၏။

---

(၄) ရုပ်တို့၏ချုပ်ပစဉ်

၁၁။ စတုဇရုပ် ချုပ်ပုံ အကြောင်း

ကမ္မဇရုပ်

ယခုအခါ လေးပါးသောအကြောင်း,ရှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့တွင် တခုခုသောအကြောင်းကြောင့် သေတော့မည်ပြုရာ မရဏာသန္နကာလ၌ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်ပုံ ချုပ်ပုံများကို ဆိုပေအံ့။

သတ္တဝါတို့၏ ရင်ချိုင့်အတွင်း၌ အညို့၂-ခု,နှလုံးအိမ်တခု,အဆုတ်အိမ်တခု,အဖျဉ်းခေါ်သော နွားငယ်လျှာသဏ္ဍာန်တခု, အားလုံးတို့၏အောက်မှ ခံ၍နေသော အမြေးဟ္သာကြီးတခု, သပွတ်ခေါ်သီး သဏ္ဍာန်ရှိသော သည်းခြေအိမ်တခု, အသံသရဏာသွေး အစုတခု ဤအလုံးစုံတို့သည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာကိစ္စနှင့် တကိုယ်လုံးဝယ် အသုံးတွင်ကြပေကုန်သည်။

ဤတွင် နှလုံးအိမ်၌တည်သော ကမ္မဇရုပ်ခေတ်မီးသည်သာ အချုပ်ဖြစ်သတည်း၊ ယင်းခေတ်မီး အခြေပျက်လျှင် နှလုံးသွေး အခြေပျက်

သည်၊နှလုံးသွေး အားကြီးစွာ အခြေပျက်၍ခဲလွန်းသော်ငင်း, ကျဲလွန်းသော်ငင်း, ပူလွန်းသော်ငင်း, လွေန်းသော်ငင်း, ခန်းခြောက်သော်ငင်း ဝိညာဉ်ချုပ်တော့သည်။

မီးစာမှ မီးတောက်, မီးတောက်မှမီးရောင်သည် တိုက်ခန်းအတွင်း ပျံ့နှံ့တည်နေသကဲ့သို့ မီးစာနှင့်တူသော သကျည်း, မီးတောက်နှင့်တူသော ပါစကဓာတ်မီး,မီးရောင်နှင့်တူသော ဥသ္မာဓာတ်မီးသည်ရှိ၏၊ ဤဓာတ်မီး ၂-ပါးတို့သည် တကိုယ်လုံးရှိသောသွေး, သည်းခြေ, သလိပ်, အဆီ,အစေးတို့ကို မသိုးမပုပ် မအူမလည်အောင် စောင့်ရှောက်ပေသည်ဖြစ်၍ ဤဥသ္မာဟူသော ကိုယ်စောင့်ဓာတ်မီးသည်ပင် နှလုံးသွေးကိုလည်း စောင့်ရှောက်ပေ၏။

အသက်တမ်းနိုး၍ ဇီရဏဓာတ်မီးအားကြီးစွာလောင်သဖြင့် အပေါ်ရေ,အတွင်းရေ, ခြေဖျား,လက်ဖျားမှစ၍ တရွေ့တရွေ့ ခြောက်သွေ့ကုန်ခန်းလေ၏၊ ခြောက်သွေ့ရာ ခြောက်သွေ့ရာအရပ်၌ ကမ္မဇဓာတ်နှတို့သည် ဆုတ်ယုတ် ချုပ်ကွယ်ပါများသည်နောက် နှလုံးအနိုးအပါးအလယ်သားရှိ ဓာတ်နှတို့အကုန်ချုပ်ကွယ်၍ အထည်ခံဖြစ်သောဥတုဇဓာတ်ကြမ်းခဲကြီးသည်သာ ကျန်ရှိသည်ကို သေသည်ဆိုသည်။

ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ခဏယ်ခဏယ်တိုင်း အစဉ်စပ်ကာ အသစ်အသစ် ဥပါဒ်မြဲဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု ကလာပ်စုသည် အကြင်ခဏယ်မှာ ဥပါဒ်အဆုံးကျ၏၊ နောက်၌ထပ်၍ ဥပါဒ်သစ်မရှိပြီ၊ ထိုခဏယ်မှစ၍ ခဏယ်ပေါင်း ၅၁-ချက်, စိတ္တက္ခဏပေါင်း ၁၇-ချက်စေ့ရာ ခဏယ်တွင် ထိုဟဒယဝတ္ထု ကလာပ်စုသည် ချုပ်လေ၏၊ ထိုဟဒယဝတ္ထုရုပ် ချုပ်ခဲ့လျှင် ဝိညာဉ်သည်လည်း မှီရာမရှိသည်နှင့် စုတိဖြစ်၍ ချုပ်ရလေတော့သည်။

> စုတိစိတ္တော ပရိ သတ္တရသမစိတ္တဿ ဌိတိကာလ မုပါဒါယ ကမ္မဇရူပါနိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ [သင်္ဂြိုဟ်။]

ဤကမ္မဇရုပ်အချုပ်မှာ အဆိုအကွဲအပြားမရှိကြ။

စိတ္တဇ အာဟာရဇရုပ်

စိတ္တဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ပုံမှာ ရဟန္တာစုတိကိုယှတ်၍ ဆိုအံ့။

စုတိစိတ်သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်၏၊ ရုပ်မည်သည်လည်း စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အသက်စေ့မှ ချုပ်မြဲဓမ္မတာ၊ ထို့ကြောင့် စုတိစိတ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော စိတ္တဇ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်စုသည် စုတိစိတ်ချုပ်ပြီးနောက် အသေကောင်သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၄၀-ခုစေ့မှ ချုပ်သည်ဟု သိအပ်၏။

ကမ္မဇရုပ် နောက်ဆုံး ဉပါဒ်သော သတ္တရသမ ဘဝင်စိတ်မှစ၍ ဆိုသော် ထိုဘဝင်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇကလာပ်သည် စုတိစိတ်နှင့် ပြိုင်၍ချုပ်သည်။

၎င်းနောက် သောဠသမ ဘဝင်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်သည် စုတိစိတ်နောင် အသေကောင် သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၃-ခု စေ့တွင် ချုပ်သည်။

၎င်းနောက် ပန္နရသမ ဘဝင်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်သည် စုတိစိတ်နောင် အသေကောင် သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၆-ခုစေ့တွင် ချုပ်သည်။

၎င်းနောက် စုဒ္ဒသမ ဘဝင်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇ ရုပ်သည် စုတိစိတ်နောင် အသေကောင် သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၉-ခုစေ့တွင် ချုပ်သည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှေး၌ စိတ်တခုတခုဆုတ်၍ စုတိစိတ်နောင် အသေကောင်သန္တာန်၌ ခဏငယ် ၃-ခု, ၃-ခု-တိုး၍ သွားလေ။

မရဏာသန္န ပဉ္စမဇောစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်သည် စုတိစိတ်နောင် အသေကောင်သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၄၅-ခုစေ့တွင်ချုပ်သည်၊ စုတိစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်မှာဆိုခဲ့ပြီ။ အသေကောင်သန္တာန်ဝယ် စိတ်မရှိလေသောကြောင့် စိတ္တက္ခဏနှင့် မပြောဘဲ ခဏငယ်နှင့် ပြောပေသည်။

အာဟာရဇရုပ်မှာမူကား– စိတ်ရှိသေးသမျှကာလပတ်လုံး ဖြစ်သင့်လေသေးသည်နှင့် စုတိစိတ်၏ ဌီ, ဘင်များမှာလည်း ဖြစ်ပါသေး၏၊ ထို့ကြောင့် စုတိစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ချုပ်ပြီးသည်နောက် ခဏငယ်တခု, ခဏငယ် ၂-ခုနှောင်းပြီးမှ အာဟာရဇရုပ်ချုပ်သည်၊ ရှေးသတ္တရသမ ဘဝင်စိတ်မှစ၍ ချီလိုလျှင်ချီ၍ ဆိုလေ။

စိတ္တဇရုပ်မှာ စိတ်၏ဥပါဒ်-ဥပါဒ်မှာသာ ဖြစ်ကောင်း လေသောကြောင့် အချုပ်ကိုဆိုရာ အသေကောင်သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၃-ခု, ၃-ခုတိုးရသည်၊ အာဟာရဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်တို့မှာ ခဏငယ်ချင်းစပ်အောင် ဖြစ်ပေသောကြောင့် အချုပ်ကို ဆိုရာမှာလည်း ခဏငယ် တခု တခုစီသာ တိုးပါလေ။

[ဤကား–အင္ဂုသာလိနီ အင္ဂကထာကြီး, သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အင္ဂကထာကြီး, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အင္ဂကထာကြီး, အဘိဓမ္မာဝတာရ အင္ဂကထာလတ်, သင်္ဂြိုဟ်, ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ, နာမရူပပရိစ္ဆေဒ အစရှိသော အင္ဂကထာငယ်, ထိုအင္ဂကထာတို့၏ အဖွင့်ဖြစ်သော အရပ်ရပ်သော ဋီကာဟောင်း,ဋီကာသစ်ဆရာတို့၏အညီအမျှသက်ဝင်ကြသော အယူပေတည်း။]

ဝီထိပုံစံ

ဝီထိပုံမှာမူကား အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်သည်ကို ဥပါဒ်ဆိုသည်၊ ထိုဥပါဒ်ကို ဂဏန်းချက်နှင့်ပြမည်၊ ၄-ဂဏန်းမြင်လျှင် ကမ္မဇ,စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇရုပ် ၄-မျိုး ဥပါဒ်မှတ်၊ ၃-ဂဏန်းမြင်လျှင် ကမ္မဇ မပါပြီ၊ စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇ ၃-မျိုး ဥပါဒ်မှတ်၊ ၂-ဂဏန်းမြင်လျှင် ကမ္မဇ, စိတ္တဇမပါပြီ။ ဥတုဇ, အာဟာရဇ ၂-မျိုး ဥပါဒ်မှတ်၊ ၁-ဂဏန်းမြင်လျှင် ဥတုဇတခုမှတ်။

ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀
		၄၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂

ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဇော	ဇော	ဇော
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀
၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂	၃၂၂

ဇော	ဇော	ဝုဋ်
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀
၃၂၂	၃၂၂	၁၁၁

ရှင်းလင်းပြဆိုချက်

ဤဝီထိပုံကား–ဇောနောင် စုတိကျသော ဝီထိပုံတည်း၊ ၄-ဂဏန်း ခဏငယ်၌ အသစ်ဥပါဒ်ကုန်သော စတုဇရုပ်တို့သည် စုတိ၏ ဘင်ခဏ ငယ်၌ ချုပ်ကုန်သည်။

၎င်းနောက် ၂-ဂဏန်းခဏငယ်၌ အသစ်ဥပါဒ်ကုန်သော ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်တို့သည် စုတိ၏ ဘင်ခဏငယ်နောက် ပဌမခဏငယ်၌ ချုပ်ကုန်သည်၊

၎င်းနောက် ဒုတိယ ဂဏန်း ခဏငယ်၌ အသစ် ဥပါဒ်ကုန်သော ဥတုဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်တို့သည် စုတိ၏ဘင်ခဏငယ် နောက်ဒုတိယ ခဏငယ်၌ ချုပ်ကုန်သည်။

၎င်းနောက် ၃-ဂဏန်း ခဏငယ်၌ အသစ်ဥပါဒ်ကုန်သော စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာ ရဇရုပ်တို့သည် စုတိ၏ ဘင်ခဏငယ်နောက် တတိယ ခဏငယ်၌ ချုပ်ကုန်သည်၊ ဂဏန်းကိုကြည့်၍ စုတိ၏ ဘင်တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်းသွားလေ။

လက်ဖျစ်တတွက် လျှပ်တပြက် ကာလဝယ် စိတ်အကြိမ်ပေါင်း ကုဋေအသိန်းမက ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သတိပဋ္ဌာနသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာ များ၌ လာသောကြောင့် ခဏငယ်တခုဟူသော ကာလ၏ ပမာဏကား မျက်တောင်တခတ် ကာလကို ကုဋေ ၃-သိန်းစိတ်၍ တစိတ်စာမျှသာ ရှိသည်ဟုမှတ်၊

ထို့ကြောင့် စုတိ၏ဘင်နောက် အသေကောင်သန္တာန်ဝယ် ခဏငယ် ၄၀-ခုမျှ စိတ္တဇရုပ်ကျန်ရှိသည်အတွက်နှင့် သေသူမှာ စိတ္တဇရုပ်ရှိသင့် မည်လောဟု သဘောမထောင့်ကြစေနှင့်၊ ဤအလုံးစုံသော အဓိပ္ပါယ်ကို မဏိမဉ္ဇူဆရာတော် နေရာချ၍ ပြပေပြီ။

ကိတ္တိ ကာလန္တိ ကိဿဒ္ဓိကာလေတိ အတ္ထော၊ ကောစ ကော- ဓိကာလောတိ၊ စိတ္တဇရူပပဝတ္တိကာလဝသေန ခဏဒွယကာလ- ခဏဒွယာဓိက ကေစိတ္တက္ခဏကာလ။ လ။ ခဏဒွယာ ဓိက- ပန္နရသစိတ္တက္ခဏ ကာလော ကောဓိကာလောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အာဟာရဇရူပ ပဝတ္တိကာလဝသေန ပန ကေက္ခဏ- ကာလ ခဏဒွယကာလ ကေစိတ္တက္ခဏကာလ ကေက္ခဏာ-

မိကဧကစိတ္တက္ခဏကာလ။ပ။ သောဠသ စိတ္တက္ခဏကာလော ကောစိကာလောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [မဏိမဥ္ဇူသာဋီကာ။]

ဤပါဠိမှာ''ခဏဒ္ဒယကာလ''ဆိုသည်ကား စုတိမှရှေး သောဠသမ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ခဲ့သော စိတ္တဇရုပ်ကို ရည်၍ဆိုသည်၊ ထိုစိတ္တဇရုပ်သည် စုတိစိတ်မှနောက်၌ ခဏငယ် ၂-ခုမျှသာ ဌီအနေနှင့် တည်နိုင်သည်၊ တတိယခဏငယ်သို့ရောက်လျှင် ချုပ်ခဏဖြစ်လေတော့သည်၊ ''ပဝတ္တိ-တ္တာ''မဆိုသာပြီ။

အာဟာရဇရုပ်၌ စုတိမှ ရှေးသတ္တရသမစိတ်၏ ဘင်၌ဖြစ်ခဲ့သော အာဟာရဇရုပ်ကိုရည်၍ ''ကေက္ခဏ ကာလ''ဆိုသည်၊ ၎င်းအာဟာရဇရုပ်သည် စုတိ၏ဘင်နောက် ခဏငယ်တခုမျှသာ ဌီအနေနှင့် တည်ခွင့်ရလေသည်၊ ဒုတိယခဏငယ်မှာ ချုပ်ခဏငယ် ဖြစ်လေတော့သည်။

ဋီကာကျော်၌ ''ကိဉ္စိ ကာလံ ပဝတ္တိတ္တာ'' အရကို ပြရသည်ဖြစ်၍ ဌီခဏကိုသာ ပြတော်မူပေသည်၊ ဘင်ခဏမှာ''ပဝတ္တိတ္တာ'' မဆိုရပေ၊ စုတိစိတ်၏ဌီ၌ ဖြစ်သော အာဟာရဇရုပ်ကိုရည်၍''သောဠသစိတ္တက္ခဏ ကာလော''ဟုဆိုပေသည်၊ ယင်းအလိုသော် စုတိ၏ ဘင်၌ အာဟာရဇရုပ်မဖြစ်ပြီဟုကျ၏၊ ငါတို့ကား ဖြစ်သေး၏-ဟုယူ၍ စိတ္တဇရုပ်ချုပ်ပြီး နောက်ခဏငယ် ၂-ခု နှောင်းကို ဆိုခဲ့ပသည်၊အကြွင်းမှာသိနိုင်လောက်ပြီ။ ။[တရပ်။]

မူလဋီကာ ဆရာတော်မြတ်ကား စုတိစိတ်ဟူသမျှသည်ပင် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ဟုဆိုပေသည်၊ ယင်းအလိုသော် စုတိစိတ်၏ရှေး အနန္တရ စိတ်၏ဥပါဒ်တွင်ရွှေ့သာ စိတ္တဇရုပ် အသစ်ဖြစ်တော့သည်ဟု ကျ၏။

စုတိစိတ်နောင် အသေကောင်ဝယ် ခဏငယ် ၄၅-ချက်တွင် စိတ္တဇ ရုပ်ပြတ်၏၊ အာဟာရဇရုပ်မှာ ခဏငယ် ၁-ခု ၂-ခုတိုးလေ၊ တနည်း အာဟာရဇရုပ်မှာ စုတိ၏ ဌီ, ဘင်တို့၌ပင် ဖြစ်ပါသေး၏ ဆိုလိုမူ ရှေး နည်းအတိုင်းပင် ချုပ်စေ၊ဝိထိချုပ်မှာ သိသာလောက်ပြီ။

ဒိဏ္ဍာသဝါနံ စုတိစိတ္တန္တိ ဝိသေသေတဗ္ဗာ ဝုတ္တံ။ ကာမာ-ဝစရာနံ ပဋိသမိစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ ကာမာဝစရာနံ ပဋိသမိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ ရူပါဝစရေ အရူပါ-

ဝစရေ ပဋ္ဌိမဘဝိကာနံ ယေဝ ရူပါဝစရံ အရူပါဝစရံ ဥပပတ္တိ-တွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ၊ တေသံ စဝန္တာနံ တေသံ ဝစီသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈိဿတိ၊ နော စ တေသံ ကာယသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈိဿတိ တိ ပန ဝစနတော အညေသမ္ပိ စုတိစိတ္တံ ရူပံ နသမုဋ္ဌာပေတီတိ ဝိညာယတိ။ န ဟိ ရူပသမုဋ္ဌာပကစိတ္တဿ ဂဗ္ဘ ဂမနာဒိ-ဝိနိဗန္ဓာဘာဝေ ကာယသင်္ခါရသမုဋ္ဌာပနံ အတ္ထိ၊ န စ ယုတ္တံ စုတော စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ ရူပံ ပဝတ္တတီတိ။ နာပိ စုတိစိတ္တံ ရူပံ နသမုဋ္ဌာပေတီ တိ ပါဠိ အတ္ထိတိ။ ။[ခမ္မသင်္ဂဟဋီကာ။]

ဤဋီကာကို နောက်ဋီကာတို့ မပယ်နိုင်ကြ။

အဓိပ္ပါယ်မှာ-ထွက်သက်ဝင်သက်မရှိကောင်းသော ပြဟ္မာ့ဘုံမှာ ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ယူလတ္တံ့၊ဤကာမဘုံသို့ တဖန်မလည်လတ္တံ့သော ကာမာဝစရ ဗျာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စုတိစိတ်အခိုက်မှာ နောင်ချုပ်လတ္တံ့သော ထွက်သက်ဝင်သက်မရှိဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ရဟန္တာ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စုတိသည်လည်းရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်ဟု သိသာပေသည်။

ထွက်သက်ဝင်သက်

ပါဠိတော်၌ ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုသာ ဟောပါသည်၊ တခြားသော စိတ္တဇရုပ်တို့ကို မဟောပါ ဟူငြားအံ့၊ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ဟောလျှင် ပင်တခြားသော စိတ္တဇရုပ်တို့ကိုလည်း ဟောခြင်းကိစ္စပြီးသင့်တော့သည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ၊ထွက်သက်ဝင်သက်မရကောင်းသောဌာန ခုနစ်ပါးကို ချန်လှပ်၍ တခြားတပါးသော ဌာနတို့၌ ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့် တခြားတပါးသော စိတ္တဇရုပ်တို့ အထူး မရှိသင့်ကုန်၊ ဤလည်းတကြောင်း,စုတိကျပြီးနောက် သေပြီးသော အလောင်းကောင်မှာ စိတ္တဇရုပ်တည်သေးသည်ဟု မတော်တန်သည်လည်းတကြောင်း, စုတိစိတ်သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေပါ၏ဟု ဟောတော်မူသော ပါဠိတော် တတိုတစ မရှိပေသည်လည်း တကြောင်း၊ ဤအကြောင်းများကြောင့် ပေတည်း၊ [ပါဌ်လျှောက်အဓိပ္ပါယ်။]

ခုနစ်ပါးသော ဌာနဟူသည်ကား—

(၁) အမိဝမ်းတွင်း ဥခွံတွင်း၌ တည်နိုက် တပါး,

(၂) ရေ၌ ကိန်းသောသူ တပါး,

(၃) တွေဝေမိန်းမော မြော၍နေသောသူတပါး,
(၄) သေသောသူတပါး,
(၅) စတုတ္ထဈာန် ဝင်စား၍နေသော သူတပါး,
(၆) ရူပအရူပဗြဟ္မာတပါး,
(၇) နိရောဓသမာပတ်ဝင်စား၍ နေသောသူတပါး- ဤခုနစ်ပါး တည်း။

ဤခုနစ်ပါးတွင် သေသောသူ, နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသောသူတို့မှာ ထွက်သက်ဝင်သက်လည်းမဖြစ်၊ တပါးသော စိတ္တဇရုပ်လည်းမဖြစ်၊ ကြွင်းသော ၅-ဌာနတို့မှာ ထွက်သက်ဝင်သက်သာ မဖြစ်သည်၊ တပါးသောစိတ္တဇရုပ်မှာ ဖြစ်သည်သာ။

မူလဋီကာအဆို

ဤမူလဋီကာအယူ၌ ဆိုဘွယ်ရှိသည်ကား- ထွက်သက်ဝင်သက်မည်သည် အလွန်ရုန့်ရင်းသော စိတ္တဇရုပ်ပေတည်း၊ တခြားတပါးသော စိတ္တဇရုပ် သာမည်တို့နှင့်မတူပေ၊ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် မိန်းမောသူ၏ အလွန်အားနည်းသော စိတ်သည်၎င်း,စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားသူ၏ အလွန်သိမ်မွေ့သော စိတ်သည်၎င်း, အလွန်သိမ်မွေ့သော အတ္တဘောရှိသော ဗြဟ္မာတို့၏စိတ်သည်၎င်း, ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုမဖြစ်စေ၊ တခြားတပါးသော စိတ္တဇရုပ် သာမည်ကိုကား ဖြစ်စေ၏၊ အမိဝမ်း၌၎င်း, ဥဒကတွင်း၌၎င်း ကိန်းသောသူ၊ ရေ၌ကိန်းသောသူတို့မှာ အာကာသမရှိ၍ထွက်သက်ဝင်သက်မဖြစ်သည်၊ တခြားတပါးသော စိတ္တဇရုပ်မှာ ဖြစ်သည်သာ၊ ဤသို့ ထူးကြသည်လည်းတကြောင်း။

တွေဝေမိန်းမော မြော၍နေသောသူမှာပင် ထွက်သက်ဝင်သက် ဖြစ်ခွင့်မရလေ၊ စုတေ့ဆဲသူမှာမူကား ဆိုဘွယ်ပင်မရှိ၊ တခြားတပါးသော စိတ္တဇရုပ် သာမည်မူကား တွေဝေမိန်းမော နစ်မြော၍ နေသောသူမှာ ရသကဲ့သို့ စုတေ့ဆဲဖြစ်သော စုတိစိတ်၏ ဥပါဒ်မှာလည်း မရမဆိုသာ၊ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်၎င်း၊ စုတေ့အခါ၌ ထွက်သက်ဝင်သက်မရသည်ကို ဟောသော ယမိုက်ပါဠိတော်၌ ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုသာ ယူသင့်သည်၊ တခြားတပါးသော စိတ္တဇရုပ်များကို မယူသင့်။ [တရပ်။]

စုတိကျပြီးနောက် သေပြီးသော အသေကောင်မှာ စိတ္တဇရုပ်တည်သေးသည်ဟု မတော်တန်ဟူရာမှာလည်း မရဏာသန္န ဇောစိတ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော စိတ္တဇရုပ်များသည် စုတိကျပြီးနောက် အသေကောင်မှာပင် အနည်းငယ်မျှ ရုပ်သက်စေ့ရုံ တည်ရကုန်သကဲ့သို့ စုတိစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်များသည်လည်း ရုပ်သက်စေ့ရုံ တည်ရပါသည်ကို အဘယ်အပြစ်ရှိပေအံ့နည်း။

စုတိစိတ်သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေ၏ဟုဟောတော်မူသော ပါဠိတော် တတိုတစ မရှိဟူသော အကြောင်းမှာလည်း စုတိစိတ်သည် ရုပ်သာမညကိုပင် မဖြစ်စေနိုင်ဟု ဟောတော်မူသော ပါဠိတော်သည်လည်း တတိုတစမျှမရှိပေ၊ ဤသို့သောအကြောင်းယုတ္တိများကြောင့် ဋီကာဆရာ၏ အယူကို ကြည်ဖြူစွာမမှတ်အပ်ဟု ဆိုခွင့်ရှိချေသည်။

သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ တတိယပါရာဇိကနိဒါန်းအဖွင့်၌ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့သည် စုတိမှ ရှေးသောသောဠသမစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ စုတိစိတ်နှင့်ပြိုင်၍ ချုပ်ကုန်သည်ဟု ဆို၏။

> ယေန စုတိစိတ္တသ္မာ ပုရတော သောဠသမေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စုတိစိတ္တေန သဟ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဣမေ စုတိပရိနာမကာနာမ။ [တရုပ်။]
>
> စုတိစိတ္တသ္မာတိ ပုရတော သောဠသမသ္မာ စိတ္တသ္မာ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဥပ္ပါဒံ အာဝိဇ္ဇယတော ဥပ္ပါဒေါပိ နေသံ ပါကဋော ဟောတိ။ [ဝင်းပါဠိတရုပ်။]

ဤဋီကာကြီးအလို စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် သောဠသမဘဝင်မှစ၍ မရဏာသန္နစိတ်များသည် ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်၊ အနုဋီကာဆရာတော်မြတ်ကား အလုံးစုံသော စုတိစိတ်သည်သာ ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်သည် မဟုတ်သေး၊ စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် ၁၃-ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်မှစ၍ မရဏာသန္နစိတ်ဟူသမျှသည်ပင် ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်၊ ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်၏ဥပါဒ်တွင်ရှေ့သော စိတ္တဇရုပ်အသစ်ဖြစ်တော့သည်၊ ယင်းစိတ္တဇရုပ်သည်လည်း စုတိ၏ရှေးအနန္တရစိတ်နှင့် ချုပ်သည်၊ အာဟာရဇရုပ်မှာ ထိုအဋ္ဌာရသမစိတ်၏ ဥပါဒ်, ဌီ,ဘင်တွင် ရှေ့သော

ဖြစ်တော့သည်ဟူ၍၎င်း,တနည်းမှာစုံတိ၏ ၄င်း,ဘင်မှာပင်အသစ်ဖြစ်ပေါ် သေး၏ဟူ၍၎င်း ဆိုခွင့်အများပင်ရှိသည်။ ။ဝိထိချုပုံမှာသိနိုင်လောက်ပြီ။

ယဿ ကာယ သင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ ဝစီသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈိဿတီတိ၊အာမန္တာတိ၊ယဿ ကာယသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ စိတ္တသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈိဿတီတိ၊အာမန္တာတိ စ။ပ။ပစ္ဆိမ-စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ တေသံ ကာယသင်္ခါရော စ န နိရုဇ္ဈတိ စိတ္တသင်္ခါရော စ နိရုဇ္ဈိဿတီတိ အာဒိဝစနတော စ ပစ္ဆိမ-စိတ္တဿ ပုရတော သောဠသမေန စိတ္တေန တတော ဩရိမေန ဝါ သဒ္ဓိံ အဿာသပဿာသာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တိ သိဒ္ဓံ။ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ တေသံ ကာယ သင်္ခါ-ရော န နိရုဇ္ဈတီ တိ န ဝဒေယျ၊ ဝုတ္တဉ္စေတံ-တသ္မာ ဟေဋ္ဌိမ-ကောဋိယာ စုတိတော ပုရိမေန သတ္တရသမစိတ္တေန ဥပ္ပန္နာ အဿာသပဿာသာ စုတိယာ ဟေဋ္ဌာ ဒုတိယေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတိ။တေန ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ ကာမာဝစ-ရာနံ ပစ္ဆိမစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ စုတိ စိတ္တဿ အနန္တရပစ္စယ ဘူတဿ ပိ စိတ္တဿ ကာယ သင်္ခါရသမုဋ္ဌာပနတာ ဝုတ္တာ။ အထဝါ ယဿ စိတ္တဿာတိ ယေန သဗ္ဗပစ္ဆိမော ကာယသင်္ခါ-ရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ စိတ္တံ ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ န ပစ္ဆိမစိတ္တဿ အနန္တရဘူတံ။ အန္တရာ တိ ကာယသင်္ခါရုပ္ပါဒန အနန္တရံ ဝိနာ။ယတော ပစ္ဆာ ကာယသင်္ခါရုပ္ပါဒနေန အနန္တရာတီတံ ဟုတွာ ပစ္ဆိမံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ အတ္ထော။ကသ္မာ။ဇာတရေသံ ဝစီသင်္ခါရော စ နိရုဇ္ဈတိ ကာယသင်္ခါရော စ နိရုဇ္ဈတိ။ ကာယ သင်္ခါရော စ နိရုဇ္ဈိဿတီ တိ ဝုတ္တတ္တာ။ အညထာ ပစ္ဆိမစိတ္တ တော ပုရိမတတိယစိတ္တသမင်္ဂီနံ ကာယသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အာပဇ္ဇတီတိ။ [အနုဋီကာ။]

ဤဋီကာမှာ ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုသာ ဆိုလိုပါသော်လည်း စိတ္တဇရုပ် သာမန်နှင့်စပ်ရင်းဖြစ်ပေ၍ စိတ္တဇရုပ်အကုန်ကိုပင် ထွက်သက်ဝင်သက် နှင့်အတူ ယူကြကုန်၏။

ယဒဂ္ဂေန တံ ကာယသန်ါရံ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ တဒဂ္ဂေန သေသရူပမ္ပိ န ဇနေတိ။ ။အဘိဓမ္မာဝတာရ ဋီကာ။ ။ အပရေ ပန အာစရိယာ စိတ္တဇရူပံ စုတိစိတ္တတော ပုရေတရ မေဝ ဝေါစ္ဆိဇ္ဇတီတိ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ။[ဋီကာကျော်။]

မဏိမဉ္ဇူအဆို

မဏိမဉ္ဇူဆရာကား "အပရေပန အာစရိယာ" အရကို မူလဋီကာ ဆရာကိုယူ၍၊အနုဋီကာဆရာကိုသာ ယူသင့်သည်၊ ဆရာဓမ္မပါလအလို စိတ္တဇရုပ်သည်လည်း စုတိနှင့်ပြိုင်၍ချုပ်သည်ဟု သင်္ခေပဋီကာ ဒီပနီတို့၌ ဆို၏။ ။ရမ်းကြသည်။ ။ငါတို့အလိုကား ဤအနုဋီကာမှာလည်းထွက် သက်ဝင်သက်ကိုသာ ဆိုရချေရှိသည့်အတိုင်း ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုသာ ယူလိုသည်။ ။[တရပ်။]

စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၆-ခုမြောက်သော စိတ်မှစ၍ မရဏာသန္နစိတ်စုသည် ရုပ်ကိုမဖြစ်စေတတ်၊ ၁၆-ခုသောစိတ်၏ ဥပါဒ်တွင် ရှေးသော စိတ္တဇရုပ် အသစ်ဖြစ်တော့သည်၊ယင်းစိတ္တဇရုပ်သည်လည်း စုတိ၏ ရှေးတတိယ စိတ်နှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်သည်၊ စုတိ၏ အနန္တရ စိတ်သို့ပင် မရောက်။ကေဆရာ။ [ယဿစိတ္တဿ အနန္တရာ ကာမာဝစရာနံ ပစ္ဆိမ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တံ ယဿာတိ ကာမာဝစရပစ္ဆိမစိတ္တဿ အနန္တရပစ္စယဘူတံ စိတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ၊ တဿ ဥပ္ပါဒတော ပိ ဥဒ္ဓံ ကာယသန်ါရာ ဘာဝေန ဟေဋ္ဌိမ ကောဋိယာ စုတိတော တတိယ စိတ္တေနေဝ သဟ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဒုတိယစိတ္တံ န ပါပုဏာတီတိ ကေ။ ။ အဘိဓမ္မာ ဝတာရဋီကာ မဏိမဉ္ဇူသာဋီကာ။] ဤကေဆရာတို့ လည်း ပါဠိတော်၌ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ဟောတော်မူပါသည်ကို စိတ္တဇရုပ်သာမန်ကိုလည်း ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့် အတူပြု၍ ယူကြကုန် သည်။ ငါတို့မနှစ်မြို့၊ ။ဝိထိချုပ်မှာ သိနိုင်ကောင်းပြီ။ [တရပ်။]

စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေသော် ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်မှစ၍မရဏာသန္နစိတ်စုသည် ရုပ်ကိုမဖြစ်စေတတ်၊ ၁၇-ခုမြောက်သော စိတ်၏ ဥပါဒ်တွင်ရှေးသော စိတ္တဇရုပ်အသစ် ဖြစ်တော့သည်၊ ယင်းစိတ္တဇရုပ် သည်လည်း စုတိ၏ ရှေးဒုတိယစိတ်နှင့်ပြိုင်၍ချုပ်သည်၊ စုတိစိတ်သို့ပင် မရောက်။[အပရေဆရာ။]

ယဿ ကာယသင်္ခါရော န နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ စိတ္တသင်္ခါရော န နိရုဇ္ဈိဿတီတိ ပဌေ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ တေသံ ကာယသင်္ခါရော စ န နိရုဇ္ဈတိ စိတ္တသင်္ခါရော စ န နိရုဇ္ဈိဿတီ-တိ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဝဇ္ဇိတတ္တာ စုတိတော ဒုတိယစိတ္တေနာပိ သဟ နိရုဇ္ဈတီတိ အပရေ။ [အဘိဓမ္မာဝတာရ ဋီကာ၊ မဏိမဉ္ဇူသာဋီကာ။]

၎င်းအပရေဆရာတို့၏အယူကိုလည်း ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ဟော သော ပါဠိတော်ကိုထောက်၍ ဆိုသောကြောင့် ရှိသေစွာ မှတ်ခြင်းငှါ မသင့်။ [တရပ်။]

စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၂-ခုမြောက်သော စိတ်မှစ၍ စိတ္တဇ ရုပ် အသစ်ဖြစ်ခြင်းမရှိပြီ၊ ၁၃-ခုမြောက်သော စိတ်နှင့်သာဖြစ်တော့ သည်၊ထိုစိတ်နှင့်ဖြစ်သောစိတ္တဇရုပ်သည် ပစ္ဆိမသောဠသကမှရှေးဦးစွာ ပင် ချုပ်လေသည်။ဆရာတို့။ ကုတောပန ပဌာယ စိတ္တဇရူပံ နုပ္ပဇ္ဇတီ-တိ ယတော ပဌာယ ကာယသင်္ခါရောနုပ္ပဇ္ဇတိ။ကဒါ စ ကာယသင်္ခါရော နုပ္ပဇ္ဇတီတိ။စုတိတော ပုဗ္ဗေ ဒွတ္တိံသမစိတ္တက္ခဏတော ပဌာယ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တေတ္တိံသမစိတ္တက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ပစ္ဆိမသောဠသကတော ပုရေတရမေဝ နိရုဇ္ဈတီတိ ဝဒန္တိ။ ။[အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာ၊ မဏိမဉ္ဇူသာဋီကာ။] ၎င်းဆရာတို့လည်း ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုပင် ထောက်ကြကုန်သည်၊ ၎င်းဆ ရာတို့အယူသည် အထောက်အထားလှလှမရှိ။

ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ ကာမာဝစရာနံ ပစ္ဆိမစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ ဟူသောပါဠိ၌ "ယဿ စိတ္တဿ" ၏အဖွင့်ဖြစ်သော အထဝါ ယဿ စိတ္တဿာတိ ယေန သဗ္ဗပစ္ဆိမော ကာယသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တံ စိတ္တံ ဧတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ" အစရှိသော အနုဋီကာကိုမှီ၍ ဆိုရိပ်ရှိသည်၊ဆို သော်လည်း ယမိုက်ကောက် အသစ်အဟောင်းတို့၌ ၎င်းဝါဒအတိုင်း ဆိုရိုး ပြုကြကုန်သည်၊ ယမိုက်ဂဏ္ဌိများ၌လည်း ၎င်းဗာတ္တိံသမဝါဒ ကိုပင် နိယမဓမ္မတာပြု၍ ဆုံးဖြတ်ကြကုန်သည်။

မိန်းမောရာ၌ပင် ထွက်သက် ဝင်သက်ပြတ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ အရပ်ရပ်တို့၌ လာပေသည်၊ မျက်မြင်သိရပေသည်၊ သေ၍ချုပ်ခါနီး၌ ကား ဆိုဘွယ်ရာမရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် ထွက်သက်ဝင်သက် အချုပ်မှာ မူကား"တေတ္တိံသမ"ဟုဆိုအပ်သော ၃၃-ခုမြောက်သောစိတ်မှ ရှေး

၌ချုပ်သည်ပင် ဆိုသော်လည်း မလွန်နိုင်၊ အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူ၊ သေခါနီး, ချုပ်ခါနီးတွင် မျက်တောင်တခတ်ခန့်မျှ မိန်းမောလျှင်ပင် စိတ္တက္ခဏပေါင်း ကုဋေတသိန်းမကရှိမည်၊ ၃၃-ချက်မျှသည် မပြောလောက်သေး၊ ပကတိပုထုဇဉ် လူသာမန်တို့မည်သည်လည်း သေခါနီး ချုပ်ခါနီးတွင် မျက်တောင်တခတ်ခန့်မျှ မမိန်းမောဘဲ ချုပ်သောသူ ဟူ၍ ရှိမည်ဝေးစွ။

ဋီကာတို့၌ ၁၇-ချက်မှ စ၍, ၁၀-ချက်မှ စ၍, ၁၉-ချက်မှ စ၍, ၃၃-ချက်မှ စ၍ဟု ဆိုကြခြင်းသည် စုတိနှင့်နီးစွာအဆုံးကိုသာ ဆိုကြပေကုန်သည်၊ ရှေသို့တိုးလိုမူကား စုတိမှပြန်၍ရေသော် စိတ္တက္ခဏ တရာမှစ၍, နှစ်ရာမှစ၍, သုံးရာမှစ၍, လေးရာမှစ၍ ငါးရာမှစ၍, တထောင်မှစ၍ စသဖြင့် ၁-နာရီခန့်ကျအောင် ၂-နာရီခန့်ကျအောင်ပင် တိုးသာပါ၏။ ။လောက၌လည်း မျက်မြင်ရှိကြသည်ပင်၊ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် ဋီကာတို့၌ "ပစ္ဆိမကောဋိယာ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ"ဟူ၍ ဆိုပေကုန်သည်၊ ၌အဓိပ္ပါယ်ကိုမြော်၍လည်း ယမိုက်ကောက်, ယမိုက်ဂဏ္ဌိတို့၌ အဆုံးစွန်အဿာသပဿာသနှင့်ကကွဖြစ်သော စိတ်မှသည် စုတိတိုင်အောင်ဟု ကောက်ကြလေကုန်သည်။

၌ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ဟောသောပါဠိတော်ကိုထောက်၍ စိတ္တဇရုပ်သာမည့တို့၏ ချုပ်ပုံကို ဆုံးဆုံးဖြတ်ဖြတ် ဆိုကြသော အမှုကိုမူကား မယုံကြည်သာ၊ရှေးဦးဆုံးဆိုခဲ့သော အဋ္ဌကထာတိုင်းကိုသာ ယုံကြည်ရမည်။

သေပြီးသောအသေကောင်ဝယ် စိတ္တဇရုပ် ကျန်ရှိသည်များကိုလည်း အမှိမပြုလောက်၊ ခဏငယ် ၄၀-ခု ခန့်ကို မဆိုထားလင့်၊ ခဏငယ် တသောင်းပင် တည်ရစ်သော်လည်း မျက်တောင်တခတ် ကာလတွင် အစိတ်တရာစိတ်၍ တစိတ်မျှမရှိသေး၊ ခဏငယ်ပေါင်း ကုဋေ ၃-သိန်း ခန့်မှာမှ မျက်တောင်တခတ်မျှသာ ရှိလေသည်။

အစ္ဆရာသင်္ဃာတက္ခဏေ ကောဋိသတသဟဿ သင်္ခါ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ [အဋ္ဌကထာ။]

ဥပပါတ်ဖြစ်သော နတ်တို့၌လည်း စုတိစိတ်ချုပ်သည်နောက်စိတ္တဇရုပ်,အာဟာရဇရုပ်တို့မှာ ခဏငယ် ၄၈-ခု,၄၉-ခု ၅၀- မျှတွင် ပြတ်ကုန်၏၊ ဥတုဇရုပ်မှာမူကား ခဏတရာ,ခဏတထောင် စသည် တိုင်အောင်ဝင်သွား၍ ပြတ်သည်ဟု ယူရမည်၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာများ၌ မီးတောက်သေပုံနှင့် ဥပမာပြုလသည်၊စုတိ၏ဘင်တွင် အကုန်လုံးချုပ်သည်ဟု မဆိုပေ။

ဋီကာကျော်,အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာစသောဋီကာတို့၌ကား စုတိစိတ်နှင့်တပြိုင်နက် ချုပ်ကြကြောင်းကိုဆို၏။ [မရဏကာလေ ပန ဗြဟ္မာနံ သရီရနိက္ခေပါဘာဝတော သဗ္ဗေသံပိ တိသမုဋ္ဌာနာနိ,ဒွိသမုဋ္ဌာနာနိ စ သဟေဝ နိရုဇ္ဈန္တိ။ [၎င်း။]

ထိုသို့ စုတိစိတ်နှင့်ပြိုင်၍တိဇ,ဒွိဇရုပ်တို့တပြိုင်နက် ချုပ်ရိုးဓမ္မတာမှန်ခဲ့သော် ထိုနတ်,ဗြဟ္မာတို့၏ မရဏာသန္နစိတ်,စုတိများကိုလည်း ရုပ်ကိုမဖြစ်စေတတ်သော စိတ်၌ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ဆိုရမည်၊ ထိုသို့ကား မဆိုပေကုန်၊ မဆိုသောကြောင့် ထိုမရဏာသန္နစိတ်, စုတိစိတ်များသည်လည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေသေး၏ဟု ယူရမည်ဧကန်ဖြစ်သည်၊ ယူရလျှင်လည်း အဘယ်မှာ တိဇရုပ်, ဒွိဇရုပ်တို့သည် တပြိုင်နက်ချုပ်နိုင်ကုန်တော့အံ့နည်း၊ တပြိုင်နက်မချုပ်ဘဲ ရှေ့နောက်ချုပ်ကြ ကုန်သော်လည်း အလောင်းကောင် ကျန်ရှိအောင် မနေကုန်သောကြောင့် မျက်မြင်အားဖြင့် မီးတောက်ကြီး တပြိုင်နက်ငြိမ်းသကဲ့သို့ တပြိုင်နက်ပင် ငြိမ်းသည်ထင်ရကုန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့စကားကိုမယူအပ်။

စတုဇရုပ်ချုပ်ပုံအကြောင်း ပြီး၏။

ဤတွင်ရုပ်တို့၏ချုပ်စဉ် ပြီး၏။

နိဂုံး

တရဏိယေ မဟာဂါမေ၊
အရညေ ဝသတာ မယာ။
ကထိတာ ရူပပ္ပဝတ္တိ၊
ဂေါဇေ ဘုမ္မိခိပေ မဃေ။

တရဏိယေ၊ သဘော်ာလှေဖြင့်၊ အကြေအညာ စုန်ဆန်ကားလျှင်၊ ဥစ္စာရှာမှီး၊ လှေသူကြီးတို့၏ ပျော်မှီးနေထိုင်ရာဖြစ်၍ လှေကူးအမည်ရှိသော။ ဝါ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိသော အရိယမဂ္ဂင်၊ ဖောင်လှေယာဉ်ဖြင့်၊ ရေယဉ်ထဲနက်၊ ဝဲဂယက်မှ၊ ကူးတက်လွန်မြောက်ရာဖြစ်၍ လှေကူး အမည်ရှိသော။ မဟာဂါမေ၊ ရွာမြတ်၌။ အရညေ၊ကုလလေးတား၊ ပြန် ငါးရာမျှ၊ အကွာထောင့်သန်း၊ ၄က်မင်းနန်းဝယ်၊ ရပ်ချမ်းသိုက်မြိုက်၊ တောကျောင်းတိုက်၌။ ဝသတာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်၊ ၁၂၄၈-ဝယ်၊ တိုက်သစ်တည်ကာ၊ နေထိုင်ပါသော။ မယာ၊ လယ်တီတောကျောင်း ဆရာငါသည်။ ဂေါဇေ၊ ဂေါဇာသက္ကရာဇ်သည်။ ဘုမ္မိခိပေ၊ ၁၂၅၄-ခု။ မဃေ၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၈-ရက်သည်။ သမ္ပတ္တေ၊ ရောက်လတ်သော်။ ရူပပ္ပဝတ္တိ၊ ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို ပြရာဖြစ်သောစကား ရပ်ကို။ ကထိတာ၊ ရေးသားဆိုအပ် အပြီးသတ်သတည်း။

ရူပဒီပနီကျမ်း ပြီးပြီ။

လယ်တီဆရာတော်

နိဗ္ဗာနဝိဿဇ္ဇနာ

မ 292—27 [ဟံသာဝတီ]

ဝန်ထောက်မင်းဦးရွှေစံအောင် လျှောက်ထားစာ

ဘုရားတပည့်တော် မောင်ရွှေစံအောင် ရှိခိုးလျှောက်ထားပါသည် ကျေးဇူးရှင်ဘုရား....

တေနာဟ ကေဉ္စိ သဏ္ဍာန ဒုတိယ မတ္တိတိ၊

ဟူ၍ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာ ဥပသမာနုဿတိအဖွင့်တွင် ပါရှိကြောင်း၊

မြစ်ရေယဉ်ကဲ့သို့ တသန်တည်း စီးလျက်နေသော ရုပ်နာမ်၏ ပရမတ္ထခန္ဓာအစဉ်တခုကို အပြင်ဘက်ကနေ၍ ရှုသော ဉာဏ်အား ၎င်းခန္ဓာသည် ခဏတ္တယသို့ ရောက်တတ်သော တရားဟုထင်လိမ့်မည်၊ မြစ်ထဲ၌ စီးနေသော ရေတာပေါက်သည် တနေရာမှ တနေရာသို့ ရွှေ့သည်တွင် ပဌမနေရာ၌ဖြစ်သော ရေပေါက်သည် ဒုတိယနေရာသို့ ရောက်သော် ရှေးရေပေါက်ချုပ်၍ နောက်ရေပေါက် ဥပါဒ်သည်ဟု ပြောဆိုရဘိသကဲ့သို့၊ ခန္ဓာအစဉ်၌လည်း ပရမတ္ထတရားတို့ အစဉ်မပြတ်ပြောင်းလဲ ရွှေ့သွားနေသည်တွင် ရှေးခဏ၌ဖြစ်သော ပရမတ္ထတရားတို့သည် ချုပ်ပြီးမှ နောက်ခဏ၌ တရားသစ်ဥပါဒ်သည်ဟု ပြောဆိုကြ၏။

ဤအရာ၌ သမန္တရပစ္စည်းဆက်ပုံကို ကောင်းစွာ နားလည်လျှင် ဥပါဒ်, ဌီ,ဘင်ဟူသော အခိုက်အတန့် ခဏငယ်တို့သည်လည်း မဟာကာလကြီးကို စိတ်ဖြင့်ခွဲစိတ်၍ ရအပ်သော ကာလပညတ်ပင်ဖြစ်ကြောင်းကိုသိရလတ္တံ့၊ ဤသို့ပညတ်ဖြင့်တင်၍ ဥပါဒ်သည်ဟု ဆိုရသောကြောင့် ခန္ဓာအစဉ်ကို ဇာတိဓမ္မဟူ၍၎င်း, ဌီ,ဘင်တို့ဖြင့် ရင့်ရော်ပျက်စီးသည်ဟူ၍ ဆိုရသောကြောင့် ဝိပရိဏာမဓမ္မ ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ရပြန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အကြောင်းနှင့်စပ်၍ဖြစ်သည်ဟုထင်မြင်ရသောကြောင့် သင်္ခတဓမ္မဟူ၍၎င်း, ပစ္စည်းတို့နှင့် စပ်လျက်ဖြစ်မည်ဟု ထင်မြင်ရသောကြောင့် သပစ္စယဓမ္မဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရပြန်၏၊ ၎င်းပရမတ္ထခန္ဓာသည် သံဝိဇ္ဇမာန တရားဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မဟု ထင်ရမည်။

သို့ရာတွင် ထိုခန္ဓာအစဉ်ကိုပင် အတွင်းကနေ၍ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ သိသော ပဋိဝေဓဉာဏ်အား အဇာတိ, အဝိပရိဏာမ, အသင်္ခတ,

အပစ္စယ, ကာလဝိမုတ်ဟု ထင်လိမ့်မည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန္တာတပါးသည် ဖိုလ်ဝင်၍ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံပြုခိုက် ကာလပညတ်, အာကာသပညတ်စသော ပညတ်ဟူသမျှကိုလွှတ်၍၊ ဝါ၊လွန်၍ အတွင်းကနေ၍သိလိမ့်မည်၊ ဤသို့ မိမိအာသဝေါကုန်ပြီးသောခန္ဓာကို မိမိအတွင်းကဝင်၍၊ဝါ၊ထိုးထွင်း၍ သိသည့်အခိုက် သင်္ခါရ၏ အကြောင်းနိမိတ် တစုံတရာကို အာရုံမပြုပေပြီ၊ ထို့ကြောင့် အပြင်ကသိမှု,အတွင်းကသိမှုဟု ဆိုအပ်သော သိပုံနှစ်မျိုးကို လိုက်၍ ပရမတ္ထတရားတခုတည်းပင် သင်္ခတ, အသင်္ခတဟု ပရိယာယ်နှစ်မျိုးကိုရသည်၊ထိုနည်းအတူ နိဗ္ဗာန်သည် တခုသော တရားဖြစ်ပါလျက် သိပုံနှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်, အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဟု ပရိယာယ်နှစ်မျိုး ထွက်ပြန်သည်၊ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကိုလွှတ်၍ ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို ပြောဆိုရမည်ဆိုလျှင် ရဟန္တာ၏ ခန္ဓာသည်ပင်နိဗ္ဗာန်၊နိဗ္ဗာန်သည်ပင် ခန္ဓာဖြစ်တော့သည်၊ ဤသို့ယူမှသာလျှင်—

(က) နိဗ္ဗာနမ္ပိ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ-ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာ၌လာသော စကားရပ်။

(ခ) နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော သရီရသ္မိံယေဝ ပညပေယိ-ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီ၌လာသော စကားရပ်။

(ဂ) အညေ ခန္ဓာ၊ အညံ နိဗ္ဗာနံ၊ အညော ပုဂ္ဂလောတိ၊ နဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ-ဟူ၍ ကထာဝတ္ထု၌လာသော စကားရပ်။

(ဃ) ဣမသ္မိံယေဝ ကဠေဝရေ ဗျာမမတ္တေ သမနကေ သဝိညာဏကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ၊လောကသမုဒယဉ္စ၊လောက နိရောဓဉ္စ၊ လောကနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒဉ္စ-ဟူ၍ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်၌လာသော စကားရပ်တို့နှင့်ညီညွတ်မည်၊ ၎င်းစကားတို့၌ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဟူ၍မဆိုဘဲ နိဗ္ဗာန်ဟူ၍သာဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် တစိတ်တဒေသကိုသာ မမှတ်သင့်။

ဤသို့ယူသည်ရှိသော် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၌ ခန္ဓာရှိရာ ရောက်သောကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဟူသောစကားနှင့် မဆန့်ကျင်ပြီလောဟု ငြားအံ့၊ ဆန့်ကျင်မည်မထင်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဟူသောစကားသည် အပြင်ဘက်က သိကြရှုကြသော သူအပေါင်း

အတွက် ပြောဆိုသောစကားဟု မှတ်ရန်ရှိ၏၊ အပြင်ဘက်က သိရှိရကြပြီးသော ဥပမိဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာကြမ်းကြီးသည် ချုပ်ငြိမ်းလေငြားသော်လည်း အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲလှ၍ အတွင်းကသာ သိထိုက်သိအပ်သော သန္တိဝန္တ ခန္ဓာနှ၏အစဉ်သည်ကား ထင်ရှားရှိသည်သာဟု ယူရန်သင့်၏၊ ဤသို့ထင်ရှားရှိသော်လည်း ခန္ဓာဟူသော ပညတ်ဟောင်းကို စွန့်၍ ရူပါဒိသင်္ခါရဝိမုတ္တဟု မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်သည် ကောသလမင်းကြီးအား ဟောတော်မူလေသည်၊ ဤသို့ဟောခြင်းမှာ အပြင်ဘက်က သိသော သူတို့အတွက် ဖြစ်ပေသည်။

"ရူပသင်္ခါရဝိမုတ္တ" ဆိုသော်လည်း အနုဋီကာဆရာက "နိဗ္ဗာနံ သုခုမရူပဂတိကန္တိ ဝိညာယတိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "သညာသင်္ခါ ဝိမုတ္တ။လ။ဝိညာဏသင်္ခါရဝိမုတ္တ"ဟု ဆိုသော်လည်း မူလယမိုက် အဋ္ဌကထာဆရာ အလိုအားဖြင့် "နာမဓမ္မာတိ စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ နိဗ္ဗာနဉ္စ"ဟု ဆိုသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို နာမ်ဘက်သို့ ဆွဲ၏၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်ကြမ်း မဟုတ်သော်လည်း ရုပ်နာမ် အလားရှိသော ဝါ၊ ခန္ဓာဟု မခေါ်ဆိုအပ်သော်လည်း ခန္ဓာအလားရှိသော အသင်္ခတ ဓာတ် ပရမတ္ထတရားကို နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ရှင်း နိဗ္ဗာန်၏ပရိယာယ် အသွယ်သွယ်ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ အပြင်ဘက်က သိကြသော ပုထုဇဉ် လောကီသားတို့အတွက် ဟောရပေသည်။

ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော သန္တိဝန္တခန္ဓာအစဉ်သည် သဿတလည်း မဟုတ်, ဥစ္ဆေဒလည်းမဟုတ် ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့်သဿတဓုဝ ဟု ဆရာတို့ဆိုကြပြန်သနည်းဟူမူ-အတွင်းကဝင်၍ သိသောသူ၏ အသိဉာဏ်မှာ ဥပါဒ်, ဋ္ဌီ, ဘင်ဟူသော ပညတ်မထင်သော်လည်း အစဉ် မပြတ်ဖြစ်ဖြစ်နေသောကြောင့်"ဓုဝန္တိ နိဗ္ဗာနဿေဝ အမိဝစနံ ဘဝိတုံ အရဟတိ"ဟူသော သဒ္ဒနီတိဆရာစကားအရ ဓုဝဟုခေါ်ထိုက်သည်၊ ဤသို့အတွင်းအပြင်သိခြင်းဖြင့် ပရမတ်တခုတည်းသည် သင်္ခတ, အသင်္ခတဟု နှစ်မျိုးကွဲနေပုံကိုယူလျှင် သင့်မည်,မသင့်မည်ကို သိလိုပါသည် ဘုရား။

ရွှေစံအောင်

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုအသင်းကြီးတွင် အကြီးအချုပ် ဖြစ်တော်မူသော လယ်တီဆရာတော်ထံမှပေးစာ။

၁၂၇၉-ခု၊တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၄-ရက်နေ့။

ပဌမပုစ္ဆာအဖြေ

မောင်ရွှေစံအောင်လျှောက်လွှာပါ "တေနာဟ ဧကဉ္စ သစ္စံ န ဒုတီယ မတ္ထီတိ-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ ဥပသမာနုဿတိ-အဖွင့် စာမျက်နှာနံပါတ် ၂၉၂-စာကြောင်းရေ ၂၃-၌ အဓိပ္ပါယ်ကား— တဏှာ၏ အကြွင်းအကျန်မရှိ—ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတခုသာလျှင် ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အမှန်အစစ်ဖြစ်၏၊ ဤမှတပါး တိတ္ထိဆရာတို့ ဟောအပ်သော ၂-ခု မြောက်ဖြစ်သော ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းခြင်း အမှန်အစစ်မည်သည် မရှိဟုဆိုလိုသည်။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

ပြင်သိ, အတွင်းသိဟူသော သိခြင်းနှစ်ပါး၌—

၁။ ပြင်သိ ဆိုသည်ကား—ပုထုဇဉ် အဘို့၌ တည်ရှိကြကုန်သော ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနုဗောဓဉာဏ်ကိုဆိုသတည်း။

အနုဗောဓဉာဏ်ဆိုသည်ကား မဂ်ဉာဏ်၏ ကိစ္စဖြစ်သော ပဋိဝေဓခေါ်သောထိုးထွင်းခြင်းသို့မရောက်မီရှေးအဘို့၌ လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၃-ပါးကို အနုဗောဓခေါ်သည်။

၂။ အတွင်းသိဆိုသည်ကား–မဂ်ဉာဏ်၏ကိစ္စဖြစ်သော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသို့ရောက်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ဆိုသတည်း၊အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်အရိယာမဂ်ဉာဏ်၏ခဏ၌ သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းတည်းဟူသော ပဋိဝေဓ ဉာဏ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏၊ ထိုတွင်–

၁။ ဒုက္ခသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းဆိုသည်ကား– ဒုက္ခသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိနေသောမောဟတရားကိုပယ်သတ်ခြင်းတည်း၊

၂။ သမုဒယသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဆိုသည်ကား-တဏှာကို ပယ်ခြင်းတည်း။

၃။ နိရောဓသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဆိုသည်ကား–ထိုတဏှာ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းတည်း။

၄။ မဂ္ဂသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဆိုသည်ကား- မဂ္ဂင် ၈-ပါး တို့ကို တလုံးတစည်းတည်း ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းတည်း။

ဤသို့ကိစ္စ ၄-ပါးသည် မဂ်ခဏ၌ တပြိုင်နက် တချက်တည်း ပြီးစီး၍သွားသည်ရှိသော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ထိုခဏမှစ၍ သစ္စာ ၄-ပါး ကိုဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမိုက်တရားသည် ပျောက်ကင်း၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့သည် အခါခပ်သိမ်း အထင်အလင်းဖြစ်၍ တည်လေကုန်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်အခါမဆို အလိုရှိသောအခါ အလိုရှိသောသစ္စာကို လွယ်ကူစွာအာရုံပြု၍ ကြည့်ရှုနိုင်၏၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ကို သစ္စာ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟု ဆိုသတည်း။

မျက်စဉ်းဆေးဥပမာ

ဥပမာကား။ ။တယောက်သောသူမှာ မျက်စိ ၂-ဘက်တို့၌ ဟိမ်သလာတွေ ထူထပ်စွာ ဖုံးလွှမ်း၍နေ၏၊ တခုသောအဆင်းကိုမျှ မမြင်ရရှိနေ၏၊ တရံသောအခါ ထိုသူမှာ ဝိဇ္ဇာမယ ပညာလမ်းမှဖြစ်သော

အလွန်ကောင်းမြတ်သော မျက်စဉ်းဆေးတခုကို ရလေ၏၊ ထိုသူသည် အိပ်ရာ၌လျောင်း၍ ထိုမျက်စဉ်းကို မျက်စိနှစ်ဘက်၌ခတ်၍ အိပ်လေ၏၊ ထိုသူသည် မျက်စိနာဒုက္ခဖြင့် နေ့ရက်များစွာ မအိပ်ရှိသည်နှင့် ထိုမျက်စဉ်းအတွက် ချမ်းသာသုခရသဖြင့် အိပ်စက်၍ အပျော်ကြီးပျော်လေ၏၊ ထိုမျက်စဉ်း၏ အာနိသင်ကြောင့် တိမ်သလာတို့သည် ခဏခြင်းအကုန်ကင်းပျောက်၍ မျက်စိတို့သည် မိမွေးတိုင်း ဘမွေးတိုင်း အလင်းရကုန်၏၊ ထိုသူသည်မူကား အိပ်ပျော်ကြီးသည် ဖြစ်၍ နံနက် မိုးသောက်မှ နိုးလေ၏၊ မျက်လုံးတို့သည်မူကား ထိုည၌သန့်ကောင် မတိုင်မီကပင် အလင်းရကြကုန်၏၊ အလင်းရသည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုသူသည် သူအများကဲ့သို့ အဆင်းတို့ကို မြင်စွမ်းနိုင်သော အဖြစ်သို့ရောက်လေ၏၊ ထိုသူမျက်စိမြင်ပြီဟူ၍ ဆိုထိုက်လေ၏၊ အိပ်ပျော်၍နေသည့် အတွက်ကြောင့်မူကား ဘယ်အဆင်းကိုမျှ အာရုံမပြုရသေး၊ ဤဥပမာအတိုင်းမှတ်လေ။

ထိုအတွင်းသိ, အပြင်သိနှစ်ပါးတွင် အပြင်သိခေါ်သော အနုဗောဓဉာဏ်၏ သိခြင်းသည် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု,ရင့်မှု,ပျက်မှုတို့ကို ပဋိဝေဓဉာဏ်ပေါက်ရောက်နိုင်ရန် လျော်ကန်စွာမျှသာ သိနိုင်လေ၏၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း အလင်းပေါက်အောင် ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်မည် မဟုတ်သေး၊ အတွင်းသိခေါ်သော ပဋိဝေဓဉာဏ်၏ သိခြင်းသည်ကား- ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု,ရင့်မှု,ပျက်မှုတို့ကို ဟုတ်မှန်သလောက် အလင်း ပေါက်အောင် ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ တသွင်တည်း စီးလျက် နေသော ရဟန္တာ၏ ပရမတ္ထခန္ဓာအစဉ်တခုကို အပြင်ကနေ၍ရှုသော ပုထုဇဉ်ဉာဏ်အား ၎င်းခန္ဓာသည် ခဏတ္တယသို့ ရောက်တတ်သော တရားဟု လျော်ကန်စွာ ထင်မြင်လေ၏။

အတွင်းကနေ၍ရှုသော အရိယာဉာဏ်အား ထိုခန္ဓာသည် ခဏတ္တယသို့ရောက်မှုနှင့်တကွ အလင်းပေါက်အောင် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်လေ၏။

ထို့အတူ မြစ်ရေ၌စီးသွားသော ရေပေါက်ဥပမာကဲ့သို့ ထိုခန္ဓာအစဉ်၌လည်း ပရမတ္ထတရားတို့ အစဉ်မပြတ် ပြောင်းလဲ ရွေ့သွားနေသည်တွင် ရှေးခဏ၌ဖြစ်သော ပရမတ္ထတရားတို့သည် ချုပ်ပြီးမှ နောက်

ခဏာ၌ တရားသစ် ဥပါဒ်သည်ဟု ဝိပဿနာယောဂီ ပုထုဇဉ်တို့၏ဉာဏ်၌ တွင် အကြမ်းအားဖြင့်သာ ထင်မြင်နိုင်၏၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်၌ သာလျှင် ရှေးခဏာ၌ဖြစ်သော ပရမတ္ထတရားတို့သည် ချုပ်ပြီးသည်မှ နောက်ခဏာ၌ တရားသစ်ဥပါဒ်သည်ဟု ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း အလင်း ပေါက်အောင် ထိုးထွင်း ထင်မြင်နိုင်လေ၏။

တတိယပုစ္ဆာအဖြေ

ၑင်းနောက် "ဤအရာ၌ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်ဟူသော အခိုက် အတန့် ခဏငယ် တို့သည်လည်း မဟာကာလကြီးကို စိတ်ဖြင့် ခွဲ စိတ်၍ ရအပ်သော ကာလပညတ်ပင် ဖြစ်ကြောင်းကို သိရ လတ္တံ့။" ဟူသော စကား၌–

ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ဟူသော အခိုက်အတန့် ခဏငယ်တို့သည် အသီး အသီး ပရမတ္ထတရားအထူးကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ရသော ကာလပညတ် တရားတို့ပေတည်း။ ထိုတွင်–

(က) ပရမတ္ထတရားအထူးဆိုသည်ကား-စ၍ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိ ဟုခေါ်၏၊ စ၍ဖြစ်ပေါ်မှုသည်ကား- ပရမတ္ထတရား အထူးပေတည်း၊ ဇာတိဆိုသည်ကား-နာမပညတ် အထူးပေတည်း။

(ခ) ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် ချုပ်ခြင်းသို့ မရောက်မီ တည်နေမှုကို ဌီဟု ခေါ်၏၊ တည်နေမှုသည်ကား-ပရမတ္ထတရားအထူးပေတည်း၊ ဌီဆိုသည် ကား-နာမပညတ်အထူးပေတည်း၊ ဤတည်နေမှု၌ရင့်ခြင်း တည်းဟူသော ဇရာတရားကို ပရမတ္ထတရား အထူးဟု ယူလေ။

(ဂ) တည်နေမှုအဆုံး၌ ချုပ်ပျက် ကွယ်ပျောက်ခြင်းသို့ ရောက် သည်ကို ဘင်ဟုခေါ်၏၊ ချုပ်ပျက် ကွယ်ပျောက်ခြင်းသည်ကား- ပရမတ္ထ တရား အထူးပေတည်း၊ ဘင်ဆိုသည်ကား-နာမပညတ်အထူးပေတည်း။

ဤသို့လျှင် ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်ဟူသော နာမပညတ်, ခဏငယ်ဟူသော ကာလပညတ်တို့သည် ဇာတိ,ဇရာ,မရဏဟူသော ပရမတ္ထ တရားအထူး တို့ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ပိုင်းခြားကြရကုန်၏၊ ဤအရာ၌လည်း ပုထုဇဉ် တို့သည် ထိုဇာတိ,ဇရာ,မရဏတို့ကို အကြမ်းအားဖြင့်သာ မြင်နိုင်ကြ

ကုန်၏၊အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာလျှင်ထိုဇာတိ,ဇရာ,မရဏာတို့ကို မျက်တောင်တခတ် လျှပ်တပြက်အတွင်းမှာပင် များစွာမြင်နိုင်ကြကုန်၏။

စတုတ္ထပုစ္ဆာအဖြေ

ဂုဏ်းနောက် "ပညတ်ဖြင့်တင်၍ ဥပါဒ်သည်ဟု ဆိုရသောကြောင့် ခန္ဓာအစဉ်ကို "ဇာတိဓမ္မ" ဟူ၍ဂုဏ်း, ဌီ,ဘင်တို့ဖြင့်ရင့်ရော်ပျက်စီးသည်ဟု ဆိုရသောကြောင့် "ဝိပရိဏာမဓမ္မ" ဟူ၍ဂုဏ်းခေါ်ဝေါ်ရပြန်၏၊ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ရသောကြောင့် "သင်္ခတဓမ္မ" ဟူ၍ဂုဏ်း, ပစ္စည်းတို့နှင့် စပ်လျက် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ရသောကြောင့် "သပစ္စယဓမ္မ"ဟူ၍ဂုဏ်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရပြန်၏" ဟူသောစကား၌—

ခန္ဓာအစဉ်၌ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းတည်းဟူသော ပရမတ္ထသဘောသည် ကေန္တရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုသဘောအားလျော်သော ဥပါဒ်ဟူသောပညတ်,ဇာတိဓမ္မဟူသော ပညတ်တို့သည် ဉာဏ်၌ ပေါ်လာရကုန်၏၊ထို့အတူ ထိုခန္ဓာအစဉ်၌ ရင့်ရော်ပျက်စီးခြင်းဟူသော ပရမတ္ထသဘောသည် ကေန္တရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုသဘောအားလျော်စွာ ဝိပရိဏာမဓမ္မဟူသောပညတ်သည် ကေန္တဉာဏ်၌ ပေါ်လာရ၏၊ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ကေန္တစင်စစ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုသဘောအားလျော်စွာ"သင်္ခတဓမ္မ"ဟူ၍ဂုဏ်း, "သပစ္စယဓမ္မ"ဟူ၍ဂုဏ်း ခေါ်ဆိုရပြန်၏။

ပဥ္စမပုစ္ဆာအဖြေ

ဂုဏ်းနောက်"ပရမတ္ထခန္ဓာသည် သံဝိဇ္ဇမာန တရားဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မဟု ထင်ရမည်" ဟူသောစကား၌—

သံဝိဇ္ဇမာန-ဟူသော ဝေါဟာရသည် ကောင်းစွာ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မကိုသာ ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ အတိတ်, အနာဂတ်ဖြစ်သော ကာလသုံးပါး၌ပင် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်ကို ဆိုသောဝေါဟာရဖြစ်သည်။

ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေ

ငင်းနောက် "ထိုခန္ဓာအစဉ်ကိုပင် အတွင်းကနေ၍ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိသော ပဋိဝေဓဉာဏ်အား အဇာတိ, အဝိပရိဏာမ, အသင်္ခတ, အပစ္စယ, ကာသဝိမုတ်ဟုထင်လိမ့်မည်" ဟူသော စကား၌–

ဗာလပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်မှာသာ သန္တတိပညတ် ဖုံးလွှမ်းမှုကြောင့် အဇာတိ,အဝိပရိဏာမ, အသင်္ခတ, အပစ္စယဟုထင်ရ၏၊ အရိယာတို့၏ ဉာဏ်၌မူကား-ထိုသန္တတိပညတ်ကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သော ပဋိဝေဓသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အမြဲလျှင် ဇာတိဓမ္မ,ဝိပရိဏာမဓမ္မ,သင်္ခတဓမ္မ,သပစ္စယဓမ္မဟု ဟုတ်မှန်တိုင်းထင်ရ၏။

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေ

ငင်းနောက် "အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန္တာတပါးသည် ဖိုလ်ဝင်၍ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံပြုခိုက် ကာလပညတ်, အာကာသပညတ် စသော ပညတ် ဟူသမျှကို လွတ်၍ ဝါ၊ လွန်၍ အတွင်းကနေ၍သိလိမ့်မည်၊ ဤသို့မိမိအာသဝေါကုန်ပြီးသောခန္ဓာကို မိမိအတွင်းဝင်၍ ဝါ၊ထိုးထွင်း၍ သိသည်အခိုက် သင်္ခါရ၏ အကြောင်းနိမိတ် တစုံတရာကို အာရုံမပြုပေပြီ"ဟူသောစကား၌–

ဖိုလ်ဝင်သောရဟန္တာသည် ဖိုလ်ဝင်စားဆဲခဏ၌ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုအာရုံမပြု၊နိဗ္ဗာန်သည်ကား အသင်္ခတတရားတည်း၊အရဟတ္တဖိုလ်သည်ကား စိတ်,စေတသိက် တရားအစုဖြစ်သော သင်္ခတတရားပေတည်း၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုခဏ၌ ကာလပညတ်, အာကာသပညတ်စသော ပညတ်ဟူသရွေ့တို့ကိုငင်း, အရဟတ္တဖိုလ်စသော ခန္ဓာဟူသော သင်္ခတပရမတ်တရားတို့ကိုငင်း လွတ်၍ ဝါ၊ လွန်၍ ပဋိဝေဓဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုလေ၏၊ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖိုလ်ဝင်စားဆဲခဏ၌ မိမိခန္ဓာမှ အလွတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု၏၊ မိမိခန္ဓာကို အာရုံမပြု။

အဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက် "အပြင်က သိမှု, အတွင်းကသိမှုဟု ဆိုအပ်သော သိပုံနှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ ပရမတ္ထတရားတခုတည်းပင် သင်္ခတ, အသင်္ခတဟု ပရိယာယ် နှစ်မျိုးကိုရသည်"ဟူသောစကား၌—

အပြင်သိမှု,အတွင်းသိမှုနှစ်ပါးကိုရှေး၌ထင်ရှားစွာပြဆိုခဲ့ပြီ၊ထိုသိမှု နှစ်ပါးသည် သင်္ခတတရားတို့ကို လျော်ကန်စွာသိမှု,ထိုးထွင်း၍သိမှု ဤမျှသာ ခြားနားကြကုန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထတရားတခုသည် သိပုံ နှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ သင်္ခတတရား,အသင်္ခတတရားဟု ပရိယာယ်နှစ်မျိုးမရှိ၊ သင်္ခတတရားမျိုးသည် ဘယ်အခါမှာမှ အသင်္ခတဟူသော ပရိယာယ်ကို မရနိုင်၊ အသင်္ခတတရားမျိုးသည်လည်း ဘယ်အခါမှာမှ သင်္ခတဟူသော ပရိယာယ်ကိုမရနိုင်လေ၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ဆိုနိုင်ပါသနည်းဟူမူ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒုကမာတိကာ၌—

(၁) သပ္ပစ္စယာဓမ္မာ၊
(၂) အပ္ပစ္စယာဓမ္မာဟူ၍၎င်း,
(၁) သင်္ခတာဓမ္မာ၊
(၂) အသင်္ခတာဓမ္မာဟူ၍၎င်း- နှစ်ဘို့ နှစ်စုသာ လာရှိချေသည်၊

သင်္ခတ, အသင်္ခတ နှစ်မည်ရသော တတိယအဘို့အစု မလာချေ။

အဘိဓမ္မေ အဘာဝေါပိ နိသေဓော ယေဝ သမ္ဘဝော။

ဟူသော ဋီကာကျော်စကားနှင့်အညီ အဘိဓမ္မာတွင် တစုံတခုသော နေရာမှာမှ မဟောသည်ရှိသော် ထိုတရားသည်မရှိပြီဟု မြစ်ပယ်ခြင်းဖြစ်လေသောကြောင့် သင်္ခတ,အသင်္ခတနှစ်မည်ရသော တခုသော တရားမျှ မရှိဟု မြစ်ပယ်အပ်လေသည်၊ သုတ္တန်၌လည်း—

ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ ဓာတုယော သင်္ခတာ စ ဓာတု အသင်္ခတာ စ ဓာတု။ ဣမာ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒွေ ဓာတုယော။

ဟူ၍ နှစ်ဘို့နှစ်စုသာ လာရှိချေသည်၊ သင်္ခတ, အသင်္ခတ နှစ်မည်ရသော တတိယအဘို့ဟူ၍ မလာချေ၊ ဤအရာ၌ ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော် ပုဂ္ဂလကထာကြီး ရှိလေပြီ။

(ဃ) ဍာမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောက နိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဥ္စ ပဋိပဒံ-ဟူသော စတုတ္ထစကားမှာလည်း "ဍာမသ္မိံယေဝ ကဠေဝရေ"ဟူသော အာဓာရပုဒ်နှင့် လောကဉ္စဟူသောပုဒ်, လောကသမုဒယဉ္စဟူသောပုဒ်, လောက နိရောဓဂါမိနိဉ္စပဋိပဒံ- ဟူသောပုဒ်တို့သည် အပေါင်းအစိတ်, အာဓာရ,အာဓေယျဖြစ်ကြကုန်၏၊ လောကနိရောဓဉ္စ- ပုဒ်သည်ကား ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ-ဟူသောပုဒ်၌ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အဝိဇ္ဇာ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း,တဏှာ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း စသည်ဖြင့် ခန္ဓာနှင့်စပ်လျက်ရှိသောကြောင့် "ဍာမသ္မိံ ယေဝ ကဠေဝရေ လောက နိရောဓဉ္စ ပညပေမိ" ဟူ၍ ဟောတော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သည်ခန္ဓာမဟုတ်ဟု ယူသော်လည်း ဤပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်လေ။

ကောဒသမပုစ္ဆာအဖြေ

ငင်းနောက် "ငင်းစကားတို့၌ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ မဆိုဘဲ နိဗ္ဗာနံ-ဟူ၍သာဆိုသည်၊ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် တစိတ်ဘဒေသကိုသာ မမှတ်သင့်"ဟူသောစကား၌-

ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် တစိတ်တဒေသ ဆိုသည်ကား- သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုလို၏၊ ထိုသဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သည် ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် မဟုတ်၊မုချဆတ်ဆတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သတည်း၊ ဖြစ်ပုံကား-အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ အဝိဇ္ဇာစသော ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ပရိယာယ်ချုပ်မဟုတ်၊ တဖန်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြွင်းအကျန် မရှိသော ပရမတ္ထချုပ်ကြီးပင် ဖြစ်ပေသတည်း၊ ထိုနိဗ္ဗာန် တစိတ်တဒေသကို မမှတ်သင့်၊အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ အကုန်လုံးကို"နိဗ္ဗာနံ"ဆိုသည်ဟု မှတ်သင့်သည်ဟု ဆိုလို၏။

ထိုစကားမှန်လှပေ၏၊ရဟန္တာ၏ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသည်မှ နောက်၌ အနန္တရဘဝမှစ၍ နောင်အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အနာဂတ်ခန္ဓာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုသည်လည်း ထိုရဟန္တာ၏ သန္တာန်တွင် အဝိဇ္ဇာငြိမ်းမှုနှင့်

တခုတည်းပင် ဖြစ်လေသောကြောင့် ထိုအနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို ပြောဆိုရာ၌လည်း အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ကိလေသာ, နာမ်ရုပ်ဟူသောခန္ဓာတို့နှင့် ဘက်စပ်၍ပင် ပြောဆိုရလေသတည်း၊နောင်အနာဂတ်ကို မြော်၍ပြောရာ၌လည်း အနန္တရဘဝမှစ၍ နောင်ဘဝ အဆက်ဆက်တို့သည် ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းလေကုန်၏ဟု-ဘဝအဆက်ဆက် ဟူသော ခန္ဓာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြောဆိုရလေသတည်း။

ဤသို့ ပြောဆိုမှု၌ ခန္ဓာနှင့် အမြဲ စပ်လျဉ်းလျက် ရှိသောကြောင့်—

(က) နိဗ္ဗာနမ္ပိ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ-ဟူသောစကား။

(ခ) နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော-ဟူသောစကားတို့ကို ဆိုကြပေကုန်၏။

ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသည်မှ နောက်၌ ကိလေသာအာသဝေါကုန်ပြီးသော ထိုရဟန္တာ၏ အလွန်သိမ်မွေ့သော ခန္ဓာအစဉ်သည် နောင်အနမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့်အတူတကွ နိစ္စဓုဝ အဖြစ်ဖြင့်ပါရှိ၍ နေသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်ပေ၊ ဤမျှသောစကားရပ်တို့ဖြင့်—

> ဤသို့ ယူသည်ရှိသော် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၌ ခန္ဓာရှိရာရောက်သောကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဟူသော စကားနှင့် မဆန့်ကျင်ပြီလော ဟူငြားအံ့၊ ဆန့်ကျင်မည်မထင်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဟူသော စကားသည် အပြင်ဘက်က သိကြရှုကြသော သူအပေါင်းအတွက် ပြောဆိုသော စကားဟုမှတ်ရန်ရှိ၏၊အပြင်ဘက်က သိရှိကြရပြီးသော ဥပစာဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာကြမ်းကြီးသည် ချုပ်ငြိမ်းလေငြား သော်လည်း အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲလှ၍ အတွင်းကသာ သိအပ်သိထိုက်သော သန္တိဝန္တခန္ဓာနှ၏ အစဉ်သည်ကား ထင်ရှားရှိသည်သာဟု ယူရန်သင့်၏။—

ဟူသော စကားတို့ကို ဖြေဆိုခြင်းကိစ္စပြီးလေ၏။

ဒွါဒသမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက် "ရူပသင်္ခါဝိမုတ္တော ခေါ မဟာရာဇ တထာဂတော အပ္ပမေယျော ဂမ္ဘီရော။ သေယျထာပိ မဟာသမုဒ္ဒေါ၊ ဝေဒနာ သင်္ခါဝိမုတ္တော။လ။ သညာသင်္ခါဝိမုတ္တော။လ။သင်္ခါရ သင်္ခါဝိမုတ္တော။လ။ ဝိညာဏ သင်္ခါဝိမုတ္တော။လ။ သေယျထာပိ မဟာ သမုဒ္ဒေါ" ဟူသော ကောသလသံယုတ် ပါဠိတော်၌ အဓိပ္ပါယ်ကား—

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သတ္တဝါဟူသောပညတ်သည် သဘော အားဖြင့် ရှိသည်မဟုတ်၊ သဘောအားဖြင့် ရှိသော ပရမတ္ထတရားကို အမှီပြု၍ သိအပ် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ပညတ်တရားမျှသာဖြစ်၏၊ ထို ပညတ်တရားသည်လည်း ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးအဘို့၌သင်္ခတဖြစ်သော ရုပ်,နာမ်,ခန္ဓာတို့၏ အပေါ်၌သာလျှင် ထင်မြင်နိုင်၏၊ ပညတ်နိုင်၏၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည်နောက် အသင်္ခတဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထတရားသည်ကား အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားဖြစ်ချေ၍ ထိုတရား၏ အပေါ်၌ မထင်မြင်နိုင်၊မပညတ်နိုင်။

မဟာသမုဒ္ဒရာတွင်းသို့ သက်ဆင်းသောသူသည် ထောက်ရာ တည်ရာဟူ၍ တစုံတခုမျှ မရနိုင်သကဲ့သို့ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သော သတ္တဝါသည် ထိုနိဗ္ဗာန်၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူသော ပညတ်၏ တည်ရာ မှီရာ တစုံတခုသော ထောက်ရာတည့်ရာကို မရလေပြီ၊ နိဗ္ဗာန်သည် မဟာသမုဒ္ဒရာသဘွယ် နက်နဲသကဲ့သို့ ထိုပညတ်သည်လည်း မဟာ သမုဒ္ဒရာသဘွယ် နက်နဲလေ၏၊ ထို့ကြောင့် အပ္ပမေယျော ဂမ္ဘီရော သေယျထာပိ-ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်ဟု မှတ်ရမည်၊ ပြင်ဘက်သိသော သူတို့အဘို့ဟု မမှတ်ရာ။

နိဗ္ဗာနံ သုခုမရူပဂတိကန္တိ ဝိညာယတိ-ဟူသော အနုဋီကာပါဌ်မှာ လည်း နိဗ္ဗာန်ကို သုခုမရုပ် ၁၆-ခုနှင့် ဓမ္မာယတန, ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်ခြင်းတူသောကြောင့် "သုခုမရူပဂတိကံ" ဟု ဆိုလိုသည်၊ နိဗ္ဗာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့သောရုပ်နှင့် အလားတူသောကြောင့် ဆို သည်မဟုတ်။

နိဗ္ဗာန်ကို နာမ်ဟုခေါ်ရသည်မှာလည်း စိတ်နာမ်, စေတသိက် နာမ်မျိုးဖြစ်၍ ခေါ်ရသည်မဟုတ်၊ ရုပ်တရားကဲ့သို့ စမ်းသပ်တွေ့ထိ၍ သိနိုင်သော တရားမျိုးမဟုတ်၊ အမည်နာမကို အစဉ်မှီးလျက် အနက် သဘောကို ဆင်ခြင်၍သိရသောကြောင့် နာမ်ဟူ၍ခေါ်လေသည်။

တေရသမပုစ္ဆာအဖြေ

ငင်းနောက် "ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်ကြမ်း မဟုတ်သော်လည်း ရုပ်နာမ်အလားရှိသော ဝါ၊ခန္ဓာဟုမခေါ်ဆိုအပ်သော်လည်း ခန္ဓာအလားရှိသော အသခ်တဓာတ် ပရမတ္ထတရားကို နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ငင်းနိဗ္ဗာန်၏ ပရိယာယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ အပြင်ကသိကြသော ပုထုဇဉ်လောကီသားတို့ အတွက် ဟောရပေသည်"ဟူသောစကား၌–

နိဗ္ဗာန်သည် ရုပ်နာမ်ကြမ်းလည်းမဟုတ်၊ ရုပ်နာမ် အလားလည်း မရှိ၊ ရုပ်နာမ်ကြမ်းတို့နှင့် အလွန်ဝေးကွာသော သဘောရှိ၏၊ ခန္ဓာဟူ၍ လည်းမဆိုအပ်၊ခန္ဓာအလားလည်းမရှိ၊ ခန္ဓာအလားနှင့် အလွန်ဝေးကွာ သောသဘောရှိ၏၊ ရုပ်နာမ် အလားရှိသော, ခန္ဓာ အလားရှိသော အသခ်တဓာတ် ပရမတ်ဟူ၍လည်းမရှိ၊ ငင်းနိဗ္ဗာန်ကို ပရိယာယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ ဟောတော်မူခြင်းသည် အပြင် ဘက်ကသိကြသော ပုထုဇဉ် လောကီသားတို့အတွက် ဟောရသည်မဟုတ်၊ "ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ"ဟူသော တရားဂုဏ်တော်ပုဒ်နှင့်အညီ ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်တကွ ပဋိဝေဓဉာဏ်သို့ပေါက်ရောက်ပြီး သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတွက်ဟောရပေသည်။

စုဒ္ဒသမပုစ္ဆာအဖြေ

ငင်းနောက် "ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော သန္တိဝန္တ ခန္ဓာအစဉ် သည် သဃတလည်းမဟုတ်, ဥစ္ဆေဒလည်းမဟုတ်ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သဃတ, ဓုဝဟုဆရာတို့ ဆိုကြပြန်သနည်း ဟူမူ၊အတွင်းကဝင်၍ သိသောသူ၏ အသိဉာဏ်မှာ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်ဟူသော ပညတ်မထင်သော်လည်း အစဉ်ဖြစ်ဖြစ်နေသော

ကြောင့်“ခုဝန္တိ နိဗ္ဗာနသော၀ အမိ၀စနံ ဘ၀ိတုံ အရဟတိ” ဟူသော သဒ္ဒနီတိ ဆရာစကားအရ ခု၀-ဟု ခေါ်ဆိုထိုက်သည်” ဟူသောစကား၌-

သန္တိဝန္တခန္ဓာအစဉ်ဆိုသည်ကား- မိမိ၏ အလိုအားဖြင့် အနုပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန်၌ တည်ရှိသော, အလွန် သိမ်မွေ့သော, ရုပ်ဝိသေသ, နာမ်ဝိသေသ ဟူသောခန္ဓာအစဉ်ကိုဆိုလို၏၊ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် ဝဋ် ဒုက္ခဘေးတို့မှ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော သန္တိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် သန္တိဝန္တခန္ဓာမည်၏၊ ထိုခန္ဓာသည်ပင်လျှင် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏၊ ထိုခန္ဓာသည် ပင်လျှင် ပရိနိဗ္ဗုတပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ်၏ ဟုဆိုလိုသည်။

ဤစကား၌ အမှန်အားဖြင့်—

(က) ဝဋ်ဒုက္ခဘေးတို့မှ ငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော သန္တိ သဘော သည်သာလျှင် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန် အမှန်ဖြစ်၏။

(ခ) ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ တည်ရာ မှီရာ ခန္ဓာဟူ၍ တစုံတခုမျှ မရှိပြီ။

(ဂ) ခန္ဓာမရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ပရိနိဗ္ဗုတ ဟူ၍လည်း ခေါ်စရာ ပညတ် မရှိပြီ။

အကယ်၍ ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ ထိုခန္ဓာသည့်ငင်း, ထိုပရိနိဗ္ဗုတ ပုဂ္ဂိုလ် သည်ငင်း ကျန်ရှိသည်ဆိုငြားအံ့၊ သဿတဒိဋ္ဌိအမှန်ဖြစ်၏၊ သဿတဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား-ထိုခန္ဓာကိုပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတ္တပြု၍ ထိုအတ္တနှင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ ချုပ်ဆုံးခြင်းမရှိမူ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် ဘက်သို့ ကူးပြောင်းတည်နေသည်ဟု ယူခြင်းသည် သဿတဒိဋ္ဌိမည်၏။

[ဤလျှောက်လွှာ၌“အတွင်းကဝင်၍သိသောသူ၏ အသိဉာဏ်တွင် ထင်မြင်ချက်”ဆိုသမျှသည် သဿတဒိဋ္ဌိ အခြင်းအရာ ချည်းပေတည်း]

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား- ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် မစံမီရှေးအဘို့၌ ထိုခန္ဓာကို ပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတ္တဟူ၍ စွဲယူခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအတ္တနှင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံရာတွင် အကုန်ချုပ်ဆုံးလေ၏ဟု ယူခြင်းသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မည်၏။

သဿတ ဥစ္ဆေဒ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ၃-ပါး အထူး

ဤအရာ၌—

(၁) သဿတဒိဋ္ဌိ,

(၂) ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-ဟူသော အယူတိတရားနှစ်ပါးနှင့်—

(၃) သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဟူသော မဇ္ဈိမပဋိပဒါတို့၏ အထူးကို ပြဆိုရာ၏။

အထူးဆိုသည်ကား— ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းသို့ မရောက်မီ ရှေးကာလ၌ ခန္ဓာကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမှန်ရှိ၏, သတ္တဝါသည်အမှန်ရှိ၏, အတ္တသည်အမှန်ရှိ၏ဟု ခိုင်မြဲစွာ ယူကြသော သူတို့၏ အယူမှာ ခန္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိသော်လည်းဖြစ်ရမည်၊ သို့မဟုတ် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ထို အယူတိတရား ၂-ပါးဟူသော လမ်းလွဲ လမ်းမှားကို ဘယ်လို နည်းနှင့်မှ မရှောင်သာပြီ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးကာလကပင် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအတ္တပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည်အမှန်ရှိ၏, သတ္တဝါသည် အမှန်ရှိ၏, အတ္တသည် အမှန်ရှိ၏-ဟု ခိုင်မြဲစွာ ယူခြင်းဟူသော အတ္တဒိဋ္ဌိကြီး အရင်းခံရှိနေသောကြောင့်တည်း၊ ထို အတ္တဒိဋ္ဌိ အရင်းခံရှိနေသောသူတို့မှာ သေသောအခါနှင့်စပ်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၂-ပါးတွင် တပါးပါးသို့ ရောက်လေတော့သည်၊ထို့ကြောင့် ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်၌—

> ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော အတ္ထတ္တမှိ တိ၊ အာမန္တာ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော သဿတောတိ၊နဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ-ဟူ၍ရင်း, အတ္ထတ္တမှိ တိ၊ အာမန္တာ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော ဥစ္ဆိန္နောတိ၊ နဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ-ဟူ၍ရင်း အစွန်း ၂-ဘက် မလွတ်နိုင်ချက်ကို **ဟောတော်မူပေ၏။**

မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးကာလကပင် ထိုခန္ဓာသည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တလည်းမဟုတ်၊ သဘာဝဓမ္မသက်သက်သာဖြစ်၏၊ ထို ခန္ဓာမှအလွတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍, သတ္တဝါဟူ၍, အတ္တဟူ၍ သဘောအားဖြင့် မရှိပြီ-ဟု သိမြင်သောဉာဏ်သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏၊

ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်အမြင်ရှိသော သူတို့မှာ အတ္တဒိဋ္ဌိ အရင်းခံ မရှိသည် အတွက်ကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်နှင့် စပ်၍ သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်ဘွယ်မရှိပြီ၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ၌ တည်လေ၏။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါဆိုသည်ကား- အဝိဇ္ဇာရှိသည်ရှိသော် သင်္ခါရ စသော ဝဋ်တရားတို့သည် ဘဝအဆက်ဆက် ဆက်လက်ဖြစ်ပွား၍သာ နေကုန် ၏၊ ဥစ္ဆေဒသို့ရောက်သည်မရှိ၊ အရဟတ္တမဂ်သို့ရောက်၍ အဝိဇ္ဇာအကုန် ချုပ်ငြိမ်းလျှင် သင်္ခါရစသော ဝဋ်တရားတို့သည် ထိုဘဝမှ နောက်၌ဖြစ် ပေါ်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ၊ ဤကား မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းပေတည်း။

ဤ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်း၌ အတ္တဒိဋ္ဌိဟူသော အရင်းခံမရှိသည်အတွက် ကြောင့် သေကြခသာအခါနှင့် စပ်လျဉ်း၍၎င်း, ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍၎င်း သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသော အကိုင်းအခက် ဒိဋ္ဌိ ၂-ပါး ဖြစ်ပွားဘွယ်မရှိပြီ၊ ဤအချက်၌ ကြွင်းကျန်သော စကားရပ်မှာ အထူးဖြေဆိုဘွယ် မရှိလှပြီ။

ပန္နရသမ ပုစ္ဆာအဖြေ

> “ဤသို့ အတွင်း,အပြင် သိခြင်းဖြင့် ပရမတ်တခုတည်းသည် သင်္ခတ, အသင်္ခတဟု နှစ်မျိုးကွဲနေပုံကိုယူလျှင် သင့်မည်,မသင့် မည်”ဟူသော နောက်ဆုံးစကား၌—

ပရမတ္ထဓမ္မတခုတည်းဘည်ပင်လျှင် အပြင်သိအစွမ်းဖြင့် သင်္ခတဖြစ် ၏၊ အတွင်းသိအစွမ်းဖြင့် အသင်္ခတဖြစ်၏ဟု ဆိုလို၏။

အမှန်မှာ မူကား- ခန္ဓာ တရားတို့တွင် တခုခုသော တရားသည် အပြင်မှသိကြသော လောကီဘုံသားတို့၏ဘက်၌သာ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်ကို မမြင်နိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ နိစ္စသညာစသော ဝိပလ္လာသတရားတို့၏ ဖုံးလွှမ်း မှုကြောင့် အသင်္ခတ အရိပ်အသွင် ထင်မြင်ကြလျက်ရှိ၏။ နိစ္စသညာဆို သည်ကား- ဤသတ္တဝါတို့မှာ မွေးဟနေ့- သေတနေ့ဟု အဆိုရှိကြ၏၊ မွေးတနေ့ဆိုသည်ကား-တသက်လုံးတွင် အစဆုံးနေ့၌ ဖြစ်ပေါ် ပေါက် ပွားမှု တကြိမ်သာရှိ၏၊ သေတနေ့ ဆိုသည်ကား-ထိုဘဝတွင် နောက်ဆုံး နေ့တနေ့၌ သေဆုံးမှု တကြိမ်သာရှိ၏၊ ထိုမွေးနေ့-သေနေ့ နှစ်ပါးတို့၏

အကြား၌ နှစ်သင်ခြောက်ပင် ရှိသော်လည်း အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွားမှုဟူ၍လည်းမရှိပြီ၊ သေဆုံးမှုဟူ၍လည်းမရှိလေပြီဟူ၍ ယခု လောကတွင် ဗဟုသုတမရှိသော သူအများတို့ မှတ်ထင်သိမြင်၍ နေကြ သောအရာသည် နိစ္စသညာ၊နိစ္စစိတ္တ၊နိစ္စဒိဋ္ဌိမှုပေတည်း၊ ပုဂ္ဂလ၊သတ္တ၊ အတ္တ၊ဇီဝများသည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ အသင်္ခတ တမျိုးပေတည်း။

ခန္ဓာကိုပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ စွဲလမ်းခြင်းသည် သင်္ခတ ဖြစ်သော ခန္ဓာကို အသင်္ခတ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပြုလုပ်၍ ယူခြင်းဖြစ်၏၊ ထို့အတူ ခန္ဓာကို သတ္တဝါဟူ၍၊ အတ္တဟူ၍၊ ဇီဝဟူ၍ စွဲလမ်းခြင်းသည် သင်္ခတဖြစ်သော ခန္ဓာကို အသင်္ခတဖြစ်သော သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝဟု စွဲလမ်းခြင်းဖြစ်၏၊ ခန္ဓာတရားတို့တွင် တခုခုသော တရားသည် အတွင်းမှ သိကြသော ဝိပဿနာယောဂီဖြစ်သော ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့ဘက်၌မူကား ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်တို့ကို အလင်းမြင်နိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ် ၍ နိစ္စသညာစသော ဝိပလ္လာသတရားတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်၊သမုစ္ဆေဒပဟာန် အားဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်ခြင်းကြောင့် သင်္ခတ အသွင် အလင်း ထင်မြင်ကြလျက်ရှိ၏။

၍သို့လျှင် ဥပါဒ်၊ဌီ၊ဘင်တို့နှင့် အစဉ်အဆက် ဖြစ်တုံပျက်တုံနေကြ သော ခန္ဓာတရားတို့သည် ဝိပလ္လာသ အပြည့်အစုံရှိနေသော ပုထုဇဉ်တို့ ၏ ထင်မြင်ချက်၌သာ အသင်္ခတ အရိပ်အသွင် ရှိနေကြကုန်၏၊ မိမိတို့၏ သဘာဝအားဖြင့်မူကား ဘယ်အခါမှာမှ အသင်္ခတမဖြစ်နိုင်ကြကုန်၊အနု ဗောဓဉာဏ်၊ပဋိဝေဓဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်၌မူကား ပုဂ္ဂိုလ်၊သတ္တဝါ စသော အသင်္ခတအရိပ်အသွင် ထင်ချက်မရှိကြကုန်ပြီ၊ အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်ခြင်း၊ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ဆုံးခြင်း ဟူသော ဇာတိမီး၊ ဇရာမီး၊မရဏမီး အမြဲတောက်လောင်၍ နေသော သင်္ခတအရိပ် အသွင် ထင်ရှားလျက် ရှိနေကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အတွင်းအပြင်သိခြင်းဖြင့်ပရမတ်တခုတည်းသည်သင်္ခတ၊ အသင်္ခတနှစ်မျိုး ကွဲရိုးမရှိ၊မိမိတို့၏သဘာဝအားဖြင့်သာလျှင် ခန္ဓာတရား တို့သည် သင်္ခတသာ အမှန်ဖြစ်ကုန်၏၊ဘယ်အခါမှာမှ အသင်္ခတအဖြစ် သို့ မရောက်ကြကုန်၊ခန္ဓာတရားတို့နှင့် သဘောအားဖြင့် အလွန်ဝေးကွာ

လျက်ရှိသော ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်တရားသည် မူကား နိစ္စဓုဝအားဖြင့် အသင်္ခတအဖြစ်၌သာ အမြဲတည်၏၊ ဘယ်အခါ မှာမှ သင်္ခတအဖြစ်သို့ မရောက်လေပြီ။

ဤအရာ၌ ဝဋ်ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသောနိဗ္ဗာန်ဘက်၌ ခန္ဓာ ဟူသော ရုပ်တရား,နာမ်တရားမရှိကြောင်းကို ဤပါဠိတော်တို့ဖြင့် ပြဆို ရာ၏။

ဧဝဉ္စ ခေါ ဧသော ဘိက္ခု ပဉှော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။

(က) ကတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါဓတိ။
ကတ္ထ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာသုဘံ။
ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတီတိ။

တတြ ဝေယျာကရဏံ ဘဝတိ။

(ခ) ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ။
ဧတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါဓတိ။
ဧတ္ထ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာ သုဘံ။
ဧတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီတိ။

ဟူသောဒီဃနိကာယ် သုတ်သီလက္ခန်ပါဠိတော် ကေဝဋ္ဋသုတ်။

အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ တဒါယတနံ၊ ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ၊ န အာပေါ၊ န တေဇော၊ န ဝါယော၊ န အာကာသာနဉ္စာယတနံ၊ န ဝိညာဏဉ္စာယတနံ၊ န အာကိဉ္စညာယတနံ၊ န နေဝသညာ နာသညာ ယတနံ၊ နာယံ လောကော၊ န ပရလောကော၊ န ဥဘော စန္ဒိမသူရိယာ၊ တတြာပါဟံ ဘိက္ခဝေ နေဝ အာဂတိံ ဝဒါမိ၊ န ဂတိံ၊ န ဌိတိံ၊ န စုတိံ၊ န ဥပပတ္တိံ၊ အပ္ပတိဋ္ဌံ အပ္ပဝတ္တံ အနာရမ္မဏ မေဝေတံ၊ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာတိ။

ဟူသော ဥဒါန်းပါဠိတော် ပါဋလိဂါမဝဂ် တဒါယတနသုတ်။

ဤပါဠိတော်များကို ထောက်၍ နိဗ္ဗာန်၌ အလွန်သိမ်မွေ့သော ခန္ဓာ အလားရှိသော တစုံတခုသော တရားမရှိပြီဟု သိအပ်၏။

ကေဝဋ္ဋသုတ်ပါဠိ၌ အနက်ကား ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ဧသော ပဥှော၊ ဤပြဿနာကို။ ဝေဒ္ဓခေါ၊ ဤသို့လျှင်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မေးအပ်၏။

(က) ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ အာပေါစ၊ ရေဓာတ်သည်၎င်း။ ပထဝီစ၊ မြေဓာတ်သည်၎င်း။ တေဇောစ၊ မီးဓာတ်သည်၎င်း။ ဝါယောစ၊ လေဓာတ်သည်၎င်း။ နဂါဓတိ၊ ထောက်ရာတည်ရာမရနိုင်သနည်း။ ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ ဒီဃဉ္စ၊ အရှည်သည်၎င်း။ ရဿဉ္စ၊ အတိုသည်၎င်း။ အဏုံစ၊ အသေးသည်၎င်း။ ထူလဉ္စ၊ အကြီးသည်၎င်း။ သုဘဉ္စ၊ တင့်တယ်သောဝတ္ထုသည်၎င်း။ အသုဘဉ္စ၊ မတင့်တယ်သော ဝတ္ထုသည်၎င်း။ နဂါဓတိ၊ ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်သနည်း။ ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ နာမဉ္စ၊ နာမ်ခန္ဓာသည်၎င်း။ ရူပဉ္စ၊ ရုပ်ခန္ဓာသည်၎င်း။ အသေသံ၊ အကြွင်းမရှိ။ ဥပရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မေးအပ်၏။

တတြ၊ ထိုအမေး၌။ ဝေယျာကရဏံ၊ အဖြေသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

(ခ) ယံဓမ္မဇာတံ၊ အကြင်တရား သဘောသည်။ ဝိညာဏံ။ အရိယာတို့၏ ဉာဏ်ဖြင့်သာ အထူးသိအပ်၏။ အနိဒဿနံ၊ ဤကဲ့သို့ဟု ညွှန်ပြစရာ ဥပမာလည်းမရှိ။ အနန္တံ၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ ရှေ့အစွန်း,နောက်အစွန်းလည်းမရှိ။ သဗ္ဗတောပဘံ၊ ခပ်သိမ်းသောအရပ်တို့၌ ထွန်းတောက်ပလျက်ရှိ၏။ ဧတ္ထ၊ ဤတရားသဘော၌။ အာပေါစ၊ ရေဓာတ်သည်၎င်း။ ပထဝီစ၊ မြေဓာတ်သည်၎င်း။ တေဇောစ၊ မီးဓာတ်သည်၎င်း။ ဝါယောစ၊ လေဓာတ်သည်၎င်း။ နဂါဓတိ၊ ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်။ ဧတ္ထ၊ ဤတရား၌။ ဒီဃဉ္စ၊အရှည်သည်၎င်း။ ရဿဉ္စ၊အတိုသည်၎င်း။အဏုံစ၊ အသေးသည်၎င်း။ ထူလဉ္စ၊အကြီးသည်၎င်း။ သုဘဉ္စ၊ တင့်တယ်သောဝတ္ထုသည်၎င်း။ အသုဘဉ္စ၊ မတင့်တယ်သော ဝတ္ထုသည်၎င်း။နဂါဓတိ၊ ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်။ ဧတ္ထ၊ ဤတရား၌။ နာမဉ္စ၊ နာမ်ခန္ဓာသည်၎င်း။ ရူပဉ္စ၊ ရုပ်ခန္ဓာသည်၎င်း။ အသေသံ၊ အကြွင်းမရှိ။ ဥပရုဇ္ဈတိ၊ချုပ်၏။ ဝိညာဏဿ၊ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏။ နိရောဓေန၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိသောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိ ချုပ်ခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်၌။ ဧတံ၊ ဤရေဓာတ်, မြေ

ဓာတ်အစရှိသော အလုံးစုံသည်။ ဥပရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်ငြိမ်းလေ၏။ ဧတ္ထ၊ ဤသို့။ ဝေယျာကရဏံ၊ အဖြေသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

(က) ဤပါဠိတော်၌ နိဗ္ဗာန်မှာ ရေဓာတ်, မြေဓာတ်, မီးဓာတ်, လေဓာတ်များသည် ထောက်ရာတည်ရာမရ ဆိုသောကြောင့် အလုံးစုံသော ရုပ်ဟူသမျှသည် နိဗ္ဗာန်မှာမရှိဟု သိအပ်၏။

(ခ) နိဗ္ဗာန်မှာ အရှည်, အတို, အကြီး, အငယ်, တင့်တယ်သော ဝတ္ထု, မတင့်တယ်သောဝတ္ထုများသည် ထောက်ရာတည်ရာမရ ဆိုသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, အတ္တ, ဇီဝ စသော ပညတ်များသည်လည်း နိဗ္ဗာန်မှာမရှိဟု သိအပ်၏။

(ဂ) နိဗ္ဗာန်မှာ နာမ်ခန္ဓာ, ရုပ်ခန္ဓာများသည် အကြွင်းမရှိ ချုပ်ငြိမ်းသည်ဟုဆိုခြင်းကြောင့် ရုပ်ကြမ်း, နာမ်ကြမ်း မဟုတ်သော်လည်း ရုပ်နာမ် အလားရှိသော အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားအကြွင်းအကျန်ဟူ၍လည်း နိဗ္ဗာန်မှာမရှိ၊ ခန္ဓာဟု မခေါ်ဆိုအပ်သော်လည်း ခန္ဓာအလား ရှိသော အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားအကြွင်းအကျန်ဟူ၍လည်း နိဗ္ဗာန်မှာမရှိဟု ဆိုအပ်၏။

ချုပ်ခြင်းဟူသော နိရောဓသည် နှစ်မျိုးရှိ၏။

(၁) အကြောင်းတို့၏ ညီညွတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသောတရား၏ ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော ဘင်္ဂနိရောဓလည်း တပါး။

(၂) အကြောင်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူ၍ပင် မရှိခြင်းတည်းဟူသော အနုပ္ပါဒနိရောဓလည်း တပါး၊

ထိုတွင်-ဝိညာဏဿနိရောဓေန-ဟူသောပါဌ်၌ ဘင်္ဂနိရောဓ-ကိုမလိုအပ်၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓ-ကိုသာလိုအပ်၏၊ ဤပါဠိတော်၌ ဝိညာဏဿဒ္ဒါ နှစ်ချက်ပါသည်တွင် ရှေ့ဝိညာဏဿဒ္ဒါ၌ အာရုံကို သိခြင်းဟူသော အနက်ကိုမယူအပ်၊ အရိယာတို့၏ ဉာဏ်ဖြင့် အထူးသိအပ်၏ ဟူသော အနက်ကိုသာ ယူအပ်၏။

ဥဒါန်းပါဠိ၌ အနက်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။တဒါယတနံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော မှီခိုရာ, ခိုကိုးရာ တရားအထူးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ယတ္ထ၊

အကြင်တရား၌။ ပထဝီ၊မြေဓာတ်သည်လည်း။ နေဝအတ္ထိ၊မရှိ။ အာပေါ၊ ရေဓာတ်သည်လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ တေဇော၊ မီးဓာတ်သည်လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝါယော၊ လေဓာတ်သည်လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ၊ အာကာသာနဉ္စာယတန နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး သည်လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ အာကိဉ္စညာယတနံ၊ အာကိဉ္စညာယတန နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း။ နအတ္ထိ၊မရှိ။ နေဝသညာနာသညာယတနံ၊ နေဝသညာ နာသညာယတန နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း။ နအတ္ထိ၊မရှိ။ အယံလောကော၊ ဤပစ္စုပ္ပန်လောက မည်သည်လည်း။ နအတ္ထိ၊မရှိ။ ပရလောကော၊ တမလွန်လောကမည်သည်လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ ဥဘော၊နှစ်ပါးကုန်သော၊ စန္ဒိမသူရိယာ၊ လ, နေ တို့သည်လည်း။ နသန္တိ၊မရှိကုန်။ ဘိက္ခဝေ၊ရဟန်းတို့။ အပိ၊စင်စစ်။ တတြ၊ထိုတရားအထူး၌။ အာဂတိံ၊ တခြားတပါးမှ လာရောက်ခြင်းကိုလည်း။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ နေဝ ဝဒါမိ၊မဟော။ ဂတိံ၊ထိုမှ ဘဝတပါးသို့လားခြင်းကိုလည်း။ နဝဒါမိ၊ ငါမဟော။ ဌိတိံ၊ ထိုတရား၌ တည်နေခြင်းကိုလည်း။ နဝဒါမိ၊ ငါမဟော။ စုတိံ၊ ထိုမှ ဘဝတပါးသို့ ရွှေ့ရှားခြင်းကိုလည်း။ နဝဒါမိ၊ ငါမဟော။ ဥပပတ္တိံ၊ ထိုမှရွှေ့ရှား၍ ဘဝတပါးသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကိုလည်း။ နဝဒါမိ၊ငါမဟော။တံ၊ထိုတရားအထူးသည်။ အပ္ပတိဋ္ဌံ၊မဟာသမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ ထောက်တည်ရာလည်း မရှိ။ အပ္ပဝတ္တံ၊ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်,ဖြစ်နေခြင်းလည်းမရှိ။ အနာရမ္မဏမေဝ၊ စိတ်, စေတသိက်တရားတို့ကဲ့သို့ တခြားတပါးသော တရားကို အာရုံပြုခြင်း မရှိသည် သာလျှင်တည်း။ ဧသေဝ-ဧသော ဧဝ၊ ဤတရားအထူးသည်သာလျှင်။ ဒုက္ခဿ၊ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ၏။ အန္တော၊ အဆုံးတရားပေတည်း။ [အဓိပ္ပါယ်သိသာပြီ။]

နိဂုံးချုပ်အဖြေ

လျှောက်လွှာ၌ "ရုပ်နာမ်ကြမ်းမဟုတ်သော်လည်း ရုပ်နာမ်အလားရှိသော၊ ဝါ။ ခန္ဓာဟုမဆိုအပ်သော်လည်း ခန္ဓာအလားရှိသော အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ဟောရပေသည်" ဟူသော စကားသည်—

အဘိဓမ္မာနှင့် ဆန့်ကျင်၏၊ ဆန့်ကျင်ပုံကား- အဘိဓမ္မာ၌ ရူပိနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနော ဓမ္မာ-ဟူ၍ ရုပ်ဟုတ်, မဟုတ် နှစ်ဘို့နှစ်စုသာ လာသော ကြောင့် ရုပ်ကြမ်းမဟုတ်သော်လည်း ရုပ်ကြမ်းအလားရှိသော နေဝရူပီ နာရူပီ-ဟူသော တတိယ ကောဋ္ဌ မရှိကြောင်းကို သိအပ်၏။

စိတ္တာဓမ္မာ၊ နောစိတ္တာဓမ္မာ-ဟူ၍၎င်း, စေတသိကာဓမ္မာ၊ နောစေတ သိကာဓမ္မာဟူ၍၎င်း စိတ်ခန္ဓာ ဟုတ်,မဟုတ် စေတသိက်ခန္ဓာ ဟုတ်,မ ဟုတ် နှစ်ဘို့နှစ်စုသာ လာသောကြောင့် နာမ်ခန္ဓာကြမ်း မဟုတ်သော် လည်း နာမ်ခန္ဓာအလားရှိသော နေဝစိတ္တနာစိတ္တ, နေဝစေတသိက- နာစေတသိက-ဟူသော တတိယကောဋ္ဌ မရှိကြောင်းကို သိအပ်၏။

ဤတွင်ရွေ့ကား-မောင်ရွှေစံအောင်၏ လျှောက်လွှာကို
ဖြေဆိုချက်ပြီး၏။

[ဤဖြေဆိုချက်နှင့် မကျေမလည်ရှိသေးလျှင် ယပ်မံ၍လျှောက်။]

သတိပေးချက်

ဤကဲ့သို့ နက်နဲသော တရားအချက်ကြီးများကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အစွန် အဖျားဖြစ်သော ဋီကာစကား အတိုအထွေ့ာင်းများကို အားကိုး အား ထားမပြုရာ၊ ပါဠိတော်ကြီးများကိုသာ အားကိုးအားထား ပြုရာ၏။

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ ပြီးပြီ။

ဤတွင်ရွေ့ကား အာနာပါနဒီပနီ, ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းသစ်, ရူပဒီပနီ,
နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ ၄-ကျမ်းတွဲ ပြီးပြီ။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေ ခွင့်ပြုချက် အမှတ် (၁၄၈)

ဟံသာဝတီစာအုပ်တိုက်
၃၅၇-ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်းရန်ကုန်မြို့

တအုပ် ၁-ကျပ်